A DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF THE

SANSKRIT MANUSCRIPT

IN THE

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS LIBRARY, MADRAS.

BY

M. RAṄGĀCĀRYA, M.A., RAO BAHADUR,

PROFESSOR OF SANSKRIT AND COMPARATIVE PHILOLOGY, PRESIDENCY COLLEGE;
CURATOR, GOVERNMENT ORIENTAL MSS. LIBRARY; AND
REGISTRAR OF BOOKS, MADRAS.

PREPARED UNDER THE ORDERS OF THE GOVERNMENT OF MADRAS.

VOL. V.—DHARMA-ŚĀSTRA,

MADRAS:

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT, GOVERNMENT PRESS

1909.

A DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF THE

SANSKRIT MANUSCRIPT

IN THE

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS LIBRARY, MADRAS.

BY

M. RAṄGĀCĀRYA, M.A., RAO BAHADUR,
PROFESSOR OF SANSKRIT AND COMPARATIVE PHILOLOGY, PRESIDENCY COLLEGE;
CURATOR, GOVERNMENT ORIENTAL MSS. LIBRARY; AND
REGISTRAR OF BOOKS, MADRAS.

PREPARED UNDER THE ORDERS OF THE GOVERNMENT OF MADRAS.

VOL. V.—DHARMA-ŚĀSTRA,

MADRAS:
PRINTED BY THE SUPERINTENDENT, GOVERNMENT PRESS

1909.

ADDENDA AND CORRIGENDA.

Page	Line		
8793	21	Add 'Vaidyagrantha 90*a*, Rasādiyogagrantha 108*a*'	
8824	2	For 58*a*	Read 59*b*
8828	10	Add 'Vaidyagrantha 1*a*'	
„	„	For Ayurvēda 1*a*	Read Āyurvēda 4*b*
8830	20	„ Cikitsāsārasaṅgraha	Read Vaidyacintāmaṇi
8832	21	Add 'Basavarājiya with Telugu meaning 21*a*'	
8865	34	„ 'Madanavinōdananighaṇṭu 18*a*'	
8867	Last.	For परिच्छेद	Read परिच्छेद:
8879	5	„ सामनाथ	„ सोमनाथ
„	7	„ यागरत्नावली	„ योगरत्नावली
„	9	„ तद्रसन्द्रं	„ तद्रसेन्द्रं
8927	21	„ सङ्गहे	„ सङ्ग्रहे

CONTENTS.

CLASS XIV.—MEDICINE.

A.—Complete systems.

B.—Treatises on special subjects.

C.—*Materia Medica.*

A DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF THE
SANSKRIT MANUSCRIPTS
VOLUME XXIII

CLASS XIV.—MEDICINE.

(A) COMPLETE SYSTEMS.

No. 13069. अश्विनीसंहिता, कर्णाटकटीकासहिता.

ASVINISAMHITA WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 8 × 1¾ inches. Pages, 20. Lines, 11 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Wants the beginning and the end.

A treatise on medicine said to have been revealed by the celestial twin brothers Asvins. Contains Kanarese meaning for the stanzas.

Beginning:

अश्वगन्धा वचा कुष्ठं गजापिप्पलिका समम् ।
महिषीनवनीतेन लेपात्कर्णे विवर्धते ॥
गुञ्जामूलं फलं चूर्णं महिषीक्षीरसंयुतम् ।
प्रातर्दधि ततः कुर्यात् नवनीतं तदुत्थितम् ॥
कर्णयोर्लेपनं योज्यं वर्धते नात्र संशयः ।
वराहोत्थेन तैलेन लेपात्कर्णे विवर्धते ॥

* * * *

परमायुरिति प्रोक्तं म्रियते तत्क्षणादपि ॥

Colophon:

इत्यश्विनीसंहितायां सन्निपातप्रकरणम् ॥

End:

उपक्षेपस्ततो दाहः देहे तिष्ठन् मदात्ययम् ।
विषमं वा ज्वरं कुर्यात् मृत्युं व्यापदमेव च ॥

No. 13070. अष्टाङ्गसङ्ग्रहः.

ASTANGASANGRAHAH.

Substance, palm leaf (Sritala). Size, 20¾ × 2 inches. Pages, 122. Lines, 9 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Contains 15 stanzas of the 4th Adhyaya, some stanzas of the 1st Adhyaya, and from the 4th Adhyaya* to the 37th Adhyaya excepting

Adhyāyas 6 and 7, and breaks off in the 38th Adhyāya of the Sūtrasthāna.

A treatise on medicine in six Sthānas. The author is Vāgbhaṭa. The scope of this treatise is the same as that of Aṣṭāṅgahṛdaya which is considered by some to have been based upon this work.

Beginning:

गद्यवाहटप्रस्तावः ऋतुचर्यायाम्—कालो हि नाम भगवाननादिनिधनः यथोपचितकर्मानुसारी . . . . तथा विपरिणमन्तो जन्मवतां जन्ममरणस्य ऋतुरसवीर्यदोषदेहबलसम्पद्व्यापत्सम्पदां च प्रत्ययतां प्रतिपद्यन्ते ।

* * * *

धूमधूम्ररजोमन्दस्तुषाराविलमण्डलाः ।
दिगादित्यामरुच्छैत्यादुत्तरो रोमहर्षणः ॥

अथ रोगोत्पत्तिस्थानं प्रथमम्—

वायुः पित्तं कफश्चेति त्रयो दोषास्समासतः ।
प्रत्येकं ते त्रिधा वृद्धिक्षयसाम्यविभेदतः ॥
उत्कृष्टमध्याल्पतया त्रिधा वृद्धिक्षयावपि ।

* * * *

धीधैर्यात्मादिविज्ञानं मनोदोषौषधं परम् ॥

अथ रोगानुत्पादनीयाध्यायं व्याख्यास्यामः—

वेगान्न धारयेद्वातविण्मूत्रक्षवतृट्क्षुधान् ।
निद्राकासश्रमश्वासजृम्भाश्रुच्छर्दिरेतसाम् ॥

End:

अथातः शस्त्रकर्मविधिमध्यायं व्याख्यास्याम इति । द्विविधेऽपि हि व्याधावपायापेक्षे निज आगन्तौ वा भेषजविषयातीते शस्त्रकर्म प्रयुज्यते ।

* * * *

समानीतशालिषष्टिकयवगोधूमान्यतमं मुद्गमसूराढकीमतीनयूषजाङ्गलरसोपेतं जीवन्तीसुनिषण्णतण्डुलीयकवास्तुक ।

No. 13071. अष्टाङ्गसङ्ग्रहव्याख्या.

AṢṬĀṄGASAṄGRAHAVYĀKHYĀ.

Substance, Sritāla. Size, 21¼ × 2 inches. Pages, 151. Lines, 11 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 77*a*. The other work herein is Carakasaṁhitāvyākhyā 1*a*.

Incomplete, wants the beginning.

A commentary on the Aṣṭāṅgasaṅgraha described above. Reference is herein made to the commentary on the Carakasaṁhitā by Hariścandra. As there are very many gaps in almost every line of the work and as there are numerous scribe's errors it is difficult to identify completely the portion contained in the work.

Beginning:

वातोत्कर्षेण क्रूरः पित्तोत्कर्षेण मृदुः श्लेष्मोत्कर्षेण मध्यसमदोषैश्च मध्यमध्यः स्यादित्यवादीत् ।

*   *   *

हरिश्चन्द्रकृतां व्याख्यां विना चरकसंमतम् ।
यस्तृणोत्यकृतप्रज्ञः वातुमीहति सोऽम्बुधिम ॥

*   *   *   *

आयुर्वेदवाङ्मयं शिष्योपाध्यायकेन लोकेऽनासादितसूत्ररत्नाकरं . . . . आलोकयितुमपि न पार्यते । तत्र च कानिचित् समुपादाय सोऽयं वाहटनामा शास्त्रकारश्च शास्त्रगर्भगौरववशात् स्वतन्त्रं प्रायुक्षत्तदस्य यथा सन्निवेशादनिर्व्यूढार्थिव्याधिविशेषैरपि नावभासन्ते । तस्मादष्टाङ्गसंग्रहे

तत् कथमित्याह । रागेत्यादि । रागादिरोगास्सहजा इत्यवादीत् । तत्र प्रतिज्ञा विरोधः । तत् कथम् ? सहजा इत्यनुपपन्नम् , बालानां रागासम्भवात् ।

End:

अथातो गर्भावक्रान्तीयं शारीरं व्याख्यास्याम इत्यत्र शुक्रशोणितानुप्रविष्टस्य . . . . स्थायां गर्भसंज्ञा ।

क्रमीव क्रान्तः पूर्वं गर्भस्य शरीरसंज्ञा । अत्र यदाहुः

तेजो यथार्करश्मीनां स्फटिकेन तिरस्कृतम् ।
नेन्धनं दृश्यते गच्छेत् सत्त्वो गर्भाशयस्तथा ॥

*   *   *   *

कर्तृक्रियाप्रवृत्तिनिमित्तस्य कार्यस्य कर्मक्लेशाबोधामपि नास्य शरीरानुप्रवेशः । अशरीरिणः कर्म.

No. 13072. अष्टाङ्गहृदयम्.

ASṬĀṄGAHṚDAYAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 13¾ × 1¾ inches. Pages, 668. Lines, 9 on a page. Character, Malayālam. Condition, good. Appearance, old.

Complete.

A well-known work on medical science: by Vāgbhaṭa, son of Vaidyapati Siṁhagupta. According to a stanza in the Uttarasthāna of the Aṣṭāṅgasaṅgraha of Vāgbhaṭa, he was the grandson of Vāgbhaṭa and was born in the Sindhu country. There is difference of opinion as to whether he was a Brahman or a Bauddha The work is so called because it deals with eight topics or eight classes of treatment of diseases as may be evident from the fifth stanza thereof. The work is divided into the following six Sthānas:—

१. सूत्रस्थान.	४. चिकित्सास्थान.
२. शारीरस्थान.	५. कल्पस्थान.
३. निदानस्थान.	६. उत्तरस्थान.

The work has been printed with the commentary Sarvāṅgasundarī of Aruṇadatta in the Nirṇayasāgara Press.

Beginning:

रागादिरोगान् सततानुषक्तानशेषकायप्रसृतानशेषान् ।
औत्सुक्यमोहारतिदान् जघान योऽपूर्ववैद्याय नमोऽस्तु तस्मै ॥

अथात आयुष्कामीयं नामाध्यायं व्याख्यास्यामः इति ह स्माहुः आत्रेयादयो महर्षयः ।

आयुष्कामयमानेन धर्मार्थसुखसाधनम् ।
आयुर्वेदोपदेशेषु विधेयः परमादरः ॥
ब्रह्मा स्मृत्वायुषो वेदं प्रजापतिमजिग्रहत् ।
सोऽश्विनौ तौ सहस्राक्षं सोऽत्रिपुत्रादिकान् मुनीन् ॥
तेऽग्निवेशादिकांस्ते तु पृथक् तन्त्राणि तेनिरे ।
तेभ्योऽत्र विप्रकीर्णेभ्यः प्रायस्सारतरोच्चयः ॥
क्रियतेऽष्टाङ्गहृदयं नातिसङ्क्षेपविस्तरम् ।
कायबालग्रहोर्ध्वाङ्गशल्यदंष्ट्राजरावृषान् ॥
अष्टावङ्गानि तस्याहुश्चिकित्सा येषु संश्रिता ।
वायुः पित्तं कफश्चेति त्रयो दोषाः समासतः ॥
विकृताविकृता देहं घ्नन्ति ते वर्तयन्ति च ।

* * * *

समाप्यते स्थानमिदं हृदयस्य रहस्यवत् ।
अत्रार्थाः सूत्रिताः सूक्ष्माः प्रतन्यन्ते हि सर्वतः ॥

Colophon:

इति सूत्रस्थाने त्रिंशोऽध्यायः ॥

End:

वाते पित्ते श्लेष्मशान्तौ च पथ्यं तैलं सर्पिर्माक्षिकं च क्रमेण ।
एतद्ब्रह्मा भाषते ब्रह्मजो वा का निर्मन्त्रे वक्तृभेदोक्तिशक्तिः ॥
अभिधातृवशात् किं वा द्रव्यशक्तिर्विशिष्यते ।
अतो मत्सरमुत्सृज्य माध्यस्थ्यमवलम्ब्यताम् ॥
ऋषिप्रणीते प्रीतिश्चेन्मुक्त्वा चरकसुश्रुतौ ।
भेडाद्याः किं न पठ्यन्ते तस्माद् ग्राह्यं सुभाषितम् ॥
हृदयमिव हृदयमेतत्सर्वायुर्वेदवाङ्मयपयोधेः ।
दृष्ट्वा यच्छुभमाप्तं शुभमस्तु परं ततो जगतः ॥

Colophon:

इत्युत्तरे चत्वारिंशोऽध्यायः ॥
इति वैद्यपतिसङ्घगुप्तस्य सूनोर्वाहटस्य कृतावष्टाङ्गहृदयसंहितायामुत्तरं स्थानं षष्ठं समाप्तम् ॥

No. 13073. अष्टाङ्गहृदयम्.

ASṬAṄGAHṚDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15 × 1⅛ inches. Pages, 190. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 67*a*. The other work herein is Ayurveda 1*a*.

Contains the Śārīrasthāna complete, and Adhyayas 1 to 14 (14th incomplete) of the Nidānasthāna.

Same work as the above.

No. 13074. अष्टाङ्गहृदयम्.

ASṬAṄGAHṚDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅜ × 1⅛ inches. Pages, 18. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Parāśaryasaṁhita 11*a*, Kriyākramadyōtikāvyākhya 35*a*.

Contains the Śārīrasthāna which breaks off in the third Adhyaya.

Same work as the above.

No. 13075. अष्टाङ्गहृदयम्.

ASṬAṄGAHṚDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 17⅜ × 1⅛ inches. Pages, 53. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 60*a*. The other work herein is Nṛsiṁhanidāna 1*a*.
Contains the Adhyāyas one to six of the Śārīrasthāna.
Same work as the above.

No 13076. अष्टाङ्गहृदयम्, आन्ध्रटीकासहितम्.
AṢṬĀṄGAHṚDAYAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 24. Lines, 22 on a page.

Begins on fol. 154*a* of the MS. described under No. 1800.
Contains the 15th Adhyāya of the Sūtrasthāna incomplete.
Same work as the above and with Telugu meaning.

No. 13077. अष्टाङ्गहृदयम्.
AṢṬĀṄGAHṚDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 16⅞ × 1⅞ inches. Pages, 38. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 26*a*. The other works herein are Cikitsāsārasaṅgraha 1*a*, Rudantyādikalpa 16*a*, Āyurvēdārthasārasya 21*a*, Vaidyayantraviṣaya 45*a*.

Contains the Adhyāyas one to six in the Śārīrasthāna.

Same work as the above.

No. 13078. अष्टाङ्गहृदयम्.
AṢṬĀṄGAHṚDAYAM.

Substance, paper. Size, 12¾ × 8¾ inches. Pages, 61. Lines, 20 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 165*b*. The other works herein are Bhēṣajakalpa 1*a*, Vaidyaśāstra (with Tamil meaning) 83*a*, Dvādaśārthanirūpaṇa (with Tamil meaning) 111*a* and 190*b*.

Contains the Śārīrasthāna complete.

Same work as the above.

No. 13079. अष्टाङ्गहृदयम्.
AṢṬĀṄGAHṚDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 11⅝ × 1¼ inches. Pages, 31. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Pramēhacikitsā 18*a*.

Contains the 15th chapter of the Sūtrasthāna complete, with Kanarese Ṭīkā.

Same work as the above.

No. 13080. अष्टाङ्गहृदयम्.
AṢṬĀṄGAHṚDAYAM.

Substance, paper. Size, 13¼ × 8¾ inches. Pages, 328. Lines, 20 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sūtrasthāna, the Śārīrasthāna, the Nidānasthāna and the Cikitsāsthāna (Adhyāyas one to seven).

Same work as the above.

No. 13081. अष्टाङ्गहृदयम्.
AṢṬĀṄGAHṚDAYAM.

Substance, paper. Size, 12¾ × 7¾ inches. Pages, 213. Lines, 35 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sūtrasthāna, the Śārīrasthāna, the Nidānasthāna and the Cikitsāsthāna complete and again the Sūtrasthāna.

Same work as the above.

No. 13082. अष्टाङ्गहृदयम्.
AṢṬĀṄGAHṚDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 18¾ × 1⅜ inches. Pages, 101. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Rōgasaṅkhyānidāna 52*a*, Vaidyasaṅgraha 71*a*, Chāyāpuruṣalakṣaṇa 80*b*, Svasthariṣṭanidāna 81*a*, Nāḍīlakṣaṇa 85*a*, Yantraprakāra 104*a*, Rasanighaṇṭu 106*b*, Nāḍīnidāna-vyākhyā 135*a*.

Contains the Adhyāyas 1 to 15, the last being without end, and 23 to 26, of which the 23rd wants the beginning and the 26th the end, in the Sūtrasthāna.

Same work as the above.

No. 13083. अष्टाङ्गहृदयम्, आन्ध्रटीकासहितम्.
AṢṬĀṄGAHṚDAYAM: WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 15¼ × 1¼ inches. Pages, 19. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance old.

Begins on fol. 14*a*. The other works herein are Vaidyacintāmaṇi 1*a*, Nāḍīśāstra 25*a*, Śataślōki 29*a*, Cūrṇalēhyakrama 38*a*, Dravyanighaṇṭu 44*a*.

Contains 25 stanzas in the 15th Adhyāya of the Sūtrasthāna.

Same work as the above, and with Telugu meaning.

No. 13084. अष्टाङ्गहृदयव्याख्या—सर्वाङ्गसुन्दरी.

ASṬĀNGAHṚDAYAVYĀKHYĀ : SARVĀNGASUNDARĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 140. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Breaks off in the 29th stanza of the 2nd Adhyāya in the Sūtrasthāna. Same work as that described under R. No. 37 of the Triennial Catalogue, Vol. I, Part I-A. By Aruṇadatta.

No. 13085. अष्टाङ्गहृदयव्याख्या—सर्वाङ्गसुन्दरी.

ASṬĀNGAHṚDAYAVYĀKHYĀ : SARVĀNGASUNDARĪ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $21\frac{1}{8} \times 2\frac{1}{4}$ inches. Pages, 154. Lines, 10 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Nidānasthāna from the 3rd Adhyāya to the 13th Adhyāya complete and the 14th incomplete and contains also the Cikitsāsthāna which breaks off in the 22nd Adhyāya. Wants 14 leaves in the beginning.

Same work as the above.

Beginning :

यथा भृशो नित्युष्णादीन्यतिशयेन पित्तं रक्तं च कोपयति न तथान्यानि व्रीहिप्रभृतान्यत एव कोद्रवोद्दालकौ शीतवीर्यावपि भृशोष्णादिद्रव्ययुक्तपित्तस्य कर्तारौ भवतः

* * * *

तस्मात्तं कासं त्वरया शीघ्रमेव ह्नि(ज)येत् । आदिशब्देनात्र पीनसादयो यक्ष्मनिदानोक्ता दृश्यन्ते ॥

Colophon :

इति निदानस्थाने तृतीयोपदेशः(ऽध्यायः) ॥

-त्या प्रकर्षेणातिशयेन क्लिन्नास्तथा शवगन्धयः कुणपगन्धतुल्याः तेऽप्यसाध्याः । शवस्येव गन्धो येषामिति उपमानाच्चेत्यना(तीदा)देशः ।

Colophon :

इति निदाने त्रयोदशोऽध्यायः ॥

विसर्पिनिदानानन्तरं तुल्यहेतुत्वात् कुष्ठनिदानमारभ्यते ।

* * * *

एके बाह्याः केशवस्त्रादिजाः यूकालिक्षादयः । अन्ये चान्तरा यथान्त्रत इत्यादयः । तम(जन्म)भेदेन चतुःप्रकाराः कथमित्याह— बहिरित्यादि । बहिर्मलजन्मानः ।

अथेदानीं चिकित्सितस्थानारम्भः । तस्य चायं सम्बन्धः रोगपरीक्षानिदानस्थाने निगदिता । साम्प्रतं चिकित्सा वक्तुं युक्ता ।

End :

अथवा पित्तं रूपं दर्शयेत् । तं कफपित्तं वा वस्तिभिर्विवर्जयेत् ।

Colophon :

इत्येकविंशोऽध्यायः ।

* * * *

यष्टिमध्वादिभिः परिषु घृतेन क्षीरेण हितः पञ्चमूलक्वाथेनैव शीतो हितो हिमजलेन वा . . . . नैवयान्नाद्‌ या हिताः कफपित्ताभ्यां संसृष्टे सति प्राकृतं विनिर्जयेत् । रक्तसंसृष्टमरुचिं वात.

No. 13086. आयुर्वेदः.

AYURVEDAH

Substance, paper. Size, 10¾ × 1¾ inches. Pages, 11. Lines, 24 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Gadasañjivana 7*a*, Auṣadhayōgadikamulu 38*a*, Bhiṣaksaramu 80*a*, Bahata (with Telugu meaning) 84*a*, Vranacikitsa 122*b*.

Incomplete.

A treatise purporting to give the symptoms, the diagnosis and the treatment of diseases. The science of Ayurvēda is here stated to be an appendage of the Rgveda and to have been revealed by God Parama-Śiva to Goddess Parvati.

Beginning :

कैलासशिखरे रम्ये पार्वतीपरमेश्वरौ ।
अन्योन्यसुखलीलायां प्रमथादिमहागणे ॥

मृदङ्गपणवुखं चैव तालं चाजगजानने. ।
नाट्यं च भृङ्गी नन्दी च दृष्ट्वा प्रीत्यातिशङ्करः ॥

देवदेव महादेव सर्वज्ञ सकलेश्वर ।
आदिमध्यान्तरहित मम प्राणाहि(ति)वल्लभ ॥

सर्वतत्त्वार्थविस्तारैर्बोद्धुं श्रोतुं ममार्हसि ।
कच्चिद्गोप्यमिदं तत्त्वं सर्वलोकोपकारणम् ॥

पूर्वं विष्णुकृतं विश्वं निर्मितं च तथा क्रमम् ।
मोहितं सर्वभूतानां स्थावरं जङ्गमात्मकम् ॥

भूगोलपिण्डगोलं च ब्रह्मनिर्माणलक्षणम् ।
उत्पत्तिस्थितिसंहारं त्वया प्रासादसर्वेश: ॥
श्रोतुमानन्ददेवेश कचिद्गोप्यमिदं शृणु ।
विद्याविद्य . . तं हेतुमविद्यामायतक्रमम् ॥
किंविधं पापहेतूनां किं पापं व्याधिरूपकम् ।
किं व्याधिर्मरणे हेतुः मरणं नरकं तथा ॥
किंविधं नरकं तत्र सर्वजन्तुसमाश्रितम् ।
ऋग्वेदाङ्ग(ङ्गं वे)दरूपं चायुर्वेदं च नामतः ॥
तत्त्वार्थं श्रोतुमिच्छामि करामलकसन्निभम् ।

* * * *

सर्वभूतहितं गोप्यं ऋग्वे(वे)दाङ्ग(ङ्गं वे)दरूपकम् ।
आयुर्वेदमिदं नाम सर्वजन्तु(न्तो)श्च जीवनम् ॥
. . . . . . सङ्काशं प्रोक्तोऽयं शृणु पार्वति ।
आदानं च निदानं च चिकित्सा त्रीणि रूपकम् ॥
कालजं कर्मजं रोगात्रितयं रूपलक्षणम् ।
सर्वतन्त्रं च विविधं दर्पणं मुखमाकृति ॥

* * * *

Colophon:

इति व्याधिरूपं समाप्त(प्तम्) ॥

End:

चयप्रकोपप्रशमा वायोर्ग्रीष्मादिषु त्रिषु ।
वर्षादिषु च पित्तस्य श्लेष्मणः शिशिरादिषु ॥
अग्रे पैत्यगतिर्नाडी मध्ये मारुत जायते ।
अन्त्ये श्लेष्म च विज्ञेयं कोविदैः शास्त्रपारगैः ॥

No. 13087. आयुर्वेदः.
AYURVEDAH.

Pages, 64. Lines, 27 on a page.

Begins on fol. 1a of the MS. described under No. 1331.

Contains the Prasnas 1 to 17 complete.

Similar to the above. It is written in prose in the form of Sūtras. The work appears to be the same as that described on page 63 of Dr. Burnell's Catalogue.

Beginning:

अथातो धातुस्थदोषगत्यति(विकार)हेतुभूतार्थवाधिकद्रव्याण्यद्यात् । चिरायु-रिच्छेत्प्रवृत्तिरायुर्वेदार्थपुरुषार्थोपपादिका । तद्धेतुं भूतार्थं रक्षेत् । नेन्द्रिया(णि)नि-यता(नि) । (नेदं) याति लोल नातिपिधा(पीड)नौ । दोषवृद्धिक्षयाद्यपि दक्षिणा-न्यपादषोडशतया । योगैरताश्च निवृ त(वर्त)येत् । अनाम(य)पालनं कुर्यात् । आमह्(य)स्सर्वरोगाणाम् आधिभूतमहाब्रह्म । तन्निवृत्तिरनामयम् । अनामयादा-त्मानं मन्यते अहंप्रत्यय । कर्मकर्ता

* * * *

यः कर्ता कर्मभोगकर्ता शरीरी अशरीरी नान्नमत्ति न केवलं शरीरं भोगयोग्यमा-त्मनो योगात् ।

* * * *

Colophon:

इत्यायुर्वेद प्रथमपन्नं समाप्तम् ॥

End:

आर्द्रकादिव(द)शद्रव्यं क्वाथलेहरूपं ग्रहणीरोगनिवर्तकम् । लशुनादि-द्वादशद्रव्यं चूर्णक्वाथलेहघृतरूपं मन्दानलरोगनिवर्तकम् । एलादिषट्पदार्थाः चूर्णक्वाथविकारभूताः मन्दानलरोगनिवर्तकाः ।

आयुषा(ष्का)मयमानेन धर्मार्थसुखसाधनम् ।
आयुर्वेदोपदेशेषु विधेयः परमादरः ॥

*

ऋ(वृ)द्धिस्समानैस्सर्वेषां विपरीते विपर्ययः ।
चयः प्रकोपप्रशमौ वायोर्ग्रीष्मादिषु त्रिषु ॥

Colophon:

इत्यायुर्वेदस्य सप्तदशपन्नं समाप्तम् ॥

No. 13088. आयुर्वेदः.

ĀYURVEDAḤ.

Pages, 131. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13073.

Contains the Praśnas 1 to 17 complete.

Same work as the above.

Name of the copyist—Kōlacalli Veṅkaṭapati. Date of transcription—15th day of the bright fortnight of the Vaiśākha month in the year Akṣaya.

No. 13089. आयुर्वेदार्थसारस्यम्.

AYURVĒDĀRTHASĀRASYAM.

Pages, 10. Lines, 6 on a page.

Begins on fol 21*a* of the MS. described under No. 13077.

Incomplete.

This work purports to give the essence of what is found in the Āyurvēda regarding the symptoms, the diagnosis and the treatment of diseases, etc. The author salutes Vēṅkaṭācala, son of Rāmana, and quotes from Bāhaṭa.

Beginning:

अघोरेशं कविश्रेष्ठं गोपाल भुवनेश्वरम् ।
गणाधिपं गुरुं लक्ष्मीं नमामि सततं गुरुम् ॥
चेतु षष्टे कदाध्यक्षं(?) सर्वविद्याविशारदम् ।
वेङ्कटाचलनामाख्यं रामनाह्वयनन्दनम् ॥
आयुर्वेदार्थसारस्यमाकृष्य ग्रन्थमुत्तमम् ।
आदानं च निदानं च चिकित्सा संहृता यदि ॥
सा ध्यासाध्यविधिं वक्ष्ये सवायुरुजानिर्णयम् ।
भिषक्सर्वसमालोक्यं जनानां हितकारणम् ॥

अथ नानाविभस(र्व)वायुं व्याख्यास्यामः—

वसन्त आमकालेषु मन्मथे द्दीपितो यथा ।
श्री(स्त्री)पुंससङ्गमेनैव उल्बणं भर्म वारिणा ॥

सङ्गमपरहितं बाहटे—

त्रिपाद्वसन्तशरदोः पक्षौ प्रेम निदाघयोः ।
सेवेत कामतः कामं तृषावाजिकृतां हिमी ॥
रोगिणां सङ्गमं मेघद्राघीभवति तत्क्षणात् ।
स्पर्शवेदिरसं स्पृष्ट्वा अयने स्वननानिना ।

End:

समगरलतरुणार्कम्—

गोदन्तहिङ्गुलं तुल्यं द्वयोस्तुल्यं हलाहलम् ॥
सर्वतुल्यं सर्वविषं मर्दनं दिवसत्रयम् ।
जम्बीरवारिणा ह्येष आर्द्रकस्वरसेन च ॥

तरुणार्करसो नाम नित्यनाथेन निर्मितम् ।
व्रीहिमात्रप्रयोगेण सर्वदोषहरं परम् ॥

No. 13090. चरकसंहिता.

CARAKASAṀHITĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 12. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Nidānaviṣaya 22*a*, Sadvaidyajīvana 29*a*, Praśnōttararatnamālā 42*a*, Cidambarastuti 62*a* Vādaprakriyā (Kanarese Vaidya) 70*a*.

Breaks off in the fifth Adhyāya of the Sūtrasthāna.

Same work as that described under No. 52 on pages 25, 26, 159 and 160 of M. Seshagiri Sastri's Report No. 1: A complete system of medicine by Caraka.

No. 13091. चरकसंहिताव्याख्या—पञ्चिका.

CARAKASAṀHITĀVYĀKHYĀ : PAÑCIKĀ.

Substance, (Śrītāla) palm-leaf. Size, $21\frac{1}{8} \times 2$ inches. Pages, 77. Lines, 9 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Breaks off in the second Adhyāya of the Sūtrasthāna.

A commentary on the Carakasaṁhitā of Carakacārya. The commentary is called Pañcikā. By Ācāryasvāmi-Kumāra.

Beginning :

शक्तेः प्रपञ्चोद्भवभङ्गहेतोः परशिवः पूर्णसुखार्णवो यः ।
संसाररोगापनुदं पुराणं भिषक्तमन्नं भिषजं नमामि ॥
यश्चित्ते निभृशं न(तं नि)चाय्य बहिरप्यानन्दयुक्तो(तृप्त्यो)द्यन्
भक्तानामपि दर्श . . . म्राग्रहारे हरम् ।
वाचं व्याकरणेन शुद्धिकर(म)करोद्योगेन चित्तस्य यत्
तं वन्दे चरकसंहितायां व्याख्यानवेद्यागमम् ॥

ब्रह्माणमादौ तदनु प्रजापतिं तथाश्विनौ नाकसतां च नायकम् ।
नत्वा भरद्वाजमथात्रिनन्दनं तथाग्निवेशप्रभृतीन् मुनीनपि ॥
मुनिं हरिश्चन्द्रमृषिं विपश्चितां प्रकाशितार्थं च कथं चकार यः ।
कस्याद्भुतार्था (च) श्रुतिं प्रमादः (?) परीक्ष्य कुर्मः चरकस्य पञ्चिका ॥

तस्मादेतादृशाः पतितसमस्तदोषपरिजिहीर्षया तन्त्रार्थतत्त्वव्याख्याने सर्वलोकोपकाराय प्रेक्षावद्भिर्म . . . . तत्र तन्त्राण्यतन्त्रमित्युक्तमाचार्येण । अस्यायमर्थः—

अनेनायुर्वेदेन स्वास्थ्यानुत्पत्तिं कुर्वता दोषांश्च निघ्नता तन्त्यते धार्यते शरीरमिति तच्च तन्त्रं समासतः षट् पदार्थाः । तत्प्रतिपादकत्वात्

* * * *

तन्त्राधिकरणं नाम यन्निमित्तमधिकृत्य प्रवर्तते कर्ता

विघ्नभूता यदा रोगाः प्रादुर्भूताश्शरीरिणाम् । इत्यादि तदेतन्निमित्तीकृत्य जगदनुकम्पया महर्षिरयमन्तेवासिनामायुर्वेदोपदेशाय प्रवृत्त इति । योगो नाम योजना ग्रन्थानाम् । यथा धीधृतिस्मृतिविभ्रंशः संप्राप्तिः कालकर्मणाम् । इत्यस्य सूत्रस्य भाष्यं

* * * *

तत्रेदमाचार्यसूत्रम्—अथातो दीर्घं जीवितीयमध्यायं व्याख्यास्याम इति अष्टपदं चेदं सूत्रम् । अथ, अतः, दीर्घं, जीवितीयम्, अधि, आयं, वि, आख्यास्यामः, इति पदव्याख्या । अतः परं पदार्थव्याख्या, किमयमथशब्दो गवाश्वादिपदार्थशब्दवदर्थवान्? उत डित्थडिमित्यादिवदपदार्थकः? अर्थवत्त्वेऽपि दध्यक्षादिपदपङ्क्तिवन्मङ्गलार्थवाची? किं वा क्षामनष्टहतदग्धादिपदवदमङ्गलार्थं इति संशये अर्थवान् मङ्गलार्थश्चेति ब्रूमः ।

* * * *

अन्विच्छन्निति अनुशब्दस्सादृश्यवाची, तेनायमर्थस्संपद्यते, निरतायुषां (त)दनुरूपं रसरसायनाभिन्नद्रुमरोग(मि)च्छन्निति । भरद्वाज इति गोत्रनाम, उपागमत् समीपं गतवान् ।

End:

पूर्वमर्थस्येदं निगमनम्, ददेतानर्थानखिलान् यतः सूत्रकारस्य न्यायया संग्रहप्रवृत्तिरिति ॥

Colophon:

इत्याचार्यस्वामिकुमारविरचितायां चरकपञ्जिकायां श्लोकस्थाने भेषज इव चतुष्के दीर्घजीवितीयो नाम प्रथमोऽध्यायः ॥

अथातोऽपामार्गतण्डुलीयं नामाध्यायं व्याख्यास्याम इति हस्माह भगवानात्रेयः ।

यथाहायमथशब्द आनन्तर्यार्थः दीर्घजीवितीयानन्तरमपामार्गतण्डुलीयं नामाध्यायं व्याख्यास्याम इति ।

* * * *

तेषु पञ्चत्वव्यवहारस्यैव संभवः, न पञ्चाशद्व्यवहारः, पञ्चशतव्यवहारो वा तदाश्रितेषु तु द्रव्येषु कषाय ।

No. 13092. चरकसंहिताव्याख्या.

CARAKASAMHITAVYAKHYA.

Pages, 151. Lines, 11 on a page.

Begins on fol. 1a of the MS. described under No. 13071.

Contains the third Adhyaya of the Sūtrasthāna.

Similar to the above. By Hariścandra

Beginning:

स्वयम्भुवे प्राणभृदन्तरात्मने जगत्प्रदीपाय महाद्वितैषिणे ।
विवस्वते दीप्तसहस्ररश्मये सुरोत्तमायामिततेजसे नमः ॥
अजाय प्रोक्तमवद् . . . . ।
. . . . ॥
. . . . मान भिन्नकर्म व हतमप्यर्थिकं विरुद्धम् ।
अत्यर्थविस्तरसमासमहेतुकं वा ग्रन्थेन गम्य व . . . . . ॥
. . . . . . विशेषयुक्तमोजं निहेतुकमुदाहरणोपपन्नम् ।
कार्यक्रमोपहितसङ्ग्रहसूत्रभाष्यं यो दृष्टवान् त्रिविधशिष्यहिताय तन्त्रम् ॥
त्यक्त्वा प्रसङ्गविषयं सुपरिवस . . . . ।
. . परीक्ष्य खलु येन तदेव शास्त्रम् . . संज्ञां च गमं विशेषतोऽर्थः(?) ॥
लोकोपकार . . . कविसत्तमाय भक्त्या प्रणम्य महते चरकाय तस्मै ।
वक्तुं . . . . मार्ग इव प्रणष्टः नैतर्हि वस्तु कथंचदपि तद्विशिष्टम् ॥
बीजश्रिरान्न हि फलम् . . . .
. . . . पदार्थमात्रम् ।
श्रेष्ठास्त एव खलु यैस्त्रयमर्थमार्गः
प्राग्दर्शितः प्रणितमन्येषु चाथाभिधातुमहं प्रवृत्तः (?) ॥
कार्य कृते खलु बुधैः प्रथमं पय . न्दनि कुष्ठ . . . द्य कथंनु पश्येत् ।
अर्थे तमेव तु पुराणमुनिप्रजगतोऽस्य विलस्य शास्त्र . . . . . . ॥

* * * *

वाक्यप्रकरणाध्यायचतुष्कस्थानान्तन्त्रावयवानां तत्र समुदायानां च

अत्र पदसमुदायस्सूत्रम् । सूत्रसमुदायो वाक्यम् । (वाक्य) समुदायः प्रकरणम् । प्रकरणसंमुदायोऽध्यायः ।

* * * *

स्वाभिप्रायकृतायां व्याख्यायामेवावतरोऽस्तीति नस्तत्र तन्त्रकारणोपाय इति अत एव तदपवदामहे ।

तन्त्रयुक्तिस्समाप्तः(प्ता) ॥

अतः परितन्त्रं यथा प्रकृतमेव तन्त्रा(?)मुद्भावयिष्यामः । तत्र च अथातो दीर्घं जीवितीयमध्यायं व्याख्यास्याम इति तन्त्रादावुपदिश्यते । अत्र च सम्बन्धादयो धर्मास्समुपादेयाः । तत् कस्मादभिव्यक्तिः ॥

* * * *

सूत्रकारस्य न्यायया सङ्ग्रहप्रवृत्तिरिति ।

Colophon:

इति आचार्यहरिश्चन्द्रकृतौ प(?)प्र शिष्योपाध्यायकीयन्यासे भेषजचतुष्के दीर्घजीवितीय प्रथमोऽध्यायः ।

आहापामार्गतण्डुलीयस्य दीर्घजीवतीयादनन्तरमभिधाने कस्सम्बन्धः ।

End:

विसर्गोऽपि अकृशबुद्धिनिर्णेतुमर्थपिण्डप्रत्ययादतस्साधीयो द्विविधव्याख्यायोजनमिति ॥

Colophon:

(आ)रग्वधीयो नाम तृतीयोऽध्यायः ॥

No 13093. द्वादशार्थनिरूपणम्, द्राविडटीकासहितम्.

DVĀDAŚĀRTHANIRŪPAṆAM WITH TAMIL MEANING.

Pages, 62. Lines, 19 on a page.

Begins on foll 141*a* and 190*b* of the MS. described under No. 13078. Complete.

Similar to the above. It is accompanied by meaning in Tamil.

Deals with the following subjects:—

१. दोषनिरूपणम्.
२. प्रकृतिनिरूपणम्.
३. अग्निनिरूपणम्.
४. सप्तधातुनिरूपणम्.
५. सत्त्वनिरूपणम्.
६. बलनिरूपणम्.

७. वयोनिरूपणम्.
८. देशनिरूपणम्.
९. कालनिरूपणम्.
१०. सात्म्यनिरूपणम्.
११. आहारनिरूपणम्.
१२. भेषजनिरूपणम्.

Beginning:

आयुर्वेदार्थकर्पूरं चामीकरकरण्डकम् ।
वन्देऽहं वाक्पटुच्चा(ग्भटाचा)र्यं विद्वद्वैद्यशिखामणिम् ॥

दोषाः प्रकृतयो वह्निर्दूष्यं सत्त्वं बलं वयः ।
देशकालौ तथा सात्म्यमाहारो भेषजानि च ॥
एतानि सर्वदा नित्यं वीक्ष्य द्वादश तत्त्वतः ।
चिकित्सां योजयेत्प्राज्ञो न योगैरेव केवलम् ॥

End:

अग्निमान्द्यप्रलापं च निद्रानासा असृक्तकम् ।
किञ्चिच्छ्वासतृषातन्द्रा शीतिकाज्वरलक्षणम् ॥

Colophon:

अयं ग्रन्थस्समाप्तः ॥

No. 13094. द्वादशार्थनिरूपणम्.
DVĀDAŚĀRTHANIRŪPAṆAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāḷi). Size, 2 ⅝ × 1⅞ inches. Pages, 8. Lines, 12 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Mādhavanidāna 3*b*, Rasakacchapuṭa 27*b*, Rasabhēṣajakalpadīpika 92*b*, Siddhayōga 99*a*, Kailāsakāraka 111*a*.

Complete.

A treatise in medical science dealing with 12 topics as mentioned below in its 12 chapters. They give the origin and nature of diseases, the general condition of the body during health and disease and the principles of medical treatment:

१. दोषाधिकार.
२. प्रकृत्यधिकार.
३. वह्न्यधिकार.
४. दूष्याधिकार.
५. सत्त्वभेदाधिकार.
६. बलाधिकार.
७. वयोऽधिकार.
८. देशाधिकार.
९. कालाधिकार.
१०. सात्म्याधिकार.
११. आहाराधिकार.
१२. भेषजाधिकार.

Beginning:

. . . . तथा मिथ्योपचारतः ।

* * * *

स्तम्भः कषायारसता वर्णस्यावारुणोद्भवा ।
कर्माणि वायोः पित्तस्य दाहरोगोष्मव . . . ॥
. . . . वर्णपाण्डुरारुणवर्जितः ।
श्लेष्मणः स्नेहकाठिन्यं कण्डूशीतत्वगौरवम् ॥

* * * *

अशीतिर्वातजा रोगाश्चत्वारिंशच्च पित्तजाः ।
विंशतिः श्लेष्मजा रोगा . . . . ग्विधाः ॥
आद्यं पादतलो वायुः पादाक्षेपस्त्वनन्तरम् ।

Colophon:

इति द्वादशार्थनिरूपणे दोषाधिकारो नाम प्रथमः पटलः ॥

End:

भिषग्द्रव्याण्युपस्थातरोगी दोषचतुष्टयम् ।
चकितं च विनिर्दिष्टं प्रत्येकं तच्चतुर्गुणम् ॥
शास्त्रेषु श्रमवान् क्रियासु कुशलः प्राज्ञः कृतज्ञः शुचिः
धीरो रोगनिरूपणक्षमकलः पीयूषहस्तस्पृहाः ।
द्रव्याणां रसवीर्यकार्यमखिलं वेत्ता च यो धीरधीः
निर्णेतानलदेशकालवयसो मात्राधिकारी भिषक् ॥
चण्डं . . . . कृतघ्नं दुष्टकर्मकम् ।
हीनोपकरणं व्यग्रमविधेयं गतायुषम् ॥
विकृते विकृतोक्तानां सार्वकालं विवर्जयेत् ।
इति ज्ञात्वा क्रियां कुर्यात् स वैद्यः श्रेष्ठतां भजेत् ॥

Colophon:

इति द्वादशार्थनिरूपणे चिकित्साधिकारो नाम द्वादशः पटलः ॥

No. 13095. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $10\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 156. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old. Incomplete; breaks off in the portion relating to the Daśakaṣāya.

A treatise on medicine dealing with the diagnosis of diseases, with the purifications of substances for being used in medicinal preparations, with mercurial compounds and with the preparation of drugs, decoctions, etc., for the curing of diseases. The author is Vallabhēndra, son of Amarēśvarabhaṭṭa of Śrīvatsagōtra and of Āpastambasūtra. He belonged to the Indrakaṇṭhi family (vide R. No. 928).

Beginning :

श्रीनाथं पार्वतीनाथं वाणीनाथं सरस्वतीम् ।
दुर्गावय(टु)कहेरम्ब(म्बान) नमस्ते सतता (सततं च नमाम्यहम्) ॥
श्रीवत्सगोत्रतिलकं जगद्वैद्यपितामहम् ।
अमरेश्वरभट्टस्य प्रियसूनुं गुणोत्तमम् ।
वल्लभेन्द्रं वि(न्द्रेण)रचितं जनानां हितकारणम् ॥
वैद्यचिन्तामणिर्नाम भैषज्यग्रन्थमुत्तमम् ।
निदानं द्रव्यशुद्धिं च रसयोगान् कषायकान् ॥
वक्ष्यते वैद्यलाभाय एतत्सर्वं सविस्तरम् ।
निदानं द्रव्यशुद्धं च (तथा) योगान् कषायकम् ।
ययोर्मध्ये पुरा वक्ष्ये निदानं शास्त्रसंमतम् ॥
आदौ समस्तरोगेषु अ(ह्य)ष्टस्थानं परीक्षयेत् ।
नाडीं स्पर्शं च रूपं च शब्दं नेत्रे पुरीषकम् ॥
मूत्रवर्णं च जिह्वां च एतान् दृश्यन् भिषग्वरः (पश्येद्भिषग्वरः)

* * * *

Colophon :

इति श्रीमदापस्तम्बकुलसुधार्णवपूर्णसुधाकरश्रीवत्सगोत्रतिलकसमस्तविद्याधुरीणश्रीअमरेश्वरभट्टारकप्रियतनुजभैषज्यविद्यापारीणसकलविद्याकलाप्रवीणश्रीमदिन्द्रकण्ठीवल्लभार्यविरचितं वैद्यचिन्तामणिज्वरसन्निपातदोषातिसारनिदानं नाम प्रथमो विलासः ॥

End :

जीरकं त्रिकटुं चार्द्रं निर्गुण्डीवह्निभृङ्गरात् ।
वशागलूचीशिग्रुत्वक् नागवल्लिदलानि च ॥
शर्करातुलसीचोललवङ्गं लशुनं घनम् ।
य इदं चानुपानेन ज्वराणां सेवते भिषक् ॥

* * * * *

Colophon :

इति श्रीमदापस्तम्बकुलसुधार्णवपूर्णसुधाकरश्रीवत्सगोत्रतिलकसमस्तविद्याधुरीणश्रीविद्याकलाप्रवीणश्रीवल्लभेन्द्रविरचितवैद्यचिन्तामणौ रसयोगनस्याञ्जनधूपमन्वानु . यविलासः ॥

श्रीखण्डममृतामुस्ता नागरं च . . . . . . ।
क्वाथो वातज्वरं हन्यादशानि . . . . ॥

* * * *

अथ अतिसारकषायाणि वक्ष्यन्ते ।
क्वाथं सर्वज्वरं हन्ति . . . . ॥

No. **13096.** वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 18⅜ × 1⅜ inches. Pages, 30. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Cikitsāsārasaṅgraha (with Telugu meaning) 18*a*, Dūtādhyāyamu 39*a*, Vaidyayōgasaṅgrahamu 53*a*.

Contains the Rasayōga and the Atisāracikitsā.

Similar to the above.

Beginning :

श्रीनाथपार्वतीनाथवाणीनाथसरस्वतीः ।
दुर्गावटुकहेरम्बान् समस्तसन्तता(स्तान् संनमा)म्यहम् ॥

* * * *

अथ रसयोगा वक्ष्यन्ते—

भूपतिर्नवलोहाख्या रत्नसिद्धा लघुर्महत् ।
प्रतापप्राणा दिव्याख्या उत्तमाः कथिता दश ॥

End :

पथ्यादोषपुनर्नवाम्बुधनिकापूतिक्तयुग्माजटा
पाटाबिल्वगुणप्रियोरलु कणामूम्रगन्धादिभिः ।
चव्यादित्यकबाणपुङ्खिसहितैर्वतै प्रसिद्धं जलं
देयं तद्बहुदोषजः गृहिणिभिर्दिव्यैर्यथैवामृतम् ॥

No. 13097. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 29. Lines, 22 on a page.

Begins on fol. 156*a* of the MS. described under No. 160 of the D.C. of Telugu MSS.

Contains the Rasayōga and the Atisāracikitsa.

Same work as the above.

No. 13098. वैद्यचिन्तामणिः.

VIADYACINTĀMAṆIḤ.

Pages, 26. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13083.

Contains the first Vilāsa complete.

Same work as the above.

Colophon :

इति श्रीमदापस्तम्बकुलसुधार्णवसुन्दरा(धा)करश्रीवत्सगोत्रतिलकसमस्तविद्याधुरीणश्रीअमरेश्वरभट्टवरप्रियतनुजभैषज्यविद्यापारीणसकलकलाप्रवीणश्रीइन्द्रकरवल्लभनामविरचितवैद्यचिन्तामणौ ज्वरसन्निपातदोषातिसारनिदानं नाम प्रथमविलासः॥

No. 13099. वैद्यशास्त्रम्, द्राविडटीकासहितम्.

VAIDYAŚĀSTRAM WITH TAMIL MEANING.

Pages, 117. Lines, 19 on a page.

Begins on fol. 83*a* of the MS. described under No. 13078.

A treatise in medicine dealing with the development of fœtus in the womb and with symptoms of diseases and the curative medicines to be administered in each case.

Contains the following subjects :—

१. पिण्डोत्पत्तिः.
२. दशवायुस्थानम्.
३. आमप्रकरणम्.
४. नाडीनिदानम्.
५. रोगलक्षणम्.
६. औषधविधानम् (with Tamil meaning).

Beginning :

धात्रीज्योतिर्नभस्समीरमुदकं वातादि पैत्त्यं कफं
धातू चर्ममलादि वायुदशभिः सप्ताशितं स्नायुतम् ।

सूक्ष्मस्नायुतलक्षलक्षगुणितं स्थौले चतुर्विंशतिः
कूटेष्वत्र य(च)रोमकूपनिचयं साष्टाशतं शल्यकम् ॥

* * * *

षण्णवत्यङ्गुलं कायं भूभागं पतनं तथा ।
एतद्विधं क्रमेणैव पिण्डोत्पत्तिं प्रकाशयेत् ॥
प्रथमे कलले मासे द्वितीये च घनं भवेत् ।
तृतीयेऽङ्कुरतद्भावं चतुर्थेऽस्थिसमायुतम् ॥

End:

पलाशवृक्षमूलं च रम्भाकन्दं जलच्युतम् ।
मेहारिराजवृक्षं च कारवल्ली च . . . . ॥

No. **13100.** शास्त्रदीपिका.

SĀSTRADĪPIKĀ.

Substance, paper. Size, 11½ × 8⅞ inches. Pages, 392. Lines, 18 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

A treatise on the diagnosis and treatment of various maladies.

The following topics are dealt with in this work:—

१. ज्वरसन्निपातनिदानम्.
२. राजयक्ष्मप्रकरणम्.
३. विषूचीमन्दाग्निचिकित्सा.
४. जङ्गमविषप्रकरणम्.

Beginning:

गण्डस्थलप्रविलसन्मदवारिधारागन्धभ्रमद्भ्रमरविभ्रमलोलकर्णम् ।
गन्धर्वसिद्धसुरकिन्नरगीगमानं गङ्गाधरस्य तनयं शरणं प्रपद्ये ॥
दोषकोपं क्षयं कालं पञ्चवायोश्च लक्षणम् ।
अनूपादिग(म)देशानां बाल्यादिवयसां तथा ॥
कार्यादि(दी)नस्थिसङ्ख्यां च शरीरस्य च लक्षणम् ।
पापकर्म च रोगाणां देवब्राह्मणपूजनम् ॥
दिनचर्यां समारभ्य चौषधं गणसङ्ग्रहः(म्) ।

* * * *

पेयाकल्पनमुख्यं च चिकित्सासारमुत्तमम् ॥
अथातो रोगसङ्ख्या च सङ्ग्रहेण यथाक्रमम् ।
ज्वरादिदृष्यपर्यन्तं वक्ष्यते च यथामति ॥

ज्वरौषधा(धं) समुद्दिष्टः(ष्टं) सन्निपातास्त्रयोदश ।
रक्तपित्तस्य भेदास्तु त्रिधा काशस्तु पञ्चधा ॥

* * * *

Colophon:

इति शास्त्रदीपिकायां ज्वराणां सन्निपातानां च निदानप्रकरणम् ॥

* * * *

इति शास्त्रदीपिकायां राजयक्ष्मप्रकरणम् ॥

* * * *

इति शास्त्रादर्शे विषूचीमन्दाग्निचिकित्सा ॥

End:

पुनर्नवौ बृहत्यौ च शारिबे कटुकत्रयम् ।
यवागुरेषां निष्काथे कृता हन्ति विषाद्भयम् ॥
दिवास्वप्नं व्यवायं च व्यायामं क्रोधमातपम् ।
सुरातिलकुलुत्थांश्च वर्जयेच्च विषातुरः ॥
निम्बशिग्रुकयोः पत्रं बृहतीफलमेव च ।
तैलाभ्यञ्जनपानाभ्यां(द्यान्)वर्जयेच्च विषातुरः ॥

Colophon:

इति शास्त्रदीपिकायां जङ्गमविषप्रकरणं समाप्तम् ॥
शास्त्रादर्शमिदं सम्यक् सर्वशास्त्रकलाविदः ।
श्रीतिर्मलार्यविदुषः दर्शनीयमिदं सताम् ॥

No. 13101. सुश्रुतम्.

SUŚRUTAM.

Substance, paper. Size, 13 × 8¾ inches. Pages, 90. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Contains the following Adhyāyas of the Śārirasthāna:—

१. सर्वभूतचिन्ताशारीरम्.
२. शुक्रशोणितशुद्धिशारीरम्.
३ गर्भावक्रान्तिशारीरम्.
४. गर्भव्याकरणशारीरम्.
५. शरीरसङ्ख्याव्याकरणम्.
६. प्रत्येकमर्मनिर्देशः.
७. सिरावर्णनविभक्तिः.
८. सिराव्यधविधिः.
९. धमनीव्याकरणशारीरम्.
१०. गर्भिणीव्याकरणशारीरम्.

A well-known complete system of medicine in six Sthānas, viz., Sūtra, Nidāna, Śārīra, Cikitsā, Kalpa, and Uttara: by Suśruta. The work has been printed in Calcutta.

Beginning:

अथातः सर्वभूतचिन्ताशारीरं व्याख्यास्यामः । सर्वभूतानां कारणमकारणं सत्त्वरजस्तमोलक्षणमष्टरूपमखिलस्य जगतः संभवहेतुरव्यक्तं नाम । तदेव बहूनां क्षेत्रज्ञानामधिष्ठानम् ।

* * * *

अन्योन्यानुप्रविष्टानि सर्वाण्येतानि निर्दिशेत् ।
स्वे स्वे द्रव्ये तु सर्वेषां युक्तं लक्षणमिष्यते ॥
अष्टौ प्रकृतयः प्रोक्ताः विकाराः षोडशैव तु ।
क्षेत्रज्ञाश्च समासेन स्वतन्त्रपरतन्त्रयोः ॥

Colophon:

इति सर्वभूतचिन्ताशारीरं प्रथमोऽध्यायः ॥

End:

सौवर्णं सुकृतं चूर्णं कुष्ठं मधु घृतं वचा ।
मत्स्याक्षकः शङ्खपुष्पी मधु सर्पिस्सकाञ्चनम् ॥
अर्कपुष्पी मधु घृतं चूर्णितं कनकं वचा ।
हेमचूर्णानि कैडर्यः श्वेता दूर्वा घृतं मधु ॥
चत्वारोऽभिहिताः प्राणाः श्लोकार्धेषु चतुर्ष्वपि ।
कुमाराणां वपुर्मेधाबलबुद्धिविवर्धनाः ॥

Colophon:

इति सुश्रुते आयुर्वेदशास्त्रे शारीरस्थाने गर्भिणीव्याकरणशारीरं नाम दशमोऽध्यायः ॥

शारीरस्थानं समाप्तम् ॥

(B) TREATISES ON SPECIAL SUBJECTS.

No. 13102. अक्षिरोगनिर्मूलनम्.
AKṢIRŌGANIRMŪLANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 12¾ × 1¾ inches. Pages, 17. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1a. The other work herein is Acāranavanītam 10a. Complete.

This is stated to form the 94th Adhyāya of the Sanatkumārasaṁhitā of the Pāñcarātrāgama and deals with the treatment of eye-diseases. It is said to have been originally revealed by Sanatkumāra to Nārada. The kind of treatment explained herein is said to have met with success in the case of Bṛhadratha, son of Pāribhadra, king of Kāśī (vide R. No. 1327*a*).

Beginning:

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं . . विष्वक्सेनं तमाश्रये ॥
सनत्कुमारं योगीन्द्रं सिद्धाश्रमनिवासिनम् ।
नारदः प्रणिपत्याथ वचनं चेदमब्रवीत् ॥
भगवन् योगिनां श्रेष्ठ सर्वतन्त्रविशारद ।
सर्वरोगहरास्त्वत्तः कल्पाश्च विविधाः श्रुताः ॥
इदानीमक्षिरोगस्य शान्तिं ब्रूहि तपोधन ।
इत्युक्तस्स मुनिश्रेष्ठस्सिद्धार्थस्सर्वमन्त्रवित् ॥

सनत्कुमारः—

श्रृणु नारद धर्मज्ञ कल्पनारायणाख्यकम् ।
अक्षिरोगहरं पुण्यमायुष्यं पापनाशनम् ॥

नारदः—

इमं कल्पं पुरा लोके यः कृत्वा सुखमाप्नुयात् ।
तमहं श्रोतुमिच्छामि भवान्वक्तुमिहार्हसि ॥

सनत्कुमारः—

काशीपुर्यां पुरा ब्रह्मन् आसीद्राजा सुधार्मिकः ।
पारिभद्र इति ख्यातः तस्य पुत्रो बृहद्रथः ॥

* * * *

भगवन् मम पुत्रस्य अक्षिरोगो भयावहः ।
तस्य शान्तिर्भवेत्केन तत्त्वं ब्रूहि महामुने ॥
मध्वक्तैः तिन्त्रिणीपुष्पैः चक्रगायत्रिया हुनेत् ।
खर्जूरं[1] नालिकेरं च द्राक्षां धात्रीं हरीतकीम् ॥

* * * *

Colophon:

इति पाञ्चरात्रे महोपनिषदि सनत्कुमारसंहितायां शान्तितन्त्रे अमृतकनारायणा . . . नाम चतुर्नवतितमोऽध्यायः ॥

End:

किमत्र बहुनोक्तेन सर्वसिद्धिकरो ह्यसौ ।
आचार्यादनभिप्राप्तः प्राप्तश्चादत्तदक्षिणः ॥

---

[1] मातुलङ्गम् इति पाठान्तरम्.

अभ्यस्तोऽपि सदा मन्त्रः श्रेयसे नात्र कल्पते ।
इति गुह्यतमं प्रोक्तं रहस्यमतिदुर्बल(र्लभ)म् ॥
एवं ज्ञात्वा भवेत्स्वस्थः किंपुनः पाठतो जनाः ।

No. 13103. औषधयोगग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

AUṢADHAYŌGAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 15¼ × 1¼ inches. Pages, 203. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

A big treatise dealing with the characteristics of diseases, with the purification of substances for being used for medicinal purposes and with the preparation of medicines of different kinds, such as powders, oils, ghees, decoctions, etc.

Name of the copyist: Mājēṭi Sarvēśaliṅga. Date of transcription: Thursday, the 3rd day of the dark fortnight of the Āśvija month in the year Tāraṇa.

Deals with the following topics:—

१. त्रयोदशरोगलक्षण.
२. ताम्रशुद्धिः (भस्म).
३. लोहशुद्धिः (भस्म).
४. लोहसिन्दूर.
५. नागवङ्गशुद्धिभस्मसिन्दूर.
६. अभ्रकसाधन.
७. वज्रमूषलक्षण.
८. रसभेदाः.
९. सप्तकञ्चुकदोषाः.
१०. गन्धकशुद्धिः.
११. उल्लीपाषाण (सशुद्धि).
१२. गौरीपाषाण (सशुद्धि).
१३. दोङ्गपाषाण (सशुद्धि).
१४. कर्पूरशिलाजित.
१५. कम्बुशुद्धिः (भस्म).
१६. सत्तुभस्म.
१७. तालकशुद्धिभस्म.
१८. धुत्तूरशुद्धिः.
१९. कङ्कणशुद्धिः सभस्म.
२०. गुल्मशूलवज्रायुधरस.
२१. गजाङ्कुश.
२२. भृङ्गामलकतैल.
२३. तिक्तकोशादितैल.
२४. महाविषतैल.
२५. ज्वरान्तकघृत.
२६. पाण्डुनिदानचिकित्सा.
२७. ज्वराङ्कुश.
२८. बालसूर्योदय.
२९. पूर्णचन्द्रोदय.
३०. अतिसारकुठार.
३१. रोगविदारण.
३२. तरुणज्वरगजकेसरी.
३३. रसप्रतापमार्ताण्ड.
३४. मृतोद्धारणरस.

३५. मृत्युञ्जयरस.
३६. मृतसञ्जीवरस.
३७. आनन्दभैरव.
३८. स्वयमाग्निरस.
३९. सिन्दूरयोगः.
४०. हनुमन्तसञ्जीवनरस.
४१. तरुणार्कमृत्युञ्जय.
४२. नारसिंहरस.
४३ अघोरास्त्ररस.
४४. रामबाणरस.
४५. सन्निपातभैरव.
४६. ज्वरफणिगरुड.
४७. कटुकरोहिणीमहत्त्व.
४८. नागार्जुनरस.
४९. अष्टमूर्तिरस.
५०. प्राणेश्वररस.
५१. नीलकण्ठरस.
५२. गण्डबेरुण्डरस.
५३. धन्वन्तरिरस.
५४. रसराजमृगाङ्क.
५५. राजमृगाङ्क.
५६. भैरवत्रयोदशनामानि.
५७. योगराजगुग्गलु.
५८. महिसाक्षिशुद्धि.
५९. संपूर्णचन्द्रोदय.
६०. वसन्तकुसुमाकर.
६१. प्रलयानलरुद्ररस.
६२. वातपित्तकफनिदान.
६३. चिन्तामणियोगः.
६४. पुटलक्षण.
६५. सन्निपातगण्डौषध.
६६. सोमनाथताम्र.
६७. क्षुद्रादितैल.
६८. क्षयकुठारः.
६९. दिव्याञ्जन.
७०. कषाय.
७१. खर्जूरादिचूर्ण.
७२. सूचिकाभरण.
७३. मण्डूर.
७४. सञ्जीवकालाग्निमात्रा.
७५. लताकस्तूरीलोहद्रावक.
७६. रसायनभेदाः.

Beginning:

त्रयोदश स वा रोगान् वक्ष्यते भिषजोत्तमम् ।
आदौ द्रवव्रणं चैव द्वितीयं ग्रन्थिनाडिकम् ॥
तृतीयं वायुरूपेण चतुर्थं पिटकाव्रणम् ।
पञ्चमं रोमनाशं च षष्ठमं दद्रुमेव च ॥
सप्तमं शक्तिरूपेण अष्टमं श्वेतरूपकम् ।
नवमं तु विसर्पि स्यात् दशमं कास उच्यते ॥
एकादशं शिरस्तोदं शल्यग्रन्थिस्तु द्वादश ।
पादौ व्रणस्त्रयोदश्या क्रमाद्येषु विलक्षणम् ॥

नात्र नासौ कपालस्य शल्यमध्ये च कर्णयोः ।
पाणिपादोदरग्रीवो व्याप्यते सर्वदेहिषु ॥

ताम्रशुद्धि भस्मम्—

तिलतैलेन गोमूत्रे आरनालकुलुत्थके ।
स्वर्णादिसर्वलोहानां शुद्धिर्भवति निश्चयम् ॥

End:

नालिकेरफलस्थाता साङ्गशीतं पिबेज्जलम् ।
इक्षुपाने फलं[यः]भक्ष्यं तक्रभुक्तं यदिष्टितम् ॥
ब्रह्मास्त्रसूतविख्यातं ब्रह्मणा योगजीवितः ।

No. **13104**. औषधयोगग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

AUṢADHAYŌGAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 116. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new. Incomplete.

Similar to the above. In the beginning three leaves are found to contain some information relating to medicine.

Beginning:

अक्षयस्य लघुद्रात्रि तेजस्वी निर्मलोत्थितम् ।
आधारं पुनरावृत्तिबद्धसूतस्य लक्षणम् ॥

* * * *

त्रिफलं च वचामोदं पत्रिकण्टकटङ्कणम् ।
नागरं ब्रह्मबीजं च त्रिफलादिकचूर्णकः ॥

* * * *

पारदस्य पलं शुद्धं लोहं खल्वे विनिक्षिपेत् ।
वृश्चिकाक्षीरसंमर्धे नारीस्तन्येन संयुतम् ॥
आत(पे)शोषयित्वा तु रसं दत्वा पुनः पुनः ।
एकविंशतिवाराणि मर्दयित्वा विचक्षणः ॥
दत्त्वा गन्धस्य तगिले(?) समांशं मर्दयेत् दृढम् ।
तद्रसं लोहपात्रेषु क्षिप्त्वा मन्दाग्निना पचेत् ॥
अरुणोदयसङ्काशं रसं बन्धूकपुष्पवत् ।
सिद्धयोगमिदं दिव्यं स्थलसिन्दूरमेव च ॥

शतवेधस्य ताराणि निर्बीजं कनकं भवेत् ॥

* * * *

हरीतक्या फले तोयं गन्धकं शतभावितम् ।
ताम्रपत्रविलेपेन पुटी भवति काञ्चनम् ॥

End :

शृङ्गी कटुत्रयफलत्रयकण्टकारि भार्गेन पुष्करजटा लवणानुशेषान् ।
चूर्णं पिबेद्विमलमुष्णजलेन युक्तं श्वासोक्तवातकफकाशविनाशनेषु ॥

No. 13105. औषधयोगग्रन्थः, द्राविडटीकासहितः.

AUṢADHAYŌGAGRANTHAḤ WITH TAMIL MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1⅝ inches. Pages, 176. Lines, 7 on a page. Character, Grantha and Tamil. Condition, injured. Appearance, old.

Incomplete.

Similar to the above, but with Tamil meaning.

Beginning :

धातकीवत्सनाभश्च पारदं हिङ्गुलस्य च ।
नवसारश्च तालश्च तुत्थं टङ्कण . . . . ॥

* * * *

वज्रवल्ल्यादिकं भृङ्गी कुण्डली च पुनर्णवम् ।
प्रत्येकञ्च रसं प्रोक्तं बदरश्च पृथक्पृथक् ॥
तत्कषायरसे युक्ते दशमुण्डगुलं क्षिपेत् ।
विष्णुक्रान्त्या जटावत्या(प)रमं जीरकद्वयम् ॥
मरीचं शृङ्गिबेरश्च रजनीकतकं फलम् ।
पिप्पली पिप्पलीमूलं तच्चूर्णं कुन्तमेव च ॥
आज्यतैलस्य कुडुत्रं प्रत्येकञ्च विनिक्षिपेत् ।
शोभोपाण्डुमयं हन्ति ग्रहिण्यादिविनाशनम् ॥
गुल्ममष्टविधं चैव क्षयकासान् विनाशयेत् ।

End :

अमृतकनकमूलनागराणाम् अमृतनागरदुस्पृहाम्बुदानाम् ।
अनिलज्वरनाशिनौ कषायौ कथितावागमकोविदैर्भिषग्भिः ॥

. . . . चित्रकनागरैः ।
पाठाविलङ्गेन्द्रयवाहिङ्गुभार्गवचान्वितैः ॥
सर्वपातिविषाजाजीरेणुका कृष्णजीरकम् ।
गजाह्वा सा . . . . ॥

* * * *

हरति दाहत्रयाद्यमम्बाम् ।

No. 13106. औषधयोगग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

AUṢADHAYŌGAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 16⅜ × 1⅜ inches. Pages, 98. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Dravyaguṇapāṭha 50*a* and 111*a*, Jyautiṣadarpaṇa 103*a*, Paṭhyāpathyavivēka 105*a*.

Incomplete.

Similar to the work described above, but with meaning in Telugu.

Beginning:

बिन्दवः पाचि (नि)तास्सप्त शक्रस्य पिबतोऽमृतात् ।
मनुष्याणां हितार्थाय भूमौ जाता हरीतकी ॥
विजया रोहिणी चैव पूतना च मृता तथा ।
जीवन्ती त्रिवृता चैव अभया चेति सप्तधा ॥
मलये विजया चैव रोहिणी सिन्धुदेशके ।
यवन्ती पृथुनामा च श्रीशैले च मृता तथा ॥
जीवन्ती च कुरुक्षेत्रे काश्मीरं त्रिवृतं तथा ।
अभया विन्ध्यदेशेषु इत्येते देशजन्मकाः ॥

End:

आदौ तु सूतकं गुह्यं रजनीचूर्णसंयुतम् ॥
कुमारीद्रवसंयुक्तं मर्दयित्वा धयेद्बुधः ।
तत्सूतश्च पुनस्सम्यक् त्रिफलाचित्रकेन च ॥
तत्सूतश्च पुनस्सम्यक् कटुत्रयसमन्वितम ।
कुमारीद्रवसंयुक्तं सप्तधा मर्दयेत्पुनः ॥
सप्तवारं ततस्सूतं कुर्यान्मर्दनपातनम ।
सर्वदोषविनिर्मुक्तो देहलोहे च वेदयेत् ॥

No. 13107. औषधयोगग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

AUṢADHAYŌGAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 17⅜ × 1¼ inches. Pages, 88. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Incomplete.

Similar to the above with meaning in Telugu.

Beginning:

हिङ्गुलं टङ्कणं व्योषं जाजीपत्रलवङ्गकम् ।
कुटजस्य च बीजानि इक्षुरस्यं तथैव च ॥
शुक्लकन्दामोचरसं धातकीकुसुमानि च ।
समभागानि सर्वाणि शुद्धफेन च तत्समम् ॥

*　　　*　　　*　　　*

विषूची आमजीर्णे च गुल्मक्षयहरं परम् ।
ग्रहिणीवज्रकवाटोऽयमग्निदीप्तिकरं परम् ॥

End:

शूलिनीरससंयुक्तं ससीतं सैन्धवान्वितम् ।
विष्टिकालेपनं कृत्वा निगलेन तु बन्धयेत् ॥

No. 13108. औषधयोगग्रन्थः.

AUṢADHAYŌGAGRANTHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 8¾ × 1 inches. Pages, 120. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Ratnākaragrantha 61*a*.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 13109. औषधयोगग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

AUṢADHAYŌGAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 15½ × 1¼ inches. Pages, 232. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Wants the beginning and the end.

Similar to the above.

Beginning:

शूलदावानलम्—

रामठटङ्कणसैन्धवविश्वं भागक्रमसमभागानिरूढम् ।
खल्वमध्यदिवसद्वयमात्रं तीक्ष्णमूलरसमर्दनमर्द्यम् ॥

गुञ्जामात्रं ये घुटिकाप्रमाणं गोघृतमेव अनुपानविशेषम् ।
शूलद्वानलनाम प्रसिद्धं रोगसर्वभयदर्पसुवर्णम् ॥

प्रतापलङ्केश्वरम् —

. . . . . वार्धिकुम्भिकलैकभागक्रमशोभिमिन्द्रैः ।
सूताभ्रगन्धोषणलोहशङ्खैर्वनोत्पलाभस्म विषं सुपिष्टम् ॥
प्रसूतिचापानलदन्तबद्धमार्द्राम्बुनाघोररससन्निपाते ।
निजानुपानानिजमध्यसेवा सर्वातिसारे ग्रहिणीविकारे ॥
प्रतापलङ्केश्वरनामधेयो रसप्रयुक्तो गिरिराजपुत्रि ।

End :

शुक्लवृद्धिकरं चैव वन्ध्या च लभते सुतम् ॥
वन्ध्यनष्टं वीर्यनष्टं पुष्पनष्टमसृग्दरम् ।
रक्तपित्तश्वाम्लपित्तमस्थिन्यावहलीमकम् ॥
. . . . . भवति प्रियदर्शनम् ।
वीर्यवृद्धिकरं चैव नारीणां रमते शतम् ॥
पञ्चबाणरसो नाम पूज्यपादेन निर्मितम् ॥

No. **13110**. औषधयोगग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

AUṢADHAYŌGAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, paper. Size, 9⅞ × 6½ inches. Pages, 107. Lines, 22 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol 241*a*. The other works herein are Mādhavanidāna 1*a*, Cikitsāgrantha (with Telugu meaning) 26*b*, Vaidyacintāmaṇi 169*a*, Navanāthasiddhapradīpikā (Telugu) 220*a*.

Incomplete.

On the preparation of medicines with a statement of the ailments of different kinds cured by the use of such medicines.

Beginning :

पुष्पधन्वादिरसम् —

रसभुजगसलोहं चाभ्रकं च त्रिभागं कनकविजययष्टिश्शाल्मली नागवल्ली ।
घृतमधुसितदुग्धं पुष्पधन्वादिवल्ली बहयति . . कान्तिमान् वीर्यमाच्य ॥

* * * *

कनकसुन्दररसम् —

हिङ्गुलं मरिचं गन्धं पिप्पलीटङ्कणं विषम् ।

* * * *

भक्षयेद्ग्रहिणीं हन्ति रसः कनकसुन्दरः ॥
अग्निमान्द्यं ज्वरं तीव्रमतिसारं च नाशयेत् ।

End:

सूचिकाभरणम् —

ह्रियावलीगन्धसूतं वत्सनाभं समांशकम् ।
टङ्कणं गन्धकार्धं च भृङ्गस्वरसमर्दितम् ॥
नेपालतैलमेतेषां समं विन्यस्य पेषयेत् ।
जिह्वया विन्यसेत्सूच्या सूचिकाभरणाह्वयम् ॥
सन्निपातधनुर्वातडोलासम्पुटबन्धनम् ।
शाखाहोमं च सर्वाङ्गमूर्ध्वश्वासं च नाशयेत् ॥

No. **13111.** औषधयोगग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

AUṢADHAYŌGAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 11 × 1¼ inches. Pages, 130. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, very much injured. Appearance, old.

Wants the beginning. Incomplete.

Similar to the above. The last leaf gives the characteristic symptoms of certain diseases.

Beginning:

द्विदलं गन्धकं शुद्धं घातयित्वा विनिक्षिपेत् ।
पारदं दलमानेन मृतगुल्बायसी पुनः ॥
तालमानेन संमिश्रं . . . . ।
. . . . यसपात्रके ।
चुल्ल्यां निवेश्य यत्नेन चालयेन्मृदुवह्निना ।
पात्रमात्रं हि जम्बीररसं तत्र प्रजारयेत् ॥
* * * *
गुल्मप्लीहमहोदरापहरणः क्रव्यादिनामा रसः ॥

End:

मुखे कान्तिस्तथाहीनं नेत्रभग्नाथवाकृशः ।
नाभिहृन्नासिकापादौ पाणिशैत्यं हिमांशुवत् ॥
ऊर्ध्वश्वासं धनुर्वातं हिक्का सर्वाङ्गकम्पनम् ।
शिरःकम्प(मप)स्मारं कफकण्ठ . . . ॥

गन्धं स्वादु न जानाति मलं कपिलवर्णकम् ।
शिथिलं चपलं चैव नाडी कुटिलसूक्ष्मकः ॥
आदिपित्तगतिर्नाडी ततो वातगतिर्भवेत् ।

No. 13112. काश्यपीयरोगनिदानम्.
KĀŚYAPĪYARŌGANIDĀNAM.

Substance, paper. Size, 9 × 7 inches. Pages, 40. Lines, 27 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 189*a*. The other works herein are Bhāgavatamu (tenth Skandha) 1*a* (Telugu), Karaṇisaṅkalanapadakamu 17*a*, Pañcāṅgamu 177*a*, Kokkōkamu 209*a*.

Incomplete.

Gives the varieties and the distinguishing characteristics of different maladies, the method of diagnosing them and also the remedial medicines. The work is attributed to Kāśyapa.

Beginning:

विंशतिश्लेष्मनिदानम्—

पित्तरक्तं च शीतं च श्वेतग्रन्थि च श्लेष्मकम् ।
. . . , श्लेष्मं दुर्गन्धं जिह्वमूलकम ॥
कासश्लेष्म पार्श्वशीघ्रम् उद्गारं श्लेष्मिकं विधा ।
दीर्घश्लेष्म सान्द्रश्लेष्मं तन्तुश्लेष्मं च पूर्वकम् ॥

* * * *

पित्तश्लेष्मनिदानम्—

पित्तवर्णं श्लेष्मरूपं . . . . . ग्रन्थिरूपकम् ।
हृच्छूलं कण्ठशूलं च पित्तश्लेष्मस्य लक्षणम् ॥

* * * *

Colophon:

इति विंशतिश्लेष्मनिदानं संपूर्णम् ।

End:

शङ्खद्रावं शिवक्वाथं सर्वरोगेषु योजयेत् ।
कुष्टमष्टादशं चैव लेपमात्रेण नश्यति ।
दुष्टव्रणानि गीर्वाणि . . . मात्राभिशास्यते ॥
शुवानिविविधानं च(?) अनुपानविशेषणम् ।
सर्वरोगविनिर्मुक्तः काश्यपमृषिभाषितम् ॥

No. 13113. कैलासकारकम्.
KAILĀSAKĀRAKAM.

Pages, 82. Lines, 12 on a page.

Begins on fol. 141*a* of the MS. described under No. 13094.

Complete.

On the purification of mercury and on the method of using it in medicinal preparations. In the beginning the legendary account of the origin of mercury is given. The work is in the form of a conversation between Śiva and Pārvatī.

Beginning:

रसाकाराय शर्वाय नमस्सर्वार्थकारिणे ।
जरामरणदारिद्र्यव्याधिदुःखापहारिणे ॥
कैलासशिखरासीनं काम(म)कन्दर्पनाशनम् ।
प्रसन्नं परमेशानं जगदानन्दकारणम् ॥
प्रणम्य परया भक्त्या पार्वती स्तुतिमातनोत् ।

श्रीदेव्युवाच—

देवदेव महादेव जन्मदारिद्र्यनाशन ।
प्रसिद्ध करुणामूर्ते प्रसन्न परमेश्वर ॥
दिव्यागमसहस्राणि मूलकोशादिकानि च ।
ज्ञातं तव प्रसादेन मया मङ्गलविग्रह ॥
श्रोतुमिच्छामि सर्वेश ततो दिव्यरसायनम् ।
जराजन्मामयघ्नं च खेचरत्वादिसिद्धिदम् ॥
दारिद्र्यदुःखशमनं ब्रह्मत्वादिसुखप्रदम् ।

ईश्वर उवाच—

साधु साधु महाभागे सर्वलोकोपकारिणम् ।
तत्सर्वं जायते सूता(ता)त् शुद्धात्तत्प्राणवल्लभे ॥
सर्वलोकोपकारार्थं गुह्याद्गुह्यतमं हितम् ।
रसेन्द्रस्य समुत्पत्तिं लक्षणञ्च सुरार्चिते ॥
तत्सर्वं सम्प्रवक्ष्यामि शृणु पार्वति सम्प्रति ।
सुरेन्द्रैर्मुनिभिर्दिव्यैः गन्धर्वोरगकिन्नरैः ॥
प्रार्थितोऽहं भवत्यान्तु कुमारोत्पत्तिमीप्सुभिः ।
तारकासुरनाशाय लोकानां रक्षणाय च ॥

तदा हिमालयगिरेर्गुहायां सुचिरं प्रिये ।
सङ्क्रीडमानयोः कालं गतं नौ पुत्रलिप्सया ॥

* * * *

तेन दन्दह्यमानोऽग्निर्गङ्गायां च मुमोच तत् ।
तेन गङ्गापि सन्तप्ता तद्बहिर्विससर्ज वै ॥
तद्द्विधाभूद्बहिः प्राप्य चैतं स्कन्दं प्रसूयते ।
अन्यच्छुद्धरसो जातो ह्यपतद्बहुभारतः ॥
शतयोजननिम्नेषु पञ्चकूटेषु संस्थिताः ।
तन्मलाद्धातवो जाता मणयो दिव्यवस्तु च ॥
तत्तत्क्षेत्रविशेषेण नामवर्णादिकान् गुणान् ।
भिन्नान् प्राप्तो रसेन्द्रोऽयं जन्मदारिद्र्यभञ्जनः ॥
तानि कूपानि मे पञ्च सद्योजातादिशा(का)नि वै ।

* * * *

सर्वसिद्धिप्रदो देवि देहलोहादिसिद्धिदः ॥
उत्तरस्यां रसो रक्तः सर्वदोषविवर्जितः ।
रसायनन्तु नैव देवि जन्मजरोग्यतम् (?) ॥
मध्ये तु मिश्रको ज्ञेयः सर्ववर्णसमन्वितः ।
जटाचन्द्रकसंज्ञो यो दोषादोषसमन्वितः ॥
स चाष्टादशसंस्कारैश्शुद्धसिद्धिप्रदो भवेत् ।
अमरं रसकूपन्तु रसेन्द्रान्धुं महेश्वरि ॥

End:

पञ्चधैव कषायेण पूर्वपूर्वबलप्रदाः ।

* * * *

आलम्ब्य दधिकालौ च योज्यं तद्दर्शिकल्पनात् ।

Colophon:

इति कैलासकारकः समाप्तः ॥

No. 13114. गदासंजीवनी.

GADASAÑJĪVANĪ.

Pages, 20. Lines, 21 on a page.

Begins on fol. 166*a* of the MS. described under No. 1800. Incomplete.

On the diagnosis and treatment of maladies: by Mādhavapaṇḍita of Śrīvatsagōtra and Āpastambasūtra. In the beginning he explains in two stanzas the subject-matter of the work which is said to consist of eight topics.

Deals with the following subjects:—

१. सर्वरोगनिदान, २. चिकित्सासारनाडीनिदान, ३. दोषत्रयप्रकरण.

Beginning:

श्रीनाथं पार्वतीनाथं वाणीनाथं सरस्वती(म्) ।
दुर्गावटुकए(हे)रम्बान् नमस्ते (समस्तान्) सन्नमाम्यहम् ॥

उद्रेककालः.

आषाढे श्रावणे पौष्ये माघे भाद्रपदे ध्रुवम् ।
मार्गशीर्षेति कालं च वातरोगं प्रकोपयेत् ॥

* * * *

श्रीकल्याणगुणाधार श्रीपते पुण्यमूर्तये ।
वन्दे चिकित्सारचितं गदासंजीवनं तदा ॥
आदौ रोगनिदानं च द्वितीयाग्रप्रसातथाः (?) ।
तृतीयौषधकल्पं च वक्ष्यते तु महारसः ।
चतुर्थं मूलिकाकल्पं पञ्चमं रक्तमोक्षणम् ॥
अथाग्निरक्षाकर्माणि षट्भेदेन चिकित्सितम् ।
सप्तमं शस्त्रकर्माणि मन्त्रमष्टविधं भवेत् ॥

* * * *

Colophon:

इति श्रीमद्विख्यातचरित्रकापस्तम्बपवित्रकवितावैद्यविद्यात्रिनेत्रमाधवपण्डितविरचिते गदासंजीवनी नाम सर्वरोगनिदानं व्याख्यास्यामः ॥

पञ्चभूतात्मको देहस्त्रिदोषस्सप्तधातुकः ।
त्रिगुणानेकविख्यातिरसे कमलसञ्चयः ।

See under the next number for the end.

No. **13115.** गदासंजीवनम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

GADĀSAÑJĪVANAM WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1¼ inches. Pages, 74. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Cikitsāgrantha (with Telugu meaning) 38*a* and 110*a*, Āyurvēda 58*a*, Nidānamuktāvalī 64*a*, Nidānagrantha (with Telugu meaning) 73*a*, Vastuguṇakalpavallī (with Telugu meaning) 103*a*, Vaidyacintāmaṇi (with Telugu meaning) 171*a*.

Wants the beginning in the Dōṣatrayaprakaraṇa ; incomplete.

Deals with the following subjects :—

१. अशीतिवातनिदान.
२. पैत्त्यरोगप्रशंसा.
३. श्लेष्मरोगप्रशंसन.
४. रोगज्वरनिदान.
५. क्षयरोगनिदान.
६. ग्रहिणीनिदान.
७. मेहनिदान.
८. विषूच्यजीर्णनिदान.

Same work as the above and with Telugu meaning. For the beginning see under the work described under the previous number.

Name of the copyist—Mājōṭi Sarvēśaliṅga. Date of transcription—Wednesday, the 7th day of the bright fortnight of the Cittirai month.

End :

अथ विषूच्यजीर्णनिदानं व्याख्यास्यामः—

यथा आरं बलवता यथा वातोल्बणानि च ।
यथा व्यापारशत्योक्तं तथा रोगः प्रजायते ॥
भोजनातिशयं गुर्वी तस्याजीर्णं चतुर्विधम् ।
रसशेषेण विस्पष्टं विधूमे धूमनामतः ॥
जीर्णशेषं छर्दिशेषं रसशेषाभिधानकम् ।
सर्वे नाजीर्णनामाहं विस्पुष्टेन प्रकीर्तितः ॥
आम्लोद्गारे च धूमे च विधूमे कर्णनेत्रयोः ।
कण्ठनाभी आदिमध्यं तावुद्गारविजृम्भणम् ॥
एवं चतुर्विधमिदं तस्याजीर्णोप्ररोगजः ।
विस्फुष्टस्य च विख्याता विशेषान्मरणं मुखम् ॥

* * * *

मृत्युरोगं च विख्याता सद्योमृत्युविषूचिका ॥

* * * *

Colophon :

इति श्रीवत्सगोत्रपवित्रापस्तम्बसूत्रकविनावैद्यविद्यात्रिनेत्रमाधवपण्डितविर-चिते गदासंजीवनीनामग्रन्थान्तरे विषूचिनिदानमजीर्णनिदानसक्षेपेरसमाप्तः ॥

No. 13116. गदासंजीवनी, आन्ध्रटीकासहिता.

GADĀSAÑJĪVANĪ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 57. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. *7a* of the MS. described under No. 13086.

Incomplete.

Contains the following topics:—

१. सर्वरोगनिदान.	७. रोगज्वरनिदान.
२. नाडीनिदान.	८. क्षयरोगनिदान.
३. दोषत्रयप्रकरण.	९. ग्रहिणीनिदान.
४. अशीतिवातानिदान.	१०. मेहनिदान.
५. पैत्त्यरोगनिदान.	११. विषूच्यजीर्णनिदान.
६. श्लेष्मरोगनिदान.	

Same work as the above.

Copied on Wednesday, the 8th day of the bright fortnight of the Puṣya month in the year Pramōdūta.

No. 13117. गदासंजीवनी, आन्ध्रटीकासहिता.

GADĀSAÑJĪVANĪ WITH TELUGU MEANING.

Substance, paper. Size, 10 × 7⅜ inches. Pages, 15. Lines, 28 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 152*a*. The other works herein are Dravyaratnāvali 1*a*, Auṣadhayōgādikamu (Telugu) 69*a*, Piṇḍōtpattilakṣaṇa (with Telugu commentary) 92*a*, Dēhatattvanirṇaya (with Telugu meaning) 103*b*, Nāḍīparīkṣā (with Telugu meaning) 109*a*, Nāḍīvijñāna (with Telugu meaning) 114*a*, Vaidyacintāmaṇi (with Telugu meaning) 120*a*, Vaidyaviṣayālu 160*a*, Trailōkyacintāmaṇi (with Telugu meaning) 167*a*.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 13118. चिकित्साग्रन्थः, कर्णाटकटीकासहितः.

CIKITSĀGRANTHAḤ WITH KANARESE MEANING.

Pages, 277. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. *1a* of the MS. described under No. 11955.

A treatise dealing with the treatment of the different kinds of diseases by means of appropriate medicines, the preparation of which is also indicated. It is accompanied by meaning in Kanarese.

Beginning :

तन्द्रा मूर्च्छा भ्रमो दाहः प्रलापो हृदि वेदना ।
अपथ्यजनिता दोषा ज्ञेया वैद्यविशारदैः ॥

* *. * *

चिकित्सा—

शार्ङ्गीष्णाम्बुदभूनिम्बकटुको नागरोषणैः ।
कृत्वा क्वाथं पिबेत् सद्यः अपथ्याद्भुतदोषनुत् ॥

* * * *

प्रतापलङ्केश्वररसः—

एकेन चन्द्रानलवार्धिकुम्भिकलाष्टभागः क्रमशो नियुञ्ज्यात् ।
सूताभ्रगन्धोषणलोहशङ्खवन्योत्पलाभस्म विषं क्रमेण ॥
व्योषाम्बुनामर्द्य दिनत्रयं तत् गुञ्जाद्वयं चार्द्रकवारिणा हि ।
दद्यादिदं जीरकशर्कराभ्यामपथ्यदोषेऽपि च सूतिकोत्थे ॥

End :

ओष्ठरोगचिकित्सा—

तत्रोष्ठयोर्गदो ज्ञेया नवदै(धै)व त्रिभिर्मितैः ।
सन्निपातेन रक्तेन मांसेनापि च मेदसा ।
क्षतेनागन्तुकैश्चेति तत्र वातेन कर्कशौ ॥
परुषात् पुटितौ स्यातां पीत्वा निशौ विदाहिनौ ।
पिटकाभिरशीतौ च श्लेष्मणा पिच्छिलौ गुरू ॥
कण्डूयुतौ भवेतां च सन्निपातेन दूषितौ ।
सर्वाकृति तु रक्तेन रक्तच्छायौ सृतासृजे ॥

* * * *

. . . . . मांसलौ स्थूलौ मांसपिण्डवदुच्छ्रितौ ।

No. **13119.** चिकित्साग्रन्थः, कर्णाटकटीकासहितः.

CIKITSĀGRANTHAḤ WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅜ × 1⅜ inches. Pages, 182. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains up to the Aśmarīrōgacikitsā.

Same work as the above.

No. **13120.** चिकित्साग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 38. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 38*a* of the MS. described under No. 13115.

Similar to the above, but with meaning in Telugu.

Beginning:

आगामधूमं महिषाक्षियुक्तं निवाजिगन्धाकृ(त)तण्डुलीयम् ।
गोमूत्रपिष्टं युगपन्निहन्ति विषाणि शा(च) स्थावरजङ्गमानि ॥
अलाबुबीजं सकरञ्जबीजं कोशातकीमूलकबीजतुल्यम् ।
गव्येन मूत्रेण च सेव्य दद्ये(द्या)त् विषस्य नाशानि महोरगेन्द्रे ॥

End:

मधुना सहितं सम्यक् खादयेद्दिवसान्तकम् ।
माहिषं गव्यमथवा पानकं वाथ पाययेत् ॥
स्तम्भनं मोहनं पुष्पं सर्वषण्डत्वनाशनम् ।
[रमयेद] (ऋ)तुकाले तु नारीणामादौ भवति सोदरि ॥
नाभोदरप्रदेशे तु ग्रन्थिर्भवति वेदना ।
सन्तापो योनिशूलं च कदाचिद्रक्तमोक्षकम् ।
कदाचित् बहुमूत्रं तु त्रिभिर्लक्षणसंयुतम् ॥

No. **13121.** चिकित्साग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 124. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 110*a* of the MS. described under No. 13115.

Foll. 110--114 and 146—170 contain the Cikitsābhāga in Telugu language.

Similar to the work described above

Beginning:

. . . . . जाजी अजामूत्रेण पेषयेत् ।
. . . . निशान्धतिमिराननम् ॥
. . . . पुष्पलानि पटलानि च ।
अतिरिक्तानि मांसानि नवरात्रं विनश्यति ॥

* * * *

आज्येषु पुष्पं मधुनाश्रपेतं शृङ्गेण कन्दं तिमिरेषु तैलम् ।
रात्रं च कासारजनाशरोमा (?) पुनर्नवा नेत्ररुजां दुहन्ति ॥

End:

दोषज्वरकषायम्—

वारुण्यो वह्निशाण्डिल्यकुण्डलीसिन्धुतारकम् ।
द्विस्थेरनागसंयुक्तं काथं दोषज्वरापहम् ॥
एवालुकुण्डलीव्याघ्रश्रीपर्णी हंसपादिका ।
रविमूलं वचाशुण्ठीकाथं दोषविनाशनम् ॥

No. **13122.** चिकित्साग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 116. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 48*a*. The other works herein are Āyurvēda 1*a*, Nidānamuktāvali 7*a*, Nidānagrantha (with Telugu meaning) 10*a*, Vastuguṇakalpavallī (with Telugu meaning) 41*a*, Vaidyacintāmaṇi (with Telugu meaning) 106*a*.

Foll. 48*a*—52*a* contain some Cikitsās in Telugu.

Incomplete.

Same work as the above.

No. **13123.** चिकित्साग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 58. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 38*a* of the MS. described under No. 13086.

Incomplete.

Similar to the above. At the end 20 pages of matter are found in Telugu dealing with the subject of medicine.

Beginning:

लशुनं दीप्यकं शिग्रु कृष्णा [illegible]रकनागरम् ।
दीप्यकं हिङ्गुसंयुक्तं काथोऽयं सर्वशूलजित् ॥
सूरणं लशुनं शिग्रु ग्रन्थिकं चित्रकं वचा ।
पाठाशुण्ठ्यामलकाथं सर्वशूलनिवारणम् ॥

End:

हिङ्गुसौवर्चलं पाठा सर्षपाविश्वमेव च ।
आमशूलहरं देयं भक्तिहिङ्ग्वादिपञ्चकम् ॥

* * *

अष्टोदराणि हन्त्येनं जलकूर्मं तथैव च ॥

No. 13124. चिकित्साग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, paper. Size, 11¾ × 8¼ inches. Pages, 140. Lines, 21 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 144*b*. The other works herein are Hariścandracarita (Dvipada) 1*a*, Cikitsāsārasaṅgraha 126*a*, Dūtadhyāya 142*a*, Madanakāmaratna 216*a*, Vēmanapadyālu 274*b*, Vēṅkaṭaramaṇaśataka 332*a*.

Foll. 144*b*—148*b* and 207—215 contain wholly Telugu passages relating to medicine.

Similar to the work described above.

Beginning:

षोडशं बिल्वमज्जानि माषचूर्णं तदर्धकम् ।
चत्वारि निम्बबीजानि लशुनं तु पलद्वयम् ॥
हिङ्गुनागरमेकैकपलं तु गुडगुग्गुलम् ।
अजाक्षीरेण संमिश्रमजाचर्मेण वेष्टितम् ॥
मासमेकं धान्यपुटं साक्षा इङ्गुबली अपि ।

End:

अशीतिर्वातजान् रोगान् हन्ति शूलशतत्रयम् ।
विंशतिश्लेष्मरोगेण चतुर्विंशतिपैत्त्यकम् ॥
तत्तद्रोगानुपानेन निहन्ति सकलामयान् ।
क्षयमेकादशं चैव ग्रहिणीपाण्डुकामिलाम् ॥
कुम्भकामिलकारोगानुदावर्तमहोदरम् ।
दीपनं परमं प्रोक्तं सर्वरोगहरं परम् ॥
बालानां परमं पथ्यं दुष्टमायुष्यमुत्तमम् ।
बाहुमात्रकमुक्तेन सर्वरोगहरं परम् ॥
बालसूर्यसमं तेजो बालसूर्योदयो रसः ।

No. 13125. चिकित्साग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅜ × 1¼ inches. Pages, 30. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 19*a*. The other work herein is Rasapradīpikā 1*a* (Telugu).

Similar to the above.

Beginning:

विषटङ्कणनेपालं भागवृद्धिसमाङ्गुलम् ।
रसप्रतापमार्ताण्डं रसज्वरनिवारणम् ॥
* * * *
विषताम्रं बलिं चैव गौरीपाषाणकं समम् ।
नाभिसूतं द्वयं भागं निर्गुण्डीतुलसीरसम् ॥
* * *
एला जाजिफला शुण्ठी पिप्पलीपस्तुत्रीजकम् ।
लवङ्गं जाजिपत्रं च अन्धेन विजया तिला ॥
यवानीम्लेच्छपैशाचा एतत्सर्वं समं(भवेत्) ।
सर्वे द्विगुणभल्लातफलचूर्णं तु कारयेत् ॥
भक्षयेन्निष्कमात्रेण बहुमूत्रयुवा(रुजा)पहम् ।

End:

शिरश्च म(प)लितं केशं तेन तैलं प्रभावति ।
भृङ्गामलकतैलेन आश्विनेयप्रकल्पितम् ॥

No. **13126.** चिकित्साग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSAGRANTHAH WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size 16¾ × 1⅜ inches. Pages, 92. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 98*a*. The other works herein are Cikitsāsārasaṅgraha (with Telugu meaning) 1*a*, Dattātrēyamata 145*a*, Vaidyanighaṇṭu 173*a*, Cikitsāsārasaṅgraha 247*a* (different).

Incomplete.

Similar to the above.

Beginning:

पिप्पल्यादिचूर्णम्—
पिप्पली नागरं पाठा शारिबा बृहतीद्वयम् ।
चित्रकं कुटजं बीजं क्षारो लवणपञ्चकम् ॥
पूर्णीकृतं दधिक्षुरातन्मन्दोष्णाम्बुकाञ्जिकैः ।
पिबेदग्निनिवृत्त्यर्थं कोष्ठवातहरं परम् ॥

End:

स्वापाद्दिवामधुरशीतलमत्स्यमांसैः गुर्वम्लपिच्छिलतरक्षुपयानुकालैः (?) ।
शिम्बादितित्तिरिलवणोदकपानभक्षैः श्लेष्मप्रकोपमुपयाति घनाघनेषु ॥
* * * *
हिमशिशिरवसन्ते ग्रीष्मवर्षाशरत्तौ स्तन . . वनवनाम्भोहर्म्यगोक्षीरस्नानैः ।
सुखमनुभव राजन् त्वद्द्विषो यान्तु नाशं दिवसकमलल्ज्जाशर्वरीरेणुपङ्कैः ॥

No. 13127. चिकित्साग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 272. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 92*a*. The other works herein are Rasaratnākara 1*a* (with Telugu meaning), Rasadīpikā 23*a* (Telugu).

Similar to the above.

Beginning:

स्वस्थास्वस्थमनुष्येषु सम्यङ्नाडी निरीक्ष्यते ।
तत्र पञ्चविधैर्भेदैर्वर्तते युगपद्भृशम् ॥
करे नाभ्योरुकण्ठेषु नासिकायां तथैव च ॥
स्वस्थास्वस्थेषु वहति विक्रिया चेद्विपर्ययः ॥

* * * *

विरेकसाध्यगुल्मार्शोशोफपाण्डुमहोदरः ।
कामिलामेहकृच्छ्रघ्नं नेत्ररोगं ज्वरापहम् ॥
आध्मानं शूलरोगं च कुष्ठपैत्त्यनिवारणम् ।

विरेचनवर्जम्—

क्षयातिसारग्रहिणी अजीर्णतरुणज्वरम् ।
समीरणः श्वासकारी बालवृद्धस्य शोषणः ॥
विरेचनं न कर्तव्यं भिषक्शास्त्र(वि)निश्चयम् ।

End:

बालज्वरेषु सर्वेषु लेपयेद्भिषगुत्तमः ।
उष्णाम्बुना . . शुण्ठी वरालकटुदीपकम् ॥
स्तन्योन . . . . वराङ्गानां पिबेत् बालायजीर्णके ।
नागरातिविषाहिङ्गुचित्रमूलं वचाभया ॥
चूर्णमुष्णं . . . . अजीर्णार्तिः पिबेच्छिशुः ।

No. 13128. चिकित्साग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 285. Lines, 22 on a page.

Begins on fol. 26*b* of the MS. described under No. 13110.

Wants the beginning and the end.

Gives the preparation of medicines together with the diseases cured by them.

This MS. is said to have been copied from the MS. of Mājēṭi Sarvēśalinga on Monday, the 13th day of the dark fortnight of the Māgha month in the year Yuva.

Beginning :

धात्री विलङ्गं त्रिषु गन्धमुस्ताऽयोषं च पथ्या त्रिवृता त्रिभागम् ।
चूर्णं समं शर्करया समेतमुष्णोदकेन पिबते नराणाम् ॥
शूलाग्निमान्द्यग्रहिणीविकारं वातं च पित्तं च कृमिं च हन्ति ॥
मेहं च मेधश्वगलं(?) च पाण्डुं हृद्रोगनाशं हयपतिचूर्णम् ॥

End :

प्रत्येकं प्रस्थमात्रं तु घृतं प्रस्थं विनिक्षिपेत् ।
अथायं सर्वमेकत्र लेह्यं वराधु(साधु) साधयेत् ॥

* * *

योगोऽयं पुष्पराजाख्यमस्मभ्यं निर्मितं पुरः ।

* * *

हृत्कामिलारोगमरोचकं च हंस्या(न्त्या)न्तवृद्धिं च करोति वह्निः ।

No. 13129. चिकित्साग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 16¾ × 1¼ inches. Pages, 184. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 127*a*. The other works herein are Vaidyayōgasaṅgrahamu 1*a*, Vaidyacintāmaṇi (with Telugu meaning) 5*a*, Vaidyayōgasaṅgraha (with Telugu meaning) 52*a*, Vētālakavaca 125*a*, Vṛṣabharājīya (with Telugu meaning) 219*a*, Auṣadhayōgamu 243*a*.

Incomplete.

Similar to the above.

Beginning :

द्विपलं पिप्पलीचूर्णं मिश्रसर्वेश्वरो रसः ।
द्विगुञ्जं लेहयेत् क्षौद्रैः सप्तमण्डलकुष्ठनुत् ॥
वाकुची देवदारुं च कर्षमात्रं समार्थितम् ।
लिहेदेरण्डतैलेन अनुपानं शुभावहम् ॥

* * * *

आयुर्वेदे—

वाकुच्यास्थललेपेन तैलैर्वा राजवृक्षकैः ।
पुत्रजीवोत्थतैलैश्च लेपे पाम विनाशयेत् ॥

* * * *

ग्रन्थान्तरे—

शुद्धसूतं मृतं चाभ्रगन्धकं मर्दयेत्समम् ।
दिनं निर्गुण्डिकाद्रावैरुद्धाहो भूधरे पचेत् ॥

End :

कदलीक्षुरसेनैव शुक्लवृद्धिः प्रजायते ।
कासमुद्रकषायेण क्षयकासो विनश्यति ॥
शिलाक्षारोदकेनैव आम्लपित्तविनाशनम् ।
तिलपिष्टेन संमर्द्य क्वाथं मूत्रनिवारणम् ॥
गुल्मचिकन्दानिर्यासं गण्डमा(ला)दिकं जयेत् ।
एतान्यतिबलान् पुंसां कान्तिपुष्टिविवर्धनम् ॥
आयुःप्रवर्धनं चैव वलीपलितनाशनम् ।
सन्तताभ्यासयोगेन जीवेद्वर्षशतं नरः ॥
मधुराहारभोजी च सर्वसिद्धिकरं परम् ।

No. **13130.** चिकित्साग्रन्थसारः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀGRANTHASĀRAH WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅞ × 1¼ inches. Pages, 27. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Santānakalpa 15*a* (with Telugu meaning), Cikitsāviṣaya 25*a*

On the treatment of maladies of different kinds.

Beginning :

रक्तपित्तचिकित्सा—

अष्टद्रव्याम्ललवणं कषायक्षारवस्तुभिः ।
यकृत्प्लीहाश्रितं रक्तमूर्ध्वं चाधः प्रवर्तते ॥

* * * *

वातात् श्यामारुणं रूक्षं शोणितं तनु फेनिलम् ।
कफतः स्निग्धमापाण्डु पिप्पलं बहुलं बहु ॥

* * * *

रसावाखरमञ्जर्या वाशाया वाशितोत्कटः ।
निवारयेद्रक्तपित्तं मदागं वाति मर्ध्व(र्ध)गम् ॥

End :

पुलकं श्वासकासं च वाह्यावातमिदं क्रमात् ।

चिकित्सा—

कषायं पञ्चकोलेन लिप्यते. मधुसंयुतम् ।

No. 13131. चिकित्साविषयः.

CIKITSĀVIṢAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 141. Lines, 4 on a page. Character, Grantha and Kanarese. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Nītiśāstrasamuccaya (with Kanarese meaning) 72*a*

Wants the beginning.

Similar to the work described above and with Kanarese meaning.

Beginning:

अङ्गुष्ठमूले पात्येव(पित्ते च) मध्ये वहति श्लेष्मकम् ।
अन्ते प्रभञ्जनो वायुः त्रिभिस्स्थानमिति क्रमात् ॥
वातनाडी वक्रगतिः भेकलावुकसर्पवत् ।
बालस्य डोला च ततो जलूकस्य गतिर्भवेत् ॥

End:

स्तम्बनं दीपनं वश्यं शुक्लवृद्धिकरं परम् ॥
बलवर्णकरं चैव शु(तु)ष्टिपूले(वै) प्रजायते ।
सर्वरोगहरं पथ्यं पूज्यपादेन भाषितम् ॥

No. 13132. चिकित्साविषयः.

CIKITSĀVIṢAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $10\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 42. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Incomplete. Wants two leaves in the beginning.

Similar to the work described above.

Beginning:

. . . . निष्पावमिष्टं बिल्वमुपोढकी ।
हिमाम्बुसूपमांसानि कठिनो . . . . ॥
अश्वाद्यारोहणं स्नानमपथ्यं प्राहुरर्शसाम् ।
पटोलकुटजाजाजी शार्ङ्गेरीकदलीफलम् ॥
अजादधि च गाङ्गेरी तैलकैडर्यवास्तुकम् ।

निद्राकरश्च शाकश्च कपित्थन्तु परीरसम् ॥
रम्भापुष्पश्च बिल्वश्च ग्रहिणीमतिसाराजित् ।

End:

मण्डलाख्यं विचर्च्ची च दैवाडिकिटिभं तथा ।
चर्मदद्रू गले सिद्धाश्शतारुस्स्याद्दशाष्टकम् ।
श्वित्रकास्यो विसर्पि च विंशत्येताः प्रकीर्तिताः ॥
दाहकण्डूकरस्पर्शोश्वेताश्वेतविवर्णता ।
ततो व्रणानां शूल.

No. 13133. चिकित्साविषयः.

CIKITSĀVIṢAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 46. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Wants the beginning and the end.

Similar to the work described above, but with Telugu meaning.

Beginning:

सन्निपातोद्भवा नाडीविज्ञानीयमिदं बुधैः ।

स्पर्शलक्षणम्—

अथ स्पर्शामयं वक्ष्ये त्वचि उ(चो)ष्णप्रभञ्जनम् ।
अत्युष्णं पित्तरोगस्तु अथवा(ज्ञाना)मतिशीतकम् ॥
कचिश्छीतं श्लेष्मरोगी[नि] द्वन्द्वजाश्च पृथक्पृथक् ।

End:

मत्तकातिविषामुस्ता बालबिल्वं च नागरम् ।
व्याधीत धातकी कोध्रापाठामोशीरदीपकम् ॥
मारिचं शाल्मलं नीपं समभागानि चूर्णयेत् ।
गोदध्ना मिश्रितं प्रातः पिबेत्सर्वातिसारजित् ॥
धूमरक्तातिसाराणां ग्रहिणी काशु नाश्नीयात् (!) ।

No. 13134. चिकित्साविषयः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 13. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 52*b*. The other work herein is Cikitsāsārasaṅgraha 1*a*.

Similar to the above.

Beginning :

शिरोनस्यम् —

एरण्डमूलं तगरं च शुण्ठी जीवन्ति रास्ना नच(व)सैन्धवेन ।
भृङ्गं विलङ्गं मधुकं च कु(को)ष्ठं सनागरं गव्यघृतेन पक्वम् ॥
षड्बिन्दवो नासिकन्ध्रमूले शिरोगतं रागेशंत निहन्ति ।

End :

कासश्वासातिसारशमने कायाग्निसन्दीपने
अर्शोऽर्शे ग्रहिणीहरं ज्वरहरं तिक्तार्शतच्छोणितम् ।
आनन्दं (सततं नृणां)मतिकरं कविता बाला विलासीकरं
हन्ते सर्वगुणा निहन्ति मृदुवलीगलितं कामेश्वरोऽयं सदा ॥

No. 13135. चिकित्साविषयः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 160. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 2*a* of the MS. described under No. 13130.

Similar to the above.

Beginning :

आरनालं प्रियङ्गुं च शीतलन्तु न वर्जयेत ।
उपोढकी समायुक्ते रसपं तैलवर्जितम् ॥
अलावूवर्तुलं दैवान्नाशयेन्नात्र संशयः ।

* * * *

पटूनि त्रिफलाधारं भार्ङ्गी रास्नामयाशसी ।
कटुत्रयं द्विजीराणां भल्लातं चित्रकं वचा ॥
द्विक्षारं विवृता क्षुद्रा शृङ्गिसर्षपरामठम् ।

* * * *

बडबानलनामायं चूर्णोऽयं जठराग्निजित ॥

End :

अमृतं चैकभागं (च) द्विभागं हिङ्गुलस्य च ।
टङ्कणस्य त्रयो भागाः नेपालं चाष्टभागकम् ॥
एष वज्रायुधो नाम सर्वज्वरनिवारणम् ।
सर्वज्वरहरं ज्ञेयं याममात्रेण शाम्यति ॥

No. 13136. चिकित्साविषयः, आन्ध्रटीकासहितः.
CIKITSĀVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 12 × 1¼ inches. Pages, 8. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Kumārāñjana 6*a* Cintāmaṇidurgī 10*a*, Vaidya (Kanarese), Prāṇapratiṣṭhā 31*a*, Vaidya (Kanarese) 32*a*, Hanumanmantra 47*a*, Āñjanēyakavaca 53*a*.

Deals with different kinds of fever, their diagnosis and their treatment also.

Beginning:

अथ सप्तविधान् दोषान् वक्ष्यते शास्त्रनिश्चयः ।
तरुणज्वरमध्ये तु अपथ्येन प्रजायते ॥
अतः परं प्रवक्ष्यामि ज्वरसारप्रमाणकम् ।
सप्तरात्रं वातकश्च षड्रात्रं वापि पैत्त्यजे ॥

ज्वरनिदानम्—

ज्वरस्तीक्ष्णोऽथवा शीतमथवाल्पज्वरोऽपि वा ।
नेत्रान्तररक्तरहितं पाणिपादनखे तथा ।
नेत्रे कान्तिविहीने च सागरध्वनिनश्श्रवे (?) ॥

End:

ज्वरो गुम्भनहिक्का च मन्दाग्निर्जानुनी व्यथा ।
अम्लस्वभावगन्धं च अजीर्णज्वरलक्षणम् ॥

No. 13137. चिकित्सासारसङ्ग्रहः.
CIKITSĀSĀRASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1½ inches. Pages, 121. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 57*a*. The other works herein are Nighaṇṭ[illegible] 1*a*, Rasēndracūḍāmaṇi 24*a*, Bhāradvājīya 118*a*.

Contains the first Vilāsa.

A treatise on pathology. The eight different ways of diagnosing diseases are explained in the beginning. In the colophon the author is stated to be Dhanvantari.

The copying of the MS. is said to have been completed on Tuesday, the 2nd day of the dark fortnight of the month of Āṣāḍha in the year Tāraṇa by Mājēṭi Sarvēśaliṅga.

Beginning:

यस्य द्विरदवक्त्राद्याः . . . . . .
. . . . . . विष्वक्सेनं तमाश्रये ॥
आदौ समस्तरोगेषु अष्टस्थानं परीक्षयेत् ।
नाडीमूत्रमलं जिह्वा शब्दस्पर्श(च)रूपदृक् ॥

नाडीपरीक्षा--

अङ्गुष्ठमूलमाश्रित्य अङ्गुलत्रयपीडनम् ।
आदौ वायुः कफो मध्ये अन्ते पैत्यश्च वर्तते
यवस्य बीजमात्रं च नाडी सर्वाङ्गसङ्गतिः ।
नारीणां वामभागे च पुंसां दक्षिणशोधयेत् ॥

End:

फलसर्पिश्च कल्याणघृतमत्र प्रदापयेत् ।
ऊर्ध्वमग्निमथो गर्भे मध्ये तु जलसंग्रहम् ॥
वायुना किं न नीतोऽसौ कथं गर्भे न जीर्यते ।
नाभिप्रदेशे कमलमष्टकोणं तथा भवेत् ॥
तन्मध्ये वीर्यपतनं तत्पुष्पं मुकुलं भवेत् ।
तन्नालमध्ये क्रिमिजं तच्छुक्लं भक्षितं भवेत् ॥

Colophon:

इति श्रीचिकित्सासारसंग्रहे धन्वन्तरिकृतौ सर्वरोगनिदानं नाम प्रथम-विलासः ॥

No. 13138. चिकित्सासारसङ्ग्रहः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀSĀRASANGRAHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 193. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 247*a* of the MS. described under No. 13126.

Deals with the treatment of three varieties of maladies, viz., अजीर्णविषूचिका (cholera due to indigestion), प्लीहरोग (spleen diseases) and समस्तोदर (diseases relating to the disorder of the stomach).

Beginning:

उष्णाम्बुक्षारलवणैः कटुभिः पित्तदूषणात् ।
यकृत्सिहा(प्लीहा)श्रितं रक्तमूर्ध्वं चाथ प्रवर्तते ॥

ऊर्ध्वे नासास्यकर्णाक्षिरदे मेढ्रे गुदैरपि ।
ऊर्ध्वसाध्यमधोयाप्यमसाध्यमुभयायनम् ॥

*

Colophon:

इति सारसङ्ग्रहे अजीर्णविषूचिकाचिकित्सा समाप्ता ॥
वातारितैलसंयुक्तं त्रिफलागुग्गुलेन च ।
सूतकं गन्धकं चैव ज्वरदारिद्र्यनाशनम् ॥

End:

सशर्करं युवा फेनरक्तान्ददांगोलकृष्णा . . . (?) ।
रसाञ्जनं हितं युक्तं च वेलतालिशतुत्थमधुनाशशुक्रम् (?) ॥

Colophon:

सारसङ्ग्रहः समाप्तः ॥

No. **13139.** चिकित्सासारसङ्ग्रहः, आन्ध्रटीकासहितः.
CIKITSĀSĀRASAṄGRAHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 102. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13134.
Seems complete.
Similar to the above.

Beginning:

नमामि धन्वन्तरिमादिदेवं सुरासुरैर्वन्दितपादपद्मम् ।
लोके ज्वरारुग्मत(ग्भय)मृत्युनाशनं दातारमीशं विविधौषधीनाम् ॥
धर्मो विवर्धति युधिष्ठिरकीर्तनेन पापं प्रणश्यति वृकोदरकीर्तनेन ।
दुःखं विनश्यति धनञ्जयकीर्तनेन माद्रीसुतौ कथयतो न भवन्ति रोगाः ॥
रसवैद्यं भवेद्दैवं मानुषं मूलिकादिभिः ।
आसुरं शस्त्रवैद्यं च सिद्धवैद्यं च मन्त्रकम् ॥

अमृतहस्तम्—

पताकं कुम्भपातश्च मच्छपादाङ्कुशादिषु (?) ।
रक्तैरेकग्रहो हस्तो ग्रासस्थामृतहस्तवान् ॥

दग्धहस्तम्—

तस्य स्त्रीसङ्गलोलः कपटपटुखिनो दुर्जनोऽपानजन्मा
दुर्मार्गैकप्रवृत्तः सततधनपरः पानमत्तः प्रमत्तः ॥

क्षुद्रानिद्रासुग(नुष)ङ्गः परधनहरकान् . . . . ॥
तस्य रोगं प्रवक्ष्यन्ति पङ्कवत्क्षालिते यथा ।
अर्धरात्रेषु मध्याह्ने पर्वयोस्सन्ध्यवासरे ।
मध्यवारे भिषक् सर्वे ज्वरितं नावलोकयेत् ॥

* * * *

Colophon:

इति श्रीचिकित्सासारसङ्ग्रहे व्याधिरूपभेदाधिकारः प्रथमः स्कन्धः ॥

* * * *

इति चिकित्सासारसङ्ग्रहे ज्वररूपज्वरागतनक्षत्रपरिमितादिशान्तिदानतर्पण-
विधिस्तृतीयोऽध्यायः ॥

End:

जातीफलं दुत्तुमूलं शाल्मल्यपिचवत्सकैः ।
दाडिम नागरं क्वाथं ज्वरातिसारनाशनम् ॥

Colophon:

इति चिकित्सासारसङ्ग्रहाधिकारः समाप्तः ॥

No. 13140. चिकित्सासारसङ्ग्रहः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSASĀRASAṄGRAHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1¼ inches. Pages, 578. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Incomplete.

Similar to the above.

Beginning:

क्षीराब्धिमथने जातमभयं दक्षिणे करे ।
सव्ये च सुधया पूर्णं बिभ्राणं कलशं शुभम् ॥
नीलाम्बरधरं देवं दिव्याभरणभूषितम् ।
रजतासन आसीनं सर्वैर्द्रव्यैरुपाश्रितम् ॥
धन्वन्तरिरिति ख्यातं चिन्तयेत् सुसमाहितः ।
सम्पूर्णचन्द्रसदृशः पुण्डरीकविलोचनः ॥
आजानुबाहुतद्रूपं कृष्णसर्पविभूषणम् ।
कुण्डलीकुड्मलादन्तिसर्वालङ्कारशोभितम् ॥

शान्तं कृपाजलनिधिमक्रोधः शास्त्रपारगः ।
देवतारक्षकः श्रेष्ठो व्याधिमानविदारणः ॥
औषधं प्राह्य कुशलः भिषक्छास्त्रविशारदः ।
सर्वज्ञो ज्ञानसम्पन्नः ध्यायेत् धन्वन्तरिं तथा ॥
श्रीरामं श्रुतिकीर्तनं गुरु(हृदि)सदा श्रीराममुक्तिप्रदं
श्रीरामं रघुनन्दनं भयहरं श्रीरामरक्षामणिम् ।
श्रीरामं नवरत्नकुण्डलधरं श्रीरामचन्द्रोदयं
श्रीरामस्य सहस्रभानुसदृशं श्रीरामचन्द्रं भजे ॥
सर्वशास्त्रार्थसम्पन्नरसवैद्यैरुपाश्रितम् ।
चिकित्सासारसङ्ग्रहोऽयं चिकित्सासारसङ्ग्रहे ॥

रक्तपैत्यचिकित्सा —

उष्णाम्ललवणक्षारैः कटुभिस्तिक्तदूषणैः ।
यकृत्प्लीहाश्रितं रक्तमूर्ध्वेश्चाधः प्रवर्तते ॥

* * * *

नवनीतं लाजचूर्णं मत्स्यण्डीसहमाक्षिकम् ।
माक्षिके च घृतं दद्याद्रक्तपित्तहरं परम् ॥

End:

त्रिवृता सर्वभागानि सर्वं सर्वं च शर्करा ॥
उष्णोदकानुपानेन इच्छाभेदी रसः स्मृतः ।
अयःपतिरसो नाम अश्विनीदेवनिर्मितम् ॥

मधूकतैलम् —

मधूकयष्टिकल्काभ्यां गुलूच्या स्वरसेन च ।
तैलं हन्ति शिरस्तोदं वातपित्तकफं हरेत् ॥

No. **13141.** चिकित्सासारसङ्ग्रहः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀSĀRASANGRAHAH WITH TELUGU MEANING.

Pages, 37. Lines, 21 on a page.

Begins on fol. 171*b* of the MS. described under No. 160 of the Telugu Descriptive Catalogue of MSS.

Similar to the above.

Beginning:

व्यायामतीक्ष्णरुक्षाद्या(त्)मद्यमत्स्यादिसेवनात् ।
अजीर्णादतिवेगाच्च मूत्रकृच्छ्रं सदा भवेत् ॥
मूत्रं वेगान्मुहुर्मुक्तं भवेदल्पाल्पमुत्कटम् ।
मेढ्रमध्ये वेदनं च कुक्षौ गुल्मविकारकृत् ॥
मूत्रकृच्छ्रमिदं ज्ञेयं वातजं वैद्यपुङ्गवैः ॥

* * * *

वातजं लिङ्गवैकल्यमल्पं पैत्यं च दाहकृत् ।
कफं च शीतलं सान्द्रं दुश्चिकित्सं त्रिदोषजम् ॥

* * * *

छागयूषं घृतं वाथ मुद्गयूषं घृतोदनम् ।
भक्षयेद्वा पिबेद्धात्री सघृतं सैन्धवं बुधैः ॥

End:

मूलिकोत्पाटनं कुर्यात् बलिं दद्यात् सुरक्षितम् ।
कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां भानुभौमार्यवासरे ॥
पुष्ये पुनर्वसूहस्ते मूले रेवति चाश्विनी ।
अमायां तु रवौ पौर्णे मूलिकोत्पाटनं शुभम् ॥

Colophon:

इति श्रीचिकित्सासारसङ्ग्रहे ज्वरचिकित्सायां ज्वरनिवारणबन्धनमूलिकापहरणधारणधूपबलिस्समाप्तः ॥

No. **13142.** चिकित्सासारसङ्ग्रहः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀSĀRASAṄGRAHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 36. Lines, 21 on a page.

Begins on fol. 124*a* of the MS. described under No. 13124.

Incomplete.

Similar to the above. The author says that this work is intended for beginners and that herein he has collected and given the essence of the science of pathology.

Beginning:

हरिनीलदलश्यामं हरिद्रावर्णवाससम् ।
हरिं ध्यायेत्पति . . . . शुमिरिथ(चिस्मि)तम् ॥

* * * *

सारमेव समाहृत्य चिकित्सितमहोदधेः ।
क्रियते बालबोधार्थं चिकित्सासारसङ्ग्रहः ॥

* * * *

हीनाहारविहार उच्यते

* * * *

मात्राशी सर्वकालं स्यान्मात्रा ह्यग्निप्रवर्तिका ।
गुरूणामर्द(र्थ)सौहित्यं लघूनां नातितृप्तता ॥
मात्राप्रमाणं द्रव्याणां सुखं तावद्विजीर्यति ।

* * * *

भोजनं हीनमात्रं तु बलोपचयो(यमो)जसि ।
सर्वेषां वातरोगाणां हिमतां च प्रदद्य(श्य)ते ॥

End :

पाठापीतोष्णपयसा प्रातरेव दिनैस्त्रिभिः ।
सीतिकां कम्पबहुलां नाशयेल्लशुनो यथा ॥

* * * *

काकजङ्घाबलाकान्तातुलसीविश्वसाधितम् ।
जलमुष्णं पिबेत्प्रातः शीतज्वरनिकृन्तनम् ॥

No. **13143.** चिकित्सासारसङ्ग्रहः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀSĀRASAṄGRAHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, paper. Size, 14¼ × 9⅝ inches. Pages, 400. Lines, 32 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are *Rasaratnākara* (with Telugu meaning) 201*a*, *Balarāmacaritra* (Telugu) 250*a*, *Caturvātika-māhātmyamu* (Telugu) 272*a*, *Sankaragranthamu* (Telugu) 313*a*.

Complete.

Same work as the above.

See under the previous number for the beginning.

End :

विषतरुपलमाज्यप्रस्थयुग्मेऽर्कशिग्रुस्वरसलिकुचवारिप्रस्थमेकंकशश्च ।
कनकवरणचित्रापत्रनिर्गुण्डिकां स्यात् सुरसतुरगगन्धा वैजयन्ती रसस्य ॥

पृथगिति परिकल्प्य प्रस्थभागेन सर्वं विषतरुफलमज्जातुल्यतैलेन युक्तम् ।
स्वरसमपि च चिश्चापीलुशैलेयकार्द्रापभवमपि च सर्पिःक्षीरचित्रोत्थतैलम् ॥
सकलमपि मिलित्वा तैलतुल्ये विपक्कं लशुनसरलयष्टीकुष्ठसिन्धूत्थयुक्तम् ।
दहनमिलिकणाना(?) चन्दनेतालवङ्ग(?) नतनतशिकिरान्मपालिकानां विपक्कम्(?) ॥
हरति सकलवातान् घोररूपानसाध्यान् प्रतिदिनमनुलेपाद्वात्ययुक्तस्य जन्तुः(न्तोः) ॥

Colophon:

चिकित्सासारसंग्रहं संपूर्णम् ॥

No. 13144. चिकित्सासारसङ्ग्रहः, आन्ध्रटीकासहितः.

CIKITSĀSĀRASAṄGRAHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 18¼ × 1½ inches. Pages, 240. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Rasaratnākara 121*a*.

Complete

Same work as the above.

No. 13145. चिकित्सासारसङ्ग्रहः, कर्णाटकटीकासहितः.

CIKITSĀSĀRASAṄGRAHAḤ WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅜ × 1½ inches. Pages, 166. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Incomplete.

A treatise on pathology. The author, in the beginning of the work which is extracted here, gives a long list of authors and works consulted by him.

Date of copying: 5th day of the bright fortnight of the Jyēṣṭha month in the year Nandana. Former owner of the MS. is given as Dodda Vengayyan.

Beginning:

रसार्णवं बाहटं(च) पारिजातं च कौमुदीम् ।
नागार्जुनं च कापालं दामोदरमतं तथा ॥
रसप्रसिद्धसारं च सूत्रस्थानं च पिल्लटम् ।
कल्याणभेषजं कल्पं सूत्रस्थानं च सङ्ग्रहम् ॥
कापालमिन्दुनाथं च गुणचिन्तामणिं तथा ।
शारीरं वीरभद्रीयं वेददीपकमेव च ॥

सोमनाथं महाशास्त्रं नन्दनाथं चिकित्सितम् ।
वैद्यमुक्तावलिं सर्वं केरुटं चक्रवर्ति च ॥
सोमराजीयदेवेशं चन्द्रज्ञानं च चरकम् ।
नैघण्टादीनि शास्त्राणि दृष्ट्वा श्रुत्वा बहूनि शं(च) ॥
पक्षज्वरादितृष्णान्तं गुरुनाथप्रसादितम् ।

* * * *

आदिवैद्यं शिवं नत्वा . . . चरकादिभिः ।
प्रायस्सारं समुद्धृत्य चिकित्सासारसङ्ग्रहम् ॥

* * * *

स्वयमग्निरसो वाद(:) दान(त)व्यो गदशान्तये ।
दुष्टो वा कथितो ग्रन्थः पादहृन्नाभिवस्तुषु ॥
तद्गुल्मं पञ्चधा ख्यातमचलं चञ्चलं क्वचित् ।

End:

उदरे च चतुष्कं च द्रव्यलाभं सुखं भवेत् ।
नाभिद्वयं धनं कुर्यात् द्वे गुह्ये तमुनाशनम् ॥
चतुःपृष्ठ.

No. 13146. ज्वरौषधम्.
JVARAUṢADHAM.

Pages, 8. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 19*a* of the MS. described under No. 429.

Incomplete.

On the preparation of medicines for the treatment of fevers

Beginning:

चन्द्रहासरसम्—

द्विभागं पारदं दद्यात् षड्भागं शुद्धगन्धकम् ।
दरदेन द्विभागं च चतुर्भागं च टङ्कणम् ॥
अमृतेन द्विभागेन शिलायां च द्वयं तथा ।
सुराकारं चतुर्भागं तिकटुं षोडशं तथा ॥
लवङ्गेन द्वयं चैव जातीफलद्विभागिकम् ।
दन्तिबीजसमं चैव जम्बीररसमर्दितम् ॥

No. 13149. दूताध्यायः.
DŪTĀDHYĀYAḤ.

Pages, 5. Lines, 22 on a page.

Begins on fol. 142*a* of the MS. described under No. 13124.

Incomplete.

On the characteristics of a proper messenger to be sent to a physician and on certain inferences that may be drawn by him regarding the would-be state of health of the patient by observing the bodily movements, etc., of the messenger.

Beginning:

पृच्छेदार्तिषु संयुक्तो भुक्तिमष्टविवर्जिते ।
एकादिशून्यहस्ते वा अज्ञानं तस्य तां व्रजा(जे)त् ॥
पाषण्डाश्रमवर्णानां सवर्णं कर्मसिद्धये ।
तयोरविपरीतास्तु दूतकर्म विवर्जयेत् ॥
दीनं भीतं द्रुढध्वस्तं रूक्षकाष्ठादिभेदिनम् ।
नानुगच्छेद्भिषक् दूतमाह्वयन्तं च दूरतः ॥

End:

वज्रदंष्ट्रघरारौद्रक्षुरतूणिधनुर्धरा ।
भर्त्सयन्ति पार्श्वचरा दष्टोष्ठो रक्तलोचनः ॥
व्याधयो विविधा ज्ञेया रूपायुधविभूषणैः ।
व्याधितस्याकृतीरस्मात्तद्व्याधीरपि निर्दिशेत् ॥

No. 13150. देहतत्त्वनिर्णयः, आन्ध्रटीकासहितः.
DEHATATTVANIRṆAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 11. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 103*b* of the MS. described under No. 13117.

Complete.

An explanation of the various parts and functions relating to the body. This treatise is probably a compilation from various works from which quotations are given herein

Beginning:

पञ्चभूतात्मको देहस्त्रिदोषस्सप्तधातुकः ।
त्रिगुणोऽनेकविकृतिरनेकमलसञ्चयः ॥

• • • •

शारीरे—

शब्दस्पर्शश्च रूपं च रसो गन्धः क्रमात् गुणाः ।
खानिलाग्यब्भुवामेकगुणवृद्ध्यन्वयाः परे ॥

* * * *

ग्रन्थान्तरे—

यत्कठिनं सा पृथ्वी यद्द्रवं जलमुच्यते ।
यदुष्णं च तदा तेजः वायुस्सञ्चरति त्वरा ॥
आकाशं महदाकाशं भूतधर्ममिति स्मृतम् ।

End:

ग्रन्थान्तरे—

भुक्ताहारो द्वितीयेऽह्नि रसत्वमुपपद्यते ।
शोणितं तु तृतीयेऽह्नि चतुर्थे मांसतामपि ॥
मेदस्त्वं पञ्चमे याति अस्थित्वं याति षष्ठके ।

* * *

अज्ञानं मोहनिद्रां च चापल्यं बुद्धिहीनता ।
पाशेष्टं परबाधत्वं तामसं गुणलक्षणम् ॥

Colophon:

देहतत्त्वम् ॥

No. **13151.** नाडीनिदानम्, सव्याख्यानम्.

NADINIDANAM WITH VYAKHYANA

Pages, 10. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 135*a* of the MS. described under No. 13082.

Incomplete.

A commentary on the Nadinidana which is a treatise on the science of feeling the pulse, said to have been revealed by the twin celestial brothers Asvins.

Beginning:

आदौ समस्तरोगेषु अष्टस्थानं परीक्षयेत् ।
नाडीं च स्पर्शरूपं च शब्दनेत्रपुरीषयोः ॥
नाभिस्थानं च जिह्वा च एता दृश्या भिषग्वरैः ।

आदौ रोगपरीक्ष(ण)स्यादौ समस्तरोगेषु वातश्लेष्मपित्तगतसर्वरोगेषु । अष्टस्थानगतनाडीं परीक्षयेत् शोधयेत् ।

End:

सर्वेषां रोगाणाम् एतत् षड्गुणाः शुभाः ।

Colophon:

अश्विनीदेवताकृतौ नाडीपरीक्षासप्तविंशतिश्लोकाः समाप्ताः ।

वातानां श्लेष्मपैत्त्यानामाधारिकः प्रजायते ।
नाभ्यादिपादमूलान्तकरमूलं तु वर्तते ॥

* * * *

सर्वेषां सर्वनाडीनां तथाधारे योजयेत् । तर्जन्याङ्ग.

No. 13152. नाडीपरीक्षा, आन्ध्रटीकासहिता.
NĀḌĪPARĪKṢĀ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 10. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 109*a* of the MS. described under No. 13117.

On the method of feeling the pulse with a view to ascertain the state of the health of a person and to diagnose his disease. Quotations are given herein from different works.

Beginning:

श्रीनीलकण्ठं भुजगेन्द्रभूषणं नागाजिनं राजकलाकलापिनम् ।
गौरीश्वरं देवमुनीन्द्रसेव्यं देवं भजे श्रीगिरिराजनाथम् ॥
निदानं संप्रवक्ष्यामि संक्षिप्तं सूक्तमुत्तमम् ।
आदौ सर्वेषु रोगेषु स्थानान्यष्टौ परीक्षयेत् ॥
नाडीमूत्रमलं जिह्वा शब्दस्पर्शं च रूपदृक् ।
एताः परीक्ष्य सद्वैद्यः पश्चाद्रोगं चिकित्सयेत् ॥

* * * *

नाडीपरीक्षा —

मूर्ध्नि कण्ठे करे चैव नाभिपादेषु पञ्चसु ।
एषु सप्तसु नाडीनां करे मुख्यप्रधानतः ॥

* * * *

ग्रन्थान्तरे—

द्विसप्ततिसहस्राणां नाडी(?) मुख्याश्चतुर्दश ।
आसां मुख्यतमास्तिस्रस्तिसृष्वेकोत्तमा मता ॥

End:

यत्र सञ्चारयेज्जीवं स नाडी प्राणधारकः ।
क्रमनाडी परिज्ञेया हस्तनाडी त्रिवाहिनी ॥
वातपित्तकफाज्ञानि तामसी राजसी तथा ।
सर्वाङ्गुलविधामेति ज्ञातव्यं नाडिका ध्रुवम् ॥

No. 13153. नाडीलक्षणम्.

NĀḌĪLAKṢAṆAM.

Pages, 10. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 85a of the MS. described under No. 13082.

A treatise on the science of feeling the pulse for finding out the state of the health of a person, with hints for the diagnosis of diseases.

Beginning:

नाडीनिदानम्—

प्रदर्शये(त्) दोषमिदं स्वरूपं व्यस्तं समस्तं युगलीकृतं च ।
मूकस्य मुग्धस्य विमोहितस्य दीपः पदार्थाहि(निव)जीवनाडी ॥
सद्यस्स्नातस्य भुक्तस्य क्षुत्तृष्णातपशीलिनः ।
व्यायामाक्रान्तदेहस्य सम्यङ् नाडी सुबोधयेत् ॥
हस्तात्ततो दक्षिणतः प्रकोष्ठे तज्जीवनाडिव चरत्प्रयत्नः ।
अन्ये च पाणि(ण्य)ङ्गुलिकात्रयेण प्राण . मुपागम्य वदेत् त्रिदोषान् ॥
हस्तप्रकोष्ठबाह्वास्यमध्यपार्श्वसमाश्रितः ।
जीवनाडीति च प्रोक्तं नन्दिना तत्त्ववेदिना ॥

End:

अणुमात्रेण दोषेणम रोगी . . . वासरे ।
आम्लतैलगुडं क्षौद्रं पानगव्यचतुष्टयम् ।
नवज्वरेषु सप्ताहं सन्निपातस्य हेतवः ॥

No. 13154. नाडीविज्ञानम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

NĀḌĪVIJÑĀNAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 10. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 114a of the MS. described under No. 13117.

Foll. 118b to 119b contain the meaning in Telugu of certain stanzas in the Sūtrasthāna of the Aṣṭāṅgahṛdaya.

Incomplete.

Similar to the above. Quotations are given from Gadasañjīvinī. The author salutes Vardhamāna in the beginning.

Beginning:

श्रीवर्धमानमानम्य निर्जिताखिलदोषकम् ।
ब्रवीमि नाडीविज्ञानं समस्तजनपूजितम् ॥

* * * *

समस्तदेहानुगता नराख्यामिति मानवाः ।
तेषु नाडी प्रसिद्धं ते सर्वरूपानुचारिणी ॥

* * *

गदसञ्जीविन्याम्—

नाभिस्था कुण्डली शक्तिर्भुजङ्गाकाररूपिणी ।
ऊर्ध्वगा दश नाड्यस्तु दशैव समधोमुखाः ॥
तिर्यगूर्ध्वमधश्चैव व्याप्तस्ताभिस्तु सर्वदा ।
द्विसप्ततिसहस्राणि नाड्यस्तु वपुषि स्थिताः ॥
वातपित्तकफोत्पन्नं यथा सञ्चारिणां(?) तथा ।

End:

दिनेन बहुला नाडी क्रमेण धातुना सह ।
भूतगुणैर्धातुगुणैः परिज्ञानाभि(?) नाडिभिः ॥

* * *

प्रभिन्नभिन्नमेतानि ज्ञातव्यं धातवो गुणाः ।

No. **13155.** नाडीशास्त्रसङ्ग्रहः, आन्ध्रटीकासहितः.

NADĪŚĀSTRASAṄGRAHAḤ WITH TELUGU COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅜ × 1½ inches. Pages, 28. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in the fourth Adhyāya.

Similar to the above. It is stated herein that this science has been revealed by Paramaśiva to Pārvati who requested her husband to enlighten her on the nature of pulsation, its differences, number and other details connected with it.

Beginning:

श्रीनाथं पार्वतीनाथं वाणीनाथं सरस्वतीम् ।
दुर्गावटुकहेरम्ब(न्) नमस्यामि शुभाय ते ॥
मौलौ मायूरपिञ्छं मृगमदतिलकं फालदेशे च बिभ्रत्
यो ऽङ्गुल्यग्रैश्चलद्भिर्नवरुचिरुचिरैः पीडयन्वंशिकां च ।
गायंस्तां कुञ्चिते(न)स्फुरदधरपुटेनाभिपूर्य प्रमोदं
चक्रे गोपाङ्गनानां स वि(दि)शतु सततं बालकृष्णः शुभं नः ॥
गणेशं शरदां मातापितरौ च गुरूंस्तथा ।
नमामि वाहटाचार्यानायुर्वेदाब्धिपारगान् ॥

कैलासाद्रौ रुचिरभवने पद्मजातादिदेवैः
सर्वाधीशैः परशिवकृपाकाङ्क्षिभिः सेव्यमानम् ।
सत्यानन्दं परमपुरुषं दिव्यसिंहासनस्थं
पप्रच्छेशं सकलजगतामीश्वरी सा भवानी ॥

पार्वती—

भगवन् करुणासिन्धो पिण्डोत्पत्त्यादिकं महत् ।
त्वया प्रपञ्चितं सम्यक् मयि कारुण्यतः प्रिय ।
नाडीस्वरूपं तत्सङ्ख्यां तद्भेदांस्तद्गतीस्तथा ।
तत्तद्गतिवशादायुरेतदायु(शु)वद प्रभो ॥
इति पृष्टो गिरिजया यदुवाच महेश्वरः ।
तच्चान्यच्छास्त्र(च्चात्र)संगृह्य यथाशास्त्रं प्रकल्पये ॥

Colophon:

इति नाडीशास्त्रार्थसङ्ग्रहे प्रथमोऽध्यायः ॥

* * * *

इति नाडीशास्त्रसारसंग्रहे अष्टमुनिभिर्विरचितं नाम तृतीयोऽध्यायः ॥

End:

कुटिलं शिथिलं सूक्ष्मं मन्दं च चलसङ्गतिम् ।
सन्निपातोद्भवा नाडी वैद्यो जानाति निश्चयम् ॥

No. 13156. नानाविधौषधकल्पः, आन्ध्रटीकासहितः.

NĀNĀVIDHAUṢADHAKALPAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 244. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

On various details connected with the preparation of medicines including the repetition of the proper Mantras, etc.

Beginning:

अथौषधकल्पं लिख्यते—

धुत्तूरकल्पम्—

कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां गुरुपुष्येऽथ लक्ष्मणाम् ।
समन्त्रं तु समुच्चार्य सोपचारं समुद्धरेत् ॥
ओं सर्वार्थसाधनी लक्ष्मणाय स्वाहा ॥

शुभं तन्मूलमादाय कृष्णोन्मत्तं फले स्थितम् ।
त्रिदिनं च स्वशुक्रेण मन्त्रे चूर्णे तवकृतम् (?) ॥
लोचनालक्ष्मणामूलं चन्दन कुङ्कुमं समम् ।
मुखलेपादितः सर्वे विशेषे नरमोहनम् ॥

End:

चित्रमूलकलेह्यानामूर्ध्वश्वासहरं परम् ।
कटुकारी च लेह्य(ह्या)नां क्षयकासनिकृन्तनम् ॥
कुण्डल्यादि च लेह्यानां रक्तकासं च नाशयेत् ।
* * * *
व्याघ्रादिलेह्यपानेन दिवाश्लेष्मं च नाशनम् ।
भाङ्ग्र्यादिलेह्यपानेन तिमिरं श्लेष्मजं परम् ॥
पञ्चमूलकलेह्येन दधिश्लेष्महरं परम् ॥

No. 13157. निदानग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

NIDĀNAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 15½ × 1¼ inches. Pages, 448. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 47*a*. The other works herein are Vaidyacintāmaṇi 1*a*, Rāmastava 40*a*.

On the names of maladies, their forms, characteristics, their symptoms and other details for diagnosing them together with their treatment. The authors Śiṅgabhaṭṭa and Bāhaṭa are referred to in the beginning.

Beginning:

वायुर्व्यायामसंजातं पित्त(त्तं)पावकसंश्रितम् ।
श्लेष्मं सलिलसञ्जातं त्रयोदोषमिदं भवेत् ॥
अशीतिवातसञ्जातमनुग्रहं च लक्षणम् ।
जननं वातरोगाणां दशवातमशीतिगम् ॥
पृथग्रूपाणि नामानि जननी शास्त्रसंमतम् ।
निदानं भाषितं चैव नवशास्त्रविशारदः ॥
अशीतिर्वातरोगाणि श्रीगर्भप्रविकासितम् ।
नानाजीवविकारेण नानाशास्त्रेण संमतम् ॥

अशीतिवातरोगाणां नामानि—

अङ्गुलीपादवातश्च जानुवातोरुजस्तथा ।
कटिवातं मेढ्रवातं पार्श्वहृत्कुक्षिवातजम् ॥

* * * *

एते नामानि वातानि अशीतिर्गुणसंयुतम् ॥
बाहटाचार्यवर्येण प्रसादं लोकविश्रुतम् ।
सर्वशास्त्रेषु सर्वज्ञशिङ्गाभट्टीयभाषितम् ॥

* * * *

Colophon :

इत्यभिवातनिदाने प्रथमोऽध्यायः ॥

* * * *

Colophon :

इति हृद्रोगनिदानचिकित्सा समाप्ता ॥

End :

अथ हलीमुखनिदानचिकित्सामाह—

हरितश्यामपीतत्वं पाण्डुरोगे यथा भवेत् ।
वातपित्ताद्भ्रमस्तृष्णा त्रिष्वहर्षो वमिज्वरः ॥
तन्द्राबलानिलभ्रंशबोधनं तु हलीमुखम् ।
अधिकं चैव कण्डूतिस्तेषां पूर्वमुपद्रवाः ॥

चिकित्सा—

महिषा हविषा स्निग्धः पिबेद्धात्रीरसेन तु ।

No. **13158.** निदानग्रन्थः—आन्ध्रटीकासहितः.

NIDANAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 4. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 82*b* of the MS. described under No. 13082.

Incomplete.

Similar to the above.

Beginning :

यदेव चन्द्रार्कसुमण्डलं महत् त्रिखण्डमाखण्डलकार्मुकच्छविः ।
प्रदर्श्यते चित्रसमेतमेव वा न जीवतीक्षं(त्थं) खलु वत्सरं नरः ॥

* * * *

यस्य चानुगतं मर्म न किश्चिदपि चेष्टते ।
मासान्ते मरणं किश्चित् गतेनापि विलम्ब्यते ॥

पक्षनाडी—

नाडीस्थानं गुदं यस्य कुरुते तालुता मुहुः ।
छागगन्धि शरीरं स्यात् पक्षमेकं न जीवति ॥

End:

षण्मासत्रितयैर्द्वये प्रथमतः पश्चाद्दशाहं तथा
पश्चाहं म्रियते च धूमशिखया सौम्यर्तुकाले रवौ ॥

Colophon:

इति स्वस्थारिष्टनिदानः समाप्तः ॥

No. 13159. निदानग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

NIDĀNAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 64. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 73*a* of the MS. described under No. 13115.

Similar to the above.

Beginning:

निषादराजपट्टणं विदर्भराजकन्यका हिरण्यगर्भतोषणं कुमारिवारिसम्भवम् ।
विराजमानराजराजसोदरामनोहरं व्यधत्पदं द्वितीयकं पृथक्पृथक् पलं पलम्
कथाष्टमां शिवाह्वयं च सूकरप्रमाणकम् ।
ध्वजः पतत्रिशालिना धनुर्जयप्रवर्धनम् ॥

मेहनिदानम्—

स्वेदोऽङ्गगन्धे शिथिलत्वमङ्गे शय्यासनस्वप्नसुखाभिषङ्गः ।
हृन्नेत्रजिह्वाश्रवणेषु दाहः भिन्नाङ्गतापेजभाज(केशनखाभि)वृद्धिः ॥

End:

शुण्ठीसौवर्चलं हिङ्गु दाडिमं चाम्लवेतसम् ।
चूर्णमुष्णाम्बुना पेयं वातहृद्रोगनाशनम् ॥

No. 13160. निदानग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

NIDĀNAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 59. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 15*a* of the MS. described under No. 13122.

Wants the beginning and end.

Same work as the above.

No 13161. निदानमुक्तावली.

NIDĀNAMUKTĀVALĪ.

Pages, 4. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 81*a* of the MS. described under No. 13082.

Contains the Kālāriṣṭa and the Svasthāriṣṭa.

This is a treatise on diagnosis of diseases and was written by Pūjyapāda. From a comparison of the colophons given in this MS. as well as in the MSS. described under the next two numbers it may be stated that the work is also called Siddhāntibhāṣya and the author Dēvacandra.

Beginning:

रिष्टं दोषं प्रवक्ष्यामि सर्वशास्त्रेषु सम्मतम् ।
सर्वप्राणिहितं दृष्ट्वा कालारिष्टं च निर्णयम् ॥
पादाङ्गुष्ठौ च गुल्फौ च जङ्घमूलौ तु सूक्ष्मतः ।

*   *   *   *

कालारिष्टं प्रकुर्वीत मासमेकं न संशयः ।

*   *   *   *

इन्द्रं(रन्ध्रं)पश्यति मध्यमं दशदिनं मा(धू)माकुले पञ्चमं
ज्वालां पश्यति तद्दिने हि मरणं ख्यातन्त्विदं तद्ध्रुवम् ॥

Colophon:

इति पूज्यपादविरचितायां कालारिष्टनिदानं समाप्तम् ॥

End:

विज्ञाय यो नरः काललक्षणैरेवमादिभिः ।
न भूयो मृत्यवे यस्मात् विद्वान् कर्म समाचरेत् ॥

Colophon:

इति पूज्यपादविरचितायां स्वस्थारिष्टनिदानं समाप्तम् ॥

No. 13162. निदानमुक्तावली.

NIDĀNAMUKTĀVALI.

Pages, 8. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 61*a* of the MS. described under No. 13115.

Contains the Svasthāriṣṭanidāna and the Kālāriṣṭanidāna.

Same work as the above, but with two different colophons which are given below.

Foll. 67*b* to 73*b* contain Sannipātādyanupāna, Rasamāhātmya and Nasyāñjana.

न भूयो मृत्यवे यस्मात् विद्वान् कर्म समाचरेत् ॥

Colophon:

(श्री)मज्जठरदेशिकमन्त्रवादषड्भाषाकविचक्रवर्तिश्रीपूज्यपादस्वामिविरचिते सिद्धान्तिभाष्ये अरिष्टनिदानो द्वादशोऽध्यायः ॥

Colophon:

इति देवचन्द्रभिषग्विरचितायां निदानमुक्तावल्यां कालारिष्टनिदानं समाप्तम् ॥

No. 13163. निदानमुक्तावली.
NIDĀNAMUKTĀVALĪ.

Pages, 7. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 7a of the MS. described under No. 13162.

Contains the Svasthāriṣṭanidāna and the Kālāriṣṭanidāna

Same work as the above, with colophons.

Foll. 10 to 14 contain Sannipātādyanupāna, Rasamāhātmya and Kākabinduvādighṛta.

No. 13164. निदानयोगरत्नावलिः.
NIDĀNAYOGARATNĀVALIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 18¼ × 1⅜ inches. Pages, 302. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Incomplete.

A work on pathology by Telkurāya, son of Śiṅgayadēśika of Pulpaka family. The author says that he first explains the origin, the diagnosis and the treatment of fever.

Copied by Sarvēśaliṅga on Saturday, the 3rd day of the bright fortnight of the Mārgaśira month in the year Vyaya.

Beginning:

सीताजानिं राक्षसानां विरोधं बद्धाञ्जलिपं भक्तकल्पं कृपालुम् ।
योगिध्येयं चिन्मयं सार्वसर्वमिष्टावाप्त्यै रामचन्द्रं भजेऽस्मि ॥
घनाघनतिरोधानसौभाग्यच्छाय(विग्रहम्) ।
भक्तानन्दनमीडेऽस्मि दशस्यन्दननन्दनम् ॥
सा वामनाम्बा स च शिङ्गयार्यः श्रीरामचन्द्राङ्घ्रिसरोजहंसम् ।
शान्तं दयावन्तमधीतभावं यं तेल्कुरायाख्यमसूत सूनुम् ॥

पुल्पाकवंशमणिशिङ्गयदेशिकस्य सूनुर्विशिष्टगुणभूषितवान् जितात्मा ।
श्रीतेल्कुराय इति विश्रुतनाम सोऽहं लोकोपकारकरणाय फलागमाय ॥

दृष्ट्वा सम्यगशेषवैद्यभणितीः पूर्वाश्च सूत्रक्रमात्
तत्तच्छास्त्रगसर्वयोगसमितिं सङ्गृह्य योगावलिम् ।
पुल्पाकान्वयदुग्धवारिधिकलानाथः सुधीस्तेल्लयः
श्रीनामा रचयामि सर्वभिषजां मत्या च रामाज्ञया ॥

अथादौ सर्वरोगाणामादितः ज्वररोगाणामुत्पत्तिलक्षणमारभमाणः तस्य रोगनिदानचिकित्सापूर्वकं ग्रन्थसन्दर्भं रचयामि ।

चतुर्विधाजीर्णानि—

धूमो विधूमो विस्पष्टो रसशेषस्तथैव च ।
धूमः स्वभावगन्धः स्यात् विधूमश्चामगन्धिकः ॥
विस्पष्टे चाङ्गवैकल्यं रसशेषे शिरोव्यथा ।
विबन्धस्तीव्रतृत्तिर्वा ग्लानिर्मारुतमूढता ॥

End:

गान्धारसौभाग्यसमाभ्रकान्तं चाफेनजाजीफलसमायुक्तम् ।
दं(धु)सूरनीरेण च वोदपेष्यं गुञ्जाप्रमाणं ह्युचितानुपानम् ॥
दद्यात्प्रपीतं त्वतिसारनाशं प्रख्यातनामग्रहिणीकवाटम् ॥
लोहं टङ्कणसौरभं रसविषं व्योषं च जाजीफलं
चित्रं पत्रमरालदीप्यतिवचाफेनं च दीप्यं समम् ।
एतेषां समभागतुल्यगगनं धूर्तत्वचः क्वथितं
यामं मर्द्य मरीचिमानवटकं दद्याद्ग्रहिण्यामपि ॥
कर्पूरेण मधूक . . . . . . भिषग्भिर्भृशं
गङ्गातुङ्गतरङ्गदाहमपि सा रुध्येत सत्यं क्षणात् ।

No. **13165.** निदानयोगरत्नावलिः, आन्ध्रटीकासहिता.

NIDĀNAYOGARATNĀVALIḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 297. Lines, 22 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 160 of the Telugu Descriptive Catalogue of MSS.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 13166. निदानविषयः.
NIDĀNAVIṢAYAḤ.

Pages, 13. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 22*a* of the MS. described under No. 13090.

Incomplete.

Gives details for diagnosing diseases.

Beginning:

श्रीशं संसेव्य काञ्चीपतिममृतकरं प्राप्तधन्वन्तरीन्दुं
वैद्यग्रन्थं विभित्सुर्जगदुपकृतये जन्तु . . . ।
आहृत्यायुः श्रुतीनां स्थितिमतिमचिरात्तत्र वक्ष्ये निदानं
द्रव्याणां शुद्धिमुच्चप्रतिगत . . सूतयोगान् कषायान् ।
तेषां वक्ष्ये निदा . . . . . ममव्याधिनिर्धारणान्तं
नाडीस्पर्शस्वरूपध्वनिनयनशकृन्मूत्रजिह्वाक्रमेण ।
अष्टस्थानं निरीक्ष्य क्षमकृत . . . . . मूले
त्र्यङ्गुल्या स्वान्तदाहुर्यवलवसदृशं सर्वदेहानुवृत्तम् ॥

* * * *

हंसीवच्चाचराकी गतिरिव मलबद्धोत्थनाडीव रौति
त्रोटीवत्सन्निपाते प्रभवति धमनी सैव तीव्रातिभङ्गा ।
मन्दा सूक्ष्माचलाभूदसुभृदवयवान् श्लेष्मपित्तासृगा(त्ता)
प्रातर्मध्याह्नसायंप्वभिचरति पृथग्जीवनाडी क्रमेण ॥

End:

आयुर्वेदजवाहटप्रमुखशास्त्रार्थेषु दक्षं शुचिं
सद्दृश्यं गतमत्सरामृतकरं सत्योक्तिमल्पोत्सुकम् ।
शान्तं कान्ततनुं युवानमरुजं वैद्यं चिकित्साचणं
निश्वासोपगता मया विनिपदो(?) गच्छन्ति तद्दर्शना ॥

No. 13167. नृसिंहनिदानम्.
NṚSIMHANIDĀNAM.

Pages, 110. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13075.

Incomplete.

Similar to the work described above. In the beginning the author Nṛsiṁha gives detailed instructions for feeling the pulse.

Beginning :

आदौ समस्तरोगेषु अष्टस्थानान् परीक्षयेत् ।
नाडीस्पर्शं च(स्व)रूपं च शब्दनेत्रपुरीषयोः ॥
मूत्रवर्णानि जिह्वा च एतद्दृश्यं भिषग्वरैः ।
अङ्गुष्ठमूलमाश्रित्य अङ्गुलत्रयमात्रकम् ॥
आदौ आ(वा)युः कफो मध्ये अन्ते पैत्त्यं च वर्तते ।
यवस्य बीजमात्रं तु नाडी सर्वाङ्गसंगतिः ॥
नारीणां वामभागे तु पुंसां दक्षिणशोध(वाम)योः ।
मण्डूकः पिकक्राकलावृकगतिः पैत्त्यं च हृद्वेगता
मायूरं गजहंसकुक्कुटपदं गम्यं स्थितं श्लेष्मजम् ।
कूर्मं सर्पजलूकतां जलचरं वक्रं गतं वातजम्
इत्येवं त्रिविधं विशेषचलनं नाडीपरिज्ञापनम् ॥
हस्तरचितपाशवद्वातनाडी वर्तुला कूलपतितमत्स्यवत्पित्तनाडी चञ्चला ।
दुर्बलस्य यानवत् श्लेष्मनाडी मन्दिता नृत्यकीविलासवत्सान्निनाडी विस्मृता ॥

* * * *

Colophon :

इति श्रीप[ति]रहितविष्णुसिद्धान्तसागरादिसूर्यविरचितपण्डितश्रीनृसिंहकृतौ नित्यानन्दनानाशास्त्रसंमताद्यशीतिवातनिदा[ने]नं(नाम) प्रथमोऽध्यायः ॥

End :

क्षयरोगाश्मरीकुष्ठा मेहोदरभगन्धराः ।
अर्शांसि ग्रहिणीकुष्ठौ महारोगाः प्रकीर्तिताः ॥
क्षयरोगज्वरो राजा तस्य पत्नी सुकापिला ।
चमूपतिः पाण्डुरोगं(गो) रक्तपित्तास्तु पुत्रकाः ॥
सख्यः शोभातिसारश्च मन्त्रिणौ श्वासकासकौ ।
गूढचारौ वातपित्तौ वाजिनौ वान्तिकारुची ॥
ग्रहिण्यर्शोगुल्मशूलगायकास्तूर्यवाद्यकम् ।
अनेकरोगानुगतो(ता) बहुरागपुरस्कृता ।
एवंविधिप्रकारेण क्षयरुग्रोगराड् भवेत् ।

No. 13168. नृसिंहनिदानम्.
NṚSIMHANIDĀNAM

Substance, palm-leaf. Size, 13¼ × 1⅛ inches. Pages, 20. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Wants the beginning and the end.

Same work as the above.

No. 13169. पथ्यापथ्यविवेकः.
PATHYĀPATHYAVIVEKAḤ.

Pages, 12. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 105*a* of the MS. described under No. 13106.

Complete.

A treatise on dietetics.

Date of transcription: Friday, the 3rd day of the dark fortnight of the month of Ādi in the year Naḷa. Name of the scribe: Mājōṭi Vīrēśaliṅgam.

Beginning:

शालीषष्टिकजीर्णधान्यमुदितं यूषं तु मुद्गोद्भवं
रम्भापुष्पपटोलशिग्रुशरसीवार्ताकवास्तूलकम् ।
धात्रीपुष्कर(मूल)बिल्वसूरणबृहत्पूलार्कमाज्यं पयः
तक्रं च ज्वरमोक्षणं च वपुषः पथ्यं विनान्ते हितम् ॥

अपथ्यम्—

शालीयो षष्टिकाजीर्णयूषामुद्गकुलुत्थया ।
कारवल्लं(च)कर्कोटबालमूलकवास्तुकम् ॥

End:

रसजनिचाविदाहं ततो हेमाङ्गदाहो
मलयति घनसारालेपनं मन्दवातम् ।
तरुदधि च तक्रं . . . . . . नारिकेले
शिशिरमधुरपानं शीतमन्नं प्रशस्तम् (!) ॥

Colophon:

इति पथ्यापथ्यवर्गः समाप्तः ॥

No. 13170. पारदयोगशास्त्रम्.
PĀRADAYŌGAŚĀSTRAM.

Pages, 30. Lines, 10 on a page.

Begins on fol. 10*a* of the MS. described under No. 7833.

Contains 11 Paṭalas.

A treatise dealing with the process of making certain mercurial preparations considered useful for medicinal purposes, for conferring longevity and for converting baser metals into gold: by Śivarāmayōgin.

Beginning:

देव्युवाच—

देवदेवाखिलाधार भक्तानुग्रहविग्रह ।
बहुधा भवता प्रोक्ता योगाः पारदकर्मणि ॥
तथापि श्रोतुमिच्छामि कौतूहलकरीं क्रियाम् ।
तथा सुलभतस्सिद्धिं भक्तदारिद्र्यभञ्जनीम् ॥

श्रीशिवः—

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि विचित्रकरणं परम् ।
कदलीकेतकीपूर्वाकेगपामार्गशिग्रवः ॥
एतेषामाहृतं क्षारं षण्मित्रक्षारमीरितम् ।
षण्मित्रक्षारमेकांशं समकश्वासमिश्रितम् ॥
कश्वासतुलितं योज्यं चेशलवणमुत्तमम् ।
तन्मञ्जरिक्षारतोये पेषितं भावितं पुनः ॥
भानुभानुपरिक्षुण्णं चूर्णं कुर्याद्विचक्षणम् ।
लम्बिकायन्त्रतः पकात् द्रावं (गृह्णाति) बुद्धिमान् ॥
मित्रादिद्रावसंज्ञं तं महायोगैकसाधनम् ।

* * * *

Colophon:

इति शिवरामयोगीन्द्रविरचिते प्रथमः पटलः ॥

End:

शुल्बपत्राणि संलिप्य पुगाच्छामीकरं भवेत् ।
एतत्तु दुर्लभं लोके न वाच्यं यस्य कस्यचित् ॥
ततस्तु(त)मुदारेण शङ्खद्रावेण संयुतम् ।
रसगन्धकपर्णे तु मर्दयेत् दिवसत्रयम् ॥

अजक्षीरेण विधिना दद्याच्छिखिपुटं ततः ।
एवं त्रिधा . . क्रमणात्तद्भङ्गं सूर्यसन्निभम् ॥

• • • •

सततज्वलनमग्निर्दीपिका तत्प्रमाणम्
उदयरविसमानं सूतराजं गृहीत्वा ।
पणमिति चणमात्रं देहलोहेषु योज्यं
परमिति परमायुः काञ्चनं कायसिद्धिम् ॥

Colophon :

इति एकादशः पटलः ॥

No. **13171.** प्रकृतिलक्षणम्

PRAKṚTILAKṢAṆAM.

Pages, 13. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 190*b* of the MS. described under No. 13078.

Complete.

On the physical appearance and other characteristics of people according as the one or other of the humours Vāta, Pitta and Kapha is predominent in them and their susceptibility to particular kinds of ailments.

Beginning :

अथोदितानां जातीनां प्रकृतिः कथ्यतेऽधुना ।
श्लेष्मला पित्तला चेति वातला चेति सा त्रिधा ॥

निभृतास्थिग्रन्थिगुल्फा मानिनी मृदुभाषिणी ।
स्निग्धदन्ताक्षिनखरस्थिरस्नेहे च कोमला ॥

गाधद्वारातिशिशिरमांसलस्वरमन्दिरा ।
अत्यल्पक्षुत्पिपासा च दीर्घकेशी च सात्त्विकी ॥

दीर्घबाहुलता सत्त्ववचना बुद्धिमत्तरा ।
शरकाण्डाम्बुदस्वर्णगोरोचनरुचिस्तथा ॥

End :

सन्धियुग्रोमहर्षश्च जिह्वाशोषविजृम्भणः ।
ज्वरमूर्छासितां भूयात् श्वेनकम्पत्वमस्वरम् ॥

अग्निमान्द्यप्रलापं च निद्रानासा असृक्तकम् ।
किञ्चिच्छ्वासतृषा तन्द्रा सूतिकाज्वरलक्षणम् ॥

Colophon :

समाप्तम् ॥

No. 13172. प्रमेहचिकित्सा, कर्णाटकटीकासहिता.

PRAMĒHACIKITSĀ WITH KANARESE MEANING

Pages, 18. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 18*a* of the MS. described under No. 13079.

Complete.

On the treatment of Pramēha (urinary diseases).

Beginning:

नवार्कगु(द)लमद्याम्बुदधिधूमनिषेवणात् ।
दूषितं लीनयन्मेहं शुक्लमज्जवसादिगम् ॥

* * * *

प्रमेहश्लेष्मदाहाद्याः कफवाताश्च पित्तकाः ।
वातक्षयाप्यसाध्याः स्युः कृच्छ्रसाध्यास्त्रिदोषतः ॥

End:

सप्तम्यरोचको जाड्यमष्टमी ग्रन्थिसंभवः ।
नवमी स्यादतीसारं मज्जाया दशमीक्षयः ॥
उपेक्षितानामित्येवमवस्थाः स्युः शरीरिणाम् ॥
प्रमेहमित्यपपाठ ।

* * * *

Colophon:

प्रमेहचिकित्सा ॥

No. 13173. प्रश्नोत्तररत्नमाला.

PRAŚNŌTTARARATNAMĀLĀ.

Pages, 39. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 42*a* of the MS. described under No. 13090.

Complete.

Same work as that described under No. 54 on pages 26, 162 to 164 of M. Seshagiri Sastri's Report No. 1. By Śrīśailanātha.

No. 13174. बालग्रहचिकित्सा, आन्ध्रटीकासहिता.

BĀLAGRAHACIKITSĀ WITH TELUGU MEANING

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ and $12\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 11. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 28*a*. The other works herein are Vaidyacintāmaṇi (with Telugu meaning) 1*a*, Vaidyaviṣayagrantha with Telugu meaning 25*a*, Rasādiyōgagrantha 35*a*.

Incomplete.

On the pacificatory ceremonies and medicines for curing the ailments of babies.

Beginning:

प्रथमदिवसे प्रथममासे बालग्रहादिना वर्षहान्यज्वरा ।

* * * *

कोद्रवान्नषडाशीरिशिवनिर्माल्यगोमृतैः ।
न निम्बपत्रमार्जालारोमशैनप्रधूननम् ॥

एवं ताम्रादिचूर्णे च एवं शान्ति(ज) वारिणा ? ।
ब्राह्मणभुक्तं . . . .

End:

नागरामृताजया व्याश्रितकारी चाटकूषका ? ।
क्वाथौ शोभहरादिवकरा . . . .

* * * *

विजयाब्रवरं चैव क्रमुकं . . विकारजित् ? ।
राज

No. **13175.** बालचिकित्सा, कर्णाटकटीकासहिता.

BĀLACIKITSĀ WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $6\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 10. Lines, 8 on a page. Character, Kanarese. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 119*a*. The other works herein are Rasaratnasamuccaya 1*a*, Kalajñāna 94*a*, Vaidyayōga (Kanarese) 100*a*, Vaidyaviṣaya (Kanarese) 124*a*.

Apparently complete.

Similar to the above.

Beginning:

रावणमते बालचिकित्सा कथ्यते—

अथास्य प्रथमे दिवसे बालं सङ्गृह्णाति मातृकानामधेयः । तया गृहीतस्य प्रथमं जायते ज्वरः । नालरवं करोति गलं मृष्यति स्तनं गूहति महाज्वरो भवति ।

End:

अग्निदेशमाश्रित्यापराह्णे पञ्चरात्रं बलिं हरेत । ओं नमो रावणाय

* * * *

सर्पनिर्मोकगोमशक्तिशिवनिर्माल्यहरितालमिति विजेयधूपः ॥

Colophon:

इति बालचिकित्सा रावणमते समाप्ता ॥

No. 13176. बाहटग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

BĀHAṬAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 77. Lines, 25 on a page.

Begins on fol. 84*a* of the MS. described under No. 13086.

Contains the first two Paricchēdas. Bound in two volumes.

A treatise dealing with the methods of diagnosing diseases and with the preparation of different kinds of medicines for curing them. It is said to have been revealed by God Subrahmaṇya, son of Goddess Pārvatī.

Name of the scribe: Mājēṭi Sarvēśaliṅga. Date of transcription: Tuesday, the 2nd of the dark fortnight of the Adhika (excess) Vaiśākha month in the year Āṅgirasa.

Beginning:

वागीशाद्यास्सुमनसः . तं नमामि गजाननम् ॥
. . . . . यमः पुण्यजनेश्वरः ।
यः प्रचेता जगत्प्राणः श्रीदश्शिव इतीर्यते ॥
यस्य प्रतापात् द्युमणिः अग्रे खद्योततां रविः ।
धत्ते कीर्तिसुधासिन्धोरिन्दुश्च जलबिन्दुताम् ॥
कामोऽपि कलशाम्भोधिकैलासहिमभूमिका: ।

* * * *

अस्य श्रीपार्वतीयस्य प्रियसूनुर्गुणोन्नतः ।
षण्मुखे रचिते चैव बाहटग्रन्थमुत्तमम् ॥
वैद्यानां यशसेऽर्थाय व्याधितानां हिताय च ।
धत्ते धन्वन्तरिप्रोक्तं तमस्सूर्योदये यथा ॥

* * * *

आदौ समस्तरोगेषु अष्टस्थानं परीक्षयेत् ॥
नाडीस्पर्शस्वरूपं च शब्दनेत्रपुरीषयोः ।
मूत्रवर्णानि जिह्वा च एता दृश्यं(श्या) भिषग्वरैः ॥

* * * *

आलस्यं कुरुते जाड्यं कासश्वासबलक्षयम् ।
रक्तस्रावो ज्वरश्शोफा पित्तं चक्षुष्यलक्षणम् ॥

Colophon:

इति श्रीगौरीपुत्रकार्तिकेयविराचिते बाहटग्रन्थे निदानयोगो नाम प्रथमः परिच्छेदः ॥

End:

ग्रन्थान्तरे—

औषधस्य पलं दद्याज्जलस्य पलषोडश ।
पलद्वयाविशेषं स्याद्दाने क्वाथ इति स्मृतः ॥

* * * *

सिद्धसारे—

अष्टभागं चतुर्भागमर्धभागं विशेषतः ।
कषायेषु यवागेषु पानीयेषु यथाक्रमम् ॥

Colophon:

* * * *

इति श्रीपार्वतीपुत्रकार्तिकेयविरचिते बाहटग्रन्थे कषाययोगसमाप्तिर्नाम द्वितीयः परिच्छेदः ॥

No. **13177**. बाहटग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

BĀHAṬAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, paper. Size, 10 × 7 inches. Pages, 383. Lines, 26 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Karmavipāka 195*a*, Rasapradīpikā (Telugu) 205*a*.

Contains the following Paricchēdas:—

१. निदानयोगः.
२. कषाययोगः.
३. पथ्यापथ्ययोगः.
४. तैलयोगः.
५. घृतयागः.
६. लेह्यवर्गसमाप्तिः.
७. चूर्णवटकयोगः.
८. औषधयोगः.
९. रसयोगः.

Same work as the above, wherein see for the beginning.

Name of the scribe: Mājēṭi Sarvēśaliṅga. Date of transcription: Wednesday, the 15th day of the bright fortnight of the Jyēṣṭha month in the year Āṅgirasa

End:

मरीचं गोऽम्लतक्रेण . . . . घटिकात्रयम् ।
कोष्टतप्तं घृतं शुद्धिर्भवेद्दैषविनिश्चयम् ॥

* * * *

अजमोदं शिलाक्षारं जलेनातपपावितम् ।
याममात्रं भवेच्छुद्धिः रसयोगेषु जायते ॥

* * * *

Colophon:

इति श्रीगौरीपुत्रकार्तिकेयविरचिते बाहटग्रन्थे रसयोगो नाम नवमः परिच्छेदः ॥

पञ्चकालवर्गः—

पुनर्नवीपञ्चकम् ।

पुनर्नवी विदारी च वचा ह्यतिविषामृता ।

* * * *

शङ्खद्रावयोगः—

प्रत्येकं पञ्चलवणं बाणं तुत्थं च खर्पटम् ।
वटुकी कुडबार्धं च तदर्धं नवसारकम् ॥
कासीसं टङ्कणं सर्जगवक्षारं तदर्धकम् ।
कुडुबं पञ्चभूसारं सर्वमेकत्र योजयेत् ॥

* * * *

सिता जम्बीरसंयुक्तं रसदोषनिवारणम् ।
ब्रह्मरन्ध्रप्रयोगेण बलिजम्बीरमर्दितम् ॥

No. 13178. भारद्वाजीयम्.

BHĀRADVĀJĪYAM

Pages, 50. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 118*a* of the MS. described under No. **13137**.

Incomlpete; wants the beginning.

The title implies that this work belongs to the medical system attributed to Bharadvaja, the teacher of Ātrēya, the well-known physician. The portion contained in this MS. deals with मेह, i.e., urinary diseases. The author makes reference to the Āyurvēda and other medical works.

Beginning:

ग्रन्थान्तरे आयुर्वेदे भारद्वाजीयप्रकरणे मेहशुक्ले आमलक्षणे असाध्यसंगनिर्णयः ।

आमशुक्लं च मेहेन वायुलिप्तेन वैग्यगे ।
दारकीले विनाशाय निर्माणं च शरीरगे ॥
वायुबन्धनदेहेन मेहज्वरविलिप्तगे ।
अथातो वीर्यनाशं च आमशुक्लं च लक्षणे ॥

स्वषेन मलमूत्रवेदनाच्च समस्तरोगाणि भयानि सद्यः(?) ।
समस्तरोगाः क्षणमात्रनाशयेसंसेवितद्रोगिप्रवर्तकेन(?) ॥

End:

शिरःपूरितमेहाय चलनं शिरसस्तथा ।
परशु विकारेणव(प)र्णमूलन्तु उद्दूले ॥
मेहन्तरालेन क्षयेन मारुते तिक्तज्वरे लिप्तकमेहदुर्बले ।
स्वर्णे समानेन शरीरतोषणे शरीरमाद्यं दधुरुच्छतेन ॥

No. 13179. भेषजकल्पः, सव्याख्यानः.

BHEṢAJAKALPAḤ WITH COMMENTARY.

Pages, 162. Lines, 27 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13078.

Complete.

On details connected with the preparation of medicines for curing diseases. The work is followed by a commentary.

Beginning:

अथातो भेषजकल्पं व्याख्यास्यामः इत्याह भगवान् भरद्वाजः ।
सिद्धौषधानां केषांचित् पृथक्कल्पप्रसङ्गतः ।
अथ भेषजकल्पोऽयं सामान्येन प्रकाश्यते ॥

अथ शिरोनेत्रवस्तिव्यापत्तिसिद्धिकल्पानन्तरम् । सिद्धौषधानाम् हरीतक्यादीनाम् । केषाश्चित पृथक पार्थक्येन कल्पनाप्रसङ्गसाधारण्येनायं भेषजकल्पोऽध्यायः प्रकाश्यते । भेषजस्य कल्पः कल्पना क्रिया प्रकटीक्रियते । आदौ तस्य भेषजस्य कल्पनाप्रशंसामाह—

देशकालानुगुण्येन संगृहीतं यथाविधि ।
स्थापितं भेषजं तैस्तैः कल्पनैरमृतायते ॥

End:

नातितीक्ष्णं नातिमृदुः श्लक्ष्णपिच्छिलशीघ्रगः ।

* * * *

एवमेवं दशगुणः । क्षारशस्त्रस्य यत्कर्म छेदनादिश्च तेजसाग्ने(ग्ने)रपि यत्कर्म पा(दा)हाच्च करोतीत्यर्थः । लवणपाकमाह । श्लोकार्थः स्पष्टः ।

Colophon:

इति द्रव्यविशेषकभैषज्यकल्पं सम्पूर्णम् ॥

No. 13180. भेषजकल्पः, आन्ध्रटीकासहितः.

BHĒṢAJAKALPAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 17¾ × 1¼ inches. Pages, 305. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

A treatise dealing with the nature and characteristics of the different kinds of diseases and with the preparation of suitable medicines for curing them. In the beginning the various kinds of fever are described. The name of the MS. given above is based on the scribe's note at the end.

Date of transcription: Tuesday, the 25th of the Puraṭṭāsi month in the year Viṣu.

Beginning:

ज्वरोत्पत्तिः --

ज्वरो रोगपतिः पाप्मा मृत्युरोजोऽशनोऽन्तकः ।
क्रोधो दक्षाध्वरध्वंसी रुद्रोर्ध्वनयनोद्भवः ॥

• • • •

ततो वक्ष्ये त्रयोदश्याः सन्निपातस्य लक्षणम् ।
तान्त्रिकाश्चान्तिकश्चैव रुग्दाहश्चित्तविभ्रमः ॥
शीतं गात्रे तान्त्रिकं च कण्ठकूजनकर्णिका ।

End:

क्वाथस्य कल्कस्य रसस्य यामं मासत्रयं चाञ्जनवर्तिचूर्णम् ।
षाण्मासकाभ्यां गुडलेहवीर्यं संवत्सरं तैलघृतप्रशस्तम् ॥

No. 13181. भेषजकल्पः, आन्ध्रटीकासहितः.

BHĒṢAJAKALPAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 14¾ × 1¼ inches. Pages, 81. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Vaidyaviṣaya (with Telugu meaning) 42*a*.

Complete.

Slightly different from the work described under No. 13179.

Beginning:

अथातो भेषजकल्पं व्याख्यास्यामः इति ह स्माह भगवान् भरद्वाजः ।

अध्यायारम्भसम्बन्धः ।

सिद्धौषधानां केषांचित् पृथक्कल्पप्रसङ्गतः ।
अथ भेषजकल्पोऽयं सामान्येन प्रशस्यते ॥
देशकालानुगुण्येन सङ्ग्रहे तु यथाविधि ।
स्थापितं भेषजं तैस्तैः कल्पनैरमृतायते ॥

* * * *

देशभेदः—

देशो जाङ्गलमानूपं साधारणयते (मिति) त्रिधा ।

* * * *

जाङ्गलदेशः—

जाङ्गलो विरलात्यल्पकण्टकद्रुमकाङ्क्षितः ।
अल्पप्रस्रवणे दूरविगाढविरसोदकः ॥

End:

मङ्गलवाद्यादेः फलम्—

घोषणैस्तृप्तिमाप्नोति ब्रह्मविष्णुश्च शान्तिकृत् ।
दीपेन भगवाञ्छम्भुर्दिक्पाला धान्यराशिभिः ।
अश्विनौ पूर्णकुम्भेन मण्टपेन दिवाकरः ॥

* * * *

यत्र क्षीरप्रयोगश्च तत्र क्षीरं न योजयेत् ।
इत्याहुरन्यमुनयो स्नेहमित्याह वालकी ॥
स्नेहक्षीरविहीने च कर्ता च रोषणं बहु ।
तस्मात् क्षीरं युजाद लक्तानु क्षिप्ते सर्वदा (?) ॥

Colophon:

इति भेषजकल्पः समाप्तः ॥

No. **13182.** भेषजकल्पव्याख्या.

BHĒṢAJAKALPAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅞ × 1⅜ inches. Pages, 66. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 7*a*. The other work herein is Dravyavaiśēṣika 1*a*. Incomplete.

A commentary by Vēṅkaṭēśa, son of Avadhānasarasvatī of Ātrēya-gōtra on the Bhēṣajakalpa described above.

Beginning:

श्रीमान् दन्तिमुखो देवः श्रेयांसि विदधातु नः ।
तत्प्रसादेन निर्विघ्नं सिध्यन्ति कृतिनां क्रियाः ॥

अवधानसरस्वत्यास्सूनुरात्रेयशेखरः ।
वेंकटेशो वितनुते द्रव्यकल्पस्य योजनाम् ॥

अध्यायारम्भसम्बन्धमाह सिद्धौषधानामित्यादि । अथ बस्तिव्यापत्तिसिद्धिकल्पनानन्तरं सिद्धौषधानां हरीतक्यादीनां केषाञ्चित्पृथक् पार्थक्येन कल्पनाप्रसंगसाधारण्येनायं भेषजकल्पोऽध्यायः प्रकाश्यते । भेषजकल्पनाक्रिया प्रकटीक्रियते । तथा तस्य भेषजकल्पनाप्रशंसामाह देशकालेत्यादि ।

End:

सप्तवारात्परमनन्तरं प्रभोजसप्तरात्रं यवराशौ . . नाह स(न)तीत्यादि । नतीक्ष्णनातिमृदुश्लक्ष्णपिच्छिलः क्षिप्रगः आशुव्यापी सितः . . . . . तं यथा भवति तथा भ्रमयित्वा . . . . . . अस्मिन् पात्रे निषेच्य तुलादि

* * * *

अच्छिद्रेऽस्मिन् क्षारे पादावशेषिते सति तस्मिन्.

No. 13183. भेषजकल्पसारसङ्ग्रहः.

BHEṢAJAKALPASĀRASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅝ × 1¼ inches. Pages, 160. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Incomplete.

This work purports to give the essence of what is contained in the different medical treatises of Bāhaṭa, Caraka, Bhōja, Bṛhadbhōja, Hārita, Śālihōtra, Yōgārṇava, etc., in the matter of preparation of medicines.

Beginning.

बाहटे चरके भोजे बृहद्भोजे च हारिते ।
शुक्रके संग्रहे शालिहोत्रे योगार्णवे मते ॥
तन्वान्तरे नीतिसारे चाक्षुषे चाश्विनीमते ।
इत्यार्षे मूलमन्त्रेषु ततस्सारं समुद्धृतम् ॥
लाजापायसनारिकेलसलिलं मूत्रं जलं काञ्जिकं
द्वात्रिंशत्पलकं तदर्धमुचितं प्रस्थं रसं चौषधम् ।
क्षौद्रं शै(तै)लघृतस्य विंशतिपलं क्षीरस्य विंशत्पलं
दध्नः पञ्चकपञ्चकं गुडपलं चाष्टादशं चेष्यते ॥

शुण्ठीधान्यकशूललाजकुसुमं मांसं च सध्यं पचेत्
वल्लीकन्दफलत्वचा त्रिदिवसं मूलं तु पक्षं पचेत् ।
सप्त द्वादशवासरे च स्वपु च काथेषु पश्चात्क्रमा-
देकाहं त्रिदिनं तु पञ्चदिवसमूर्ध्वं तथा पीडयन् ॥

End:

हिङ्गुलं चाभ्रकं गन्धं तुत्थतालकटङ्कणम् ।
. . . . . युक्तं मर्दितं कारयेद्बुधः ॥
गुञ्जामात्रवटं कुर्यात जीरकं शर्करान्वितम् ।
एतानि खल्वयोजिकं (तं) च क्रियाहीनं चतुर्थिकम् ॥
सितांशुकरणं नामा तत्क्षणात् . . . श्चिरम् ॥
भागैकं रसगन्धमेव द्विगुणं तुल्यं च भागाष्टकं
सेलायाः त्रयका(ता)लकद्वयमितं शुद्धं च भस्मं त्रिकम् ।
संमर्द्य चतुर्भागव्योषणमिदं पद्वयं चा (?)

No 13184. मण्डूकब्रह्मीकल्पः.
MAṆḌŪKABRAHMĪKALPAḤ.

Pages, 3. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 100*a* of the MS. described under No. 5417.

Complete.

On the preparation of a medicine called Maṇḍūkabrahmīkalpa which is stated to have the efficacy of curing all kinds of ailments.

Beginning:

मण्डूकब्रह्मितां गृह्य शुक्लपक्षे शुभे दिने ।
पत्रमूलान्वितां शोष्य छायायां कृतचूर्णकम् ॥
क्षीरेण पिबतो मासं सर्वरोगनिवारणम् ।
मासद्वयप्रयोगेण निधानानि तु पश्यति ॥

End:

अप्रजानां च नारीणां नराणां स्वल्परेतसाम् ।
घृतं सारस्वतं नाम सारस्वत्या विनिर्मितम् ॥

Colophon:

इति मण्डूकब्रह्मीकल्पं सम्पूर्णम् ॥

No. 13185. मदनकामरत्नम्, आन्ध्रटीकासहितम्.
MADANAKĀMARATNAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 118. Lines, 18 on a page.

Begins on fol. 216*a* of the MS. described under No. 13124.

On the preparation of different kinds of medicines, chiefly those considered efficacious in increasing the virile power. It is attributed to Pūjyapāda. An index of the medicines is given in the end.

Beginning:

महापूर्णचन्द्रोदयम्—

मृतं सूतलोहाभ्ररौप्यं समांशं मृतस्वर्णगन्धं शिलाजित्विशङ्के ।
स सर्वं विनिक्षिप्य खल्वे विमर्दे ततः स्वर्णतैलोद्भवेन त्रिवारम् ॥

पचेत ततः शाल्मलीसारनिर्यासगुञ्जा प्रयुञ्जीत तज्ज्ञः सुहृद्यानुपानैः ।
त्रिदोषक्षयं चापि हन्यादन्येषां वयस्तम्भकारी गदोन्मादहारी ॥

वधूगर्वहारी रतौ वृद्धिहारी कृतत्वापहारी कलापूर्णधारी ।
समस्तेषु योगेषु भूमौ विशेषात् प्रसिद्धो महापूर्णचन्द्रोदयोऽयम् ॥

End:

शुक्रवृद्धिकरं चैव वन्ध्या च लभते सुतम् ।
वन्ध्यनष्टं पुष्पनष्टं . . . मसृग्धरम् ॥

रक्तपित्तं चाम्लपित्तमस्थिस्रावहलीमकम् ।
ह(अ)हन्त्येव रजः स्त्रीणां भवन्ते(ति)प्रियदर्शनम् ॥

वीर्यवृद्धिकरं चैव नारीणां रमते शतम् ।
पञ्चबाणरसो नाम पूज्यपादेन निर्मितम् ॥

No. 13186. माधवनिदानम्.
MĀDHAVANIDĀNAM.

Pages, 41. Lines, 12 on a page.

Begins on fol. 3*b* of the MS. described under No. 13094.

Incomplete. Contains up to the end of Śirōroganidāna.

A treatise on pathology: by Mādhavakara. The work has been printed in the Nirṇayasāgara press with the commentary of Madhukōśa.

Beginning:

प्रणम्य जगदुत्पत्तिस्थितिसंहारकारकम् ।
स्वर्गापवर्गयोर्द्वारं त्रैलोक्यशरणं शिवम् ॥
नानामुनीनां वचनैरिदानीं समासतस्सद्भिषजां नियोगात् ।
सोपद्रवारिष्टनिदानलिङ्गैः निबध्यते रोगविनिश्चयोऽयम् ॥
नानातन्त्रविहीनानां भिषजामल्पमेधसाम् ।
सुखं विज्ञातमातङ्कमयमेव भविष्यति ॥
निदानं पूर्वरूपाणि रूपाण्युपशयस्तथा ।
सम्प्राप्तिश्चेति विज्ञानं रोगाणां पञ्चधा स्मृतम् ॥
निमित्तहेत्वायतनप्रत्ययोत्थानकारणैः ।
निदानमाहुः पर्यायैः प्राग्रूपं येन लक्ष्यते ॥
उत्पित्सुरामयो दोषविशेषेणानधिष्ठितः ।
लिङ्गमव्यक्तमल्पत्वात् व्याधीनां तद्यथायथम् ॥

End:

त्रिरात्राज्जीवितं हन्ति शङ्खको नामतः परम् ।
त्र्यहाज्जीवन्ति भेषजं प्रत्याख्यायास्य कारयेत् ॥

Colophon:

इति माधवविरचितायां शिरोरोगनिदानम् ॥
सुदृढं मृदुलं चर्म कृत्वाष्टाङ्गुलमुच्छ्रितम् ।
तेनावेष्ट्य शिरोवस्ति मूषां कल्केन लेपयेत् ॥
निश्चलं चोपविष्टं च तैलमुष्णं प्रपूरयेत् ।
धारयेदारुजं शान्तिर्यामं यामार्धमेव वा ॥
शिरोवस्तिर्जयेदेषां शिरोरोगं हरेद्ध्रुवम् ।

No. 13187. माधवनिदानम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

MĀDHAVANIDĀNAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 31. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13110.

Contains 56 stanzas in the Jvaraprakaraṇa.

Same work as the above.

No. 13188. यक्ष्मरोगनिदानम्.
YAKṢMAROGANIDĀNAM

Substance, palm-leaf. Size, 15 × 1¼ inches. Pages, 14. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Jīrṇakālapramāṇa 7*b*. Complete.

On the symptoms, description and diagnosis of different kinds of क्षयरोग (consumption).

Beginning :

वातक्षयः पैत्त्यनामा कफक्षयत्रयाणि च ।
चतुर्थं वातपित्तं च वातश्लेष्मक्षयाणि च ॥
श्लेष्मपित्तक्षयो नाम त्रिदोषक्षयनामकम् ।
राजयक्ष्मणि नामाख्यं हरिद्राक्षयविश्रुतम् ॥
शुष्कक्षयविवर्णत्वं मन्दाग्निर्मर्दनानि च ।
उद्गारं क्षयविख्यातं शोषमूर्छाक्षयाश्रुणी ॥
सन्तापशोल(फ)संतापं हिक्काक्षयमरोचकम् ।
इति वै विंशतिनामा क्षयरोगं च पीडितम् ॥

End :

पाण्डुक्षयनिदानम्—

श्वास ऊर्ध्वे मुखे पाण्डु शुक्लाक्षं कर्णघोषणम् ।
मन्दाग्नि च सहृच्छूलकासश्वासगलस्तथा ॥
करपादं च दाहोऽयं मूर्च्छाकासज्वरस्तथा ।
कष्टसाध्यं ज्ञेयपाण्डु हृदि सन्तापसेवनम् ॥
कण्ठस्थानं जलूकाख्यं शीघ्रं यान्ति यमालयम् ॥

Colophon :

इति क्षयनिदानं समाप्तम् ॥

No. 13189. रक्तपित्तादिनिदानचिकित्सा, आन्ध्रटीकासहिता.
RAKTAPITTĀDINIDĀNACIKITSĀ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 27. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13130.

Incomplete.

On the diagnosis of certain class of diseases which are due to the impurity of blood and on the remedial medicines therefor.

Beginning:

अष्टद्रव्याम्लवणं कषायक्षारवस्तुभिः ।
यकृत्प्लीहाश्रितं रक्तमूर्ध्वं चाधः प्रवर्तते ॥

* * * *

वाताच्छ्यामारुणं रूक्षं शोणितं तनु फेनिलम् ।
कफतः स्निग्धमापाण्डु पिच्छिलं बहुलं बहु ॥

* * * *

रसा वा स्वरमञ्जर्या वाशाया वाशितोत्कटः ।
निवारयेद्रक्तपित्तमधोऽङ्गं वा किमूर्ध्वकम् ॥

End:

बाह्यवातम्—

शरीरं गात्रसर्वाङ्गं सत्यं मारुतकोपनम् ।
शूलं च रोमकूपालिश्वेतं चेति तथा क्रमात् ।
पुलकं श्वासकासं च बाह्यवातमिदं क्रमात् ॥

चिकित्सा—

कषायं पञ्चकोलेन पिप्पलीमधुसंयुतम् ॥

No. 13190. रत्नाकरौषधयोगग्रन्थः.

RATNĀKARAUṢADHAYŌGAGRANTHAḤ.

Substance, paper. Size, 10 × 6¾ inches. Pages, 302. Lines, 32 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on foll. 13*a* and 122*a*. The other works herein are Dhanvantarinighaṇṭu 1*a*, Dravyaguṇapāṭha 100*a*.

Incomplete.

A work on the preparation of medicines of various kinds with an enumeration of the ailments cured by them. The author gives in the beginning a long list of medical works from which, he says, he has taken the essence and incorporated them in this work. There is no authority in the work for the name given to it here.

Beginning:

रसार्णवं बाहटं च पारिजातं च कौमुदी(म्) ।
नागार्जुनं च कापालिं दामोदरमतं तथा ॥

रससारं सिद्धसारं सूतराजं च टङ्कणम् ।
कल्याणं भेषजंकल्पं सूत्रस्थानं च सङ्ग्रहम् ॥
कपालि बिन्दुनादं च गुणचिन्तामणिं तथा ।
शारीरं वीरभद्रं च वैद्यदीपकमेव च ॥
सोमनाथमहाशास्त्रं नन्दिनाथं चिकित्सकम् ।
रससञ्जीवनं चैव संहितासारमेव च ॥
योगरत्नावलीसूतं यामलं रसदर्पणम् ।
वैद्यमुक्तावलिं चैव रसरत्नसमुच्चयम् ॥
आश्विनेयं तद्रसेन्द्रं चूडामणिमतं तथा ।
चन्द्रज्ञानं कृष्णायां वासिष्ठं च पुरातनम् ॥
एतानि वैद्यशास्त्राणि सारमादाय वक्ष्यते ।
ज्ञात्वा श्रुत्वा च दृष्ट्वा च चिकित्सामृतरूपकम् ।
स्वर्णं तारं ताम्रनागं वङ्गं कान्तं च तीक्ष्णकम् ॥

* * * *

हरितालाभ्रकं चैव शङ्खचूर्णमनश्शिला ।
मातुलुङ्गरसोपेतं जातरोम विनश्यति ॥

End:

बहुमूत्रहरं चैव तिलपिष्टेन संयुतम् ॥
मार्जालग्रन्थिरोगाणां गुलूचीमरिचं तथा ।
शुक्लवृद्धिस्तम्भमूलमिक्षुरस्वरसं तथा ॥
आरुची आर्द्रकं चैव जीरकं चूर्णसंयुतम् ।
पेरङ्गी व्याधिमूलेन अपत्यं हितमेव च ॥
क्षरशीचणकाज्येन सर्वरोगो व्यपोहति ।
मार्ताण्डरसनामायमश्विनीदेवनिर्मितः ॥

No. **13191.** रत्नाकराद्यौषधयोगग्रन्थः.

RATNĀKARĀDYAUṢADHAYŌGAGRANTHAḤ.

Pages, 422. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 61*a* of the MS. described under No. 13108.

Similar to the work described above. The work is herein attributed **to Pūjyapāda.**

Beginning:

पुराणराजतं मेदिएला जातिफलं तथा ।
समुद्रौ कोकिलावज्रे सममात्रेण कारयेत् ॥
कनकबीजानि पादांशं नागवल्लीपलैर्दिनम् ।
चणप्रमाणवद्रोगी भक्षयेद्घटिकाद्वयम् ॥
वीर्यस्तम्भः सप्तदिवसे यावन्नालविनाशनम् ।
कामेश्वरस्य विख्यातं पूज्यपादेन निर्मितम् ॥

End:

नागरोऽतिविषाहिङ्गुचित्रमूलं वचाभया ।
चूर्णमुष्णेन चूर्णेन अजीर्णातः पिबेच्छिशुः ॥

No. 13192. रसकच्छपुटम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

RASAKACCHAPUṬAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 129. Lines, 12 on a page.

Begins on fol. 27b of the MS. described under No. 13094.

Incomplete.

A treatise on the purification of mercury and on the preparation of different kinds of mercurial powders and medicines. The author is Nāgēśa or Nāgārjuna who speaks of a Gaunirāja of Bhāradvājagōtra and Vaikhānasasūtra. The author gives in the biginning a list of the names of the medical works consulted by him.

Beginning:

जगन्मङ्गलं सर्वविद्यागणेशं महाभूषितं रक्तसिन्दूरवर्णम् ।
जगद्विघ्ननिघ्नं तमानन्दपूर्णं जगन्मोहनं सर्वविद्यास्वरूपम् ॥

• • • •

हंसासनसमारूढां कुमारीं कामरूपिणीम् ।
त्रैलोक्यवरदां देवीं शारदीं चादियोगिनीम् ॥
आम्नाये जगदाराध्य शक्तवि(द्) ब्रह्मविकृतिम् ।
यः सिद्धात्मसदेवाख्यं तं गुरुं ज्ञानदर्शनम् ॥
तार्क्ष्यं धन्वतरिव्यासं पीयूषं पारदं शुभम् ।
व्यालिनागार्जुनं चैव गोविन्दं लोकनायकम् ॥
नीरन्ध्रं रसराजं च रससत्त्वं रसार्णवम् ।
रसेन्द्रं मङ्गलं चैव रससिद्धं रसामृतम् ॥
भवानीसुतसोमं च काकचण्डेश्वरीमतम् ।
रसरत्नाकरादींश्च स्वच्छन्दं चर्पटीमतम् ॥

जिनेन्द्रस्यामृतं राजमृगाङ्करसदीपिकाम् ।
बहूनि रसशास्त्राणि दृष्ट(ष्ट्वा) लोकहिताय वै ॥
भारद्वाजसमुत्पन्नः गोत्राद्द्विजवरस्सुधीः ।
गन्निराजो भुवि ख्यातो वैखानसपदाङ्कितः ॥
तस्य राजस्सत्यवादी देवद्विजपरायणः ।
रसराजविधिं वक्ष्ये नागेशस्सर्वसिद्धिदम् ॥
वापीकूपतटाकानां विवरं गीतमस्तके ।
कवाटकन्दरं चैव भूमिभासितमस्तके ॥
अष्ट स्थानानि सूतानि दोषस्थानमिति स्मृतम् ।
सकलङ्कं यथा सूतो निष्कलङ्को यथा पुनः ।
नमोऽस्तु सूतराजाय येन व्याप्तं जगत्त्रयम् ॥

* * * *

इन्द्रगोपनिभं कान्तं दरदं रुधिरं तथा ।
क्रामणं यो न जानीते श्रमस्तस्य निरर्थकः ॥

Colophon:

इति रसकच्छपुटे नागार्जुनविरचिते सप्तकञ्चुकादिहिङ्गुलाकृष्टिदश-संस्कारो नाम प्रथमः पटलः ॥

End:

Colophon:

इति नागार्जुनविरचिते रसकच्छपुटे घोटबन्धघुटिकासीयजलूकाबन्धकादि-सर्वपाषाणलोहरत्नमारणं नाम अष्टमः परिच्छेदः ॥

प्रमेहगजकेसरी—

सूतं च वज्रभस्मं च आकुलीबीजमभ्रकम् ।
अयस्कान्तं शिलाधातुकनकस्य(च) बीजकम् ॥
गुलूचीसत्त्वमित्येषु त्रिफलाक्वाथमर्दितम् ।
गुञ्जामात्रं वटीं कृत्वा छायाशुष्कं तु कारयेत् ॥
शर्करामधुसंयुक्तं प्रमेहान् हन्ति विंशतिम् ।

* * * *

अग्निमूलं बलं पुंसां बलमूलं हि जीवनम् ।
एष सारश्चिकित्सायां यदग्नेः परिरक्षणम् ॥

No. 13193. रसकौमुदी.

RASAKAUMUDĪ.

Substance, paper. Size, 12 × 9¾ inches. Pages, 24. Lines, 18 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new. Complete.

This work purports to give the origin and properties of mercury, its different varieties, the method of using it in medical preparations, etc., so as to produce the desired effect. By Jñānacandra, probably also called Sarvajñacandra, a descendant of Candraśēkhara.

Beginning :

श्रीचन्द्रशेखरमुनीश्वरवंशजातः सर्वज्ञचन्द्र इति विप्रकुलोत्तमोऽस्ति ।
श्रीमन्त्रशब्दशिवलब्धवरप्रसादात् श्रीमद्यतीन्द्रविबुधेन्द्रवरात्स तस्मात् ॥

लोके सर्वभिषड्मनोहरभिषकूशास्त्रान्धकारापहा
गुर्वी गर्वमदान्धसर्वगदचोरस्तोमरक्तान्तरा ।
सर्पाद्विवकरूपदृग्विषजराजारभ्रमघ्नक्रमा (?)
दारिद्र्याम्बुधितारणी हि रसकौमुदी ह्यक्षयं(य) दीप्यते ॥
सर्वाणि रसशास्त्राणि विमृश्य रसकौमुदी ।
ज्ञानचन्द्रेण रचिता संक्षेपेण महात्मना ॥
कवेर्नाम ज्ञानचन्द्रः तच्छास्त्रं रसकौमुदी ।
अस्य(न्यैः)रसभिषकूछास्त्रप्रकारैः किं प्रयोजनम् ॥
रसकौमुदीशास्त्रं लोकहितार्थे विविच्यते वक्ष्यामः ।
तद्देहलोहसिद्ध्यै शरीरिणां सकलसिद्धशास्त्रोक्तम् ॥
आदौ तावद्रसोत्पत्तिं सिद्धिं च लयकारणम् ।
तत्स्वरूपं च तद्भेदान् क्रमाद्वक्ष्यामि शृण्वताम् ॥

Colophon :

इति ज्ञानचन्द्रविरचितायां रसकौमुद्यां रसोत्पत्त्यधिकारः ॥

* * * *

इति ज्ञानचन्द्रविरचितायां रसकौमुद्यां रसेन्द्रशुद्ध्यधिकारः

End :

श्रीचन्दनाब्जातकोलजातिचूर्णं तथैव च ।
क्षिप्त्वा पश्चान्नारिकेलफलनीरेण भावयेत् ॥
कृष्णगोक्षीरसंयुक्तं निष्कमात्रं तु सेवयेत् ।
शर्करानवनीतेन सेवयेदेकमण्डलम् ॥

क्षाराम्ललवणं तैलं वर्जयेत्स्त्रीषु संगमम् ।
मधुरेष्टान्नपानानि भोजयेद्दिवसत्रयम् ॥
अतिशुष्कस्य कायस्य पुष्टिं वितनुतेऽपि च ।
स्त्रीणां च पुरुषाणां च कुरुते कायवर्धनम् ॥
आयुष्करी वश्यकरी सत्त्वसन्तानकारिणी ।
रसमात्रेति विख्याता नाम्ना लोके महीयते ॥

Colophon:

इति श्रीज्ञानचन्द्रविरचिता रसकौमुदी समाप्ता ॥

No. 13194. रसग्रन्थः.

RASAGRANTHAH.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅜ × 1¼ inches. Pages, 266. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Incomplete.

Similar to the work described above. Contains a Kanarese commentary.

Beginning:

अथ सन्धिगः—

शोफवायुकफस्तन्द्रा शूलजागरवेदनाः ।
सन्धिगेहे सन्निपाते बलहानिश्च जायते ॥
. . . . शिरःकम्पहिंकारोऽथ सविभ्रमः ।
तमःकम्पं विजानीयादसाध्यं परिकीर्तितम् ॥

अथ रुग्दाहः—

भयप्रलापमोहाग्निमान्द्यवान्तितृषाभ्रमैः ।
रुग्दाह . . . भ्यां करमन्योहनूपजाः (?) ॥

• • • •

रसो रसेन्द्रस्सूतश्च पारदो मिश्रकस्तथा ।
इति पञ्चविधो . . . . . ॥
. . . विप्रस्सितो रक्तः क्षत्रियः पीत ऊरुजः ।
कृष्णः शूद्र इति ज्ञेयः वर्णभेदश्चतुर्विधः ॥

End:

सूरणस्य पलान्यष्टौ तद्वद्भल्लातकस्य च ॥
गुडेन गुलिकां कुर्यात् अक्षमात्रप्रमाणतः
सा भक्षिता हरत्यर्शांस्यम्लतक्रानुपायिनाम् ॥

काङ्कायनेन कथिताः शस्त्रक्षाराग्निभीरुणाम् ।
पथ्याशतद्वयं मूत्रसंचयान् हन्ति निश्चयः ॥

No. 13195. रसभेषजकल्पदीपिका.
RASABHĒṢAJAKALPADĪPIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 31. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Rasavaiśēṣika 17*a*, Vātarōganidāna 24*a*.

Complete.

On details connected with the preparation of mercurial powders, etc., for medicinal purposes.

Beginning:

रसभेषजकल्पदीपिकारहितस्यास्ति कथं प्रवेशनम् ।
भुवि गह्वरभेषजान्तरं प्रथमं तत्प्रथितं तु कुर्महे ॥

पुटलक्षणम्—

पुटाद्द्रवं पुटात्पाकं पुटात्कालीकनिग्रहः ।
मृदुत्वं च लघुत्वं च पञ्चैतानि पुटात्पुटे ॥

पुटपाकलक्षणम्—

भ्रष्टं यदौषधिसिक्तं पिण्डीकृत्य शरावके ।
सम्पुटीकृत्य तद्वस्त्रात् संवेष्ट्य च विवातके ॥

* * * *

पारदं दारुपाषाणं गगनं तैलमेव च ।
लवणानि च लोहानां सर्वकार्येषु विद्यते ॥

पाठान्तरे—

रसोपरसलोहानां रत्नानां वीर्यमब्रवीत् ।
संवत्सरं विना चोर्ध्वे सहवीर्ये गुणोत्कटम् ॥

End:

वालुकाद्यौषधप्रमाणम्—

पञ्चाशद्बिल्वसिकतापूरिते च घटान्तरम् ।
रसादियष्टि विपचेत् वालुकायन्त्रलक्षणम् ॥
क्वाथे सर्वाङ्गसाराणां पाककालमिहोच्यते ।
आमूलाग्रप्रयोगत्वात् मूलवत्साधु साधयेत् ॥

मृदुमध्यमकाठिन्यात् द्व्यमत्राथ युज्यते ।
तस्मात्सर्वाङ्गसाराणां मूलसारविधिर्हितः ॥

Colophon :

इति रसभेषजकल्पं सर्वं सम्पूर्णम् ॥

No. 13196. रसरञ्जनम्.

RASARAÑJANAM.

Pages, 40. Lines, 15 on a page.

Begins on fol. 231*a* of the MS. described under No. 1197.

Incomplete.

Restored from the MS. described under the next number.

On the preparation of certain mercurial mixtures and medicines.

Beginning :

कुङ्कुमं गिरिहंसपाकरसिकं जातस्य त्रिमाक्षिकं
लाक्षारोचनकुङ्कुमं नवनिशा बिल्वं च राजापलम् ।
नागं कण्डकपत्रवेतनश्रुतं छागीमयूरोदितं
रक्तं मर्द्य पलाशकाष्ठपुटितं नागः क्षणाद्रञ्जनात् ॥
गन्धकाभ्रमरतैलेन डोलायन्त्रे विपाचयेत् ।
काचपात्रे तु संस्थाप्य लोहपात्रे विनिक्षिपेत् ॥
तद्रसैश्चैकभागं च तद्वत् क्षाराणि निक्षिपेत् ।
मातुलुङ्गाम्लपूरेण तल्लोहग्रासको भवेत् ॥
द्विगुणं गन्धकं चैव हिङ्गुलं च चतुर्गुणम् ।
पञ्चभागं मनश्शैला षड्भागं च मृदु हेममाक्षिकम् ॥

End :

नन्दिस्कन्दकुमाराद्यवक्ष्यमाणं हरन्ति च ।
नष्टच्छायासु दृश्यन्ते हस्ते दधति भस्म च ॥
क्रियमाणं रसं तैस्तु मूढबुद्धिर्न दृश्यते ।
कथयेत्सर्वजन्तूनां नर्यात्सिद्धिरसायनम् ॥
न(त)योस्तु रससिद्ध्यर्थं तद्वत्क्लेशो मया कृतः ।
मानी कृतार्द्रहानी तु दुर्जये मूढचेतसाम् ॥
यादृशो नैव जानाति विधिहीनः ततः कृतम् ।
दृशं नारी एकचित्तं मन्त्रतन्त्रं वरानने ॥

सम्प्राप्ते द्रव्यचिन्ता च तपो देवि रहः कृतम् ।
यस्य ताष्य(तुष्टः) शिवस्साक्षात् तस्य सिद्धिर्न संशयः ॥

No. 13197. रसरञ्जनम्.
RASARAÑJANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 10 × 1¼ inches. Pages, 42. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains the same portion as in the MS. described under the previous number.

Same work as the above.

No. 13198. रसरत्नसमुच्चयः.
RASARATNASAMUCCAYAḤ.

Pages, 186. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13175.

Incomplete.

On the preparation of medicines chiefly from inorganic substances. The first stanza given herein is quoted from the Rasaratnasamuccaya of Vāgbhaṭa, the younger.

Beginning :

रसरत्नसमुच्चये—

यस्यानन्दमयेन मङ्गलकलासम्भावितेन स्वयं (स्फुरद)
धामा(म्ना)सिद्धरसायनेन करुणाविष्टासुधासिन्धुना ।
भक्तानां प्रभवप्रसंहृतिजरारोगादिदोषान् (ः) ग(क्ष)णात्
शान्तिं यान्ति जगत्पुराणभिषजे तस्मै परस्मै नमः ॥
मिथ्यावादविषादाभ्यां दोषो ह्यामाशयं श्रयन् ।
बहिर्निरस्य नष्टाग्निं ज्वरदास्य रसानुगा ॥
श्वेतवर्णोह(ऽङ्ग) सन्तापः सर्वाङ्गे ग्रहणं तथा ।
युगपद्यत्र रोगे तु रसस्य परिकीर्तितम् ॥

End :

आगारधूमं महिसा(षा)क्षियुक्तं सवाजिगन्धं (?) षतण्डुलीयकम् ।
गोमूत्रपिष्टे ह्यगदो निहन्ति विषाण्यपि स्थावरजङ्गमानि ॥

* * * *

तैलं तिलानां पलमिङ्गुदं च क्षीरं तथार्कस्य समांसपीतम् ॥
अनन्तपत्रं लशुनं वचानां हिङ्गुं कुबेराक्षिसमानयोज्यम् ॥

No. 13199. रसरत्नाकरः.
RASARATNĀKARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 70. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains Upadēśas 1, 2, 3, 4 (duplicate), 5, 6, 7, 9, 10, 12, and 13 complete.

Contains the following Upadēśas of the Rasakhaṇḍa :—

१. शोधनमारणोपदेशः.
२. शोधनमारणोपदेशः रसेन्द्रखण्डस्थः (duplicate).
३. वज्रवैक्रान्तमारणोपदेशः.
४. अभ्रकमारणोपदेशः.
५. शुद्धसत्त्वपातनोपदेशः.
६. कान्तादिकिट्टमारणोपदेशः.
७. तैलपातनविषशोधनोपदेशः.
८. ज्वरनिदानम्.
९. वज्रवैक्रान्तमारणम्.

Same work as that described under R. No. 1932(c) of the Triennial Catalogue of MSS., Part I-C, wherein see for the beginning.

End :

रसमेकं द्विधा गन्धं रसतुल्येन गन्धकम् ।
नारीस्तन्येन मर्द्यं तु लोहचूर्णसमन्वितम् ॥
सप्ताहं मर्दितं चैव मूषायन्त्रे विपाचयेत् ।
नीरजं जायते लोहं कथितं तु रसायनम् ॥

लोहताम्ररसायनम्—

ताम्रभस्म तु संशुद्धं लोहचूर्णं समानकम् ।
रसगन्धकसम्मिश्रं नारीस्तन्येन मर्दितम् ॥
सप्ताहपुटपाकेन लोहताम्ररसायनम् ।

No. 13200. रसरत्नाकरः.
RASARATNĀKARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 33. Lines, 7 page. Character, Grantha. Condition, much injured. App old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Mērutantra 18*a*, Vaidyaviṣaya (Tamil) 29*a*.

Incomplete and in disorder.

Same work as the above.

No. 13201. रसरत्नाकरः.

RASARATNĀKARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $10\frac{1}{8} \times 1$ inches. Pages, 122. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Breaks off in the fifth Uapdēśa in the Rasakhaṇḍa.

Same work as the above.

No. 13202. रसरत्नाकरः.

RASARATNĀKARAḤ.

Pages, 199. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 5629.

Contains Paṭalas 1 to 20 of the Mantrakhaṇḍa.

Same work as that described under No. 7779, wherein it appears under the name of Kacchapuṭatantra. Deals with the following topics:—

१. मन्त्रसाधनम्.
२. सर्वलोकवशीकरणम्.
३. राजवश्यम्.
४. स्त्रीवश्यम्.
५. पतिवश्यम्.
६. आकर्षणम्.
७. अग्निजलस्तम्भनम्.
८. अशनिस्तम्भनम्.
९. मोहनोच्चाटनम्.
१०. मारणविधिः.
११. विद्वेषणादि.
१२. मन्त्रीकरणम्.
१३. कौतुकविधानम्.
१४. यक्षिणीमन्त्रसाधनम्.
१५. सर्वाञ्जनसाधनम्.
१६. निधिग्रहणम्.
१७. अदृश्यकरणम्.
१८. पादुकासाधनम्.
१९. मृतसञ्जीविनी.
२०. साङ्गोपाङ्गकच्छपुटप्रकरणम्.

Colophon:

इति रसरत्नाकरे सर्वलोकवशीकरणं नाम द्वितीयः पटलः ॥

* * * *

Colophon:

इति श्रीसिद्धनागार्जुनविरचिते रसरत्नाकरे कच्छपुटे राजवश्यं नाम तृतीयः पटलः ॥

* * * *

Colophon :

इति श्रीपार्वतीपुत्रनित्यनाथसिद्धविरचिते रसरत्नाकरे मन्त्रखण्डे साङ्गोपाङ्ग-कच्छपुटप्रकरणं नाम विंशतिः पटलस्समाप्तः ॥

No. 13203. रसरत्नाकरः.

RASARATNĀKARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅞ × 1⅛ inches. Pages, 226. Lines, 5 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the following Upadēśas. Breaks off in the 19th Upadēśa of the Vādakhaṇḍa.

१. रसदीक्षा.
२. रसशोधनम्.
३. वज्रादिशोधनादि.
४. ताररञ्जनम.
५. वर्णोत्कर्षणम्
६. नागरञ्जनादि.
७. द्रुतसूतप्रयोगः.
८. वङ्गस्तम्भनादि.
९. do.
१०. पक्षबीजबिडवर्गशोधनम्.
११. संस्कारनवकम्.
१२. गन्धकाभ्रादिजारणम्.
१३. अभ्रकादिसत्त्वादि.
१४. द्वन्द्वसत्त्वादिबीजक्षारणम्.
१५. गर्भद्रावणम्.
१६. स्वर्णक्षरणम्.
१७. द्रुतपारदकथनम्.
१८. मृत्पाषाणादिवेधनम्.
१९. मणिवादः.

Same work as the above.

Beginning :

. . . . क्रियतेऽधुना ॥
न क्रमेण विना शास्त्रं न शास्त्रेण विना क्रमः ।
तस्मात्क्रमयुतो ज्ञात्वा यः करोति स सिद्धिभाक् ॥
आचार्यो ज्ञानवान् दक्षो रसशास्त्रविशारदः ।
मन्त्रसिद्धो महावीरो निश्चलः श्रितवत्सलः ॥
देवभक्तस्सदा धीरो देवता . . . त्सरः ।
सर्वाम्नायविशेषज्ञः कुशलो रसकर्मणि ॥
एवंलक्षणसंयुक्तो रसविद्यागुरुर्भवेत् ।
गुरुभक्तास्सदाचाराः सत्यवाक्या दृढव्रताः ॥

End:

. . . . कृत्वास्व . . . मर्दयेत्पुनः ।
म्रियते नात्र सन्देहो ध्मातस्तीव्रानलेन तु ॥
शुकचञ्चुगतं सूतं पुटयेद् ध्मापयेत्ततः ।
शतांशं वेधकचि(?)देहसिद्धिकरो भवेत् ॥

* * * *

Colophon:

इति श्रीपार्वतीपुत्रश्रीनित्यनाथसिद्धविरचिते वादखण्डे रसदीक्षा नाम प्रथमोपदेशः ॥

End:

सिद्धैर्भूचरसेवनाच्छिवमुखात् प्राप्तामहाजारणा
कृत्वा ताश्च रसे रसातलमिदं स्वर्णेन पूर्णीकृतम् ।
तेषां कर्म विचार्य सारमखिलं स्पष्टीकृतं तन्मया
यः कश्चिद्गुरुतन्त्रमन्त्रनिरतस्तस्यैव सिद्धं भवेत् ॥

Colophon:

इति श्रीपार्वतीपुत्रश्रीनित्यनाथसिद्धविरचिते रसरत्नाकरे वादखण्डे रत्नवज्रक्षारणाक्रमेण मृत्पाषाणवेधपर्यन्तं नामाष्टादशोऽध्यायः ॥

संसारे शास्त्रतन्त्रं स(क)लसुखकरं सुप्रभूतं धनं वै
. . . . तस्य सिद्ध्यै ।
रत्नादीनां विशेषात्क्षरणमिह शुभं गन्धवादं समग्रं
ज्ञात्वा तत्तत्सुसिद्धं ह्यनुथवपदगं पावनं पण्डितानाम् ॥

No. **13204.** रसरत्नाकरः, आन्ध्रटीकासहितः.

RASARATNĀKARAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 22. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 225*a*. The other works herein are Auṣadhayōgasaṅgrahamu (Telugu) 1*a*, Basavarājīya (with Telugu meaning) 10*a*, Śataślōki (with Telugu meaning) 178*a*, Vaidyayōgasaṅgrahamu 208*a*, Vaidyacintāmaṇi (with Telugu meaning) 236*a*.

Contains the first Upadēśa of the Rasēndrakhaṇḍa.

Same work as the above.

Beginning:

तल्लोहं तिलतैलेन पाचयेद्यामामात्रकम् ।
खर्जूरत्वक्कषायेण प्रक्षाल्यं शुद्धिमद्भवेत् ॥
*　　*　　*　　*
शुद्धलोहं मर्दयित्वा जम्बूत्वग्द्रावितं पुनः ।
त्रयो गजपुटे पाच्य भस्मीभवति निश्चयम् ॥

End:

नाभिशुद्धिक्रमः—

सन्निपाते ज्वरे शोफे क्षयपैत्त्यकविभ्रमः ।
अमृतं तण्डुलीयेन त्रिवारं भावयेद्भिषक् ॥
*　　*　　*　　*
सोमरोगे मूत्रकृच्छ्रे मेहेषु वटपल्लवे ।
तद्रसे भावयेद्यामं विषशुद्धिर्भविष्यति ॥
*　　*　　*　　*
विषं गोमूत्रसंयुक्तं छागमात्रेण चाथवा ।
आतपे भावितं यामं शुद्धिर्भवति निश्चयम् ॥
*　　*

Colophon:

रसशुद्धिरसगुणगन्धकदोषगुणगन्धकशुद्धिनाभिजातिगुणशुद्धिस्समाप्ता ॥
इति श्रीपार्वतीपुत्रनित्यानन्दसिद्धविरचिते रसरत्नाकरे रसेन्द्रखण्डे रस-
प्रशंसानाम प्रथमोपदेशः ॥

No. **13205.** रसरत्नाकरः, आन्ध्रटीकासहितः.

RASARATNĀKARAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 64. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 121*a* of the MS. described under No. 13144.

Incomplete.

Similar to the above.

Beginning:

रसं च गन्धकं चैव विषं हिङ्गु च चित्रकम् ।
त्रिक्षारं पञ्चलवणं वज्रवल्ली च सूरणम् ॥

मूर्वाचिञ्चत्कृतं चैव तत्समं घृतशर्करम् ।
स्वादेयं प्रातःकालेषु अष्टशूलविनाशनम् ॥

End:

हिक्कायां पाण्डुपित्तघ्नं वातश्लेष्मकफोद्भवम् ।
अयमग्निकुमारोऽयं पूज्यपादेन निर्मितम् ॥
पथ्यं चैव प्रदातव्यं दधिक्षीरं सशर्करम् ।
गात्रं चन्दनलिप्ताङ्गं पश्चात्ताम्बूलभक्षणम् ॥

No. 13206. रसरत्नाकरः.

RASARATNĀKARAḤ.

Pages, 36. Lines, 28 on a page.

Begins on fol. 201*a* of the MS. described under No. 13148.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 13207. रससारसङ्ग्रहः, कर्णाटकटीकासहितः.

RASASĀRASANGRAHAḤ WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 24. Lines, 6 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, much injured. Appearance, old.

Incomplete.

Deals with the preparation of mercurial mixtures and medicines.

By Gangādhara Paṇḍita.

Beginning:

रसशुद्धिः—

नीलकण्ठं नमस्कृत्य श्रीगङ्गाधरपण्डितम्(:) ।
साधनं रसयोगानां सङ्ग्रहं सङ्गृहीतवान् ॥
मुक्तित्वाद्धरति रुजं बन्धनमनुभूय मुक्तिदा भवति ।
अमृतीकरोति म(च)मृतः कार्यः करुणारसेन रससूतात् ॥

End:

हिङ्गुलस्य पलान् पञ्च नारीस्तन्येन पेषयेत् ।
तेन लोहस्य पत्राणि लेपयेत्पलपञ्चकम् ॥

* * * *

सकलरोगहरम्.

No. 13208. रससारसमुच्चयः.
RASASĀRASAMUCCAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15½ × 1½ inches. Pages, 104. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

Similar to the work described under No. 13198. The text is followed by a Telugu commentary.

Date of transcription : 7th day of the dark fortnight of the Śrāvaṇa month in the year Śukla. Name of the scribe : Rōcayyakumāra Vīrayya.

Beginning:

चातुर्थिकं निहन्त्याशु पुराणज्वरनाशनम् ।
पुत्रसन्तानजननं मेदोवृद्धिबलप्रदम् ॥
बृहत्पोतिकनामायमश्विभ्यां निर्मितं पुरा ।
स्नेहस्य द्विगुणं क्षीरं क्षीरस्य द्विगुणं रसम् ॥
स्नेहपादसमं कल्कं सद्यस्स्नेहेऽप्ययं विधिः ।

* * * *

लाजापायसनारिकेलसलिलं मूत्रं जलं काञ्चिकं
द्वात्रिंशत्पलिकं तदर्धमुदितं प्रस्थं रसं चौषद(ध)म् ।
क्षौद्रं . . . . . विंशतिपलं क्षीरं च विंशत्पलं
दध्नः पञ्चकपञ्चगुडपलं सप्तादशं चोच्यते ॥

End:

गण्डबेरुण्डरसम्—

द्विनिष्कं जातिलिङ्गं च अमृतं निष्कमेव च ।
. . . . चतुर्निष्कं च शीततोयेन मर्दयेत् ॥
गौरीक्षीरानुपानं च तथा शर्करसंयुतम् ।
माषमात्रां तु गुलिकां तापज्वरनिवारणम ॥
गण्डबेरुण्डको नाम तरुणज्वरवारणम् ।

* * * *

ब्रह्ममुण्डीवचाशुण्ठीपिप्पलीमधुसंयुतम् ।
सप्तरात्रप्रयोगेण किन्नरः सहि गीयते ॥

No. 13209. रसार्णवः.

RASĀRṆAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1⅜ inches. Pages, 115. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. . Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in the 16th Paṭala.

The headings of the Paṭalas given below indicate the subjects dealt with in the work :—

१. तन्त्रावतारः.
२. रसदीक्षाविधानम्.
३. मन्त्रन्यासः.
४. मूषाग्निवर्णनम्.
५. ओषधिनिर्णयः.
६. अभ्रकादिलक्षणसंस्कारः.
७. रसोपरससंस्कारलोहलक्षणादि.
८. बीजसाधनम्.
९. बिडकल्पः.
१०. रसशोधनम्.
११. बालजारणम्.
१२. रसबन्धनम्.
१३. श्वेतगुञ्जादिविधिः.
१४. शैलोदकादिविधिः.
१५. विष्ठास्तम्भनम्.
१६. वज्रादिजारणम्.

Beginning :

अधमः खन्यवादस्तु बिलवादस्तु मध्यमः ।
उत्तमो मन्त्रवादस्तु रसवादोत्तमोत्तमः ॥
मन्त्रतन्त्रपरिज्ञाने रसवादस्य भू(दू)षकाः ।
प्रयान्ति नरकं सर्वे छित्त्वा सुकृतसंचयम् ॥
रसविद्या परा विद्या त्रैलोक्येऽपि च दुर्लभा ।
भुक्तिमुक्तिकरी यस्मात्(सा प्र)देया गुणान्वितैः ॥
अस्तीति भाषते कश्चित् कश्चिन्नास्तीति भाषते ।
अस्तीति भाषते यस्तु तस्य सिध्यति भूतले ॥
नास्तिकेन तु वादेन नास्ति नास्तीति यो वदेत् ।
तस्य नास्ति प्रिये सिद्धिः जन्मकोटिशतैरपि ॥
ब्रह्मज्ञानेन मुक्तोऽसौ पापीयान् रसनिन्दकः ।
नाहं त्राता भवेत्तस्य जन्मकोटिशतैरपि ॥
श्वयोन्यां जायते सोऽपि याति जन्मसहस्रकम् ।
रसो वीर्यो विपाके च पारदस्त्वमृतोपमः ॥

• • • •

Colophon:

इति रसार्णवे तन्त्रावतारः प्रथमः पटलः ॥

End:

इति रसार्णवे रससंहितायां विष्ठास्तम्भनं नाम पञ्चदशः पटलः ॥

देव्युवाच—

बद्धस्य रसराजस्य कथं द्रावणमीश्वर ।
वज्रादिजारणं चापि कथमाज्ञापय प्रभो ॥

श्रीभैरव उवाच—

तं खोटं सूक्ष्मचूर्णं तु स्त्रीरजोभिस्तु भावयेत् ।
पुनर्नवौ द्वौ मीनाक्षीं रम्भाकन्दं स्त्रियो रजः ॥

* * * *

तेनैव रञ्जयेत्पश्चात् सप्तवारं पुनः पुनः ।
लवणोदनिषिक्तं तु लोहसङ्क्रान्तिनाशनम् ॥
बिडे च गुणे बिडकाचेनाम्लवणेन च ।
विषपित्ताम्लपिष्टेन हन्यात्संक्रान्तिकालिकाम् ॥
गैरिकं गन्धकं सूतं तिलतैलेन पेषयेत् ।

No. 13210. रसेन्द्रचूडामणिः.
RASENDRACŪḌĀMAṆIḤ.

Pages, 66. Lines, 5 on a page.

Begins on fol 24*a* of the MS. described under No. 13137.

Incomplete.

On the method of preparing certain mercurial medicines together with a statement of various diseases cured by them. There is no authority in the body of the work for the name given to it above.

Beginning:

एकभागं रसेन्द्रं च द्विभागं तीक्ष्णलोचकम् ।
गन्धकं च त्रिभागं च कौमारीरसमर्दितम् ॥
अथः तार्क्ष्यपुट चैव साङ्गुलीतलमुद्धरेत ।
कृष्णखल्वेन निक्षिप्य त्रिकटुरसमर्दितम् ॥
शोफघ्नमाटरूषं च गोक्षुरामृतभृङ्गकम् ।
सातलार्द्रकवाराही मूर्वा वज्रलता बला ॥

चित्रमूलरसेनैव भावयेत्स पृथक् पृथक् ।
अनुपानेन संसेव्य इदं लोहरसायनम् ॥
क्षयपाण्डुरशोफघ्नं प्लीहागुल्मोदराणि च ।
कामिलाश्वासकासघ्नं विंशतिज्वरनाशनम् ॥

End:

वर्षाभूलशुनं चैव स्नुहिक्षीरेण पेषयेत् ।
सूरणाभान्तरे चैव पचेद्गोमयवह्निना ॥
साङ्गशीतलकं ज्ञात्वा वटकाश्चनकाकृतेः ।
सर्वे(र्पि)षा पयसा वापि तक्रेसूक्ष्मोदकेन वा ॥
पञ्चगुल्मं निहन्त्याशु पञ्चशूलं तथैव च ।
यकृति प्लीविकानाहप्लीहोदरमहोदरम् ॥
मूर्वाम्लकादहनसूरणवज्रवल्लीतक्रेण चूर्णकर्ष . . . प्रपित्ता ।
गुल्मोदराकूर्मभगन्धरघ्नं पञ्चाग्निनामा जठराग्निकारणम् ॥

No 13211. रहस्यौषधम्.

RAHASYAUṢADHAM.

Pages, 4. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 33*a* of the MS. described under No. 3890.

Incomplete

On details connected with the preparation and use of certain medicinal oils, etc.

Beginning:

स्थिरवारे तु सायाह्ने सूत्रयेद्वैणवाङ्कुरम् ।
उदीचीनं भानुवारे तमादाय प्रदाहयेत् ॥
एरण्डबीजैस्सूचिस्थैः तैस्तैः स्यन्दितमानयेत् ।
तैलं तमेनं कृत्वा तु करादिषु विलेपयेत् ॥
पातालाञ्जनमित्युक्तं वातं निध्यादिसूचकम् ।
कुरवाख्यशलाटुश्च कृतकं जीर्णवस्त्रकम् ॥

End:

भिक्षूत्तमाङ्गपरिकल्पितनामधेयैः तत्पर्णमूलफलदण्डफलादिचूर्णैः ।
तक्रारनालपयसा मधुशर्कराज्यैः षण्मासंसेवितजनस्य जरादि न स्यात् ॥

ब्राह्मी मुण्डी वचा शुण्ठी पिप्पली मधुसंयुतम् ।
सप्तरात्रप्रयोगेण किन्नरस्वरमुच्यते ॥

No. 13212. रुदन्तीकल्पः.
RUDANTĪKALPAḤ.

Pages, 5. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 98*b* of the MS. described under No. 5417

Complete.

On the preparation of a medicine from the leaves of a plant named Rudantī.

Beginning:

कैलासशिखरे रम्ये वेदबृन्दनिषेविते ।
वसिष्ठं मुनिशार्दूलमगस्त्यः परिपृच्छति ॥
दारिद्र्यदुःखमज्ञानं मृत्युव्याधिः प्रदर्शितम् ।
मनुष्याणां हितार्थाय औषधं कथय प्रभो ॥

ईश्वर उवाच—

साधु साधु महाप्राज्ञ सर्वसत्त्वहिते रत ।
कथयामि यथातथ्यं मृत्युदारिद्र्यनाशनम् ॥
ओषधीं शृण्विमां क्षेमां मातेव हितकारिणीम् ।
रुदन्ती नाम विख्यातं(तां) मृत्युदारिद्र्यनाशन(नी)म् ॥

End:

ग्रहनागपिशाचा वा यक्षराक्षसमर्दनात् ।
विषलेपेन सर्वेषां प्रीत्या विषाणि भवन्ति हि ॥
चणककलाः खदिरमात्रं विचित्रापत्राणि ।
सितपीतरक्तकृष्णा भूमिसमो भवति ॥

Colophon:

इति रुदन्तीकल्पस्सम्पूर्णः ॥

No. 13213. रुदन्त्यादिकल्पः.
RUDANTYĀDIKALPAḤ.

Pages, 5. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 16*a* of the MS. described under No. 13077.

Similar to the above. In the end the meaning is given in Telugu.

Beginning:

भैरव उवाच—

श्रृणु देविमि(त्वि)दं बाले रुदन्तीं नाममूलिकाम् ।
सर्वं सङ्गृह्य यत्नेन छायाशुष्कं च कारयेत् ॥
ततः चूर्णीकृतं देवि तदर्धं शर्करां क्षिपेत् ।
अक्षप्रमाणवटकान् प्रातःकालेषु भक्षयेत् ॥
बहुमूत्रं खण्डमूत्रं बद्धमूत्रं प्रवाहकम् ।
स्रावं सशर्करोपेतं मेहविंशतिनाशनम् ॥
अष्टौ च मूत्रकृच्छ्राणि प्रशस्तं रसबन्धने ।
द्विशतवर्ष(नरो) जीवेत् गृध्रचक्षुर्भवेन्नरः ॥
इदं गुह्यमहं देवि रुदन्तीचूर्णकल्पनम् ।

End:

वश्यं पुष्टिबलं प्रमेहहरणं सन्तानवृद्धिप्रद-
मभ्यासेन निहन्ति मृत्युपतितं नानामयध्वंसनम् ।
भूमौ सर्वजनानुरञ्जनकरं श्रीपूज्यपादोदितं
तत्तद्रोगहिता(नु)पानसहितं सम्पूर्णचन्द्रोदयम् ॥

No. **13214.** रोगनिश्चयः, आन्ध्रटीकासहितः.

RŌGANIŚCAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1⅜ inches. Pages, 36. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Incomplete.

On the diagnosis of diseases.

Beginning:

अथातस्संप्रवक्ष्यामि सङ्क्षिप्तं सूक्तमुत्तमम् ।
आयुर्वेदोपदेशेऽस्मिन् ज्वराणां च निगद्यते ॥

• • • •

नानामुनीनां वचने निदानं समासतस्तद्भिषजाभियोगात् ।
सोपद्रवारिष्टनिदानलिङ्गैः निगद्यते रोगविनिश्चयोऽग(यम्) ॥

• • • •

नानातन्त्रविहीनानां भिषजामल्पमेधसम् ।
सुखं विज्ञातुमातङ्कमयमेव भविष्यति ॥

* * * *

निदानं पूर्वरूपाणि रूपाण्युपचयस्तथा ।
संप्राप्तिश्चेति विज्ञानं रोगाणां पञ्चधा स्मृतम् ॥

End :

शिरो लोडयतेऽभीक्ष्णमाहारं नाभिनन्दति ।
कूजन्ति रुद्यते चैव परिनिर्तनमीहते ॥
कालं प्रभाषते किञ्चिदभि(वि)न्यासमुच्यते ।
प्रत्याख्येयस्स विज्ञेयः कश्चिदेवात्र मुच्यत ॥

* * * *

कलहं प्रभाषते.

No. **13215.** रोगसङ्ख्यानिदानम्.
ROGASAṄKHYĀNIDĀNAM.

Pages, 37. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 52*a* of the MS. described under No. 13082.

On the diagnosis of the various kinds of ailments mentioned in the Bāhaṭasaṁhitā.

Beginning :

सोमात्माच(र्काव)निवारिवायुतपनक्ष्मामनै(त्मकै)रष्टाभः
शल्योर्ध्वाङ्गजरान्त्रपार्भकवपुर्भूतोरगादिक्रियाम् ।
योऽष्टाङ्गं विततान शङ्करममुं स्वाङ्गैः(ङ्गैः) प्रणम्याख्यया
वक्ष्ये बाहटसंहितो(दि)तरुजासङ्ख्यानिदानक्रमात्(न्) ॥
एकोऽयमानाहगतो नराणां वु(वि)पाच्यु(क्यु)ता(दा)वर्तरुजा सहैका ।
अष्ठीलया च द्विविधोऽस्थिभङ्गस्तन्वामयः कामिलया तथैव ॥

End :

रूक्षस्स वातादबलस्य वातविट् क्षिप्यते तेन सहैव मूत्रम् ।
प्रवर्तते मूत्रपथेन सार्तिविट्तुल्यगन्धं वद विड्विधानम् ॥

वराङ्गविकृतिनिदानम्—

दैवेनातिरते क्षीणं विषमोत्कटकासनात् ।
जायते च्यवदोयोदौदुष्ट? . . . . ॥

No. 13216. रोगसङ्ख्यानिदानम्.
RŌGASAṄKHYĀNIDĀNAM.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 66. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 13217. रोगोत्पत्तिपापचिकित्साविषयः, कर्णाटकटीकासहितः.
RŌGŌTPATTIPĀPACIKITSĀVIṢAYAḤ WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 9. Lines, 5 on a page. Character, Telugu and Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 10*b*. The other works herein are Vaidyarājatantra 1*a*, Vaidyaviṣaya (with Kanarese meaning) 14*b*, Auṣadhayōga (Kanarese) 21*a*.

Deals with the nature of the sinful acts believed to be the remote cause of particular diseases, and with certain miscellaneous medical topics.

Beginning :

गवां हत्या वातरोगं ब्रह्महत्या च कुष्ठकम् ।
शिशुहत्या भवेद्गुल्मं भ्रूणहत्या च प्लीहकम् ॥
कृत्रिमं श्वासरोगं च अन्धकौ विष्णुनिन्दकौ ।
आमपीथं(पित्तं)तथा गेहे दाहकं पापकर्मणि ॥
समस्तजीवहिंसानां कासरोगं च(स)मुत्कटम् ।
कान्तारं राजरोगं च हृद्रोगं शिवनिन्दकम् ॥
सुप्तावधं च अर्शांसि अकृत्यं गण्डमालकम् ।

End :

दुग्धमत्यन्तमधुरं सौम्यं जिह्वनिबर्हणम् ।
स्वरं गुरु वयोवृद्धिं बलमेधाविवर्धनम् ॥
जलदोष(ात्)मनुष्याणामामवृद्धिः प्रजायते ।
आमाधिक्येन मन्दाग्निर्मन्दाग्नेरजीर्णसम्भवः ॥
अजीर्णेन ज्वरोत्पत्तिः जायते चोत्तरोत्तरम् ।

No. 13218. वैद्यग्रन्थः.
VAIDYAGRANTHAḤ.

Pages, 8. Lines, 12 on a page.

Begins on fol. 24*a* of the MS. described under No. 13094.

Deals with the description of maladies and their treatment.

Beginning:

शूलस्योपद्रवाः—

वदनादितृषा मूर्धो कासश्च गुरुतारुचिः ।
आनाहक्लमहिक्का च शूलस्यैत उपद्रवाः ॥

उदरस्य—

अजीर्णान्मलिनैश्चान्नैर्मन्दाग्नौ मलसंचयात् ।
रुद्ध्वा स्वेदाम्बुवाहादि जनयत्युदरं नृणाम् ॥
आध्मानमग्निमान्द्यं च रतिरल्पा कृशाङ्गता ।
शोभस्वेदनमङ्गानां दाहस्तन्द्रा विवर्णता ॥
सङ्गो विट्वांश्च पङ्क्चां च श्वयथुश्चाग्रलक्षणम् ।

वातोदरस्य—

तत्र वातोदरः शोभा पाणिवक्त्राभिकुक्षिषु ।
उदरं वातसम्पूर्णं सव्यथं च कृशाङ्गता ॥

End:

रसाञ्जनं तु पीताभं नेत्रदोषमलापहम् ।
स्रोतोऽञ्जनं पाण्डुवर्णं चक्षुषोः सर्वरोगजित् ॥
सौवीरं पाटलं नेत्रं मदात्ययविषापहम् ।
अञ्जनानि विशुध्यर्थं भृङ्गस्वरससेचनात् ॥

No. 13219. वैद्यग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.
VAIDYAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{7}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 180. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Incomplete

Gives details for the preparation of certain medical decoctions for curing fever of different kinds, of certain cooling drinks for quenching thirst, etc.

Beginning:

धान्यं च मुस्ता त्रिफलं गुलूची पटोलनिम्बा मधुकं च क्वाथम् ।
व्रातेन पीत्वा मधुशर्कराणां सर्वज्वरं हन्ति त्रिभिर्दिनेषु ॥

* * * *

कण्टकार्यमृता भार्ङ्गी नाग इन्द्रजवाचकम् ।
भूनिम्बा चन्दना मुस्ता पटोलकटुरोहिणी ॥
शर्करामधुसंयुक्तं वातपैत्त्यज्वरं हरम् ।

* * * *

धान्यकं जीरकं व्योषमुशीरं चन्दनं घनम् ।
शीताकर्पूरकं कोष्ठमधुकं च मृणालकम् ॥
पञ्चत्वक्पल्लवं पञ्चधात्रीफलगुलूचयोः ।
एतेषां दाहशान्त्यर्थमनुपानाः प्रकीर्तिताः ॥

End:

शरीरशुष्कं गमनेन श्वासमूरुव्यथानामरुचिं करोति ।
भुक्ते अजीर्णे च क्षुधानुहन्ति नाडीश्च धूत्वास्थिगतज्वराणाम् ॥
अच्युतानन्तगोविन्दनामोच्चारणभेषजात् ।
नश्यन्ति सकला रोगाः सत्यं सत्यं वदाम्यहम् ॥

No. **13220.** वैद्यग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅜ × 1⅛ inches. Pages, 419. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Similar to the work described above.

Name of the scribe: Mājēṭi Sarvēśaliṅga. Date of transcription: Wednesday, the 1st day of the bright fortnight of the Kārtika month in the year Kīlaka.

Beginning:

सुश्वेतगुञ्जानेपालं गिरिकन्यारसेन तु ।
तन्मर्द्य नाभिलेपेन राजयोग्यविरेचनम् ॥

* * * *

तुत्थमेकं त्रयं तालं शिलाक्षारं चतुर्गुणम् ।
कुमारीरससंपिष्टं कुक्कुटीपुटपालितम् ॥
तुलसीशर्करसंयुक्तं सर्वशीतनिवारणम् ।

End:

वाशागलूचीनिर्गुण्डी बृहतीद्वयभृङ्गराट् ।
कासमर्दोऽपि भूनिम्बावर्षाभूवज्रवल्लिका ॥
समूलपत्रं निष्पीड्य कुडुवेन पृथक् पृथक ।
घृतेनानेन तुल्येन समानानेव पाययेत् ॥
कासान् पञ्चविधान् . . . यानेकदस्स्मृतः ।
दशसारमिदं सर्पिः ब्रह्मणा निर्मितं पुरा ॥

No. **13221.** वैद्यग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 9¾ × 1¼ inches. Pages, 16. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Rasapradīpika (Telugu) 9*a*.

Similar to the work described above.

Beginning:

मृतसूतं तथा गन्धं कान्तं चाभ्रकमेव च ।
ताम्रभस्मं कृतं सम्यक् मर्दयित्वा समांशकम् ॥
पुनर्णवीगुलूचाग्नि . रसा त्र्यूषणं तथा ।
एतेषां स्वरसेनैव भावयेत् त्रिदिनं पृथक् ॥
दत्वा लघुपुटे पाच्या साङ्गशीतलमुद्धरेत् ।
वातराक्षसनामायं वातरोगे प्रयोजयेत् ॥

End:

मणिराजमृतं नागं वेगन्धरसं समम् ।
स्वर्णप्रभं गन्धकार्धं तदर्धं करवीरकम् ॥
सु . . . . कुसुमद्रावैः कुमारीरसमेव च ।
जम्बीराम्लेन प्रत्येकं मर्दितं च दिने दिने ॥
मूषायां निक्षिपेत्सर्वं वालुकायन्त्रपाचितम् ।
गुञ्जामात्रप्रयोगेण विंशतिमेहकुम्भकम ॥
मूत्रकृच्छ्राणि सर्वाणि द्वादशं क्षयमेव च ।
* * * *
बालसूर्योदयं नाम अश्विनीदेवनिर्मितम् ॥

No. 13222. वैद्यग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅛ × 1¼ inches. Pages, 8. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old

Begins on fol. 70*a*. The other work herein is Abhidhânaratnamālā 1*a*.

Similar to the work described above.

Beginning :

घृतं सूतलोहप्ररौप्यं समांशं मृतं स्वर्णगन्धं शिलाजिद्धिलङ्गे ।
स सर्वे विनिक्षिप्य खल्वे विमर्देत् ततः स्वर्णतैलोद्भवेन त्रिवारम् ॥

* * * *

समस्तेषु योगेषु भूमौ विशेषात् प्रसिद्धिर्महापूर्णचन्द्रोद(यो ऽ)यम् ॥

End :

पथ्यं च दधि तक्रं च कदलीफलदाडिमम् ।
जम्बीरादिफलं दद्यात् तिन्त्रिणीफलवर्जितम् ॥

No. 13223. वैद्यग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf Size, 13⅝ × 1⅛ inches. Pages, 24. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Incomplete.

Gives details on the treatment of asthma, etc., by the inhalation of smoke or vapours of various substances, and also on the preparation of certain medicines, etc.

Beginning :

गवां सितानां वातघ्नं कृष्णानां पैत्त्यनाशनम् ।
कफघ्नं रक्तवर्णानां त्रिविधं कपिलापयः ॥

धूमपानम्—

बदरीदलहरितालकव्योषशिलास्मिकम(जतू) ।
राजानं पिष्ट्वा घुटिकाकासान् श्वासान् हन्ति धूमयोगिनः ॥

* * * *

शोधयेदेलि(दाखु)पाषाणं माक्षिकान्ते विपाचितम् ।
याममात्रे समुद्धृत्य सूक्ष्मचूर्णं तु कारयेत् ॥

* * * *

एकमूर्तिरसो नाम शीतज्वरनिवारणः ॥

* * * *

अर्कमूलं शमीपत्रं नृकेशास्सर्पकञ्चुकम् ।

मार्जारचर्मसर्पिश्च धूपनं हितमर्शसाम् ॥

End:

वल्लमात्रमौषधं समामदीकयोजये(त्) ?

सन्निपातदोषरोगच्छर्दिशूलप्रशान्तये ।

सूतिकादिवातरोगतापकोपनाशये

सूचिकाभरण्ययोगमन्विजेन कथ्यते ? ॥

No. 13224. वैद्यग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 18⅝ × 1⅓ inches. Pages, 37. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 74b. The other works herein are Dravyaniścaya-sārasaṅgraha (with Telugu meaning) 1a, Nāḍīvijñāna (with Telugu meaning) 65b, Kṣayarōganidāna 93a, Aṣṭāṅgahṛdaya (with Telugu meaning) 97a.

Similar to the above. On the preparation of certain medicines with the help of Harītakī, the supposed divine origin of which is also given.

Beginning:

सुरासुरैर्मथ्यमानदण्डेन मन्दराद्रिणा ।

उद्ययौ पारिजातादिवस्तु जातं हि नामकम् ॥

आधित्सुस्तदुपादाय स्वर्गलोकं जगाम ह ॥

सुधां पिबत्सु देवेषु वायुनापहृतं तदा ।

ततः पपात सहसा सुधाया बिन्दुसप्तकम् ॥

हिमाद्रौ मेरुशिखरे मन्दरे निषधाचले ।

लोकालोके नीलशैले ह्यौषधं गिरिसप्तके ॥

हेमाद्रावभया जाता रोहिणी मेरुपर्वते ।

मन्दरे पृथुनामाभा अमृतं निषधाचले ॥

* * * *

शोधितं गौरिपाषाणं तुल्यं स्याद्भिन्नकद्वयम् ।

तुत्थं भिन्नकमेकं स्यादर्कक्षीरेण मर्दयेत् ॥

मल्लातकीबीजतैलं तुत्थं तुल्येन मर्दयेत् ।
गुडेन पलिकायुक्तं गुलिका मुनिसङ्ख्यया ॥
एकैकं भक्षयेन्नित्यं रसं व्रणविशोधकम् ।
सर्वव्याधिविनिर्मुक्तस्सर्वव्रणविशोधनम् ॥
शाल्यन्नतक्रभुक्तं स्यात् स्नानमुष्णोदकं तथा ॥

End:

जीरकं पलिनी कान्तितक्कोलं दारुकारवि ।
सर्वज्वरान्तकमिदं चूर्णमुष्णाम्बुना पिबेत् ॥

No. 13225. वैद्ययोगसङ्ग्रहः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAYOGASANGRAHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 140. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 52*a* of the MS. described under No. 13129.

Wants the beginning and end.

On the preparation of certain medicines and their efficacy in the treatment of particular kinds of diseases.

Beginning:

भस्मेश्वररसः—

एकभागं वत्सनाभं त्रिभागं म(रि)चान्वितम् ।
भस्म षोडशभागं च काननोत्पलसम्भवम् ॥
सूक्ष्मचूर्णं कृतं सर्वं नस्यं स्यात्सन्निपातनुत् ।
अयं भस्मेश्वरो नाम शम्भुना परिकल्पितम् ॥

* * * *

अर्केश्वररसः—

पलमात्रं शुद्धभस्म काननोत्पलकोद्भवम् ।
अर्कक्षीरेण संमर्द्य पादांशं मरिचं क्षिपेत् ॥
सूक्ष्मचूर्णं कृतं खल्वे नस्यं स्यात्सन्निपातजित् ।
अयमर्केश्वरो नाम सन्निपातकुलान्तकः ॥

End:

गन्धकं त्रिकटुकं चाथ(भ्रं) रोहिणी तालकं समम् ।
पञ्चकोलकषायेण मर्दयेद्दिवसत्रयम् ॥

माषयेद्भू(मूषायां भू)धरे पाच्य साङ्गशीतलमुद्धरेत् ।
मधुना चानुपानोऽयमुब्बसं च विनश्यति ॥

No. 13226. वैद्यराजतन्त्रम्, कर्णाटकटीकासहितम्.

VAIDYARĀJATANTRAM WITH KANARESE MEANING.

Pages, 20. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13217.

Contains the first Karaṇa only.

This work is apparently a comprehensive medical treatise. The portion contained in this MS gives details for feeling the pulse and is stated to have been revealed by Paramaśiva to Pārvatī.

Beginning:

कैलासशिखरे रम्ये नानारत्नविभूषिते ।
नानाकल्पद्रुमाकीर्णे गुल्फसम्बाधवर्जिते ॥

श्रीपार्वत्युवाच—

देवदेव जगन्नाथ देवदेव मम प्रिय ।
देवदेव त्रिलोकेश नमस्ते परमात्मने ॥

लोकानां नाडिशास्त्राणि मम प्रीत्यर्थकारणम् ।
तस्मात्कारण सर्वेश ब्रूहि मे परमेश्वर ॥

श्रीईश्वर उवाच—

साधु साधु महादेवि साधु माहेश्वरप्रिये ।
साधु कल्याणि देवेशि साधु मातङ्गिनि प्रिये ॥

साधु पृष्टं त्वया देवि भक्तानां हितकारणम् ।
नाडीशास्त्रं महेशानि शृणु कौलस्य नायकि ॥

पञ्चभूतात्मको देहः त्रिदोषः सप्तधातवः(तुकः) ।

* * * *

एतानि सर्वदुःखानि प्राणमारुतसम्भवम् ॥
नित्यं प्रवर्तते प्राण इति ग्लानं कुतः प्रिये ।

End:

पूर्वं पीथ(पित्त)गतिप्रभञ्जनगतिश्लेष्माणमाभिप्र(बिभ्र)ती-
मत्यन्तभ्रमणीं मुहुर्विदधतीं चक्राधिरूढाजि(श्व)वा ।
भीष्मत्वं दधतीं कलापरहितं सर्वे गतिं चाश्रुतां
नो साध्यं धमनीं वदन्ति सुधियो नाडीगतिं ज्ञानिनः ॥

Colophon:

इति श्रीपार्वतीसंवादे वैद्यराजतन्त्रे नाडीज्ञानं प्रथमकारणं सम्पूर्णम् ॥

No. 13227. वैद्यविषयः.

VAIDYAVIṢAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 13½ × 1¾ inches. Pages, 2. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 27*a*. The other works herein are Vaidyaviṣaya (Telugu) 1*a*, Stōtra 28*b*, Bālamantra 29*a*, Mantra 29*a*, Mantra 30*a*, Śabaramantra 31*a*, Stōtra (Telugu) 34*a*.

A treatise dealing with the preparation of medicines and stating the diseases cured by them.

Beginning:

प्रस्थं जम्बीरनीरं बदरपरिमृ(मि)तं काकतुण्डीसमूलं
कर्षार्धं स्वर्चिकायां त्रिपटुपलमितं नव्यसारं पलार्धम् ।
तद्धृत्या सूर्यताप्योमुशिदिनयुगलं काचकुप्यानिधाय
अन्यं तीव्रगुल्मं सतीव्रजतरमपितुजा शङ्खयोद्रावनैश्च(?) ॥

End:

आमवातं च कुष्ठं च मूत्ररोगांश्च नाशयेत् ।
बलवान् कुरुते नित्यं वाजीकरणमेव च ॥
स्त्रीणां च वल्लभो नित्यं यामं यामं च द्रावयेत् ।
नराणामुपकाराय पूज्यपादेन निर्मितम् ॥

No. 13228. वैद्यविषयः.

VAIDYAVIṢAYAḤ.

Pages, 12. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 45*a* of the MS. described under No. 13077. Wants the beginning and end.

Deals with the method of preparing medicinal powders, togeth with directions for taking medicines

Beginning:

गर्भयन्त्रं प्रवक्ष्यामि पेष्टकाभस्मकारका ।
चतुरङ्गुलदीर्घं तु त्रिगुणोन्नतविस्तरम् ॥
मृन्मयी सुदृढं मूषा वर्तुलस्य च कारयेत् ।
लवणं विंशतिर्भागं भागं योगं तु गुग्गुलु ॥
शुक्लाक्षपेषयित्वा तु वारं वारं पुनः पुनः ।
मूषालेपं दृढं कृत्वा लवणार्धं मृदाम्बुभिः ।
गर्तं तुषाग्निना भूमौ स्वेदयेन्मृदुमानवत् ।
अहोरात्रं त्रिवारं वा रसेन्द्रो भस्मतां व्रजेत् ॥

End:

औषधं सेवयेद्रोगी तस्माद्दक्षिणनायकः ।
वामभागे . . . . पीत्वा अग्निः प्रजायते ॥
तस्मात्तेनैव पार्श्वेन भुञ्जयेत्सुविशेन्नरः ।
औषधं सेवयेद्रोगी मातृभार्याविवर्जितम् ॥
अन्यस्त्रीणां पाकयोग्यमारोग्यं स्याद् द्विजो भिषक् ।
भोजनान्ते रतान्ते च पानीयं प्रभवेन्नरः ॥
तयोराद्यं तयोरन्त्यं जलपानं त्यजेत्सुधीः ।
अन्नं च कुक्षौ द्वौ भागौ पानादेकं प्रपूरयेत् ॥
वायुसंचारणार्थाय चतुर्थमवशेषयेत् ।
कार्पासमेकरात्रं तु काषायं दशरात्रकम् ॥
दुकूलं सप्तरात्रं तु अजिनं तु सदा शुचि ।

No. **13229.** वैद्यविषयः.

VAIDYAVIṢAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 11½ × 1¼ inches. Pages, 40. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 66*a*. The other work herein is Dravyaguṇapāṭha 1*a*.

Gives directions for the preparation of mercurial salts, electuaries, medicinal powders, etc., and for the diagnosis of certain diseases, etc.

Beginning:

रसभस्मक्रमः—

पारदं पलमेकं च सैन्धवं च चतुःपलम् ।
इष्टकाचूर्णमेकं स्यान्निष्कार्धं वटकी स्मृता ॥
एतान् संयोज्य कुम्भे तु ऊर्ध्वपातेन पातयेत्
तत्क्षणात् जायते भस्म चन्द्रकान्तसमप्रभम् ॥
रसभस्मेति विख्यातं सर्वरोगकुलान्तकम् ।

* * *

रास्ना भार्ङ्गीविषं चव्यं चातुर्जातमरीचकम् ।
मागधीशुण्ठिद्राक्षारेणुक . . . . . ॥
मांसीमञ्जिष्टमधुकं सम्यक् तालीशपत्रकम् ।
जातीफलं कठोरं च खर्जूरो नीरधा . . . ॥
कर्षमात्रमिदं चूर्णं सम्यग्वस्त्रेण घातितम् ।
चूर्णमर्धमिदं योज्यमश्वगन्धीरजः क्षिपेत् ॥

End:

दरदं चूर्णितं कृत्वा शृङ्गिबेरसमर्दनम् ।
भाण्डमध्ये विनिक्षिप्य . . . . ॥
प्रहृत्यं बर्बरं तस्य जलजातं प्रकारयेत् ।
दिवाशी दिवसं प्रोक्तं साङ्गशीतलमुद्धरेत् ॥
पक्षक्लेदमधोयन्त्र पुटपाकविमर्दितम् ।
सर्वकर्माणि दोषाणि निवृत्तिर्जायते दृढम् ॥

No. **13230.** वैद्यविषयः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅝ × 1⅛ inches Pages, 43. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Incomplete.

A medical treatise describing the good effect caused by purgatives and other medicines, etc.

Beginning:

विरेचनगुणः—

विरेकं शूलशोफं च पाण्डुगाकलि(कामिल)नाशनम् ।
दीपनं पाचनं चैव सर्वपित्तनिवारणम् ॥

టీకా.—వాంతి నిద్రకరయోగాలు.

कुष्ठं पीनसरोगं च श्लेष्मयुक्तज्वरापहम् ।
अपस्मारं च पानीयं वान्तिभ्रान्तिहरं शुभम् ॥
अन्नदाहे(तथा)मांसमम्बुदाहे व(च)शोणितम् ।
कामदाहेन चक्षुष्यमनिद्रारोगकारणम् ॥

पञ्चकर्मविवरम्—

वमनं प्रसवं चैव निर्यूहमनवासनम् ।
नस्यकर्म तथा प्रोक्तं कर्म पञ्चविधं बुधैः ॥

End:

सूतं गन्धं हतं तुल्यं विषहिङ्गुलयुग्मकम् ।
निर्गुण्डीस्वरसेनैव याममात्रं तु मर्दयेत् ॥
मुद्गप्रमाणवालर्कमर्धे(न)समुपानयेत् ।
तैलाभ्यङ्गं जलस्नानं क्रोधोत्रितकसेवनम् ॥
गात्रे चन्दनलेपं च कुर्यात्ताम्बूलसेवनम् ।
यष्टिमोदफलं चैव वासांसि विविधानि च ॥
राजचण्डेश्वरो नाम साध्यं हन्ति ज्वरं क्षणात् ।

* * * *

श्रीगन्धं समूलम् . . . देवदारुसमूलम् ।

No. 13231. वैद्यविषयः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1⅛ inches. Pages, 35. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 19*a*. The other works herein are Śārīraka 1*a*, Nāḍīcakravidhi 11*a*, Bhaiṣajyakalpa 17*a*.

Incomplete.

On the preparation of medicines and on certain details connected with it, such as the proper time for their preparation, the appropriate kind of metallic vessels to be used, etc.

Beginning:

अंशेऽप्यनुक्तं विहितं नु मूलं भागेऽप्यनुक्तं समभागयुक्तम् ।
कालेऽप्यनुक्तं दिवसेषु पूर्वं खादेऽप्यनुक्तं जलसंयुतं च ॥

कालेऽनुक्ते प्रभातं स्यादंशेऽनुक्ते जलं भवेत् ।
भागेऽनुक्ते च सौम्ये च पात्रेऽनुक्ते च मृन्मये ॥

पात्रनिर्णयः—

वाते कांस्यं कफे ताम्रं पित्ते स्वर्णं प्रकल्पयेत् ।
लोहाभावे च मृत्पात्रं स्थालीभेदात्प्रशस्यते ॥

* * * *

एकमात्रौषधं योगे यस्मिन् यत्पुनरुच्यते ।
वातजेषु विकारेषु प्राग्भुक्तं व्याधयिष्यते ॥
मध्ये भुक्तं पित्तजेषु भुक्तान्ते कफजेषु च ।
प्रातः सेव्यं तु भैषज्यं जीर्णे नैव प्रशस्यते ॥

End:

सर्वेषु सन्निपातेषु रसमानन्दभैरवम् ।
हिङ्गुलं मरिचं गन्धं पिप्पली टङ्कणं विषम् ॥

कनकश्वासभञ्जनरसो नाम—

No. **13232** वैद्यविषयः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING

Pages, 30. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 42*a* of the MS. described under No. 13181.
Incomplete.
Similar to the work described above.

Beginning:

मङ्गलैर्मणिभिर्लक्ष्मीः सोमपुष्पाक्षतादिभिः ।
ताम्बूलदानं सर्वेऽपि तस्मादुक्तं न लङ्घयेत् ॥

* * * *

औषधस्थापनफलम्—

अभ्यर्च्य गन्धपुष्पाद्यैर्भाण्डं धौताम्बरावृतम् ।
गजस्कन्धं समारोप्य पूर्णकुम्भपुरस्सरम् ॥
प्रदीप्तदीपिकाचक्रं प्रथितच्छत्रचामरैः ।
शङ्खदुन्दुभिनिर्घोषैः सर्वतो मुखरीकृतम् ॥

* * * *

अयमेव विधिः कार्यः सर्वारिष्टाभयादिषु ।

* * * *

विशेषः पुनरेतेषां विस्तारेणोपदिश्यते ।

* * * *

निर्दिष्टं रिष्टमशुभमरिष्टं रिष्टवर्जितम् ॥

* * * *

अरिष्टमासवं क्षौद्रं गुडं लेह्यं विधीयते ।

* * * *

तत्सान्द्रच्छत्वभेदेन(?) लेह्यपेयमिति द्विधा ॥

End:

हरीतकीनां सर्वासामूर्ध्वं मासत्रयात्पुनः ।
क्षौद्रप्रक्षेपणं कार्यं तदा पाकं सुनिश्चितम् ॥

No. 13233. वैद्यविषयः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 12 × 1⅛ inches. Pages, 232. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Incomplete.

A treatise describing the diagnosis of certain diseases and laying down the method of preparing medicines of various kinds, such as powders, oils, electuaries, etc.

Beginning:

शङ्खं चक्रं . . . श्च करयोर्दिव्यौषधं दक्षिणे
वामेशान्ये करेण संभृतसुधाकुम्भं जलूकावटम् ।
बिभ्राणः करुणामृदुः सुखकरः सर्वामयध्वंसकः
सर्वं मे दुरितं छिनत्तु भगवान् धन्वन्तरिः सन्ततम् ? ॥

* * * *

कोट्यर्धत्रयरोमकूपजनितं चाष्टाशतं शस्यकं
नाडी सप्तनवं नखद्वयदशं द्रोणं च मूत्रं मलम् ।
रक्तेनैव शिवद्वयं च सलिलं शुक्लं च कटुद्वयं
हृत्पित्तं कुडुबद्वयं त्रिकुडुबं श्लेष्मामरुत्पर्वतम् ॥

* * * *

कटुजं दाडिमं मुस्ता धातकी बिल्ववालुकम् ।
लोध्रचन्दनपादानि कषायं मधुना पिबेत् ।
आमे सशूलरक्ते च अतीसारप्रवाहिकान् ॥

* * * *

कण्ठकूजनसन्नि(पात)निदानम् ।

शिरोतिकण्ठग्रहमोहतापदाहज्वरारोचकवातपित्तः ।
अनुग्रहस्तापविलापमूर्च्छो स्यात्कण्ठकूजः किल कष्टसाध्यः ॥

* * * *

रसभूपतियोगः—

तुल्यौ पारदगन्धकौ मधुकरं तुल्यौऽशतुल्यं तयोः
खल्वे हंसपदीरसाद्दिनयुगं संमर्दयेत् तादृशम् ।
पिष्ट्वा काचघटे वटीकृतवतस्सूतांशशुल्बेन तत्
कुप्यास्यं विनिरुध्य वासरयुगं गाढाग्निमुद्दीपयेत् ॥

End:

श्वेतगुञ्जार्क्षसंयुक्तं शमीबीजेन मासतः ।
आत्मासर्वसमं तोयं पिता पुत्रेण मोहिनी ॥
द्राविं द्रावि महाद्रावि मधुकर्पूरटङ्कणम् ।

No. 13234. वैद्यविषयः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1¼ inches. Pages, 59. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Gives the treatment of diseases and the method of preparing certain medicines, etc.

Beginning:

भगन्धरचिकित्सा—

गुदस्य द्व्यङ्गुले भागे दीपकः स्याद्भगन्धरः ।
विशेषात्प्राणनिर्दिष्टं तत्र कार्यं विजानतः ॥

* * * *

उदयमार्ताण्डरसः—

पारदं द्विगुणं गन्धं गन्धतुल्यने तालकम् ।
तालकं च शिलायोज्यं शिलाद्विगुणहिङ्गुलम् ॥
हिङ्गुलार्धं मृतं ताम्रं ताम्रतुल्येन टङ्कणम् ।
टङ्कणं छत्रिणं व्योषं व्योषद्विगुणममृतम् ॥
अर्कमूलकषायेण दिव्यमार्ताण्डनामयो(युक्) ।

गुञ्जाप्रमाणं वटकः सन्निपाताः त्रयोदश ॥
सर्वरोगं निहन्त्याशु सर्वानुपानसम्मतम् ।

End:

विश्वं धान्यगुडं चिश्वा समुस्तोशिरचन्दनैः ।
काथं क्षौद्रेण संपीत्वा तृतीयज्वरसाधनम् ॥

* • * •

धात्रीविलङ्गं त्रिकटुं च मुस्ता व्योषश्च पथ्या त्रिवृतत्रिभागम् ।
चूर्णं समं शर्करया समेतमुष्णोदकेन पिबते नराणाम् ॥

No. **13235.** वैद्यविषयः, कर्णाटकटीकासहितः.

VAIDYAVIṢAYAḤ WITH KANARESE MEANING.

Pages, 2. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 140*a* of the MS. described under No. 2421.

Similar to the above; with Kanarese meaning.

Beginning:

दुर्गन्धे चर्मति(देहे) व्रणमु(जु)षि सुषिरे मूत्ररेतःप्रवाहे
मांसासृक्कर्दमार्द्रे क्रिमिकुलनिचये दुर्गमे दुर्निरीक्ष्ये ।
विष्ठाद्वारोपकण्ठे गुदविवरगलद्वायुधूमात्तधूपे
कामान्धाः कामिनीनां कटितटनिकटे गर्तवत्युत्थमोहाः ॥

कल्कं वरालकणदीप्यकबिल्वशुण्ठी मोचास्थिधात(कि)ससैन्धवजीरकाणाम् ।
तक्रेण चैव न(व)नाथमपाकरोति सर्वातिसारमरुचिं ज्वरमाशु पीतम् ॥

दाडिम्याम्रकपित्थबिल्वफलकं मोचारसं धातकी
साजामोदकशुक्लकन्दकटुजासाविश्वमारग्वधम् ।
मुस्तादीप्यकमिन्द्रणाद्विचरणालोध्रं सहासं(युतं)
दाडिम्यादिगणा दशाष्टकमिदं सेव्यं दधि माहिषम् ॥

End:

अजीर्णवातं गुदगुल्मवातं वातप्रमेयं(हं)विषमं च वातम् ।
विषूचिकाकामिलपाण्डुरोगं श्वासं च कासं च हरिप्रणीतम् ॥

No. **13236.** वैद्यविषयः, कर्णाटकटीकासहितः.

VAIDYAVIṢAYAḤ WITH KANARESE MEANING.

Pages, 13. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 14*b* of the MS. described under No. 13217.

On the treatment of maladies affecting the eyes, the head, the stomach, etc., and of certain loathsome diseases, such as leprosy, etc.

Beginning :

नञ्जुण्डेशमितिख्यातं लोकेषु [प्रार्थि]वाञ्छित(प्रदम्) ।
कुक्षिरोगशिरोरोगनेत्रशूले भगन्धरः ॥
एतेऽपस्मारकुष्ठादिकर्णजा दोषजापि वा ।
तत्स्थानमृत्तिकास्पर्शात् सद्यो नश्यन्ति(न्त्य)संशयः ॥
वर्षादो देवकुसुममीश्वरी सहजेरिता ।
वन्ध्या कर्कोटकी धान्यं वचात्वक्कु(ष्ठ)नागरम् ॥

End :

मुस्त्येलाग्निविलङ्गयष्टिरजनीमाञ्जिष्ठपाठावचा
शुण्ठी रोहिणिका फलत्रयवृषा मृद्वीकदार्वायुतम् ।
गव्येषु प्रतिपादितं घृतमिदं शान्तिप्रदं पुष्टिदं
पुत्रायुष्यकरं महाग्रहहरं भूतामयघ्नं परम् ॥

No. **13237.** वैद्यविषयः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 200. Lines 6 on a page.

Begins on fol. 137*a* of the MS. described under No. 1724

Incomplete.

Deals with the preparation of various medicines with an enumeration of the diseases cured by them.

Foll. 138 to 157 contain in Telugu the process of preparing certain medicines.

Beginning :

रसहिङ्गुलतालैश्च कान्तं कनकमभ्रकम् ।
माक्षिकं कुनटी गन्धं ताम्रं नेफालतुत्थकम् ॥
सैन्धवं ह्याखुपाषाणं पिप्पलीमरिचटङ्कणम् ।

* * * *

त्रिकटुकं सर्षपं च अजामोदं हरीतकी ।
जीरकं च समोपेतं तिलतैलेन पेषयेत् ॥

* * * *

कबलग्रहप्रमाणेन आर्द्रक्षौद्रेण संयुतम् ।
वातपैत्त्यश्लेष्मपैत्त्यसर्वपैत्त्यकुलान्तकम् ॥

End :

बिडालमूषकः सर्पवृश्चिकः कुक्कुटश्च सः ।
मर्कटीधूतचिह्नानि ज्वरैते मरणान्तिकम् ॥
कृष्णकल्पे बलारोग्यं श्वेतकल्पे बलक्षयम् ।
रक्तकल्पे त्रिदोषघ्नं पीतकल्पे त्रिदोषजित् ॥
लोहजङ्घादिनिर्मुक्तं कान्तकल्पे विशेषतः ।

No 13238. वैद्यविषयग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAVIṢAYAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 6. Lines, 6 on a page.

Begins on fol 25*a* of the MS. described under No. 13174.

Incomplete.

Gives details regarding the worship to be conducted at the time of the preparation of medicines, etc.

Beginning :

अतः परं प्रवक्ष्यामि रहस्यं भेषजोत्तमम् ।
औषधारम्भसमये पुटपाकान्तरेऽपि च ॥
रसशुद्धिकृताकारि आदौ पूज्यो गणाधिपः ।
रसपूजा ततः कुर्यादघोरागममन्त्रगैः ॥

* * * *

ब्राह्मणान् भोजयेद्द्विश्वानौषधं पञ्चभागकृत् ।
धर्मभागं मित्रभागं द्रव्यभागं दशांशकम् ॥
एकं धन्वन्तरिभागं वैद्यानां ददते नृपः ।
एवं न कुर्याल्लोभेन चिकित्सा निष्फलं भवेत् ॥

End :

पद्मं सुगन्धिकं कुष्ठा धात्रीकतकसमन्वितम् ।
शर्कराद्विगुणं चैव भक्षयेच्छीतवारिणा ॥
हस्तपादाङ्गदाहेषु नेत्रदाहं विशेषतः ।
पैत्यमूर्च्छाज्वरो हन्ति . . . . चन्द्रभाषितम् ॥

No. 13239. वैद्यसारसङ्ग्रहः.

VAIDYASĀRASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. *Pages*, 142. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance old.

Wants the beginning and end.

A medical treatise on diseases and their treatment. In the beginning the different varieties of fever are described.

Beginning:

वातज्वरो वातपित्तज्वरः श्लेष्मज्वरस्तथा ।
वातपित्तज्वरः श्लेष्मवातजं श्लेष्मपित्तजम् ॥
सन्निपातज्वरागन्तुज्वरं दाहादिकज्वरम् ।
पित्तज्वरं चाभिन्यासं कण्ठकुब्जहुताशनम् ॥
ततः प्रायोत(स्त्रायोदशं)जं दोषं पाकज्वरहरं परम् ।
तत्र ज्वरं च विततं ज्वरं चैव प्रलापकम् ॥
वैकल्याभं चाभिघातं ज्वरं चैव भिषग्वरम् ।
तापज्वराभिघातं च ग्रहावेशज्वरं तथा ॥

End:

खदिरं सारचूर्णं च कुडुपद्धयनिक्षिपेत् ।
नारिकेलस्य पानीयं भावयेद्दिवसाष्टकम् ॥
तद्द्विधं क्षीरभाण्योऽयं मर्दयेत्तद्द्विधं क्रमात् ।
आ . . . . . क्षिपेत्तसं सूक्ष्मचूर्णं निधापयेत् ॥
बरालं मधुकं कुष्ठं कस्तूरीकुङ्कुमं हिमम् ।
जातीफलं जातिपत्रं ये . . . . ॥

No. **13240.** वैद्यसारसङ्ग्रहः, कर्णाटकटीकासहितः.

VAIDYASĀRASAṄGRAHAḤ WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1⅜ inches. Pages, 107. Lines, 7 on a page. Character, Nandināgarī and Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Incomplete.

Similar to the above. In the beginning the method of examining the patients, with a view to diagnosing the diseases, is given.

Beginning:

सारः सर्वेषु रोगेषु नाडी जिह्वा च मूत्रकम् ।
परीक्षेत् सततं वैद्यो(द्य)स्तद्विधानं निगद्यते ॥
करं तु दक्षिणं पुंसां वामबाहौ तु योषिताम् ।
प्रकोष्ठमणिबन्धाधः साराणि स्त्रित्रिरङ्गुलैः ॥

* * * *

शिवशक्त्यात्मकत्वाच्च पुरुषाणां च योषिताम् ।
शिवांशो दक्षिणो भागो वामभागस्तु शक्तिजः ॥
तस्मात् पुंसां दक्षहस्ते वामे स्त्रीणां परीक्षयेत् ॥

End:

उत्तराभाद्रपद्यां वै अष्टाविंशतिरात्रकम् ।
अहिर्बुध्न्यां भवेद्रावो गन्धमाल्यैर्बलिं हरेत् ॥

* * * *

त्रिदिनं(विधं) जन्म(नि)धनं प्रत्यमा(रा)ख्ये विपत्करे ।
नक्षत्रे व्याधिनः पुंसः क्लेशाय मरणं यथा ॥

No. **13241.** वैद्यसारसङ्ग्रहः.
VAIDYASĀRASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅜ × 1¼ inches. Pages, 550. Lines, 6 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old. Incomplete.

Similar to the above.

Beginning:

समुद्रं सैन्धवं काचं बिन्दुसौवर्चलं तथा ।
टङ्कणं सान्धिकक्षारं तुल्यं चूर्णं विपाचयेत् ॥

* * * *

हिङ्गुलं च विषं व्योषं टङ्कणं मागधीक्षुमम् ।
श्लक्ष्णपिष्टं गुञ्जयुक्तं रसमानन्दभैरवम् ॥

End:

शोफप्लीहोदराग्निज्वरमदविषमं गुल्मशूलामवाता
. . . . मिति रचितमिदं भाषितं पूज्यपादैः ।

No. **13242.** व्रणचिकित्साग्रन्थः.
VRAṆACIKITSĀGRANTHAḤ.

Pages, 7. Lines, 25 on a page.

Begins on fol. 122*b* of the MS. described under No. 13086.

Wants the beginning and the end.

Deals with the treatment of wounds, etc., and the surgical operations connected therewith.

Beginning:

उदयं शस्त्रकालेऽपि मध्याह्ने शृङ्गकालयेत् ।
अपराह्णे जलूकाभिः त्रिविधं रक्तमुच्यते ॥
शृङ्गं षडङ्गुलं रक्तं जलूकं द्वादशाङ्गुलम् ।
शस्त्रमङ्गुलमात्रेण ब्रह्मणा निर्मितं पुरा ॥

पक्वापक्वनिदानम्—

कूर्माकारं च पक्वानि मत्स्याकारमपक्वकम् ।
बर्बरं च महाघोरं शस्त्रकर्म परीक्षयेत् ॥
श्वेतं च चर्मकुष्ठं च नेत्रवायुधनञ्जयः ।
डमरुकः स शिरोवायुः सर्पमार्जारद्वाश्वकम् ॥

End:

गुग्गुलुदशिगोदन्तस्वर्णक्षीरीकपोतविट् ।
त्रिवृद्दन्तीनिम्बपत्रलाङ्गलीमधुसैन्धवैः ॥
व्रणं विशोधयेद्वस्त्रं सूक्ष्मस्थान् सन्धिमर्मगान् ।

No. 13243. शारीरम्.
ŚĀRĪRAM.

Pages, 19. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13231.

Contains the following Prakaraṇas:—

१. चक्राध्यायः.
२. पिण्डोत्पत्तिः.
३. गर्भोत्पत्तिः.
४. त्रिदोषोत्पत्तिः.
५. मर्मस्थानानि.

A medical treatise dealing with the development of fœtus in the womb and with the various kinds of ailments which a human being is subject to and their origin.

Beginning:

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः स्युः तं नमामि गजाननम् ॥
षट्चक्रं षोडशाधारं त्रिलक्ष्यं व्योमपञ्चकम् ।
स्वदेहे यो न जानाति कथं वैद्यः स उच्यते ॥
आधारं गुदमूर्धे च स्वाधिष्ठानं च लिङ्गकः ।

मणिपूरं नाभिमध्यमनाहतं हृदस्तथा ॥
विशुद्धं कण्ठदेशे तु आज्ञास्थानं बृषोदिशः(?) ।
ये ते षट्चक्रस्थानं च ज्ञात्वा वैद्यः स उच्यते ॥

* * * *

रोमं मांसम् अस्थि चैव नाडी चर्म तथैव च ।
एतेषु पृथिवी गुण्यं शारीरेण स उच्यते ॥
मूत्रश्लेष्म स्वेदकं च रक्तं शुक्लं च दीपिका ।
एतेषु(षा)मुदकं गुण्यं शारीरेण स उच्यते ॥

* * * *

Colophon:

इति शारीरकग्रन्थे चक्राध्यायः सम्पूर्णः ॥

अथ पिण्डोत्पत्तिप्रकरणम्

पञ्चादशाधिकं पीतं मासमेकं शिरोद्भवम् ।
द्विमासं बाहुयुग्मं च त्रिमासं चोदरं भवेत् ॥
चातुर्मासं तु सर्वाङ्गं जीवपूर्णं तु पञ्चमम् ।

End:

एक एकेन दोषेण त्रयो दोषत्रयोद्भवम् ।
त्रिदोषरविजैकश्च इति सप्तविधा मतः ॥
शिरोरोगाष्टशतकं चक्षूरोगाष्टविंशतिः ।
दन्तरोगाश्च पञ्चैते श्लेष्मदशशताश्च सा ॥
कर्णरोगा दश प्रोक्तं कण्ठेऽशीतिगतायुषाः ।
वक्षस्स्थले च त्रिदशं हृद्दले सहस्रपञ्चकम् ॥
नाभित्रीणि सहस्रं च पादे द्विशतपञ्चकम् ।
चर्मे दशषडां भेदा मांसे रक्तगता शतम् ।
हस्ते रोगाश्च पञ्चैते मद्यष्टदशविंशतिः ! ।
शुक्लसप्तदशं वायू(यो)रोगकान्तशरीरभृत् ॥

No. 13244. सकलरोगचिकित्साग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

SAKALARŌGACIKITSĀGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅜ × 1¼ inches. Pages, 302. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

On the preparation of medicines for various kinds of diseases.

Beginning:

पिप्पली पिप्पलीमूलं समं शुण्ठीविभीतकम् ।
कर्षैकं मधुना लेह्यं सर्वकासापनुत्तये ॥
अर्केरण्डस्य पत्राणां रसं पीत्वा स कासजित्
मरीचं च पुराणाज्यं न क्षौद्रं कासजिद्भवेत् ।
दाडिमं त्रिफलाव्योषं त्रयाणां च गुडं समम् ।
चूर्णितं भक्षयेत्कर्षं सर्वकासापनुत्तये ॥

End:

शिग्रुपुष्परसो मर्द्य वटकान् गुञ्जमात्रकम् ।
एकमात्रेण भुक्तं वा वातातीसारनाशनम् ॥
स्त्रीदोषं वातदोषं वा सर्वदोषनिवारणम् ।
शाम्भवीरसविख्यातः सर्वरोगकुलान्तकः ॥

No. 13245. सद्वैद्यजीवनम्.

SADVAIDYAJĪVANAM.

Pages, 33. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 25*a* of the MS. described under No. 13090.

Contains the Ullāsas one to five complete.

Same work as that described under No. 53 on pages 26 and 161 of M. Seshagiri Sastri's Report No. 1.

No. 13246. सद्वैद्यजीवनम्—आन्ध्रटीकासहितम्.

SADVAIDYAJĪVANAM WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 12⅜ × 1⅜ inches. Pages, 32. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Wants the beginning and the end.

Same work as the above.

No. 13247. सद्वैद्यजीवनम्.

SADVAIDYAJĪVANAM.

Substance, paper. Size, 8½ × 6⅝ inches. Pages, 56. Lines, 10 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Nidānaviṣaya 29*a*.

Contains the following Ullāsas :—

१. ज्वरप्रतीकारः.
२. ग्रहिणीप्रतीकारः.
३. कासश्वासविलासिनीकुसुमरोगप्रतकिारः.
४. राजयक्ष्मप्रतीकारः.
५. अनुपानादिविधानम्.

Same work as the above.

No. **13248.** सन्निपातचन्द्रिका, पदचन्द्रिकाव्याख्यासहिता.

SANNIPĀTACANDRIKĀ WITH THE COMMENTARY PADACANDRIKĀ.

Substance, paper. Size, 8 × 4½ inches. Pages, 29. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old. Incomplete.

This work gives the characteristics and other details regarding सन्निपातज्वर or cephalitis, such as its duration, etc., and also the mode of treatment of it. The commentary is by Māṇikya, son of Padmanābha

Beginning:

. . . . साम्यं स्यात्पात्रेऽनुक्ते च मृन्मयम् । एवं पानमानादिकमपि चान्यता बोद्धव्यम् ।

(मू) अमृतारुरुककरास्ना सुरतरुविश्वा हरीतकीकाथः ।
सकलसमीरणरोगान् प्रातः पीतो हरेत्सद्यः ॥

(व्या) अमृता गुडूची रुरुकमेरण्डमूलम् अङ्गे अनुक्ते जटा भवेत् इति वचनात् रास्ना प्रसिद्धा सुरतरुः विश्वा शुण्ठी हरीतकी प्रसिद्धा एषां काथः

* * * *

Colophon:

इति सन्निपातचन्द्रिकायां सन्धिकसन्निपातचिकित्सा प्रथमं प्रकरणम् ॥

(मू) दाहं करोति परितापनमातनोति मोहं ददाति नुदतीति शिरःप्रकम्पम् ।
हिक्कां करोति श्वसनारुचिमङ्गभङ्गं जानीहि तं विबुधवर्जितमन्तिकस्स्यात् ॥

(व्या) अथ त्रिकसन्निपातलक्षणमाह—दाहेति । दाहः प्रतीतः तं करोतीति पुनः परितापनमातनोति परितापनं सन्तापः ।

End:

अथ सन्निपातावधिमाह—

(मू) सन्धिके सप्तदिवसानन्तिके दशवासराः ।
रुग्दाहे विंशतिर्ज्ञेयास्त्रीण्यब्दानि च जिह्वगे ।

शीतगे पक्षमेकं तु तान्द्रिके पञ्चविंशतिः ।
हारिद्रे वासराः सप्त कंण्ठकुब्जे त्रयोदश ॥
कर्णके तु त्रयो मासा भुग्ननेत्रे दिनाष्टकम् ।
रक्तष्ठीवे दशाहानि प्रलापाख्ये चतुर्दश ॥
जिह्वगे षोडशाहानि अभिन्यासे तु पक्षकम् ।
परमायुरिति प्रोक्तं तदर्वाग्वा मृतिर्भवेत् ॥

(व्या) वा पक्षान्तरे, तदर्वाग्वा मृतिर्भवेद्वा पक्षान्तरे तदवधेर्वा मृतिर्मरणं भवेत् । सान्धियुग्मम् ।

टिप्पणं सन्निपातादेर्माणिक्येन कृतं खलु ।
पद्मनाभात्मजेनैषा नामतः पदचान्द्रिका ॥

Colophon :

इति सन्निपातचन्द्रिकायां सन्निपातार्णवः समाप्तः ॥

No. **13249.** सन्निपातादिरोगनिदानम्.

SANNIPĀTĀDIRŌGANIDĀNAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 61. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Aṣṭāṅgahṛdaya 32*a*. Incomplete.

On the diagnosis of the different varieties of सन्निपातज्वर or cephalitis.

Beginning :

कण्ठकुब्जा—

मूर्छामोहप्रलापप्रपतनगुरुतादाहसन्तापकम्प-
दाहः कर्णार्तिमोक्षौ गलहनुयुगलस्तम्भनं मस्तकार्तिः ।
कण्ठश्शूकैरिवार्तः प्रबलतरलसद्वातपित्ते बलासि
मन्दे स्यात्कण्ठकुब्जेत्यधिकदशदिनं मोचनाकष्टसाध्ये ॥
आद्यं श्लेष्मप्रमाणं श्वसनकसनसर्वाङ्गरुक्शोफदाहः
श्लेष्मस्तापो विनिद्रा तनुविगलबलं सान्धिबन्धाङ्गभङ्गः ।
स्वल्पभ्रान्तिर्विशेषाच्छिथिलतरतनुः श्लेष्मवाते प्रकुप्ते
मन्दे पित्ते सुसाध्ये मुनिदिवसगतिः सन्धिगे सन्निपाते ॥

End:

रोगिणः काल आक्रान्त्या चिरं क्रीडां करोति च ।
बिन्दुस्तरति नोन्मज्जेत् भ्रान्तश्चोपरि सर्वतः ॥
न जीवति ध्रुवं रोगी यदा सर्वज्ञभाषितम् ।
तैलबिन्दुर्यदा मूत्रे चालिनी सदृशो भवेत् ॥
स प्रेत एव विज्ञेयः ध्रुवं वैद्यविशारदैः ।
शस्त्रं खण्डं धनुर्दण्डं त्रिशूलं मुसलं हलम् ॥
तैले च लगुडाकारं श्मशानं तत्क्षणाद्भवेत् ।
हंसनाकश्च सम्पूर्णं तटाकं दृश्यते यदि ॥
पद्मरूपं फलाकारं तैलबिन्दुश्रियायुषम् ।

No. **13250.** सारस्वतघृतादियोगः, आन्ध्रटीकासहितः.

SĀRASVATAGHṚTĀDIYŌGAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 10⅞ × 1¼ inches. Pages, 22. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Incomplete.

On the process of preparing of a medicinal ghee named Sārasvataghṛta which is considered to be efficacious in enabling one to speak clearly.

Beginning:

समूलपत्रमादाय ब्राह्मीं प्रक्षाल्य वारिणा ।
उलूखलेन सम्पीड्य रसं वस्त्रेण गोलयेत् ॥
चतुर्गुणं रसे तस्मिन् घृतप्रस्थं विपाचयेत् ।
हरिद्रामल्ककलं चैव चन्द्रिनामाभयं तथा ॥
एतेषां पलिकान् भागान् शेषेण पलिकान् क्रमात् ।
* * * *
एतत्सर्वं समालोड्य शनैर्मृद्वग्निना पचेत् ।
ततः प्राशितमात्रेण वाग्विसिद्धिर्विजायते ॥

End:

हिङ्गूग्रगन्धाबिडशुण्ठिजाजीहरीतकीपुष्करमूलकोष्ठम् ।
भागोत्तरं चूर्णितमेत(व) पिष्टं हिङ्ग्वष्टकं गुल्मगेद ग्रहिण्याम् ॥

No. 13251. सिद्धयोगः.
SIDDHAYŌGAḤ.

Pages, 81. Lines, 12 on a page.

Begins on fol. 99*a* of the MS. described under No. 13094.

Breaks off towards the end of the Viṣādhikāra (the 68th chapter). Wants three leaves in the middle.

A treatise on the treatment of diseases. It consists of 82 chapters according to the printed edition published in the Ānandāśrama Sanskrit Series. The author is Bṛndamuni. The work is also called Bṛndamādhava, apparently from the name of the auhor. According to the India Office Library Catalogue, he refers to the Rugviniścaya of Mādhava.

Beginning:

ध्यात्वा मतं परमतत्त्वविचारवैद्यमात्रेयमुग्रतपसं मनसा प्रणम्य ।
नानामतप्रथितदृष्टफलप्रयोगप्रस्तावबान्सह(वाक्यस)हितैरपि सिद्धयोगः ॥
बृन्देन मन्दमतिनात्महितार्थिनायं संलिख्यते गदविनिश्चयजक्रमणे ।

(रोगमादौ) परीक्षेत ततोऽनन्तरमौषधम् ।
ततः कर्म भिषक्तच्च ज्ञानपूर्वं समादिशेत् ॥
यस्तु रोगमविज्ञाय कर्माण्यारभते भिषक् ।
पुण्यौषधिविधानज्ञस्तस्य सिद्धिर्यदृच्छया ॥
यस्तु रोगविशेषज्ञः स हि भैषज्यकोविदः ।
देशकालप्रमाणज्ञः तस्य सिद्धिर्न संशयः ॥
आदावतो रुजाज्ञानप्रयत्नेन चिकित्सकः ।
साध्यासाध्यविशेषज्ञः ततः कुर्याच्चिकित्सितम ॥
नास्ति रोगो विना दोषैः यस्मात्तस्माद्विचक्षणः ।
अनुक्तमपि दोषाणां लिङ्गैर्व्याधिमुपाचरेत् ॥

* * * *

व्यायामं च व्यवायं च स्नानं चक्र(ङ्क्र)मणानि च ।
ज्वरमुक्तो न सेवेत यावन्न बलवान् भवेत् ॥

Colophon:

इति ज्वरचिकित्सा ॥

End:

वचाहिङ्गुविडङ्गानि सैन्धवं गजपिप्पली ।
पाठा प्रतिविषा व्योषं कश्यपेन विनिर्मितम् ॥

दशाङ्गमगदं पीत्वा सर्वकीटविषं जयेत् ।
कीटदष्टविषाः सर्वे समानाः स्युर्जलौकसाम् ॥
नेत्रं जर्जरपाणिश्च चरेद्रात्रौ तथा दिवा ।
सच्छायाः शब्दवित्रस्ताः प्रणश्यन्तीह पन्नगाः ॥

वर्ज्यः ॥

विरुद्धाध्यशनक्रोधक्षुद्भयायासमैथुनम् ।
वर्जयेद्विषमुक्तोऽपि दिवा स्वप्नं विशेषतः ॥
सोत्कम्पः पुल.

No. 13252. सिद्धसारसंहिता.
SIDDHASĀRASAṀHITĀ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $13\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 166. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

Wants the beginning and end.

Same work as that described under R. No. 799 of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I, Part I-C, which was restored from this MS.

No. 13253. सूतप्रदीपिका.
SŪTAPRADĪPIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 98. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Incomplete.

On the preparation of certain mercurial medicines.

Beginning:

बिभ्राणं शुभ्रवर्णं द्विगुणवनभुजं पञ्चवक्त्रं त्रिनेत्रं
दानं सूतेन्द्रशस्तं सममहिममृतं शङ्खभैषज्यचापम् ।
शूलं खट्वाङ्गबाणं डमरुमसिगदे वह्निमारोग्यमालां
सर्वाभीतिं च दोर्भ्यां भजत रसा महाभैरवं सर्वसिद्ध्यै ॥
अस्ति नीहारनिलयो महानुत्तरदिङ्मुखः ।
उत्तुङ्गशृङ्गसङ्घातलङ्घिताभ्रो महीधरः ॥
धर्मज्ञैश्शिवव्रततत्परैः विजरतैर्भूपैर्महासाधकैः
सम्यग्दिव्यरसायधीन(नादि) सततं कल्पान्तसीमार्थि(भिः) ।

रक्षेत् देहमनन्तपुण्यनिचयैः मुक्तिश्च यस्माद्भवेत्
तद्वक्ष्ये परमाद्भुतं सुखकरं साम्राज्यदं धीमताम् ॥
मूषौषधक्लेदविशेषदोषं लोहौषधं दाह्यमृतस्थिरं च ।
एतद्गुणं व्यस्तगुणं रसेन्द्रं दीर्घायुरारोग्यकृतं भजध्वम् ॥

End:

सर्वाणि तिक्तानि समीरणानि अम्लानि सर्वाणि च पित्तहानि ।
मधूनि सर्वाणि कफानि हन्ति पटोलमध्वामलकौ च पथ्यम् ॥

* * * *

अलर्ककुसुमं पत्रं फलं च कटुतिक्तकम् ।
कासश्वासहरं पथ्यं व्रणघ्नं दीपनं लघुः ॥

(C) MATERIA MEDICA.

No. 13254. अभिधानचूडामणिः.
ABHIDHANACŪḌĀMAṆIḤ.

Pages, 204. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13137.

Contains the Vargas 1 to 7 and 11 to 16 complete and the 17th incomplete.

A dictionary of materia medica: by Narasiṁha Paṇḍita, pupil of Śrikaṇṭha, son of Īśvarasūri. The work is also called Rājanighaṇṭu or Nighaṇṭurāja. The author states that he consulted various dictionaries, such as the Dhanvantarinighaṇṭu, the Madananighaṇṭu, the Halāyudhanighaṇṭu, the Amarakōśa, etc.

Beginning:

श्रीकण्ठाचलमेखलापरिणमत्कुम्भेन्द्रबुद्ध्या रथ-
प्रान्तोत्तम्भितसंहताब्दगलितैः शीतैरपां शीकरैः ।
निर्वाणा मदसंक्षये प्रमुदितास्तेनातपत्रश्रियं
तन्वानेन निरन्तरां दिशतुनः श्रीविष्णुराजो मुदम् ॥
कर्पूरक्षोदगौरं धृतकपिलजलं(टं) तीक्ष्णचन्द्रार्धमौलिं
सौगन्धं च कुरङ्गं वरयुतमभयं दोश्चतुष्कैर्दधानम् ।

वामोत्सङ्गे वहन्तं विविधमणिगणालंकृतामुज्ज्वलाङ्गीं
शर्वाणीं स्वानुरूपां तमनिशममृतेशाख्यमीशं स्मरामि ॥
श्रीमन्महेशनलिनासननिर्जरेन्द्रस्तत्राश्विनावथ ततोऽत्रितनूद्भवश्च ।
धन्वन्तरिश्चरकसुश्रुतसूरिमुख्याः तेऽस्यायुरागमकृतः कृतिनो जयन्तु ॥
[भक्त्या ।
शम्भुं प्रणम्य शिरसा स्वगुरूनुपास्य पित्रोः पदाब्जयुगले प्रणिपत्य
विघ्नेशितारमधिगम्य सरस्वतीं च प्रारम्भि भेषजनिकायनिघण्टुराजः ॥
धन्वन्तरीयमदनादिहलायुधादिविश्वप्रकाश्यमरकोशसशेषराजौ ।
आलोक्य लोकान्विदितांश्च शब्दान् द्रव्याभिधासङ्ग्रह एव सृष्टः ॥
आयुःकृतीनामतुलोपकारं धन्वन्तरिग्रन्थमतानुसारम् ।
आचक्ष्महे लक्षणलक्ष्यसारं नाम्ना स्वयं सर्वरुजापसारम् ॥
निर्देशलक्षणपरीक्षणनिर्णयेन नानाविधौषधविचारपरायणो यः ।
सोदि(ऽधी)त्य यत्सकलमेनमुपैति सर्वं तस्मादयं जयति सर्वनिघण्टुराजः ॥
नानाविधौषधिजवीर्यविपाकभावप्रस्तावनिस्तरणपण्डितचेतनोऽपि ।
मुह्यन्त्यवश्यमनपेक्ष्य निघण्टुमेनं तस्मादयं विरचितो भिषजां हिताय ॥

निघण्टुना विना वैद्यो विद्वान् व्याकरणं विना ।
अनभ्यासेन धानुष्कस्त्रयो हास्यस्य भाजनम् ॥
नानादेशविशेषभाषितवशाद्यत्संस्कृतप्राकृता-
पभ्रंशादिकनाम्नि शब्दगणनाद्रव्याश्च यस्याहृतौ ।
तस्मादत्र तु यावदप्युपकृतिस्तावन्मया गृह्यते
पाथोधिः परिगृह्यते किमखिलं तद्वारि वारांनिधिः ॥
आभीरगोपालपुलिन्दतापसाः पान्थास्तदन्येऽपि च पत्रचारकाः ।
परीक्षितव्या विविधौषधाभिधा रसादिलक्ष्याणि ततः प्रयोजयेत् ॥

* * * *

वर्गानुक्रमणिका —

आनूपादी सदास्मादवनिरुहगडूचीशताह्वादिकौ द्वौ
तस्यान्ते हाटकादिस्तदुपरि पठितः पिप्पलीमूलकादिः ।
शाल्मल्यादिप्रभद्रादिकमनु करवीरादि चाम्रादिकं स्यात्
तस्याग्रे चन्दनादिस्तदनु निगदितः कोमलः काञ्चनादिः ॥

पानीयक्षीरधान्यादिकमनुकथिता मांसमानुष्यकादि
सिंहादिस्स्यात् गजादिस्तदनुभवति सत्त्वादिको मिश्रकादि ।
एकार्थादिस्तदेतैः सततपरिचितैः प्रातिभोऽन्नेन सर्ग
वर्गैस्त्वा साद्यवैद्यो निजमतिहृदयं निस्तरां निश्चिनोति ॥
काश्मीरेण कपर्दिपादकमलद्वन्द्वार्जुनोपार्जित-
श्रीसौभाग्यवशं प्रतापपदवी दाम्ना प्रतिष्ठापिता ।
सोऽयं श्रीनरसिंहनामविदुषा सद्वैद्यविद्यास्थिति-
प्रीत्या प्राप्य सुवर्णराजरचना चित्रोज्ज्वला पीठिका ॥
अन्यत्र विद्यमानत्वादुद(प)योगानपेक्षणात् ।
वृद्धा विस्तरनित्यार्चनोक्तो गुणगणो मया ॥

इति ग्रन्थप्रस्तावना ।

* * * *

Colophon:

इति श्रीवैद्यपतिमूर्धन्यरत्नाभरणश्रीमद्दि(दी)श्वरसूरिसूनुश्रीकण्ठचरणारविन्द-सेवासेवकराजहंसश्रीकाश्मीराद्यवंशाचार्यपरम्परान्वयश्रीनरसिंहपण्डितविरचिते निघण्डुराजापरनामधेयपर्यायवति अभिधानचूडामणौ अनूपादिवर्गः प्रथमः ॥

End:

इत्थं प्रसिद्धधनधान्यगुणस्य वीर्यभेदाभिवर्णन(वि)शृङ्खलवाग्विलासम् ।
आम्नायवर्ग इति कथितम् ।
एता चारणमाषमुद्गमधुरश्रीशारिणस्सन्महा-
नानार्हाबहुधान्यसम्पदुचितानन्ताथते सन्ततम् ।
तेन श्रीगुहरेचि यद्विरचिते नामोक्तिश्चूडामणौ
वर्गोऽयं स्थिति मतिनूत्नरचनाधान्याह्वयः षोडशः ॥

Colophon:

इति श्रीवैद्यराजराजराजहंसश्रीमदीश्वरसूरिसूनुश्रीमदमृतकरगदाशूला-लङ्कारचरणकोमलकनदनिष्यन्दनप्रसादमकरन्दस्वादनीयसुन्दरीन्दिरावेदचित्तसूत्कारश्रीकाश्मीराद्यवंशाचार्यपरम्परान्वयश्रीनृसिंहपण्डितविरचिते निखण्डुराजापरनामवति भोज्यवर्गापरनामधान्यवर्गः षोडशः ॥

मांसम्—

मांसं तु पिशितं क्रव्यं पललं रसमग्रजम् ।
पलं जाङ्गलकं कीशमामिषं च तदुच्यते ॥

* * * *

शल्यमांसं गुरु स्निग्धं दीपनं श्वासकासजित् ।
अस्य द्विप्रसवा वै स्युः कोङ्कणे तुन्दकापयः ॥
गर्हितं तस्य मांसं तु मेध्यं गोरवदुर्ज्वरम ।
इति मृगाः ॥
अथ पक्षिणः ॥
अरण्यकुक्कुटद्रव्यं हृद्यं श्लेष्महरं परम् ।

No. **13255.** अभिधानचूडामणिः.
ABHIDHĀNACŪḌĀMAṆIḤ.

Pages, 45. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13137.
Contains the Vargas one to three
Same work as the above.

No. **13256.** अष्टाङ्गनिघण्टुः, आन्ध्रटीकासहितः.
AṢṬĀṄGANIGHAṆṬUḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 46. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1724.
Complete.

This work purports to give the synonymous names of the medical substances mentioned in the Aṣṭāṅgasaṅgraha of Vāgbhaṭa.

Beginning:

सर्वज्ञाय नमस्कृत्वा द्रव्याणां गुडभाजितम् ।
अष्टाङ्गसङ्ग्रहोक्तानां निघण्टुरभिधीयते ॥

* * * *

विदारी गजवारिष्टा वृषगन्धेक्षुगन्धकः ।
वल्ली पलशगक्षीरा विदारी श्रेष्ठगन्धकम् ॥

* * * *

पञ्चाङ्गुलावर्धमानाश्चिद्रो गन्धर्वहस्तकाः ।
ऊरुभूकास्तवैरण्ड आमण्डो वातनाशनः ॥
रक्तैरण्डो द्वितीयस्तु व्याघ्रो व्याघ्रतलोपमः ।
नकायुदंष्ट्रकाकोलिवृश्चिकाव्योष्ट्रधूमकः ॥

End:

प्रसूनं कुसुमं नामा पुष्पं च कुसुमं स्मृतम् ।
वंशरालो पुष्पसंयुक्तं पक्वं फलमुदाहृतम् ॥

शुष्केन रसकं चैव दलोदं दलजं रसम् ।
औषधं भेषजं पथ्यमगदश्च भिषज्यितम् ॥
क्रियामचिकित्सितं शस्तं प्रायश्चित्तं समाहितम् ।
रोगहारोऽगदङ्कारो भिषग्वैद्यश्चिकित्सकः ॥
शीतांशुमृदुलक्ष्मीभिर्योषासाधनसङ्गतम् ।
क्षीरोधाचयोनिजवः पायाद्धन्वन्तरिस्तथा ॥
नासत्यावश्विनौ दस्रावाश्विनेयौ च तावुभौ ।
रक्षतां देवभिषजौ वैद्यपुत्रस्य राजसा ॥

Colophon:

इति अष्टाङ्गनिघण्टुः समाप्तः ॥

No. 13257. अभिधानरत्नमाला.
ABHIDHĀNARATNAMĀLĀ.

Pages, 77. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 24*a* of the MS. described under No. 1724.

Complete.

Same work as that described under R. No. 321(*a*) of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I, Part I-A.

Name of the scribe: Mājēṭi Sarvēśaliṅga.

No. 13258. अभिधानरत्नमाला, कर्णाटकटीकासहिता.
ABHIDHĀNARATNAMĀLĀ WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅝ × 1⅝ inches. Pages, 90. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, fair. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

The scribe adds—

अब्देऽसौ विकृतौ च वृश्चिकगते सूर्ये सिते पक्षके
श्रोणाद्योडुनि जीववारसहिते लग्ने धनुष्यालिखत् ।
श्रीमद्वेङ्कटनायकस्य कृपया श्रीश्रीनिवासार्यकः
ग्रन्थं सद्गुणपाठषड्रसनिघण्ट्वाख्यं विपाश्चिन्मतम् ॥

विश्वामित्रान्ववाये भवदवतरणो विश्वविद्याविहारी
तार्तीयस्वाम्यशाली गुणगणजलधिः सन्निधौ रङ्गधाम्नः ।
श्रीरङ्गाचार्यसूनुः सह गुणकथनैः षड्साख्यं निघण्टुं
व्यालेखीद्द्वैधविद्याविशदतरमतिः श्रीनिवासार्यवर्यः ॥

No. 13259. अभिधानरत्नमाला, आन्ध्रटीकासहिता.

ABHIDHĀNARATNAMĀLĀ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 18. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 96*a*. The other works herein are Auṣadhayōgamu 1*a*, Vaidyaviṣaya (Telugu) 18*a*, Auṣadhayōga with Telugu meaning 27*a*, Vaidyacintāmaṇi 37*a*, Auṣadhayōga (with Telugu meaning) 105*a* and 155*a*, Sahadēvapaśuśāstramu 146*a*, Prativiṣanighaṇṭu (Telugu) 162*a*.

Breaks off in the fifth Skandha.

Same work as the above, and with meaning in Telugu.

No. 13260. अभिधानरत्नमाला, आन्ध्रटीकासहिता.

ABHIDHĀNARATNAMĀLĀ WITH TELUGU MEANING.

Substance, paper. Size, $8\frac{5}{8} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Pages, 33. Lines, 23 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, new.

Breaks off in the fifth Skandha.

Same work as the above.

No. 13261. आभिधानरत्नमाला, आन्ध्रटीकासहिता.

ABHIDHĀNARATNAMĀLĀ WITH TELUGU MEANING.

Substance, paper. Size, $11 \times 8\frac{3}{4}$ inches. Pages, 21. Lines, 18 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 74*a*. The other works herein are Kālahastiśatakamu 1*a*, Kāñcīpuṣpamañjarī 26*a*, Aruṇācalamañjarī 42*a*, Vētālapañcaviṁśati 57*a*.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 13262. अभिधानरत्नमाला.
ABHIDHĀNARATNAMĀLĀ.

Pages, 138. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13222.

Complete in six Skandhas.

Same work as the above.

Date of copying: Friday, the 30th day of the bright fortnight of the Māgha month in the year Khara.

No. 13263. गुणपाठः.
GUṆAPĀṬHAḤ.

Substance, paper. Size, $13\frac{1}{8} \times 8\frac{1}{8}$ inches. Pages, 28. Lines, 20 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Vaidyacintāmaṇi (with Tamil meaning) 14*b*, Jātakayōgārṇava 141*a*, Jātakakalānidhi 159*a*.

Complete.

A treatise in *materia medica*: by Aruṇagiri, son of Rāmacandra of Bhārgavagōtra. The author is stated to have been well-versed in Vēdānta. He salutes Aruṇādrīśa and is probably a native of Tiruvaṇṇāmalai in the South Arcot district or of some place near it.

Beginning:

श्रीमन्मानसपङ्कजान्तरलसन्माणिक्यपीठान्तरे
नत्वा पीनकुचासमेतमरुणाद्रीशं मनोऽभीष्टदम् ।
वेदान्ताब्धिनिशाकरोऽरुणगिरिः श्रीरामचन्द्रात्मजः
सत्सारं दिनकृत्यवैभवगुणं वक्ष्याम्यहं प्रस्फुटम् ॥
विश्वोत्पत्तिरुदाहृता प्रथमतः साक्षात्परब्रह्मणः
चिच्छक्तिस्त्रिगुणात्मिका प्रभविता ताभ्यामभूत्पुष्कलम् ।
आकाशादनिलस्ततोऽग्निरनलादापश्च ताभ्यां मही
मह्या ओषधयस्ततोऽन्नमभवल्लोकस्तयोतास्त(थासीत्त)तः ॥
तत्पञ्चीकृतपञ्चभूतजनितैस्तैस्तैः शरीरं भवेत्
आधिव्याधिजराविपद्भयरतीनिद्राशनैः संयुतम् ।
प्राक्कर्मानुभवैककारणवपुः प्राप्तं भवेज्ज्यानवै-
हीनाद्यण्डजपिण्डजो भजवरस्वेदोद्भवः प्राणिनाम्(?) ॥

नरदेहप्रमाणम्—

धातुश्चर्ममलादिवायुदशभिः सप्तैः शतैः स्नायुभिः
सूक्ष्मं सायुतलक्षलक्षगुणितं स्थौल्यं चतुर्विंशतिः ।
कोट्यर्धत्रयरोमकूपनिचयं मांसं शतं शल्यकं
सन्धिश्चाष्टसहस्रकं पृतुचतुर्मर्माणि सं शोडश(?) ॥

*   *   *   *

श्लेष्मप्रकृति—

दूर्वारोचनपद्मकाञ्चननिभः कृष्णालकश्चाल्पभुक्
पुष्टिस्सिंहरवः करीन्द्रगमनः काठिन्यकायो नरः ।
सौम्यः सत्त्वगुणान्वितोऽतिविमलो धीरः सुखी साहसी
द्वात्रिंशद्वपुलक्षणैरभिमतः श्लेष्मप्रकृत्यान्वितः ॥

End:

श्रीमद्भार्गवगोत्रसम्भवमहावेदान्तवार्धीन्दुना
सद्वाक्यैररुणाचलाह्वयभिषक्श्रेष्ठव(ष्ठेन)चोक्तं मया ।
इत्थं सर्वभिषक्प्रमोदजनकं तच्छास्त्रसारानुगं
कृत्याकृत्यसमस्तवस्तुसुगुणं सर्वोपकारात्मकम् ॥

Colophon:

गुणपाठस्समाप्तः ॥

No. **13264.** गुणपाठः.

GUṆAPĀṬHAḤ.

Substance, paper. Size, 9 × $6\frac{3}{8}$ inches. Pages, 3. Lines, 30 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 22*a*. The other work herein is Cārucaryā 1*a*.

Wants the beginning and the end.

Gives chiefly the medical properties of substances. A stanza in the beginning contains salutation to Jina and proposes to describe the qualities of the shades of various trees.

Date of transcription: Thursday, the 5th day of the dark fortnight of the Caitra month in the year Virōdhi.

Beginning:

जम्बीरं फलमग्निदीपनकरं श्लेष्मानिलघ्नं लघु
श्वासाद्योचकनाशनं क्रिमिहरं रूक्षं सुगन्धि प्रियम् ।

वृष्यं छर्दिकरं तथासुजननं भुक्तस्य शूलापहं
तृष्णाघ्नं मुखशुद्धिकृद्वितनुते पैत्त्यस्य वृ(व्य)द्धिं परम् ॥

* * * *

भोजनादौ घृतापोशं मल्ल(चुल)कप्रमितं वनम् ।
आयुरारोग्यवृद्धिं च करोति परिशीतलम् ॥
श्रीमाद्यं जिनमानम्य कायजेषु निवारणम् ।
आयुर्वेदार्थमुत्पन्नच्छायावर्गो निगद्यते ॥
रम्भामनोहरच्छाया तृष्णापैत्त्यविनाशिनी ।
शीतला लघुदोषघ्नी नेत्रयोश्चन्द्रशीतला ॥

End:

धारोष्णममृतं गव्यं धा(रा)शीतं त्रिदोषलम् ।
पाणिशर्करया युक्तं पातव्यं प्रस्थमात्रकम् ॥
निरुक्तवर्गे फलनारिकेलजले विनिक्षिप्य मुहूर्तमात्रम् ।
पचेत् गृहीत्वा हिमवालुकेन निक्षिप्य यामद्वयमात्रमेव ॥

No. 13265. गुणपाठः.
GUṆAPĀṬHAḤ.

Substance, paper. Size, 11 × 8⅜ inches. Pages, 4. Lines, 17 on a pag Character, Dēvanāgarī and Grantha. Condition, good. Appearanc new.

Begins on fol. 30*a*. The other works herein are **Cārucaryā** 1 **Vakuḷāraṇyamāhātmya** 33*a*.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 13266. गुणपाठः.
GUṆAPĀṬHAḤ.

Pages, 19. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 126*a* of the MS. described under No. 1724.

Wants the beginning and the end.

Deals with the following topics :—

१. क्षरिवर्ग.
२. दधिवर्ग.
३. तक्रवर्ग.
४. वृक्षवर्ग with meaning.

Beginning :

साधारणक्षीरगुणः—

स्वादुपाकरसास्निग्धमोजस्यं धातुवर्धनम् ।
वातपित्तहरं वृष्यं श्लेष्मलं गुरु शीतलम् ॥
प्रायः पयो विशेषेण शुक्रधातुविवर्धनम् ।

* * * *

ग्रन्थान्तरे—

गवां सितानां वातघ्नं कृष्णानां पित्तनाशनम् ।
कफघ्नं रक्तवर्णानां कपिलानां त्रिदोषजित् ॥

End :

सुरकाष्ठं भद्रदारु देवपर्यायवाचकः ।

सुराणां काष्ठं सुरकाष्ठं, भद्रं च तत् दारु च भद्रदारु, देवानां दारु देवदारु । एते देवदारुवृक्षनामानि.

No. **13267.** **चारुचर्या.**

CĀRUCARYĀ.

Pages, 69. Lines, 17 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13265.

Complete.

Same work as that described under No. 51, on pages 102, 103, 260 and 261 of M. Seshagiri Sastri's Report No. 2. By Bhōjadēva.

For the end see under the next number.

The scribe adds—

भवाब्दचैत्रमलिननवम्यां रविवासरे ।
तातदेशिकदासेन लिखितं चारुचर्यकम् ॥

No. **13268.** **चारुचर्या.**

CĀRUCARYĀ.

Pages, 42. Lines, 30 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13264.

Complete.

Same work as the above.

End :

स्नानानुलेपनहिमानिलखण्डखाद्यैः शीताम्बुदुग्धदधियूषरसाः प्रसन्नाः ।
सेवेत चानुशमनं विरतौ रतस्य तुस्यैवमाशु वपुषः पुनरेति धाम ॥

हिताय राजपुत्राणां सज्जनानां तथैव च ।
चारुचर्यमिदं श्रेष्ठं रचित भोजभूभुजा ॥

Colophon:

इति श्रीमहाराजाधिराजदेवभोजविरचितं चारुचर्यं(र्या) समाप्तः(प्ता) ॥

No. 13269. चारुचर्या.

CĀRUCARYĀ.

Substance, paper. Size, 8 × 6¼ inches. Pages, 11. Lines, 20 on page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 92*b*. The other work herein is Dravyaguṇapāṭha 1…
Complete.

Similar to the above. This work is also attributed to Bhōjadēva.

Beginning:

सुनीतिशास्त्रसद्वैद्यधर्मशास्त्रानुसारतः ।
विरच्यते चारुचर्या भोजभूपेन धीमता ॥

अथ शौचविधिः, दन्तधावनं च—

ब्राह्मे मुहूर्ते उत्तिष्ठेत् (. . .) कृतशौचाविधिस्ततः ॥
प्रातरुत्थाय विधिना (. . .) अत ऊर्ध्वं क्रमेण तु ॥

आयुर्बलं यशो वर्चः प्रजाः पशुवसूनि च ।
ब्रह्म प्रज्ञां च मेधां च त्वं नो देहि वनस्पते ॥

End:

शुश्रूषणं गुरुस्त्रीणां तपस्तीर्थेषु मज्जनम् ।
विद्यायाः सेवनं चैव सततं साधुसङ्गमः ॥
दीनान्धकृपणानां च भ्रातणां चैव पोषणम् ।
कारयेत् सततं भक्त्या कीर्तिलक्ष्मीविवृद्धये ॥
हिताय राजपुत्राणां (. . .) रचिता भोजभूभृता ॥

Colophon:

इति भोजराजचारुचर्या समाप्ता ॥

No. 13270. दक्षिणामूर्तिनिघण्टुः.

DAKṢIṆĀMŪRTINIGHAṆṬUḤ.

Pages, 21. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 85*a* of the MS. described under No. 1724.

Contains the first two Skandhas.

A dictionary of materia medica, attributed to Dakṣaṇāmūrti.

Beginning:

गोकण्टकोष्पदङ्ग(छगन्ध)श्च स्थलशृङ्गाटकक्षुरः ।
वनशृङ्गाटकश्चैव फलश्च स्वादुकण्टकः ॥
त्रिकण्टको गोक्षुरको गोक्षुरः कटगोक्षुरः ।
भक्ष्यशाका भक्ष्यरश्च भक्षरच्छत्रकण्टकः ॥

* * * *

Colophon:

इति दक्षिणामूर्तिनिघण्टुप्रथमस्कन्धः ॥

End:

सहस्रवेधिपिण्याको रामठं भस्म सिंहकम् ।
अगूढगन्धमत्युग्रं जरणं धूपसूपकम् ॥
सुगन्धिकं च बाह्लीकं रक्षघ्नो भूतनाशनम् ।
जन्तुघ्नं केसरो हिङ्गु जन्तुगं परिकीर्तितम् ॥

कर्कटशृङ्गी—

शृङ्गी कर्कटकीशृङ्गी वराङ्गी कासनाशनी ।
कुलीरशृङ्गी कर्काटी शृङ्गीति परिकीर्तितः ॥
गजाह्वः कृत्रिमा कोला वल्ली च करिपिप्पली ।
श्रेयसी कपिवल्ली च वसुरश्चविकाफलम् ॥

Colophon:

श्रीदक्षिणामूर्तिनिघण्टौ द्वितीयस्कन्धः ॥

No. 13271. देहलक्षणम्.

DĒHALAKṢAṆAM.

Pages, 9. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 21*a* of the MS. described under No. 7991, wherein this work has been omitted to be mentioned in the list of other works given therein.

Incomplete.

On the properties of the various parts and organs which go to make up the human body and which are considered to be the modifications of the five elements (Pañcabhūtas).

Beginning:

शिरो मांसास्थिरोमाणि त्वक् च पञ्च महीगुणाः ।
मज्जशुक्लोऽप्यसृङ्मेदो मूत्राण्येता अपां गुणाः ॥

निद्रादाहक्षुधालस्यमैथुनान्यनले गुणाः ।
वायोस्यचलदानस्थिनिधावनचकुमारिणाम् ॥
वेगं वैरं पथं लोहं जीवनं वीर्यतो गुणाः ।
तत्त्वानि षण्णवत्यत्वात् तानि स्पष्टं विचक्षते ॥
पञ्च ज्ञानेन्द्रियाण्याहुः तथा कर्मेन्द्रियाणि च ।
चतुष्कमन्तःकरणं प्रकृतिः सप्तधा भवेत् ।
पञ्चकोशः सप्तधातुः वायवश्च चतुर्दश ॥

* * * *

समं कुर्याच्च सर्वत्र समानस्तत्र चोदितः ।
स्तम्भनच्छर्दिजृम्भादि नागवायोः क्रिया मता ॥
हासं मुखविकारश्च रोमाञ्चाक्षिनिमीलनम् ।
कूर्मः प्रकुरुते नित्यं क्रकरेन्द्रद्विरोचकः ॥
रोदनक्षुतकर्ता च देवदत्तास्तुदा(धा)वकः ।
विहङ्गे वायसानां च ग्रहे वा पक्षिसंकुले ॥
मात्राद्यशुचिभावेऽपि तथा पथ्यादिसेवने ।
यस्मिन् काले तु निष्क्रान्ता यात्रा सा वेश्मनेऽबला ॥
पक्षिग्रहेण यो ग्रस्तस्तेन बालं प्रबाधते ।

End:

पलाशपुष्पैर्वि(ः पि)ष्टैर्वा पुष्पैः सहचरस्य वा ।
मृत्पिण्डेनाग्निवर्णेन क्षीरसिक्तेन सोष्मणा ॥
स्वेदयेदुच्छ्रितं नाभितुदस्तेन प्रशाम्यति ।
क्षीरादेकपालंक्षरान्नादस्ततोपरोश्लः ॥ (?)
अन्नादश्चाप्यपरस्मात् गृहं पूज्यताद्विधाप्रायः (?) ।

Colophon:

इति समाप्तः ॥

No. **13272.** द्रव्यगुणपाठः.

DRAVYAGUṆAPĀṬHAḤ.

Pages, 130. Lines, 4 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13229.

Incomplete.

Gives the properties of various substances, such as water, milk, curds, buttermilk, butter, etc.

Beginning:

श्रियं त्रिलोकीतिलकायमानामात्यन्तिकीं ज्ञातसमस्ततत्त्वाम् ।
मुवागतिं (?) सम्मतिमुज्ज्वलोक्तिं वन्दे सुरेन्द्रं हतमोहतन्त्र(न्द्र)म् ॥
नत्वा पञ्च गुरून् भक्त्या वैद्यपुत्रहिताय च ।
सर्वशास्त्रानुसारेण लिख्यन्ते द्रव्यनिश्चयाः ॥
प्रणिपत्य गणाधीशं नत्वा देवीं सरस्वतीम् ।
तन्त्रेभ्यः सारमुद्धृत्य वक्ष्ये द्रव्यगुणावलिम् ॥
एकविंशतिभिर्वर्गैर्वक्ष्यमाणैः क्रमादिभिः ।
प्राणिनां मूलमाहारसरसाः षडधिष्ठितः ॥
ते द्रव्यं तद्द्विधा भेदाः द्रव्याद्रव्यमिति स्मृतम् ।
चराचरस्य लोकस्य द्रव्यमेव हि कारणम् ॥
प्रधानमम्बु तत्रापि विश्वं जलमयं तथा ।
तस्मात्तोयस्य वर्गं प्राक् प्रोच्यते तदनन्तरम् ॥
क्षीरस्य दध्नस्तक्रस्य नवनीतस्य सर्पिषः ।
मूत्रस्य तैलस्य क्षोस्य (?) पृथक् स्यान्मधुमद्ययोः ॥
शूकशिम्बिजधान्यानां पक्वान्नस्यामिषस्य च ।
मत्स्यशाकप्रसूनानां मांसपक्वफलस्य च ॥
विविधस्यौषधस्यात्र जलभेदं निरूप्यते ।
अथातः संप्रवक्ष्यामि तोयवर्गं सुविस्तरम् ॥
आपः प्राणस्तु सर्वेषां तस्मादादौ विलिख्यते ।

End:

प्रावृत्य खर्परं तस्य जलजातं प्रकारयेत् ।
दीपाग्निदिवसं प्रोक्तं साङ्गशीतलमुद्धरेत् ॥
पक्षक्लीथमघोयन्त्वं प्रथपौरवउदधिम् (?) ।
सर्वकर्माणि दोषांश्च निर्वर्त्यं जायते दृढम् ॥

No. **13273.** द्रव्यगुणपाठः, आन्ध्रटीकासहितः.

DRAVYAGUṆAPĀṬHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 21. Lines, 32 on a page.

Begins on fol. 100*a* of the MS. described under No. 13190.

Incomplete.

Similar to the above.

Beginning:

सुरासुरशिरोरत्नमरीचिखचिताङ्घ्रये ।
विघ्नान्धकारसूर्याय विघ्नेशाय नमो नमः ॥
ब्रह्मणो म(ह्य)श्विनीपुत्रादत्र्यादिमुनिपुङ्गवात् ।
नत्वा गुरुपदाम्भोजं लिख्यते पाठ्यसङ्ग्रहः ॥
काले कापदयस्सन्ति तेन जीवन्ति जन्तवः ।

* * *

जलसमुदायगुणः—

जीवनं तर्पणं हृद्यं ह्लादि बुद्धिप्रबोधनम् ।
तन्वव्यक्तरसं मृष्टं शीतलघ्वमृतोपमम् ॥
कर्षं गृहीत्वा द्रव्यस्य तोयस्य प्रस्थमापचेत् ।
अर्धावशेषं तद्ग्राह्यं तोयपाकेष्वयं विधिः ॥
मेहप्लीहज्वरे कुष्ठे पानीयं मन्दमाचरेत् ।

End:

चन्द्रकान्तजलं ह्लादि ज्वरदाहविनाशनम् ।

No. **13274.** द्रव्यगुणपाठः.

DRAVYAGUṆAPĀṬHAḤ.

Pages, *50*. Lines, *5 on a page.*

Begins on fol 111*a* of the MS. described under No. 13106.

Incomplete.

Similar to the above.

Name of the scribe: Mājēṭi Sarvēśalinga. Date of transcription: Saturday, the 10th day of the dark fortnight of the Śrāvaṇa month in the year Naḷa.

Beginning:

जलवर्गः—

जीवनं तर्पणं हृद्यं ह्लादि बुद्धिप्रबोधनम् ।
तनु(न्व)व्यक्तरसं हृष्टं शीतलघ्वमृतोपमम् ॥

गङ्गोदकम्—

शीतं स्वादु स्वच्छमत्यन्तरुच्यं पथ्यं चाक्यं पाचकं पापहारि ।
तृष्णामोहध्वंसनं दीपनं च प्रज्ञां धत्ते वारि भागीरथीया(यम्) ॥

End :

तदेव शूलिकाप्रोतमङ्गारेषु विपाचितम् ।
यमधूततरं मांसं तत्पुष्टिबलवर्णकृत् ॥

Colophon :

इति मत्स्यवर्गः समाप्तः ॥

No. 13275. द्रव्यगुणपाठः.

DRAVYAGUṆAPĀṬHAḤ.

Pages, 184. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13269.

Incomplete.

Same work as the above, and with the following additional stanzas in the beginning.

Beginning :

लक्ष्मीनारायणौ वन्दे युक्तौ द्रव्यगुणाविव ।
यो सेवन्ते जनाः सम्यगायुरारोग्यवृद्धये ॥
विघ्नान्धकारमार्ताण्डं प्रज्ञोत्पलनिशाकरम् ।
अघौघकक्षज्वलनं वन्दे वैनायकं महः ॥
शरणं करवाणि शर्मदं ते चरणं वाणि चराचरोपजीव्यम् ।

No. 13276. द्रव्यगुणपाठः.

DRAVYAGUṆAPĀṬHAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 19¾ × 1¾ inches. Pages, 35. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Jainamantrapūjāvidhāna 19*a*, Ārōgyasadana 66*a*, Jainajātakarmādiprayōga (Kanarese) 72*a*.

Incomplete.

Similar to the above.

Beginning :

बीजं श्रुतीनां सुजनं मुनीनां जीवं जना(डा)नां महतोधि(दादि)कानाम् ।
आग्नेयमस्त्रं भवपोत . . . . महः श्यामलमाश्रयामि ॥
तत्रापि पूर्वं ज्ञातव्या द्रव्यनामगुणागुणाः ।
अतस्तयोः . . . . . तैर्ज्ञानं हि क्रियाक्रमाः ॥

हरीतकी शिवा पथ्या चेतकी विजयाभया ।
प्रपथ्या प्रमथामोघा कायस्था व्रणदामृता ॥
जीवनीया हैमवती पूतनामृतनाभया ।

End:

पौष्कराह्वं पद्मपत्रं पौष्करं पुष्कराग्निकम् ।
काश्मीरपुष्करजपावीरं सौतन्धिपावकम् ॥
पौष्करं कटुकं तिक्तमुष्णं वातकफज्वरान् ।
हन्ति शोफारुचिश्वा.

No. **13277.** द्रव्यगुणसङ्ग्रहः.

DRAVYAGUṆASAṄGRAHAḤ.

Pages, 101. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 50*a* of the MS. described under No. 13106.

Incomplete.

Slightly different from the above.

Beginning:

प्रणिपत्य गणाधीशं नत्वा देवीं सरस्वतीम् ।
तन्त्रेभ्यः सारमुद्धृत्य वक्ष्ये द्रव्यगुणादिभिः ॥
एकविंशतिभिर्वर्गैः वक्ष्यमाणैः क्रमादिभिः ।
वक्ष्ये द्रव्यगुणैषीणां प्राचीनामूलमाहरः ॥

End:

रुद्राक्षधारणगुणः—

शिखामेकं मस्तकवलये षट्त्रिंशत्तु कर्णयोरेकैकम् ।
कण्ठद्वारे द्वात्रिंशत् बाहौ . . . . ॥

No. **13278.** द्रव्यनिश्चयसारसङ्ग्रहः, आन्ध्रटीकासहितः.

DRAVYANIŚCAYASĀRASAṄGRAHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 128. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13224.

Incomplete.

A treatise on materia medica. It is accompanied by meaning in Telugu.

Beginning:

शाकं वा वास्तुमत्युष्णं कृमिघ्नं दीपनं लघु ।
दोषघ्नं च बलं . . . . . ॥
शुकाख्यशाकं सुस्वादु सक्षारं श्लेष्मकोपनम् ।
वातपित्तहरं वृष्यं चक्षुष्यं ग्राहि रोचनम् ॥
* * * *

ग्रन्थान्तरे—

अग्निदीप्तिकरं शीतं वातश्लेष्मकरं परम् ।
जीर्णामपित्तमेहं च निहन्ति स्वादु शाकुटम् ॥
* * * *
कटष्णं गुल्मशूलघ्नं पित्तलं दीपनं परम् ।
कासाश्मरीगदहरं कलुकं पुष्पपल्लवम् ॥

Colophon:

इति द्रव्यनिश्चयसारसङ्ग्रहे पुष्पवर्गः ॥

End:

फाणितं गुर्वभिष्यन्दि चयकृन्मूत्रशोधनम् ।
* * * *
दग्धं गुरु शकृन्मूत्रं स्यादभिष्यन्दि बृंहणम् ॥
* * * *
नातिश्लेष्मकरं वातसृष्टमूत्रशकृन्मलम् ।
* * * *
नातिश्लेष्मकरं धोतकृष्टमूत्रशकृन्मलम् ? ॥

No. **13279.** द्रव्यनिश्चयसारसङ्ग्रहगुणपाठः.

DRAVYANIŚCAYASĀRASAṄGRAHAGUṆAPĀṬHAḤ.

Pages, 3. Lines, 32 on a page.

Begins on fol. 11*a* of the MS. described under No. 13190.

Wants the beginning.

The portion contained herein explains how substances and other things effect the predominance or otherwise of the different humours in the human body.

Beginning:

अथ कटुतिक्तकषायरूक्षाल्पप्रमिताशनैः समीरणाक्षुत्पिपासारतिच्छर्दिनिद्राक्षिस्रावजृम्भमधुकासश्रमस्वातिसारनिरूढैः शैत्यभागरना(भोगानारत)क्रियाशोकचित्ताव्यग्रायुर्भयोच्चभाषणजलक्रीडातिलङ्घनैर्व्यायामयानेत्यष्टाशनसेवनैः स्त्रीणां प्रसूतिवैषम्ये च ग्रीष्मेऽनहोरात्रभुक्तं ते वायुः प्रकुप्यन्ति ? ।

* * * *

मधुरास्यताशोफारुचिकण्डूनि श्लेष्मचिह्नानि कथितानि । अथ कटुतिक्त षायकटुष्णरूक्षाहारस्वेदनिष्ठीवनवमनपाचनमामनस्यगण्डूषैः हरिद्रमञ्जिष्ठपीताम्रादिकोलाहलधूपितवाशितवस्त्रवर्गैः ।

End:

मकरकेतनराज्यलक्ष्मीविलासमानानां मदनकेलीकलापकौतूहलविलासिनामत्यन्तप्रगल्भानां शङ्खिनीनां सङ्गमैः सत्कथादान . . राष्ट्रविचारैः श्ले-म श्लथमापद्यते

Colophon:

इति द्रव्यनिश्चयसारसंग्रहगुणपाठस्सम्पूर्णः ॥

* * * *

वमनं वमनार्हस्य शस्तं कुर्यात्तदन्यथा ।
श्वासातिसारसंमोहहृद्रोगविषमज्वरान् ॥

No. **13280**. द्रव्यरत्नावलिः.

DRAVYARATNĀVALIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15¾ × 1⅜ inches. Pages, 186. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Incomplete.

Similar to the work described under No. 13272, but the substances herein are classified under certain groups.

Beginning:

प्राणो भवेत्प्राणभृतां तु नीरं तस्माद्विना नश्यति जीवलोकः ।
तेनैव नित्यं सचराचरं च जगत्सजीवं भवति क्षणेन ॥
तोयक्षीरेक्षुतैलानां वरे . . . ।
. . . देशोऽयं यथा स्थूलमुदाहृतम् ॥
अविस्तृतमसंक्षेपं तोयादिद्रव्यवर्गितम् ।
असंसृष्टमसन्दिग्धं रसवीर्यविपाकतः ॥
जलमेकविधं सर्वं पतत्यैन्द्रं नभस्स्थलात् ।
तत्पतत्पतितं चैव देशकालादपेक्षते ॥
खात्पतत्सोमवाय्वर्कैः सृष्टं कालानुवर्तिभिः ।
शीतोष्णस्निग्धरूक्षाद्यैः यथासन्नमहीगुणैः ॥

* * * *

Colophon:

इति द्रव्यरत्नावल्यां तोयवर्गः ॥

Colophon:

इति द्रव्यरत्नावल्यां समस्तद्रव्यवर्गः ॥

क्षीराश्रितपात्रगुणः—

ताम्रे वातहरं क्षीरं सौवर्णे पित्तनुत्सदा ।
रौप्ये श्लेष्मप्रशमनं कांस्ये रक्तप्रसादनम् ॥

* * * *

गुदपाके मेढ्रपाके मुखपाके हलीमके ।
गर्भिण्यां च विशेषेण वर्जयेदुष्णदो यतः ॥
धातुक्षये रक्तविकारदोषे वान्तिश्रमस्तोदविषग्रहेषु ।
जीर्णज्वरे शैथिलसन्निपाते जलं प्रशस्तं कृतशीतलं तु ॥
उष्णं शीतं च सलिलं विरुद्धं मिश्रितं च यत् ।
ताटाकं चाम्बु कू(कौ)पं च न द्वयं मिश्रितं पिबेत् ॥

No. 13281. द्रव्यरत्नावलिः.
DRAVYARATNĀVALIḤ.

Pages, 136. Lines, 26 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13117.

Wants the beginning and the end.

Same work as the above.

No. 13282. द्रव्यवैशेषिकम्.
DRAVYAVAIŚEṢIKAM.

Pages, 11. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13182.

Complete.

Gives the special properties of substances according as they undergo certain changes and also the various kinds of measures as well as weights to be used when mixing the substances in proper proportions for medicinal purposes.

Beginning:

शुष्कमार्द्रं द्रवं चेति द्रव्यं त्रेधा द्रवं पुनः ।
निरामं साममिति च द्वेधा तैलं घृतं मधु ॥

निराममन्ये तु रसः काथादित्य(पि)मन्यते ।
सामन्तु मूत्रपानीयकाश्चिकादि . . . ॥
उन्मानं च तुलामानमिति मानं द्विधा मतम् ।
उन्मानं कुडुबादि स्यात् तुलामानं पलादिकम् ॥
एवं च नित्यशुष्काणामुक्ता तु तदलाभतः ।
द्विगुणं योजयेद्द्रव्यमार्द्रं सद्यः समुद्धृतम् ॥
नित्यार्द्रं . . . तु शुष्कं च द्विगुणं ततः ।
उक्ता तु नित्यमार्द्रस्य नित्यार्द्रं द्विगुणं न च ॥

End:

आढकं चषकं पात्रं भाजनं कदलं मुखम् ।
पाद्यं समुद्रक खं च उच्यते दश नामभिः ॥
शिवं तद्द्वितयं ते द्वे . . . . घटः ।
उन्मानो नल्वणश्चक्रचतुराढकमर्मणः ॥
द्रोणद्वयं तु कलशी तद्द्वयं वहमुच्यते ।
तुलापलशतं तानि विंशतिर्भारमुच्यते ॥

Colophon:

इति द्रव्यवैशेषिकं सम्पूर्णम् ॥

No. **13283.** धन्वन्तरिनिघण्टुः.

DHANVANTARINIGHANṬUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 96. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Rasanighaṇṭu 49*a*, Vaidyaviṣaya 53*a*.

Contains the Vargas one to six.

A work giving the synonymous names of substances as well as their medicinal properties. The work is attributed to Dhanvantari. It has been printed in the Ānandāśrama Sanskrit Series.

Beginning:

क्षीरोदमथने जातमभयं दक्षिणे करे ।
सव्ये च सुधया पूर्णं बिभ्राणं कलशं शुभम् ॥
नीलाम्बरधरं देवं दिव्याभरणभूषितम् ।
राजीवाननमासीनं सर्वैर्देवैरुपासितम् ॥
धन्वन्तरीति विख्यातं चिन्तयेत्सुसमाहितः ।

नमामि धन्वन्तरिमादिदेवं सुरासुरैर्वन्दितपादपद्मम् ।
लोके जरारुग्भयमृत्युनाशं दातारमीशं विविधौषधीनाम् ॥
अनेकदेशान्तरभाषितेषु सर्वेष्वथ प्राकृतसंस्कृतेषु ।
गूढेष्वगूढेषु च नामसङ्ख्या द्रव्याभिधानेषु तदौषधेषु ॥
प्रयोजनं यस्य तु यावदेव तावत्स गृह्णाति यथाम्बु कूपात् ।
तथा निघण्ट्वम्बुनिधेरनन्तात् गृह्णाम्यहं किञ्चिदिहैकदेशम् ॥
नामोक्तमेकस्य यदौषधस्य नामापरस्यापि तथैव चोक्तम् ।
शास्त्रेषु लोकेषु च यत्प्रसिद्धं संगृह्यतेऽसौ पुनरुक्तिदोषः ॥
तुल्याभिधानानि तया(था)वशिष्टद्रव्याणि योगेषु निवेशितानि ।
अर्थाधिकारागमसम्प्रदायैः विधाय शास्त्रेण च तान् नियुञ्ज्यात् ॥
किरातगोपालकतापसाश्च वनेचरा ये कुशलास्तथान्ये ।
वदन्ति नानाविधभावमेषां प्रमाणवर्णाकृतिनाममी(जा)ति ॥
तेभ्यः सकाशादुपलभ्य वैद्यः पश्चात्स्वशास्त्रेण विमृश्य बुद्ध्या ।
विकल्पयद्द्रव्यरसप्रभावा विपाकवीर्याणि तथा प्रयोगात् ॥
प्रयोजनाः सन्ति वनेचरास्ते गोपादयः प्राकृतनामतज्ज्ञाः ।
प्रयोजनार्था वचने प्रवृत्तिः यस्मादतः प्राप्त(कृ)तमित्यदोषः ॥

* * * *

तस्मान्निघण्टुरित्येषा नातिसङ्क्षेपविस्तरम् ।
हिताय वैद्यपुत्राणां यथावत्संप्रकाश्यते ॥
द्रव्यावलिविशिष्टानां द्रव्याणां नामनिर्णयम् ।
लोकप्रसिद्धं वक्ष्यामि यथागमपरिक्रमम् ॥
क्वचिदुक्तं विपर्यस्तमिष्टनामैषु तद्यथा ।
मधुपर्णी वेतसारो रोहिणीकटुकादिका ॥
द्रव्यावलिं विना वैद्यास्ते वैद्या हास्यभाजनम् ।
निघण्टुर्वैद्यपुत्राणां तृतीयमिव लोचनम् ॥
पीठिकाधिकारः ॥

* * * *

गुडूच्यतिविषा मूर्वा मञ्जिष्ठा धन्वयादकः ।
वाशा खनिरनिम्बैश्च पिबेत् क्वाथं कफज्वरे ॥

* * * * *

Colophon:

इति धन्वन्तरीयनिघण्टौ शतपुष्पादिको नाम द्वितीयवर्गः

See under the next number for the end.

No. 13284. धन्वन्तरिनिघण्टुः.

DHANVANTARINIGHANṬUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 107. Lines, 6 on page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Vargas one to nine.

Same work as the above, but herein the last Varga, viz., Miśra Varga, is split up into three Vargas, viz, Miśraka, Viṣōpaviṣa and Viṣaghna. In the summary given at the beginning only six Vargas are given.

See under the previous number for the beginning.

End:

शङ्खमूला कद्रुटिका वालिनी शङ्खबीजया ।
शूर्पपर्णी महाकृष्णसहाक्षी सूकरीति च ॥
एते चान्ये च बहवो ये चान्ये प्रथिता भुवि ।

* * * *

विषादिसहवर्गोऽयं नामतः परिकीर्तितम्(:) ।
हिताय सर्वजन्तूनां दिव्यौषधसमन्वितः ॥
गल्लूच्यादि शताह्वादि तथान्यैश्च(न्यच्च)न्दनादि च ।
करवीरादिराम्रादि सुवर्णादिविमिश्रकः ॥
विषोपविषवर्गास्तु विषघ्नास्तु तथैव च ।
इत्येतत्क्रमशो वर्गनाम चैव प्रकीर्तितः ॥

Colophon:

इति धन्वन्तरीयनिघण्टौ नवमो वर्गः ॥

इति धन्वन्तरीयनिघण्टुः समाप्तः ॥

No. 13285. धन्वन्तरिनिघण्टुः.

DHANVANTARINIGHANṬUḤ.

Pages, 28. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 96*a* of the MS. described under No. 1724.

Breaks off in the second Varga.

Same work as the above.

No. 13286. धन्वन्तरिनिघण्टुः, आन्ध्रटीकासहितः.

DHANVANTARINIGHAṆṬUḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 34. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in the second Varga

Same work as the above

No. 13287. धन्वन्तरिनिघण्टुः.

DHANVANTARINIGHAṆṬUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 121. Lines, 6 on a page. Character, Kanarese. Condition, much injured. Appearance, old.

Contains the Vargas one to seven.

Same work as the above.

Date of transcription : Sunday, the 2nd day of the bright fortnight of the Āṣādha month in the year Khara, 1690 Śālivāhana Śakha. Name of the copyist : Aḻagaśiṅgarāyalu.

No. 13288. धन्वन्तरिनिघण्टुः, आन्ध्रटीकासहितः.

DHANVANTARINIGHAṆṬUḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 116. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Vargas one to three, but the second Varga is incomplete and the third Varga wants the beginning.

Same work as the above.

No. 13289. धन्वन्तरिनिघण्टुः, आन्ध्रटीकासहितः.

DHANVANTARINIGHAṆṬUḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 12. Lines, 32 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13190.

Contains the Vargas one to six.

Same work as the above.

No. 13290. धन्वन्तरिनिघण्टुः.

DHANVANTARINIGHAṆṬUḤ.

Pages, 13. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 44*a* of the MS. described under No. 13083.

Wants the beginning in the first Varga and the end in the seco Varga.

Same work as the above.

No. 13291. धन्वन्तरिनिघण्टुः.
DHANVANTARINIGHANṬUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1¼ inches. Pages, 89. Lines, 5 on page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Vargas one to six.

Same work as the above.

This manuscript is said to have been copied by Cāgaṇṭi Gavara and given to Mājēṭi Sarvēśaliṅga. Date of transcription : Sunday, th 1st day of the dark fortnight of the Caitra month in the year Akṣaya.

The following colophon is found herein :—

इति धन्वन्तरिनिघण्टौ योगगणसमुच्चयः समाप्तः ॥

No. 13292. धन्वन्तरिनिघण्टुः, आन्ध्रटीकासहितः.
DHANVANTARINIGHANṬUḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 14¾ × 1⅛ inches. Pages, 114. Lines, 6 on page. Character, Grantha. Condition, very much injured. Appearance, old.

Breaks off in the fifth Varga, but wants the introductory stanzas.

Same work as the above.

No. 13293. धन्वन्तरिनिघण्टुः, द्राविडटीकासहितः.
DHANVANTARINIGHANṬUḤ WITH TAMIL MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 15½ × 1¼ inches. Pages, 66. Lines, 6 on page. Character, Grantha and Tamil. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Vargas three and four only.

Same work as the above. It is accompanied with meaning in Tamil.

No. 13294. धन्वन्तरिनिघण्टुः.
DHANVANTARINIGHANṬUḤ.

Pages, 7. Lines, 32 on a page.

Begins on fol. 7*a* of the MS. described under No. 13190

Complete.

Herein the names of substances are arranged in order according as they are capable of giving one meaning, two-fold meanings, three-fold meanings or more. This work is also attributed to Dhanvantari.

Beginning:

निघण्टुरन्तरा वक्ष्ये नानाद्रव्याश्रितानि तु ।
एकार्थद्वित्रयार्थानि नानार्थानि तथैव च ॥
यथाक्रमेण वक्ष्यामि सावधानमनाः शृणु ।
अथैकार्थानि वक्ष्यन्ते शृणु मे कथितं शुभम् ॥
शतपुष्पा शतसुमा दन्तहस्ती च नागराः ।
भाण्डा गौरीति मञ्जिष्ठा सर्वरसः बहुस्रवा ॥

Colophon:

इत्येकार्थानि ॥

End:

पद्मगन्धोत्पलाकाशे हस्तं हस्ताग्रवादिषु ।
वाद्यभाण्डमुखे चैव प्रोक्तं प्राच्येषु पुष्करम् ॥
यमानिलेन्द्रचन्द्रार्ककपिमण्डूकवारिषु ।
शुककेशवसिंहेषु भुजङ्गेषु हरिः स्मृतः ॥

इति नानार्थानि ।

Colophon:

इति धन्वन्तरिनिघण्टौ नानाद्रव्यार्थज्ञानबोधायां नानार्थान्तः सम्पूर्णः ॥

No. 13295. पथ्यापथ्यवर्गः, आन्ध्रटीकासहितः.
PATHYĀPATHYAVARGAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 31. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 110*a* of the MS. described under No. 1724.

Incomplete.

A treatise on dietetics.

Beginning :

नमः श्रीवर्धमानाय एकद्रव्यस्य लक्षणम् ।
पथ्यापथ्यं प्रवक्ष्यामि सर्वशास्त्रानुसारणी(तः) ।
सैन्धवामृतधान्याकजीरकार्द्रकसंयुतम् ।
तण्डुलीयकवार्ताकपटोलालाबुसाधितम् ॥
गोधूमजीर्णशाल्यन्नं गव्यं क्षीरं घृतं दधि ।
हंसोदकं मुद्गरसं रसेन्द्रस्य हितं विदुः ॥

* * *

कास्यं च गुरु विष्टम्भि तीक्ष्णोष्णं च भृशं तथा
अपथ्यं सूतराजस्य विहितं कथ्यते बुधैः ॥

End :

तुषाहीना विषा मुद्गा सतुषा आढकी विषा ।
कुलुत्थं भर्जितविषा चणका सर्वतो विषा ॥
वार्ताकं कोमलं पथ्यं कूष्माण्डं कोमलं विषम् ।
कपित्थं सर्वदा पथ्यं कदली न कदाचन ॥

No. **13296.** भोजनकुतूहलम्.

BHŌJANAKUTŪHALAM.

Substance, paper. Size, 13¼ × 8¼ inches. Pages, 260. Lines, 17 page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new

Contains the first Pariccheda only.

A treatise on medicine by Raghunātha, pupil of Anantadēva cribing what kind of substances may be taken as food and wha properties are as well as how they should be used as food and connected subjects.

At the end there is an index of subject-matter extending o

Beginning :

नमः प्रचण्डवेतण्डतुण्डाय मृडसूनवे ।
प्रत्यूहतिमिरध्वंससमुद्यत्करभानवे ॥
तस्मै नमः परानन्दमकरन्दरसाप्तये ।
श्रीगुरोः पादपद्माय यत्र मे निश्चलं मनः ॥

नत्वा तत्त्वविदो मुनिमुख्यान् धन्वन्तरिसुखभोज्यगुणज्ञान् ।
भोजनकौतूहलमथ तत्त्वेनानेन जनो निपुणो मुदमीयात् ॥

अथ भोजनविधिः । तत्र "जीर्णो हितं मितं चाद्यात्" इत्यायुर्वेदोपदेशात्, "भोक्तव्यं सघृतं सोष्णं हितं पथ्यं मितं तथा" इति व्यासस्मरणाच्च भोज्यद्रव्याणि तद्गुणाश्चाभिधीयन्ते । तत्र धान्यप्रकरणम् । तच्च त्रिविधम्—तदुक्तं निघण्टुराजे—"प(धा)न्यं भोज्यं च भोगार्हमनघं जीवसाधनम्" इति । वृद्ध्याद्युपजीवनं भोगः जीवसाधनमोषधीभ्योऽन्नम् अन्नात्पुरुष इति श्रुतेः ।

End:

तृष्णाशोषविभेदनं धृतिकरं कान्तिप्रदं श्लेष्मलं
क्षौमं शुक्लमतीव हृद्यममलं पित्तामयध्वंसनम् ।
माञ्जिष्ठं च विदाहिकं च कफकृच्चोष्णं च वातामयं
बार्हरुचिरं सुखश्च कुरुते श्लेष्मापहं च स्मृतम् ॥

इत्युपभोग्यवस्त्रगुणाः ।

इत्थं विमथ्य गुणपांसुसुधाम्बुराशिं लब्धापरामृतरसं सुरतं च तस्मात् ।
निर्मायि भोजनकुतूहलमीश्वराणां तोषाय तेन परितुष्यतु शेषशायी ॥
संसेविता नरवतरतरवश्च दृष्टा येन क्षितौ जनपदेषु च तेषु तेषु ।
भैषज्यतन्त्रमपि नैव कृतं स्वतन्त्रं तेषां कृतेऽपि च कृतं रघुनाथनाम्ना ॥
अनन्तदेवान्मनसा विधायाप्यनन्तदेवस्य विधाय सेवाम् ।
योऽनन्तदेवः प्रथितः पृथिव्यामनन्तदेवः परितोषमेतु ॥

Colophon:

इति श्रीमद्विद्वद्वृन्दवन्द्यपादारविन्दश्रीमदनन्तदेवदयोदयस्य रघुनाथविदुषः कृतौ भोजनकुतूहले द्रव्यगुणागुणकथनं नाम प्रथमः परिच्छेदः ॥

भोः पटुवादाः(ण्डिताः) कृतधियः शृणुतामलां नो
वाचं विविच्य विभवाय चिरं प्रसूताम् ।
संसेवयन्तु विमलं कमलान्तरङ्ग-
मेनं रसं न रसितुं प्रभवन्तु भेकाः ॥
यदि पूतिगन्धबहुले वारिणि बद्धादरः पोत्री ।
स्पृहयति पा(वा)रि न गाङ्गं गुरु गीर्वाणैरपाकृतं किं स्यात् ॥

No. 13297. भोजनकुतूहलम्.

BHŌJANAKUTŪHALAM.

Substance, paper. Size, 11 × 8¾ inches. Pages, 127. Lines, 20 on page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Contains the third Pariccheda complete.

Same work as the above. This Paricchēda deals as to how peopl should conduct themselves during night time. It begins with th conduct and duties of woman under various conditions.

Beginning:

अथ आदौ स्त्रीधर्माः—तत्र प्रोषितभर्तृकाधर्माः ।

विज्ञानेश्वरीये—

क्रीडां शरीरसंस्कारं समाजोत्सवदर्शनम् ।
हास्यं परगृहे यानं त्यजेत् प्रोषितभर्तृका ॥

* * * *

न स्थातव्यं न गन्तव्यं वृक्षमूलेषु सर्वदा ।
न शय्यायां सदा तिष्ठेत् खट्वाच्छायां विवर्जयेत् ॥
शोकं रक्तविमोक्षं च साध्वसं कुक्कुटासनम् ।
व्यवायं च दिवास्वापं रात्रौ जागरणं त्यजेत् ॥
अतिक्षारं तु नाश्नीयादत्यम्लमतिभोजनम् ।
अत्युष्णमतितीक्ष्णं च दुष्टाहारं परित्यजेत् ॥
यस्तु तस्या भवेत् पुत्रश्चिरायुर्वृद्धसंमतः ।
अन्यथा गर्भपतनं समाप्नोति न संशयः ॥

End:

इति विविधनिबन्धाब्धीनगाधान् विगाह्य
प्रबलगुरुसमीक्षानौकया निर्विशेषम् ।
रुचिरतरललामग्राममासाद्य तत्त-
द्विहितविधिविधेयं संभृतं भूतयेऽस्तु ॥
शाखायाः पारिजातस्य कौस्तुभस्या(पि) दीधितेः ।
हेमाद्रेरिव वा सानोरस्तु ग्रन्थस्य गौरवम् ॥
अनेन ग्रन्थरूपेण कौस्तुभश्रीविभासिनी ।
हरेर्वक्षस्स्थले लक्ष्मीः प्रसन्नास्तु महोमयी ॥

प्रमाणविधिरत्नालिसंभृतः सुमनोयुतः ।
ग्रन्थरूपोऽञ्जलिर्भूयाल्लक्ष्मीपतिपदार्पितः ॥
जननीक्लेशकर्तारः सन्त्वन्येषां सुतोच्चयाः ।
जननीतोषभूषायै भूयादेष मदङ्गजः ॥

Colophon:

इति हरपादारविन्दगोविन्दभजनावाप्तविद्यावैभवस्य नतदेवदयोदयस्य श्रीरघुनाथसूरिणः कृतौ भोजनकुतूहले विभावरीविलासस्तृतीयः परिच्छेदः ॥

No. 13298. भोजनकुतूहलम्.

BHŌJANAKUTŪHALAM.

Substance, paper. Size, $8\frac{5}{8} \times 6\frac{7}{8}$ inches. Pages, 92. Lines, 24 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the third Pariccheda complete.

Same work as the above.

No. 13299. मदननिघण्टुः.

MADANANIGHAṆṬUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 51. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Wants the beginning and the end.

Gives the synonymous names of certain substances and then describes their medicinal properties.

Beginning:

यवक्षारः स्मृतं पाक्ये यवजो यवसूकजः ।
यवसूको यवाह्वश्च यवापथ्यो यवाग्रजः ॥

गुणः—

यवक्षारोऽग्निकं श्लेष्मश्वासकासगदामयान् ।
आमार्शग्रहिणीगुल्मं यकृत्प्लीहरुजां जयेत् ॥

सद्यः क्षारगुणः—

स्वर्जिकास्वर्जिकापाख्या सुखवर्चा सुवर्चिका ।
स्वर्जिका तद्गुणा प्रोक्ता विशेषाद्गुल्मशूलनुत ॥

End:

शाकं बर्बरमीषमुष्टिमनिलाश्लेष्मादहं चाग्निकृत
दम्पुंसाधु क्रिमिव्रणां सरकरं दुर्नामगुल्मापहम्(?) ॥

पुष्णन् कुरातातबलानुगुल्मा क्रिमिं जयेदाशु गुदाङ्कुराश्च
गौळीशाकं तु वातघ्नं कफपित्तकरं परम् ।
शोफदुर्नामहृद्यत्वं मूत्रघातेषु सम्मतम् ॥

No. 13300. रसनिघण्टुः.
RASANIGHAṆṬUḤ.

Pages, 8. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 49*a* of the MS. described under No. 13283.

Complete.

A dictionary giving the synonymous names of mercury and other inorganic substances and other connected things.

Beginning:

शिवबीजं सूतराजं पारदं च रसेन्द्रकम् ।
रसराजं रसस्सूतं रुद्ररेतो महारसः ॥
हरवीर्यं रसाग्र्यं च रसनादो रसोत्तमः ।

महारसः—

अभ्र(वै)क्रान्तमाक्षीकविमलाद्रिजसस्यकम् ।
चपलो रसकर्मे(श्चे)ति ज्ञात्वा(ष्टौ) रससङ्ग्रहः ॥

* * * *

अथोपरसाः—

गन्धं गैरिककासीसं काङ्क्षिकाञ्चिसुराष्ट्रजम् ।
तालं नीलाञ्जनं चैव कङ्कुष्ठं चेत्युपारसाः ॥

End:

सिकता वालुका शुक्ता शीतला सूक्ष्मशर्करा ।
प्रवाहोत्था महाश्लक्ष्णा सूक्ष्मा पानीयशर्करा ॥

मृत्तिका—

मृन्मृत्तिका च मृत्स्ना च मृत्सा मृत्स्ना च मृत्तिका ।
कृष्णमृत्कृष्णमृत्स्ना च पाण्डुमृत्स्ना च पाण्डुमृत् ॥
वल्मीके रक्तमृत्स्ना च क्रिमिजं वामलूरुकम् ॥

Colophon:

रसनिघण्टुः समाप्तः ॥

No. 13301. रसनिघण्टुः.
RASANIGHAṆṬUḤ.

Pages, 6. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 106*b* of the MS. described under No. 13082.

Complete.

Same work as the above.

Colophon:

इति महारसनिघण्टुः संपूर्णः ॥

No. 13302. वस्तुगुणकल्पवल्ली, आन्ध्रटीकासहिता.
VASTUGUṆAKALPAVALLĪ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 13. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 41*a* of the MS. described under No. 13122.

Wants the beginning and the end.

On the medical properties of substances used in medical preparations and in dietary.

Beginning:

क्षीरं पट्वम्लादियोगाद्द्विपाके तोयं किट्टं तद्भवेत् द्विःप्रकारम् ।
प्रोक्तं वैद्यं क्षीरपिण्डाह्वयं तत्सर्वान्दोषान् नीत(नाश)येत्स्वादुभेदिः ॥

*   *   *   *

क्षीरसन्तानिका स्निग्धा मधुरा वह्निनाशिनी ।
चक्षुष्या सर्वदोषघ्नी वृष्या गुरुतरा मता ॥

*   *   *   *

Colophon:

इति क्षीरवर्गः ॥

End:

वातघ्नं कफकृत् स्निग्धं बृंहणं नातिपित्तकृत् ।
कुर्यादन्नाभिलाषं च दधिमस्तु परीसृतम् ॥

No. 13303. वस्तुगुणकल्पवल्ली, आन्ध्रटीकासहिता.
VASTUGUṆAKALPAVALLĪ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 14. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 103*a* of the MS. described under No. 13115.

Complete.

Same work as the above.

No. 13304. वस्तुगुणनिर्णयः, आन्ध्रटीकासहितः.

VASTUGUṆANIRṆAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 12¼ × 1¼ inches. Pages, 24. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Incomplete.

Similar to the above.

Beginning:

रुचिकरबलकारी पैत्त्यउन्मदहारी
ज्वरहरक्रमिहारी श्लेष्यशूलानिवारी ।
वम(न)दअ(तुद)तिसारी सर्वगुल्मापहारी
जनयति जठराग्निं जीरकं दीप्यकारी ॥
दिव्यदो दीपनी वृष्यदिव्यतेजो बिलोन्नतः ।
कुष्ठगुल्मरुतं(जं)हन्तिं कफशोफक्रमिं जयेत् ॥
प्राणवातगतारोगांश्चाष्टशूलनिवारणम् ।

जाजीपत्रगुणम्—

जाजीपत्रं च पुष्पं च वीर्यवृद्धिकरं परम् ॥
मधु मेहं च नाशं च करपादविदाहनुत् ।
त्वक्क्षीरी शुक्रमेहानां सर्वमेहनिबर्हणम् ॥

End:

गौलिशाकं तु वातघ्नं कफपित्तकरं स(प)रम् ।
शोफदुर्नामहृत्कृच्छ्रं मूत्रघातेषु सम्मतम् ॥

No. 13305. वैद्यनिघण्टुः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYANIGHAṆṬUḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 148. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 173*a* of the MS. described under No. 13126.

Apparently complete.

Contains an alphabetically arranged list of the names of medical substances with Telugu equivalents for the same.

Name of scribe: Mājēṭi Sarvēśaliṅgam. Date of transcription: Thursday, the 13th day of the bright fortnight of the Āśvija month in the year Rudhirōdgāri.

Beginning:

अर्कलता—యిరువుడు, సురువుడు.

अर्कपुष्पिका—కోలపాల, పాల.

अर्कपर्णी—జిల్లేడు.

अर्कपुष्पी—అంబాళం.

अलर्क—పుచ్చిత.

अकुष्ठवाक्—ధూసర.

अङ्कुरम्—చిగురు.

अङ्कोल—ఊడుగు.

अङ्कोलपुष्पी—చామ.

अग्निपर्णिका—ముయ్యాకుపొన్న

अखिला—దొండ్డ.

—ఎలుక చెవి.

End:

क्षुद्राम्लिका—పులిచించిలం.

क्षुद्रा—బ్రాంకుడు.

क्षुद्राग्निमन्था—తక్కెల.

क्षुद्रोत्पलम्—కాకికల్వ.

क्षुद्विबाधक—భూతాఙ్కుశం.

क्षुरा—పించగ.

क्षुर—పల్లేరు.

क्षेत्रभूति—(క)ర్పూరములు.

No. 13306. वैद्यनिघण्टुः.

VAIDYANIGHAṆṬUḤ.

Substance, (Śrītāla) palm-leaf. Size, 9 × 2 inches. Pages, 120. Lines, 10 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Wants the portion up to टवर्ग in the beginning.

Gives the names of medical substances arranged in alphabetical order with Kanarese meaning for the same.

Beginning:

तूणीर, तूष्णीं, तृट्, तृष्णा, त्र्यूषण, त्रिकटुक ।

End:

सौराष्ट्रम् । हरियोगी । हयमूला ॥

No. 13307. शतश्लोकी, आन्ध्रटीकासहिता.

ŚATAŚLŌKĪ WITH TELUGU MEANING.

Substance, paper. Size, $7\frac{5}{8}$ × 6 inches. Pages, 80. Lines, 13 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Incomplete. Contains the stanzas 1 to 71.

A treatise prescribing certain medical substances for curing various kinds of diseases.

Beginning:

मुस्ता पर्पटधन्वयौषधनिकाभूनिम्बविश्वामृता
मृद्वीका दशमूलनिम्बसहदेव्यारग्वधव्याधयः ।
सेव्याम्भस्सु निषण्णचन्दनबलापाठावरीशारिबा
खर्जूरत्रिफला मधूकमधुकान्यश्वत्थजं वल्कलम् ॥
रास्नानिर्जरदारुचव्यचपलामूलानिमूर्वोत्पलं
मञ्जिष्ठाकणवेणुपत्रकटुकाभार्ङ्गीपटोला निशा ।
स्तन्यक्षोणिभुजङ्गपुष्पलतिकारुद्राक्षगोरोचना
वाशाकेरजलाजवत्सकसितास्सवान्निहन्ति ज्वरान् ॥

See under the next number for the end.

No. 13308. शतश्लोकी, आन्ध्रटीकासहिता.

ŚATAŚLŌKĪ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 112. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

Copying was made by Subbaraya, son of Gunnayya, and was completed on Friday, the 2nd day of the Bhādrapada month in the Rākṣasa year.

See under the previous number for the beginning.

End:

योनिरोगस्य—

रास्नासैन्धवपञ्चकोलमरिचाजाजीद्वयावृश्चिका
गीर्वाणद्रुमहिङ्गुदीप्यकयवक्षाराब्दपाठासिता ।
उग्रागोक्षुरमातुलुङ्गकशिफातैलं तथैरण्डजं
तैलं क्षीरघृतानि च प्रशमयन्त्य . . योन्यामयान् ॥

Colophon:

शतश्लोकी सम्पूर्णा ॥

No. 13309. शतश्लोकी, आन्ध्रटीकासहिता.

ŚATAŚLŌKĪ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 48. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 12065.

Contains the stanzas 1 to 72 only.

Same work as the above.

No. 13310. शतश्लोकी, आन्ध्रटीकासहिता.

ŚATAŚLŌKĪ WITH TELUGU MEANING.

Substance, paper. Size, $9\frac{7}{8} \times 6\frac{3}{4}$ inches. Pages, 37. Lines, 31 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 84*a*.

Contains the stanzas 1 to 99 only.

Same work as the above.

Name of scribe: Mājēṭi Sarvēśalingam. Date of copying: Wednesday, the 3rd day of the bright fortnight of the Āśvayuja month in the year Svabhānu.

No. 13311. शतश्लोकी, आन्ध्रटीकासहिता.

ŚATAŚLŌKĪ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 57. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 178*a* of the MS. described under No. 13204.

Contains the stanzas 1 to 99 only.

Same work as the above.

No. 13312. शतश्लोकी.

ŚATAŚLŌKĪ.

Pages, 18. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 29*a* of the MS. described under No. 13083.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 13313. शतश्लोकी.

ŚATAŚLŌKĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 14. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 225*a*. The other work herein is Vaidyaviṣaya 1*a*.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 13314. शतौषधानि.

ŚATAUṢADHĀNI.

Pages, 8. Lines, 6 on a page. Character, Nandināgarī.

Begins on fol. 130*a* of the MS. described under No. 2898.

Purports to give the names of one hundred substances having valuable medical properties. At the end of the work is an index covering four pages of the names of certain medical substances with a few particulars about them.

Beginning:

काश्मीर्यमघमूलं च सहदेव्यास्तथा परम् ।
अपराजित्तथा गुञ्जा उशीरंकरवीरकौ ॥
अघपारी शङ्खपुष्पी यष्टिकोष्ठककौचकम् ।
असिता विष्णुक्रान्ता च मयूरस्य शिखा तथा ॥

End:

वचा खर्जूरमुस्ता च सर्वौषध्यः प्रकीर्तिताः ।
मूलानि मानिनीक्षिप्तमध्ये तेषां तु हेमजम् ॥
मूलं विधाय यत्नेन दीर्घेण चतुरङ्गुलम् ।

No. **13315.** सारसङ्ग्रहः, द्राविडटीकासहितः.

SĀRASAṄGRAHAḤ WITH TAMIL MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{7}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 54. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains up to the end of the Mānavarga.

Apparently a compilation about the medical properties of substances and their relative importance. A chapter on measures and weights is found at the end of the work.

Beginning:

रागादिरोगान् सततानुषक्तान् अशेषकायप्रसृतानशेषान् ।
औत्सुक्यमोहारतिदान् जघान यः पूर्ववैद्याय नमोऽस्तु तस्मै ॥
वर्गाः पारदलोहरत्नविविधैर्यद्द्रव्यकन्दाश्मस-
त्वक्पत्रैः कुसुमैः फलैश्च लतिकासारैश्च मूलैरपि ।
निर्यासैश्च पयःपट्टद्रुमपचैः कीर्णैश्च पश्वादिभिः
शारीरामयकालमाननिकरैर्युक्ता चतुर्विंशतिः ॥

आदौ रसोत्कर्ष उच्यते--

अल्पमात्रप्रयोगत्वात् उत्प्रसङ्गो भवेन च ।
क्षिप्रमारोग्यदानत्वात ओषधीभ्यो रसोऽधिकः ॥
यन्मूर्छयेत्तस्य निहान्ति मूर्छां बध्नाति यस्तस्य च पाशबन्धनम् ।
यो मारयेत्तं सकरोद्यमारं कस्तेन सूतेन समः कृपाद्रेः ॥
रकारोऽग्निस्वरूपत्वात् सकारः सोम उच्यते ।
अग्निष्टो(सो)मात्मकत्वाच्च रस इत्युच्यते बुधैः ॥

रसो नाम—

रसेन्द्रः पारदः सूतो रसः पादरसः शिवः ।
अयोनिजो रुद्रतेजोऽस्कन्नस्कन्दाकोमरः(?) ॥

End:

माषा द्वादश तोला स्यात् अष्ट तोलाः पलं भवेत् ।
द्वात्रिंशत्पलकं विद्यात् शुभं तु परिकीर्तिताः ॥
शुभस्य तु सहस्रे द्वे भार एवं प्रकीर्तितः ।
तिर्यग्यवोदराण्यष्टौ ऊर्ध्वं वा व्रीहयश्च सः ॥
प्रमाणमङ्गुलस्योक्तं प्रादेशो द्वादशाङ्गुलः ।
प्रादेशद्विगुणोऽरत्निः तस्मात्किष्कुस्ततो धनुः ॥
धनुस्सहस्रं द्वे क्रोशो चतुःक्रोशस्तु योजनः ।
समं तुल्यं समांशं यन्मानमात्रं विधीयते ॥

Colophon:

इति मानवर्गः ॥

No. 13316. हरीतकीभेदाः, आन्ध्रटीकासहिताः.

HARĪTAKĪBHEDĀḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 7. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 63*a* of the MS. described under No. 1724.

Incomplete.

On the characteristic properties of the various kinds of Harītakī (a medicinal plant).

Beginning:

विजया रोहिणी चैव पूतना चामृता तथा ।
जीवन्ती त्रिवृता चैव अभया सप्त कीर्तिताः ॥

End:

अलर्ककुसुमं पत्रं फलञ्च कटुतिक्तकम् ।
कासश्वासहरं कण्ठ्यं व्रणघ्नं दीपनं लघु ॥
अयोग्यः पुरुषो नास्ति अमन्त्रकमनक्षरम् ।
निरौषधलता नास्ति प्रयोगास्तत्र दुर्लभाः ॥

(D) VETERINARY, ETC.

No. 13317. अश्वप्रशंसा.
AŚVAPRAŚAṀSĀ.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{8} \times 9\frac{1}{2}$ inches. Pages, 4. Lines, 17 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Mānapriyamata 2*b*, Aśvāyurvēda 17*a*.

Complete.

A short essay on the importance of horses said to have been taught by Śālihōtra to Suśruta.

Beginning:

शालिहोत्रं मुनिश्रेष्ठं सुश्रुतः परिपृच्छति ।
अश्वप्रशंसामाहात्म्यं न ज्ञातं तत्त्वतो मया ॥
तदहं श्रोतुमिच्छामि विस्तरेण वदस्व मे ।
साधु पृष्टं त्वया पुत्र नृपाणां हितकाम्यया ॥
शृणु सुश्रत सर्वज्ञ तत्प्रभावं प्रचक्ष्महे ।
अश्वैर्हस्तगता पृथ्वी श्रीरश्वैर्विम(लं यशः) ॥
विजयश्च भवेदश्वैः अश्वैर्हर्म्यादिभूषणम् ।
तस्य राज्यं यशो लक्ष्मीधर्मकामार्थसम्पदः ॥
वाजिनो यस्य तिष्ठन्ति सर्वलक्षणसंयुताः ।
अश्वेभ्यः परमं नास्ति राज्ञो विजयकारणम् ॥
तैर्विना न जयस्तस्य वैरिणो वारणैरपि ।

End:

मोक्षात्परा गतिर्नास्ति नास्ति वेदात्परा श्रुतिः ।
नास्ति कृष्णात्परो देवो नास्ति यानं हयात्परम् ॥
वाजिनो यत्र तत्राहं यत्राहं तत्र वाजिनः ।
न ते यत्र न तत्राहं नाहं यत्र न तत्र ते ॥

Colophon:

इति अश्वप्रशंसाध्यायः ॥

No. 13318. अश्वलक्षणशास्त्रम्, आन्ध्रटीकासहितम्.
AŚVALAKṢAṆAŚĀSTRAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 150. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 151*a* of the MS. described under No. 859.

Complete in eight Adhyāyas dealing with the following topics :—

१. अश्वपरीक्षा.
२. वर्णपरीक्षा.
३. पुण्ड्रपुष्पगन्धादिवर्णनम्.
४. शुभाशुभावर्तविचारः.
५. हयवयोज्ञानम्.
६. रेखायुर्ज्ञानादिवर्णनम्.
७. अश्वपोषणविधिः.
८. मर्मविभागः.

A treatise on the different breeds of horses and their characteristics with hints for finding out, the good specimens among them, the duration of their lives, the marks on their bodies, their vital parts, etc., and for feeding them, etc. The work is attributed to Śālihōtra. Reference is also made to a big treatise on this subject by Siṁhadatta. A Telugu rendering is added. The name of the Telugu translator is not given, but he gives introductory and concluding stanzas in Sanskrit.

Date of transcription : Friday, the 7th day of the bright fortnight of the Śrāvaṇa month in the year Svabhānu.

Beginning :

श्रीहयग्रीवाय नमश्चन्द्रिकाकान्तकान्तये ।
उपासकजनाज्ञानतमिस्रासहसस्तये ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत्सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

अभङ्गुरकलादानस्थूललक्षत्वमीयुषे ।
तुङ्गाय महसे तस्मै तुरङ्गाय मुखे नमः ॥

आरभ्यास्मद्गुरुभ्यस्तां ध्यात्वाचार्यपरम्पराम् ।
अश्वलक्षणशास्त्रं तद्व्याकरोम्यान्ध्रभाषया ॥

पुस्तकान्तरदौर्लभ्याद्विशोध्येदं यथामति ।
क्रियतेऽद्याश्वशास्त्रस्य टीका प्रतिपदात्मिका ॥

* * * *

शालिहोत्रमहं वन्दे वेदवेदाङ्गपारगम् ।
अश्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञं शिवध्यानपरायणम् ॥

* * * *

अश्वशास्त्रसमुद्रं तं सिंहदत्तेन भाषितम् ।
वक्ष्यामि लक्षणं कृत्स्नमश्वानां च विशेषतः ॥

* * * *

आदौ ब्रह्मण आनन्दाश्रुजातास्तु तुरगा मुखात् ।
तस्माद्ब्रह्मसमुद्भूता इति ख्यातास्तथाभवन् ॥
ब्रह्मणो नाभिजातास्ते ह्यतश्चैवाग्निसम्भवाः ।

* * * *

दैवैश्च राक्षसैश्चैव मिलित्वा मथिता ध्व(य)तः ।
जाताः समुद्राच्चतख्यातम अश्वा अमृतसम्भवाः ॥

* * * *

Colophon:

इति शालिहोत्रीये परीक्षा नाम प्रथमोऽध्यायः ॥

* * * *

वातपित्तश्लेष्महरा सप्तधातुविवर्धनी ।
इन्द्रियाणां बलकरी गुप्तिशाला च वक्ष्यते ॥

* * * *

निशापामार्गसिद्धार्थनिम्बलोध्रवराटिका ।
कुबेराक्षी दारुनिशा कस्तूरी केसरं तथा ॥
मधूकारग्वधं मोहगुग्गल्वगरुलोचनम् ।

* * * *

देवालयस्य मृत्स्ना च दन्तिवल्मीकमृत्तिका ।
एतानि पिष्ट्वा लेपं च शरीरे कारयेदनु ॥

End:

वदनं च पुरः पादौ पूर्वकाय इति स्मृतम् ।
तन्मध्यो मध्यकायः स्यात् तत्पश्चिम इति स्मृतः ॥

* * * *

शिरोनेत्रमुखं कण्ठकर्णौ वृषणमेहनौ ।
चरणाश्च दश स्थानं तुरगाणां बलं स्मृतम् ॥

* * * *

यानि स्थानानि वर्तन्ते तुरगाणां विशेषतः ।
सामान्यतः शास्त्रकारैरुक्तानि सुबहूनि च ॥
ज्ञातानि ज्ञायमानानि त्वज्ञातानि स्मृतानि च ।
तानि सर्वाणि विज्ञाय ह्युक्तानि च मयाधुना ॥

* * * *

Colophon:

इति शालिहोत्रीये मर्मविभागो नामाष्टमोऽध्यायः ॥

अश्वलक्षणशास्त्रस्था शालिहोत्रर्षिभाषिता ।
विवृतीयं यथामूलमष्टाध्याय्यान्ध्रभाषया ॥

हयग्रीवः प्रसीदन्तां(देतु) व्याख्यामाख्यापयन्मया ।
विचिन्त्यैतां प्रसीदन्तु सन्तः सारस्य चिन्तकाः ॥
अश्वशास्त्रं सम्पूर्णम् ॥

No. 13319. अश्वायुर्वेदः.
AŚVĀYURVĒDAḤ.

Pages, 30. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 3886.

To the end of the Vayōjñāna portion in the Lakṣaṇasthāna.

A work on the characteristics of horses and the treatment of their diseases in six Sthānas: by Gaṇa who professes to summarize the treatises of Śālihōtra, Suśruta, Garga, etc., and calls the work Siddhasaṅgraha. The names of the Sthānas are—(१) लक्षणम्, (२) रसव्याकरणम्, (३) कल्पसूत्रम्, (४) निदानम्, (५) चिकित्सा, (६) रहस्यम्. Each Sthāna consists of a number of chapters, the topics dealt with therein being given in the introductory stanzas extracted below.

Beginning:

अथ अश्वशास्त्रारम्भः—

अतः परं प्रवक्ष्यामि तन्त्रस्यास्य यथाक्रमम् ।
स्थानानां चैव नामानि सूत्राणां च यथाक्रमम् ॥
प्रथमं लक्षणं स्थानमस्मिंस्तन्त्रे प्रकीर्तितम् ।
ततो रसव्याकरणं कल्पसूत्रं तथैव च ॥
निदानं च चिकित्सा च रहस्यं षष्ठमेव च ।
स्थानानि तु षडेतानि शृण्वध्यायंस्ततः परम् ॥
प्रशंसा वाजिनां पूर्वमावर्ताध्यायमेव च ॥
सर्वाङ्गानां परीक्षां च मिश्रकं वाजिलक्षणम् ॥
तत्र वर्णाश्च पुष्पाणि स्वरा गन्धाश्च वाजिनाम् ।
छाया गतिश्च सत्त्वानि निर्दिष्टानि समन्ततः ॥
महादोषास्तालुरागाः कुलानि च वयस्तथा ।
वर्णो राजोपबाह्यश्च प्रदेशाः पुण्ड्रलक्षणम् ॥
लक्षणस्थानमित्येतत् प्रथमं परिकीर्तितम् ।
ततश्च व्याधिनिर्देशः क्रियासूत्रं तथैव च ॥

शाला षड्रृतुकं देशाः कल्पस्कलवणस्य च ।
परिचर्या तुरङ्गाणां सस्यानां च विधिस्तथा ॥
विनिश्चयो रसानां च र(स)वीर्यविनिश्चयः ।
द्रव्याणां गुणदोषाश्च खादनानि तथैव च ॥
दशमूलविधिश्चैव रसव्याकरणं स्मृतम् ।
कल्पसूत्रं स्नेहकल्पं तथैव कटुपिण्डिका ॥
प्रतिपानविधिश्चैव भोजनानां विधिस्तथा ।
स्वेदानामक्षिरोगाणां कल्पौ (तु) समुदाहृतम् ॥
क्षीरवस्तिश्च वाहानामुत्तरो विस्तरेऽपि च ।
वस्तिर्निरोहकल्पश्च कल्पसूत्रं प्रकीर्तितम् ॥
वायोर्निदानं प्रथमं पित्तस्य च कफस्य च ।
रक्तस्यैव तु वाहानां निदानं परिकीर्तितम् ॥
वातपित्तकफानां च रक्तस्य च समासतः ।
साधारणी क्रिया प्रोक्तावर्तानां च चिकित्सितम् ॥
विविधं चोर्ध्वावर्तश्च क्रियावर्तातिसारिणः ।
चिकित्सा मूत्ररोगाणां स्तम्भानां च चिकित्सितम् ॥
एकाङ्गरोगस्य तथा मुखरोगचिकित्सितम् ।
कासानां च चिकित्सोक्ता स्नेहस्य लवणस्य च ॥
धान्यस्य च सुरायाश्च क्षीरस्य सलिलस्य च ।
नाड्याश्च व्यापदासप्तक्रिमिकोष्टुचिकित्सितम् ॥
विदुरग्रहरूपं च हृद्रोगश्च निराणुकः ।
अञ्जलीकारिका चैव कर्णरोगचिकित्सितम् ॥
अश्रुपातचिकित्सा च तथापातबलासकः ।
आमण्डकस्तथोन्नीतः अण्डस्कन्नचिकित्सितम् ॥
अण्डचालिचिकित्सा च पीताण्डस्य चिकित्सितम् ।
रक्ताण्डस्य कफाण्डस्य पूयाण्डस्य चिकित्सितम् ॥
अर्शस्या . . काराणां वालादकाचिकित्सितम् ।
उदराणां तथाष्ठानां प्रस्कन्दस्य चिकित्सितम् ॥
अनुस्कन्दचिकित्सा च रात्रिवातचिकित्सितम् ।
कुष्ठानां चैव दद्रूणां पानायाश्च चिकित्सितम् ॥

दंशपैत्तिकत्वग्दोषाश्वयथुर्द्रौणिकास्तथा ।
मुखजा द्रौणिका हिक्का श्वासाश्चैव तु वाजिनाम् ॥
अतिसाराः कोष्ठराजिशिरोरोगाश्च लिङ्गगाम् (:) ।
पादरोगाश्च वाहानां प्रकुञ्चकप्रकोटकौ ॥
उलूकपादिस्तानरुक् गुदभ्रंशस्तथैव च ।
भाराभिषण्णदोषाश्च योक्राभित्ताप एव च ॥
अभितापो रक्तपित्तं विद्युत्क्षिप्तस्तथैव च ।
अग्निदग्धचिकित्सा च ज्वराणां च चिकित्सितम् ॥
शिङ्घाणिकचिकित्सा च प्रावारकचिकित्सितम् ।
प्रतितूर्णस्तथाण्डाक्षो बुद्बुदः काच एव च ॥
पटलश्च परिस्रावि स्वच्छन्दश्चैव वाजिनाम् ।
नायं प्रेक्षितयः प्रोक्तो नेत्राभिष्यन्द एव च ॥
मुञ्जश्च मुञ्जजालश्च नेत्ररोगाः प्रकीर्तिताः ।
द्विव्रणीया च नाडी च पुण्डरीकग्रहस्तथा ॥
अर्बुदश्चाल्पविज्ञानं नष्टशल्यस्तथैव च ।
भग्नलक्षणमश्वानां भग्नस्य च चिकित्सितम् ॥
विषतन्त्रं च वाहानां तथैव च रसायनम् ।
वाजीकरणसूत्रं च ग्रहा अप्येकविंशतिः ॥
एवं चिकित्सितं प्रोक्तं रहस्यमधुना शृणु ।
प्रत्याख्यानीयनामानि स्पष्टस्यारिष्टमेव च ॥
उपसर्गश्चातिर्यस्तु शास्त्रसङ्ग्रहसंज्ञितम् ।
रहस्यस्थानमित्येतत् षष्ठं सम्परिकीर्तितम् ॥
एवं षडेव स्थानानि सम्प्रवक्ष्याम्यतः परम् ।
लक्षणं प्रकृतीनां तु चातुर्वर्ण्यं तथैव च ॥
आयुर्ज्ञानं प्रोथरेखासम्भवः सारलक्षणम् ।
अनूकलक्षणं चैकशरीरस्य च लक्षणम् ॥
विकृता(विकृतं) मिश्रं . . . शेषलक्षणम् ।
गर्भसम्भवविज्ञानं शरीरनिचयस्तथा ॥
सूतिकोपक्रमं चैव तुलामानं शरीरजम् ।
प्रजार्थोद्देशविज्ञानं द्रिप्योपक्रम (?) एव च ॥

. . . लक्षणं चैव वन्ध्यायाश्चाप्युपक्रमः ।
हेषितं चैव वाहानां वालप्रकिरणं तथा ॥
ज्वलितं चैव यात्रा च तथैवोत्पात . . . ।
मात्राज्ञानं तथा योगाः शोभा सूकरधाविकम् ॥
क्रयाश्वपरिवेधाश्वस्वातीसम्पातिकस्तथा ।
उत्तमं सप्तमं . . . . सम्परिकीर्तितम् ॥

Colophon:

इति गणकृते सिद्धयोगसङ्ग्रहे शास्त्रसङ्ग्रहाध्यायः ॥

प्रणिपत्य धवलतनुमघतिमिरहरं गोपतिं सशशाङ्कं च ।
अश्वायुर्वेदनिधिं महामतिं शालिहोत्रं च ॥
ये शालिहोत्रसुश्रुतगर्गैः . . . महर्षिभिः पुरा कथिताः ।
स्वे स्वे तुरङ्गशास्त्रे योगाश्चान्ते विकाराणाम् ॥
तेषां मध्ये राजन् सारतरं हयहितार्थमुद्धृत्य ।
रचितस्त्वयं समासेन सङ्ग्रहः सिद्धयोगानाम् ॥
धर्मार्थकामसिद्धिर्यथा तुरङ्गैर्भवेत्तथा पूर्वम् ।
कथितं च महामुनिभिः ततोऽपि वक्ष्ये समुद्देशम् ॥
अश्वैर्हस्तगता ष्ष (पृथ्वी) श्रीरश्वैर्विपुलं यशः ।
विजयश्च भवेदश्वैरश्वैर्हर्म्यादिभूषणम् ॥

* * * *

Colophon:

इत्यश्वायुर्वेदे गणकृते सिद्धसङ्ग्रहे षट्सहस्रसंहितायां प्रथमोऽध्यायः ॥

End:

कृष्णा अष्टमवर्षाणि हरिण्येकादश स्मृतः ।
मक्षिका विंशतिश्चैव त्रयोविंशतिशङ्खजः ॥
षड्विंशतिउलूखश्च चलनं नवविंशतिः ।
वितनव्यञ्जनं प्रोक्तं द्वात्रिंशत्परमायुषः ॥

इति वयोज्ञानम्.

Colophon:

भावे तु कन्यास्थितभास्करे च शुक्ले नवम्यां भृगुवासरे च ।
अश्वस्य शास्त्रं व्यलिखत् नृसिंहः प्रभोर्गणानामधिपस्य तुष्ट्यै ॥

No. 13320. अश्वायुर्वेदः, कर्णाटकटीकासहितः.

AŚVĀYURVĒDAḤ WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $9\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 56. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. *1a*. The other works herein are Aśvalakṣaṇa (Kanarese) 29*a*, Aśvacikitsā (Kanarese) 33*a*.

Wants the beginning and the end in the Lakṣaṇasthāna.

Same work as the above.

No. 13321. अश्वायुर्वेदः.

AŚVĀYURVĒDAḤ.

Pages, 320. Lines, 17 on a page.

Begins on fol. 17*a* of the MS. described under No. 13317.

This is the first of the three volumes in which the work is written, the other two being described under the next two numbers. The work is apparently not complete in three volumes. This treatise in Aśvaśāstra appears to be a compilation from various previously existing works dealing with the origin, characteristics and the treatment of diseases, etc., of horses. There is a commentary for the third stanza only.

Volume I contains—

लक्षणस्थान—

आवर्ताध्याय.

वर्णपुष्पपुण्ड्राध्याय.

सत्त्वाध्याय.

गतिभारयोजनप्रमाणलक्षणाध्याय.

शरीरलक्षणाध्याय.

सर्वाङ्गलक्षणाध्याय.

भद्रमन्द्रमृगराजादिलक्षणाध्याय.

अन्धादिसप्तदोषलक्षणाध्याय.

विकृताविकृतलक्षणाध्याय.

शोभालक्षणाध्याय.

कुलाध्याय.

देशभेदचिकित्सननिरूपणाध्याय.

अभिषेकविधानाध्याय.

महादोषाध्याय.

हर्षितलक्षणाध्याय.

शान्तिप्रकरण.

वालप्रकरणज्वलनधूमोल्कोत्पातयात्रालक्षणाध्याय.

वयोऽवस्थाज्ञानाध्याय.

क्षेत्रदशाध्याय.

क्रयविक्रयाध्याय.

प्रदेशाध्याय.

स्थानसंस्थानावर्तनिरूपणाध्याय.

अष्टादशवर्णभेदनिरूपणाध्याय.

घृतपानाध्याय.

Volume II contains—

उत्तरस्थान—

अग्निवर्णाध्याय.

शालासोपस्कविच्छिन्नाध्याय.

सिद्धिस्थान—

प्रतिपानविध्यध्याय.

क्षारविधिनिरूपणाध्याय.

दाहाध्याय.

शस्त्रव्यापादनाध्याय.

वस्तिचिकित्साध्याय.

आरस्थापनविध्यध्याय.

त्रिवृतनिरूपणाध्याय.

स्वेदोपचाराध्याय.

स्नेहगुणाध्याय.

घृतपानाध्याय.

चतुर्दशग्रहोक्तचिकित्साध्याय.

मृदुग्रहाध्याय.

सुरासवाध्याय.

लवणव्यापनाध्याय.

धान्यगुणाध्याय.

क्षीरगुणाध्याय.

नाडीव्यापदध्याय.

धूमपानाध्याय.

रहस्यस्थान—

रेखानिर्माणाध्याय.

उत्तरस्थान-

सूत्रसङ्ग्रहाध्याय.

आदिसूत्राध्याय.

महाप्रश्नाध्याय.

अण्डसम्भवाध्याय.

त्रिविधरोगविज्ञानीयाध्याय.

दुर्मनोज्ञानाध्याय.

वर्तातिसाराध्याय.

रहस्यस्थान—

सुभिक्षावर्ताध्याय.

रूक्षावर्ताध्याय.

उत्तरस्थान—

मूत्रग्रहाध्याय.

मृगावर्ताध्याय.

शुद्धावर्ताध्याय.

वातोदरदोषाध्याय.

स्नेहावर्ताध्याय.

दशावर्ताध्याय.

प्रस्कन्नाध्याय.

तललिङ्गाध्याय.

कूर्चलिङ्गाध्याय.

अध्यस्थलिङ्गाध्याय.

जान्वादिलिङ्गिताध्याय.

अंसलिङ्गिताध्याय.

त्रिकलिङ्गिताध्याय.

विंशतिलिङ्गिताध्याय.

अनुप्रसन्नाध्याय.

षड्तुकफलगुणवर्णाध्याय.

पादकर्मनिरूपणाध्याय.

अभितापवर्णनाध्याय.

हिक्काचिकित्साध्याय.

श्वासचिकित्साध्याय.

ज्वराध्याय.

सिद्धिस्थान—
गर्भोत्पत्तिवर्णनाध्याय.
उत्तरे तृतीयस्थाने—
शरीरनिचयाध्याय.

शारीरे तृतीयस्थान—
कार्योत्पत्त्यध्याय.

Volume III contains—

सिद्धिस्थान—
शरीरदेशप्रमाणाध्याय.
हीनातिरिक्ताध्याय.
आध्यात्मिकस्थान.
भूताद्युत्पत्तिस्थान—
नवाश्वविभागाध्याय.
शारीरस्थान—
आध्यात्मिकाध्याय.
सिद्धिस्थान—
कार्याकार्याध्याय.
शालाविधिपटल.
यवसपानविधिपटल.
धान्यगुणनिर्वचनपटल.
शारीरस्थान—
अन्नपानाध्याय.
अधिकारचिकित्सितपटल.
सिद्धिस्थानशारीर—
अधिकारचिकित्सितपटल.
शारीरस्थान—
जडादिलक्षणाध्याय.
रसस्कन्धाध्याय.
शारीरस्थान—
यवसरसाध्याय.
श्वयथ्वध्याय.
द्विव्रणीयोगाध्याय.
मूढगर्भचिकित्सनाध्याय.
शल्यनिर्हरणाध्याय.
व्रणाष्टशल्यहरणाध्याय.

Beginning :

नमामि धन्वन्तरिमादिदेवं सुरासुरैर्वन्दितपादपद्मम् ।
लोके जरारुग्भयमृत्युनाशनं दातारमीशं विविधौषधीनाम् ॥
शङ्खं चक्रमुपर्युदस्तश(क)रयोः दिव्यौषधं दक्षिणे
वामेनान्यकरेण सम्भृतसुधां तोडीजलूकावलीम् ।
बिभ्राणः करुणाकरः सुखकरः सर्वामयध्वंसकः
सर्वं मे दुरितं धि(भि)नत्तु भगवान् धन्वन्तरिः सन्ततम् ॥
श्रियं देवीं वन्दे सततशुभसम्भाविफलदां
यतः कान्ता जाता जितपवनवेगा हरिवराः ।

श्रियं लीलाकृष्णा(ष्टा)मपि च बलिनः सर्गपतये
दददुर्येना(ऽमी)भूयः प्रवरगुणगम्भीरगुरवः ॥

अत्र श्रियं लक्ष्मीं वन्द इति क्रियाकारकयोजना । वन्द इति उत्तमपुरुषप्रयोगादेवाहमिति लभ्यते । वादि अभिवादनस्तुत्योरिति धातोः तस्य स्तुतिरपि कर्तव्येत्यर्थः । ननु विशिष्टाधिकृता हि देवता वन्दनीया भवति ।

यतः कान्ता जाता इत्यनेन मनोहरतुरङ्गमाः तस्याः सकाशात्सम्भूताः । तथा चोक्तम्—

पुरा कृतयुगस्यादौ यजतः परमेष्ठिनः ।
दृशोस्तु धूमावृतयोरापतन्नस्रबिन्दवः ॥
तान्पाणिपल्लवे लक्ष्मीर्दधाराशु हयास्तदा ।
जातास्ततस्ते तुरगाः सर्वलक्षणलक्षिताः ॥

* * * *

वेधाप्यधात्सद्गुणिनो हि वाहिनिबन्धबुध्यामरदानवानाम् ।
सर्वार्थदांस्तानधिकृत्य भानुप्रस्थानदुस्थः किमभूदनन्ते ॥

असमसमरचैत्रश्रीविलासैकवासः
कृतदितिसुतस(त्रा:) प्राप्य दिव्याश्वरत्नम् ।
निबिडयति बिडौजाः केवलं त्यक्तचित्तः
रहसि च सह शच्या शश्वदालिङ्गनानि ॥

ये वास्तोष्पतिसम्पदं मखमुखे गत्वा सु(खं) भूभुजा-
माजौ सद्विजयं परश्रियमवस्कन्द्येव मन्ये मुदम् ।
सत्कीर्तिं वितरन्ति कार्तिकसुधाज्योतिर्द्युतिद्योतिनीं
दिव्यत्वं तुरगा यदिष्टमिह तां किं किं (हि) तैः प्राप्यते ॥

स्मृत्वा विभो रूपगतं हयानां तत्प्रेरिताज्वलनशास्त्रमुखं विशन्ति ।
पूर्वोक्ततन्त्रा(न्त्र)कलनाकलितं हि तेषामाचक्ष्महे जननलक्षणमल्पमादौ ॥

कालभेदेन वाहानां चत्वारः सम्भवा मताः ।
द्विविधं सम्भवं केचित्सप्त चाष्ट तथापरे ॥
अग्निबाष्पाण्डपीयूषत्रिदशाशनिसामतः ।
गर्भादष्टविधोत्पत्तिरश्वानां परिकीर्तिता ॥

* * * *

बह्वन्नभक्षी क्षणदाप्रद्वेषी क्षुद्रो हरिच्छिद्रविघातकारी ।
पिशाचसत्त्वस्तुरगो हि शूद्रवासप्रियः क्रूरकुरूपभीरुः ॥

Colophon:

इति हयायुर्वेदलक्षणस्थाने सत्त्वाध्यायः ॥

* * * *

मतान्तरे अर्धमात्राप्रमाणम्—

योजनानि दशायाति दिनैकेन हयोत्तमः ।
मध्यमाष्टौ समायाति षट्सु याति न दुःखितः ॥

Colophon :

इत्यश्वायुर्वेदे शालिहोत्रे लक्षणस्थाने गतिभारयोजनप्रमाणलक्षणाध्यायः ॥

See under No. 13323 sequent for the end.

No. 13322. अश्वायुर्वेदः.

AŚVĀYURVĒDAḤ.

Substance, paper. Size, $11\frac{1}{4} \times 8\frac{3}{4}$ inches. Pages, 344. Lines, 18 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

This is the second of the three volumes referred to under the previous number, wherein see for contents.

Same work as the above.

No. 13323. अश्वायुर्वेदः.

AŚVĀYURVĒDAḤ.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{8} \times 9\frac{7}{8}$ inches. Pages, 153. Lines, 18 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

This is the third of the three volumes referred to under No. 13321 ante, wherein see for contents.

Same work as the above.

See under No. 13321 for the beginning.

End :

यस्य नासास्यतोऽङ्गुल्यौ योषिण्या चापि दूरगम् ।
प्रणष्टं यश्च कालेषु तच्छल्यं व्यञ्जने हितम् ॥
तत्पाचयित्वा कालेन मार्गापन्नं विनिर्दिशेत् ।
व्रणशल्य(स्य)मीमांसा यथावत्परिकीर्तिता ॥

Colophon :

इत्यश्वायुर्वेदे शालिहोत्रीये शारीरे तृतीयस्थाने व्रणाष्टशल्यहरणं नामाष्टदशोऽध्यायः समाप्तः ॥

सङ्ग्रामजातशल्यविघातक्षतशमनविधिरुच्यते—

सुश्रुत उवाच—

सर्ववेदान्तविदुषं तपस्वी वाग्विदां वरम् ।
शालिहोत्रमृषिश्रेष्ठं गान्धाराराष्टनैषधाः ॥

* * * *

वयमश्वहितार्थाय भवन्तं शरणं गताः ।
ततोऽब्रवीच्छालिहोत्रः सुश्रुताय महामुनिः ॥

* * * *

अश्वानां नेत्राञ्जनानि—
तिनसीपिप्पलीचारुमरीचीबारहरीतकीबीजसुबीजम् ।
आमलकारसघट्टनघट्टनयोजदृष्टिसीनसमानम् ॥
महादोषप्रदावर्तानामग्निचिकित्साविधिरुच्यते ।

No. 13324. मातङ्गलीला.

MĀTAṄGALĪLĀ.

Pages, 67. Lines, 10 on a page.

Begins on fol. 43*a* of the MS. described under No. 13031.

Breaks off in the 11th Adhikāra.

An elementary treatise in 12 chapters as detailed below, dealing with the origin and characteristics of elephants, the duration of their life, their prices and the operations for catching them, etc. The work has been printed in the Trivandrum Sanskrit Series, wherein the authorship of the work is attributed to Nīlakaṇṭha :—

१. नागोत्पत्तिः.
२. शुभलक्षणम्.
३. अशुभलक्षणम्.
४. आयुर्लक्षणम्.
५. वयोलक्षणम्.
६. माननिर्णयः.
७. मूल्याधिकारः.
८. सत्त्वलक्षणम्.
९. मदभेदः.
१०. गजग्रहः.
११. गजरक्षणदिनर्तुचर्या.
१२. आधोरणगुणादि.

Beginning :

नृसिंहयादवौ दैत्यसमूहोग्राटवीदवौ ।
राजमानौ भजे राजराजमङ्गलवासिनौ ॥
मातङ्गवक्त्रं प्रणिपत्य दृष्ट्वा मातङ्गशास्त्रं मुनिपुङ्गवोक्तम् ।
मातङ्गलीलाचलितान्तरात्मा मातङ्गलीलां रचयामि तावत् ॥
उत्पत्तिः शुभलक्षणान्यशुभलक्ष्मायुर्वयोलक्षणं
मानं मूल्यविशेषसत्त्वमदभेदाश्च क्रमाद्दन्तिनाम् ।
वन्यानां ग्रहणं च लक्षणविधिस्त्वाचारभेदादिकं
नागाध्यक्षगुणादिकं च सकलं सङ्क्षेपतो वक्ष्यते ॥

आसीदङ्गाधिराजः सुरपतिसदृशो विश्रुतो रोमपादो
गङ्गातीरे कदाचित्परिजनसहितः सोऽथ पम्पानगर्याम् ।
आसीनो रत्नपीठे विपिनगजकृतं सर्वसस्यादिनाशं
कैश्चिद्विज्ञापितोऽचिन्तयदवनिपतिः किं नु कार्यं मयेति ॥
कालेऽस्मिन् गौतमो नारदभृगुमृगचर्माग्निवेश्यारिमेदाः
काव्यो मातङ्गचर्यादय ऋषिवृषभा दैवतानां नियोगात् ।
पम्पां प्राप्ता नृपेणासनकुसुमजलाद्यैः समाराधितास्ते
वन्यान्नागान् ग्रहीतुं प्रददुरथ वरं नारदादङ्गपाय ॥

* * * *

शुश्रूषाद्यं च कृत्वा मुनिरथ जनकस्याश्रमात्पालकाप्यं
तं देशं प्राप्य यत्र स्थितमपि गजयूथं त्त(च)तस्मिन्नदृष्ट्वा ।
सर्वत्रान्विष्य पम्पां मुनिरथ गतवान् स्नेहतो व्याकुलात्मा
नागानां दुःखितानां व्रणशमनचिकित्सादिरक्षां चकार ॥
कश्चिन्नातिचिराद्भविष्यति मुनिर्मातङ्गबन्धुः परम्
आयुर्वेदपरायणोऽतिनिपुणो व्याधीन् हरिष्यत्यसौ ।
इत्युक्त्वा दिगनेकपाश्च विधिना याता यथास्वं दिशं
दिङ्मातङ्गकुलोद्भवाश्च पृथिवीं याताः परे शाव(प)तः ॥

See under the next number for the end.

No. 13325. मातङ्गलीला, केरलटीकासहिता.

MĀTAṄGALĪLĀ WITH MALAYĀLAM MEANING.

Substance, paper. Size, $11\frac{5}{8} \times 8\frac{3}{8}$ inches. Pages, 48. Lines, 18 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Breaks off in the 11th Adhikāra.

Same work as the above.

See under the previous number for the beginning.

End:

गर्तं हस्तचतुष्कनिर्म(म्न)करयुगा(ग्म)व्यासदोःप्रका-
यामं वेणुदलैः कटैश्च विहितं कृत्वा मृदाच्छाद्य कं(तम्) ।
तस्मिन्भक्ष्यपरिस्तृते तु कलभानापातयित्वा भटा
बध्नीयुः सुदृढं गजग्रह इति प्रोक्तोऽवपाताह्वयः ॥

Colophon:

इति गजग्रहाधिकारो दशमः ॥

वन्यास्तत्र सुखोषिता विधिवशाद्ग्रामावतीर्णा गजा
बन्ध(द्धा)स्तीक्ष्णकटूग्रवाग्भिरतिशुग्भीमोहबन्धादिभिः
उद्विग्नाश्च मनश्शरीरजनितैर्दुःखैरतीवा(क्षमाः)
प्राणान्धारयितुं चिरं नरवशं प्राप्ताः स्वयूथादथ ॥

* * * *

बालातपः शशिकलारुचिरश्च शाली-
गोधूमधान्यमपि यत् कृमिभिर्न दुष्टम् ।
स्विन्नैरमीभिरुपकल्पित(क्लृप्त)मनल्पमांसं
भोज्यं गजस्य विनियोज्यमिदा(भा)गमज्ञैः ॥

No. 13326. मातङ्गलीला, केरलटीकासहिता.

MĀTAṄGALĪLĀ WITH MALAYĀLAM MEANING.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $9\frac{1}{8} \times 1\frac{7}{8}$ inches. Pages, 59. Lines, 10 on a page. Character, Malayāḻam. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in the 11th Adhikāra.

Same work as the above.

No. 13327. मानप्रियमतम्.

MĀNAPRIYAMATAM.

Pages, 29. Lines, 17 on a page.

Begins on fol. 2*b* of the MS. described under No. 13317.

Breaks off in the sixth Adhyāya.

A treatise on the characteristics of good and bad horses with hints for ascertaining their age, etc. The name of the author is not given.

Deals with the following topics:—

१. अश्वप्रकृतिलक्षण.
२. अश्वशरीरावयवप्रमाण.
३. अश्ववयोज्ञान.
४. अश्ववर्णनिरूपण.
५. मिश्रलक्षण.
६. अश्वावर्तादि.

Beginning:

अमृतात्पूषणाद्ब्रह्मः देवाब्ब(द)ण्डाश्च(च्च)गर्भतः
साम्नो हयानामुत्पत्तिः सप्तधा परिकीर्तिता ॥

कृते युगेऽश्विजे मासि शुक्लेऽ(थ)प्रतिपत्तिथौ ।
सोमवारेऽश्विनीऋक्षे ब्रह्मा लोकपितामहः ॥
मन्त्रकल्परहस्येन कृत्वा देयमतच्छुभाम् ।
वेदोक्तेनैव मार्गेण जुहुयादग्निदानतः ॥

End:

ये तेन चिरायुषा शुभकरा यत्नात्परीक्षा(क्ष्या)हयाः
गन्धान्मूत्रशकृन्मलेषु नवसु द्वारेषु कर्णेऽपि च ॥

Colophon:

इति मानप्रियमते अश्वशास्त्रे उत्समयस्थाने गन्धलक्षणं नाम पञ्चमोऽध्यायः ॥

तत्र प्रधाना ह्यावर्ता शुक्तिशुक्तिसमो भवेत् ।
वत्सजां स्वावलीदेव हशोह्यवलीढकम्(?) ॥
*   *   *
अपानकोष्ठनाभिनां दुर्मरं शन्द्रमाण्डकः ।
शिवन प्रलजानां च सपाक्षः पर्ति कुम्भकः(?) ॥

MEDICINE—SUPPLEMENT.

No. 13328. अष्टाङ्गहृदयम्.

AṢṬĀṄGAHṚDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 360. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains the Adhyāyas one to seven in the Nidānasthāna.

Same work as that described under No. 13072.

No. 13329. अष्टाङ्गहृदयम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

AṢṬĀṄGAHṚDAYAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 10. Lines, 34 on a page.

Begins on fol. 103*a* of the MS. described under No. 13310.

Contains the 15th Adhyāya in the Sūtrasthāna.

Same work as the above.

No. 13330. अष्टाङ्गहृदयम्, आन्ध्रटीकासहितम्.
AṢṬĀṄGAHṚDAYAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 28. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 97*a* of the MS. described under No. 13224.
Breaks off in the Dinacaryādhyāya of the Sūtrasthāna.
Same work as the above.

No. 13331. अष्टाङ्गहृदयम्.
AṢṬĀṄGAHṚDAYAM

Pages, 15. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 32*a* of the MS. described under No. 13249.
Contains the first Adhyāya of the Cikitsāsthāna.
Same work as the above.

No. 13332. आयुर्वेदः.
ĀYURVĒDAḤ.

Pages, 5. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 4*b* of the MS. described under No. 13122.
Incomplete.
Same work as that described under No. 13086 ante.

No. 13333. आयुर्वेदः.
ĀYURVĒDAḤ

Pages, 6. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 59*b* of the MS. described under No. 13115.
Incomplete.
Same work as the above.

No. 13334. आयुर्वेदः, आन्ध्रटीकासहितः.
ĀYURVĒDAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, paper. Size, 9¼ × 7⅝ inches. Pages, 18. Lines, 26 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Vaidyaviṣaya 9*b*, Nidānaviṣaya 24*b*.
Same work as that described under No. 13086 ante, wherein see for the beginning.

End :

अथातस्सम्प्रवक्ष्यामि सङ्क्षिप्तं सूक्ष्ममुत्तमम् ।
आयुर्वेदोपदेशेऽस्मिन्नष्टधातुर्निगद्यते ॥

* * * *

सद्यः स्नानं च भुक्तस्य क्षुत्तृष्णातपशीलिता ।
व्यायामाक्रान्तभीतस्थो भूतवेगश्च रोदनम् ॥
सुन्दरीणां च संयोगे मद्यपानमतिभ्रमः ।
गान्धारीभक्षकश्चैव पवनाभ्याससाधकः ॥
अपस्मारश्रान्तदेही नाडी सम्यन्न विद्यते ।

No. 13385. औषधयोगग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.
AUṢADHAYŌGAGRANTHAH WITH TELUGU MEANING.

Pages, 28. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 35*a* of the MS. described under No. 13174.
Wants the beginning and the end.
Similar to the work described under No. 13110.

Beginning :

न्यग्रोधादिघृतम्—

न्यग्रोधपिप्पलसदाफललोध्रयुग्मं जम्बूद्वयार्जुनक . . मवल्काः ।
वृक्षाम्रवञ्जुलप्रियालुपलाशनन्दि काशिकभसरलामधुकं मधूकैः(?) ॥

* * * *

आदौ न प्रतिकर्तव्यं व्याधिदोषेण दुर्जयः ॥
मधूकपीठं सितया च युक्तं स्तन्येन नस्यं विनिहन्ति मूर्च्छाम ।
स्तन्येन इक्षुस्वरसेन नस्यं न चन्दनेन विनिहन्ति मूर्च्छाम् ॥
कुङ्कुमं शर्करायुक्तं घृते वा पयसस्तथा ।
मूर्च्छामदविकारघ्नं वायुनोन्मादपत्त्यजित् ।

End :

तालीसपत्रं गजकेसराणां लवङ्गत्वक्क्षीरिकटुत्रयं च ।
भृङ्गं विलङ्गात्रिफला च क्षौद्रैरेतानि चूर्णानि समांशकानि ॥

No. 13336. क्षयरोगनिदानम्.

KṢAYARŌGANIDĀNAM.

Pages, 9. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 93*a* of the MS. described under No. 13224.

Incomplete.

Similar to the work described under No. 13188 ante.

Beginning :

क्षयरोगनिदानम्—

क्षयरोगज्वरो राजा तस्य पत्नी च कामिला ।
चमूपतिः पाण्डुरोगी(गः) रक्तपित्तं तु पुत्रिका ॥
सखा शोफातिसारं च मन्त्रिणः श्वासकासकाः ॥

* * * *

निदानम्—

वातपित्तकफं चैव वातश्लेष्मक्षयानि च ।
वातपित्तक्षयं नाम पित्तश्लेष्मक्षयानि च ॥

* * * *

विविधा विंशतिर्नाम क्षयरोगश्च दारुणः ॥

End :

धात्रीखर्जूरद्राक्षा च मरिचं चणकानि च ।
शिग्रशाकं च मत्साक्षी शोकिनी शाकलुङ्ककम् ॥
चक्रवर्तं मेघनादं शोफघ्नी चाम्लकानि च ।
एतानि पथ्यमाप्नोति विंशतिक्षयरोगजित् ॥

No. 13337. गन्धककल्पः.

GANDHAKAKALPAḤ.

Substance, paper. Size, 6⅜ × 4⅞ inches. Pages, 12. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 8*a*. The other work herein is Viṣavaidya 1*a*.

Complete.

On the medicinal properties of sulphur and on details connected with the preparation of medicines from it.

Beginning :

गन्धकोत्पत्तिः—

गन्धकस्यापि माहात्म्यं तद्बुद्धं वद मे प्रभो ।

ईश्वर उवाच—

श्वेतद्वीपे पुरा देवि सर्वरत्नविभूषिते ।
सर्वकाममये रम्ये तीरे क्षीरपयोनिधौ(धेः) ॥

* * * *

क्षीराब्धिमथने चैव अमृतेन सहोदितम् ।
निजगन्धेन सर्वाणि हर्षयन् सर्वदानवान् ॥
ततो देवगणैर्युक्तं गन्धकाख्यो भवेत् स्वयम् ।
योगस्ते पारदप्रोक्तं ते चैवात्राभवन्निति ॥
इति देवगणैः प्रीतिः पुरा प्रोक्ता सुरेश्वरि ।
तेनेमं गन्धकं नाम विख्यातः क्षितिमण्डले ॥

* * * *

मृतं गन्धकमादाय भाव्यं च तथैव च ।
. . . . तथैव च भगन्धरम् ॥
येन सर्वप्राणिरोगास्त्वग्दोषाजनितस्तथा ।
नश्यन्ति वेदनाः सर्वे गन्धकस्य प्रसाधितम् ॥
षण्मासिकप्रयोगेण श्रृणु वक्ष्यामि तत्फलम् ॥
हंसवर्णेन केशाश्च भवन्त्यलिसमप्रभाः ।
व्रणवातं च गुल्मं च कफवातं च कण्डुताम् ॥

End :

तदुपरियन्तरकाश्यापात्रे निहितं सर्वक्रिमिनाशं च ।
वातपैत्त्यकफरोगविनाशं तन्नामवागन्धकसारम्(?) ॥

इति धन्वन्तरिमुखोद्भववाक्यम् ।

शुद्धगन्धं हरेद्रोगान् कृष्णो मृत्युजरापहः ।
भूतशोफानिलश्लेष्म वीर्यवृद्धिं करोति च ॥
ब्राह्मणः सर्वलोहघ्नः क्षत्रियो धातुवादकृत् ।
रसे रसायने वैश्यः शूद्रो जन्मजरापहा ॥

No. 13338. चिकित्सातिलकम्.
CIKITSĀTILAKAM.

Substance, palm-leaf. Size, 16⅜ × 1½ inches. Pages, 92. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Breaks off in the Sūtrasthāna.

Same work as that described under R. No. 373(*b*) of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I, Part I-B. By Śrīnivāsārya, son of Raghunātha, grandson of Aijanāgārya of Kauśikagōtra and belonging to the Ārvēla family.

No 13339. चूर्णलेह्यक्रमः.
CŪRṆALĒHYAKRAMAḤ.

Pages, 12. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 38*a* of the MS. described under No. 13083.

Incomplete.

Gives the preparation of certain medicinal powders and electuaries, with a statement of the ailments cured by them.

Beginning:

अश्वगन्धा जटामांसी प्रियङ्गुमधुयष्टिका ।
मुस्ता धात्रीद्वयं द्राक्षा कुङ्कुमं दाडिमीफलम् ॥
तगरं मुसली जाजी जीरकं मरिचं तथा ।
खर्जूरं च शिलादारु कोष्ठं नीलोत्पलानि च ॥

* * * *

अश्वगन्धादिचूर्णेन सर्वव्याधिनिवारणम् ॥

* * * *

शतावरीमूलकल्पं कल्पा क्षीरं चतुर्गुणम् ।
क्षीरं पादघृतं गव्यं घृतशेषं विपाचयेत् ॥
गुडेन शितया वाथ पलार्धं लेहयेत्सदा ।
अम्लपैत्यं वातपैत्यं मूर्च्छाश्वासं च नाशयेत् ॥

End:

कूश्माण्डरसायनम्—

पीतत्वगतिकूश्माण्डं यूना चुल्यां पुनः पचेत् ।
घटयेत्सर्पिषः प्रस्थे क्षौद्रवर्णेऽत्र च क्षिपेत् ॥

No. 13340. जीर्णकालप्रमाणम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

JĪRṆAKĀLAPRAMĀṆAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 7. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. *7b* of the MS. described under No. 13188.

Incomplete.

On the duration of time required for digesting different substances.

Beginning :

रसं सप्तघटीजीर्णं लेहतां पञ्चमीघटी ।
अष्टमं स्वरसं जीर्णं कषायं च चतुर्थकम् ॥
कल्कं चूर्णं च घटिका घटिकाद्वयमेव च ।
शीताम्बु जीर्यते याममुष्णाम्बु घटिकात्रयम् ॥
पिष्टं दशघटी जीर्णं क्षीरं जीर्णं त्रयोदश ॥

End :

कासीसं कृष्णनागं क्षितिधररुधिरं नीलमभ्रं सुकान्तं
हेमाङ्गं भूमिसारं सलिलरिपुदलं हेमपुष्पारिबिजम् ।
गोरेखाशातिमेधाक्षितिबलसहितं रोहिणी चाक्षमिश्रं
सर्वं सञ्येक्षतोयैः कविविजयफलैर्मोदकानक्षमात्रान् ॥
कुर्यात्तक्रेण पेयं क्षपयति निखिलं मूत्रणी . . . . .

No. 13341. नाडीचक्रविधिः.

NĀḌĪCAKRAVIDHIḤ.

Pages, 11. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. *11a* of the MS. described under No. 13231.

Incomplete.

Gives some particulars regarding the blood-vessels in the human body, such as their number, the position of the important ones among them, etc.

Beginning :

अथातः संप्रवक्ष्यामि नाडीचक्रमनुत्तमम् ।
श्रद्धया मम भक्त्या च वि(द्धि)वाचस्पतेऽधुना ।
शरीरं तावदेवं स्यात् षण्णवत्यङ्गुलात्मकम् ।
मनुष्या(णां) मुनिश्रेष्ठ स्वाङ्गुलीभिरिति . . . ॥

* * * *

कुन्दमध्यास्थिता नाडी सुषुम्णा सुप्रतिष्ठिता ।
तिष्ठ(न्ति)परितस्तस्या नाड्यो मुनिसत्तम ॥

द्विसप्ततिसहस्राणि तासां मुख्याश्चतुर्दश ।
सुषुम्णा पिङ्गला तद्वदिडा चैव सरस्वती ॥
* * * *

Colophon:

इत्यादिनाडीचक्रविधिर्नाम एकादशोऽध्यायः ॥

End:

सहसा यो विमु योद्यो? विवक्षुर्न स जीवति ।
स्वरस्वरूपो लाभो वा हानिं च बलनिर्णयः ॥
रोगस्य.

No. 13342. नाडीविज्ञानम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

NĀḌĪVIJÑĀNAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 19. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 65*b* of the MS. described under No. 13224.

Incomplete.

See in the work described under No. 13154 for the beginning

End:

प्रातः श्लेष्मवती नाडी मध्याह्ने चातिपित्तगा ।
अपरावातकं ज्ञेयं सन्निपाते विलक्षणा ॥
* * * *

No. 13343. नाडीशास्त्रम्.

NĀḌĪŚĀSTRAM.

Pages, 7. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 25*a* of the MS. described under No. 13083.

Complete.

A treatise bearing on the science of feeling the pulse.

Name of the scribe: Śēṣayya, son of Sōlē Muttayyan. Date of transcription: 26th of Panguni in the year Rudhirōdgāri.

Beginning:

नाडीशास्त्रं प्रवक्ष्यामि सर्वे विस्तारसांप्रतम् ।
शारीरमूलमाधारं वातमाश्रित्य देहिनाम् ॥
आदौ वातं मध्यपित्तमन्त्यश्लेष्मं प्रवर्तते ।
मायूरगजहंसकुक्कटगतिं गम्यं स्थिरं वातजं
मण्डूकापिककालावुकगतिं पित्तस्य ह्यं गतम् ।
कूर्मसर्पजलूकजलचरगतिं श्लेष्मं महन्निश्रितम् ॥

End:

गतौ मन्दा तथा सूक्ष्मा त्रिभेदं नाडिलक्षणम् ।
सततं नाडिरूपेण रोगकालं भविष्यति ॥

*　　*　　*　　*

रक्तमामातिसारं च सरुजं प्रतिमेहनम् ।
दाडिमद्रि(मादि)प्रयोगोऽयमतिसारकुठारकः ॥

Colophon:

नाडीकालं सम्पूर्णम् ॥

No. **13344**· निदानविषयः.

NIDĀNAVIṢAYAḤ.

Pages, 23. Lines, 10 on a page.

Begins on fol. 29*a* of the MS. described under No. 13247.

Contains the first Ullāsa only.

Same work as that described under No. 13166, wherein see for the beginning

End:

वृद्धानामतिसारिणां ग्रहणिनां निर्वीर्यहृद्रोगिणां
बालानामपि गर्भिणीक्षयरुजां संवर्जयेल्लङ्घनम् ।
पूर्वं रोगनिदानमत्र नितरां ज्ञात्वा चिकित्साक्रियां
कुर्यात्कालवयोऽतिरेकमतिमान् प्रत्यक्षधन्वन्तरिः ॥

*　　*　　*　　*

आयुर्वेददवाहटप्रमुखशास्त्रार्थेषु दक्षं शुचिं
सद्वंश्यं गतमत्सरामृतकरं सत्योक्तिमल्पोत्सुकम् ।
शान्तं कान्ततनुं युवानमरुजं वैद्यं चिकित्साकरं
विश्वासोपगतं समीक्ष्य विपदो गच्छन्ति तद्दर्शनात् ॥

Colophon:

इति निदाने प्रथमोल्लासः ॥

*　　*　　*　　*

धर्मिष्ठः सत्यवान् विद्वान् देवपूजापरायणः ।
सदयः पद्महस्तश्च स योग्यो रसवैद्यके ॥

No. **13345.** निदानविषयः, आन्ध्रटीकासहितः.

NIDĀNAVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 23. Lines, 26 on a page.

Begins on fol. 24*b* of the MS. described under No. 13334.

On the diagnosis of diseases and on their treatment.

Beginning:

भिषक् तु भेषजं वारि स्वायत्तं लिङ्गने शुचिः ।
सिद्धसौख्यं धृते रेखा शरीरं नोदिमं भवेत् ॥
इन्द्रियाणि प्रसन्नानि बुद्धिः प्रकृतिमागता ।
शरीरे यस्य नैर्मल्यं स रोगी नैव नश्यति ॥

* * * *

वातज्वरनिदानम्—

रोमाञ्चलोचननिमीलितकम्पकार्श्यं
व्यजृम्भणानि नखरेषु तनौ च कुष्ठम् ।
श्वासभ्रमो प्रदिवनं मधुरं मुखं च
वातज्वरे भवति कुक्षिशिरोव्यथा च(?) ॥

End:

चिकित्सासारसङ्ग्रहे—

ज्वरं शुष्कं च शीतं च स्वेदमूर्च्छातिकम्पितम् ।
मन्दाग्निर्मलबन्धं च कासश्वासबलक्षयम् ॥
शिरोऽक्षिवेदनं शूलमरोचकविरेचनम् ।
निस्सत्त्वं कान्तिहीनत्वमुद्गारवमनानि च ।
जिह्वावदनातिक्तं च ज्वरं मांसगतानि च ।

चिकित्सा—

ममाभिषेकनिरतं महालक्ष्मेश्वरीरसम् ।
मांसगतज्वरं हन्ति हन्ति सत्यं न संशयः ॥

No. 13346. परहितसंहिता.

PARAHITASAMHITĀ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $17\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 128. Lines, 9 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Aṣṭāṅgakāṇḍa complete in eight Adhikāras, the beginning being wanting in the first Adhikāra. The headings of the Adhikāras are given thus :

१. . . . .
२. कौमारतन्त्राधिकारः.
३. भूतविद्याधिकारः.
४. दाहचिकित्साधिकारः.
५. शल्याधिकारः.
६. सर्वशल्याधिकारः.
७. रसायनाधिकारः.
८. वाजीकरणाधिकारः.

This comprehensive medical work consists of many Kāṇḍas of which this MS. contains the Aṣṭāṅgakāṇḍa treating of the eight topics dealt with in Vāghbhaṭa's Aṣṭāṅgahṛdaya. The author is Śrīnāthapaṇḍita.

Beginning:

तृट्क्षुधाहर्षशोकमैथुनभि . . धः बद्धचित्रोक्तम् ।?
छोमुखा शय्या सत्त्वौदार्यं तमोजषः ॥?
रूक्षान्नं चाहितं निद्रां वारयन्ती प्रसङ्गिनीम् ।
एत एव च विज्ञेया निद्रानाशस्य हेतवः ॥
को . . . . धं क्षयो व्याधिवृद्धिश्चानिलपित्तयोः ।
निद्रानाशादङ्गमर्दगौरवादास्यजृम्भिताः ॥

* * * *

जाड्यग्लानीक्लमापत्तितन्द्रारोगाश्च वातजाः ।
शोधयेन्मन्दनिद्रस्तु क्षीरमिक्षुरसं रसान् ॥
अनूपौदकमाज्यान्नं भक्ष्यागौडिकपैष्टिकान् ।
शालिमद्यानि माषांश्च किलाटं माहिषं दधि ॥

* * * *

Colophon:

इत्यष्टाङ्गकाण्डे प्रथमाधिकारः ॥

अथ कौमारतन्त्रः—

रजोयोनिगतैर्दोषैः पाप्मभिः कर्मभिस्तथा ।
वन्ध्या भवेद्वधूस्तद्वत् पुरुषः शुक्रगैर्मलैः ॥

रसरत्नसमुच्चये —

भेदा वन्ध्यावधूनां हि नवधा परिकीर्तिताः ।
तत्रादिपापकर्मेण . . . . निमित्ताः ॥
उक्तैरथ पृथग्दोषैः समस्तैः पञ्चधा स्मृताः ।
भूतदेवाभिचारैश्च तिस्रो वन्ध्याः प्रकीर्तिताः ॥
पुमानपि भवेद्वन्ध्यो दोषैरेभिश्च शुक्रतः ।
गर्भस्रावी ता(भवेत्)पूर्वा मृतवत्सा . . . . ॥

End:

नारिकेलफल . . . भावितं माषचूर्णपिटकं मृते श्रितम् ।
भक्षयन् पिबति यो गवां पयो यात्यपूर्वमिव योषितां शतम् ॥
चरितैर्निर्विकारा या विकारैरिव निर्मिता ।
कान्तानुवर्तिपरमा सा स्त्री वृष्यतमा मता ॥
यत्किञ्चिन्मधुरं स्निग्धं बृंहणं गुरु शीतलम् ।
मनसो हर्षणं यच्च तत्सर्वं वृष्यमुच्यते ॥
स्रोतस्सु शुद्धेष्वमले च चित्ते वृष्यं यथा यो मितमत्ति काले ।
वृषायते नानपरं . . . . ॥

Colophon:

इति श्रीनाथपण्डितस्य कृतौ परहितसंहितायामष्टाङ्गकाण्डे अष्टमोऽध्यायः ।

अष्टाङ्गकाण्डः समाप्तः ॥

No. **13347.** बसवराजीयम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

BASAVARĀJĪYAM WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 17⅜ × 1⅜ inches. Pages, 196. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in the sixth Prakaraṇa.

A complete system of medicine. The author is Nīlakaṇṭhakōṭṭūru Basavarāja, son of Namaśśivāya and disciple of Rāmadēśika of Nidimāmiḍi family. This work is printed in Telugu character. It is also called Vṛṣabharājīya.

Date of copying: Friday, the 8th day of the dark fortnight of the Bhādrapada month in the year Rākṣasa.

Beginning:

श्रीनीलकण्ठं भुजगेन्द्रभूषं नागाजिनं राजकलावतंसम् ।
गौरीश्वरं देवमुनीन्द्रसेव्यं देवं भजे श्रीगिरिराजनाथम् ॥
श्रीनीलकण्ठवंशाब्धिचन्द्रमा बसवाह्वयः ।
वक्ष्यामि वृषराजीयमहावैद्यशिखामणिम् ॥

* * * *

उवाच देवमहारोगविनाशनाय नानाविधाय भवचित्तविनिर्मिताद्यैः ।
ब्रह्मादिविष्णुसुरसिद्धविलोलचित्तैर्ज्ञात्वा विजृम्भणमहावृषकं स्मरामि ॥

* * * *

कृतेषु चरकं प्रोक्तं त्रेते सिद्धरसार्णवम् ।
द्वापरे सिद्धविद्याभूः कलौ बसवकं स्मृतम् ॥

* * * *

श्रुत्वा समस्तं क्रियते च सारं धन्वन्तरोक्तं बहुजालयुक्तम् ।
कायादिबालग्रहरोगसङ्घान् चिकित्सकाद्या रसधातुशोधनम् ॥
कषायचूर्णाघुटिकानुपाने तैलादिलेह्यं घृतयन्त्रमन्त्रान् ।
रत्नादिशुद्धिं विषमर्भवारणं पाषाणमाद्यं सकलं च शुद्धिम् ॥
अस्य प्रवक्ष्ये अथ देशकालान् लिङ्गाख्यदेहान् विकृतिं मलादीन् ।
सनाडिकाख्ये अथ दूतचिह्नं कुपथ्यपथ्यानधमामयादीन् ॥
ज्वरादिमूलान् सकलांश्च रोगान् ज्ञात्वा भिषक् कर्म समारभामहे ॥

ज्वरोत्पत्तिः—

युगक्रमा धर्मवरस्य नाशो तथाक्रमा जीवगतश्शरीरे ।
कृतौ युगे मस्तिगतस्सजीवो त्रेतायुगे मज्जगतो विधेयः ॥
द्वापारके मांसगतस्सजीवो कलौ युगे तिष्ठति चान्नपानैः ॥
ज्ञात्वा प्रयोगं क्रियते बुधो कलौ प्रयोगभिच्छां सुतरां सवैद्यम् ।

* * * *

Colophon :

इति श्रीनीलकण्ठचरणारविन्दतीर्थप्रसादपारावारभोगविहारपारिणानिडिमामिडिभगीयसत्सम्प्रदायकाराध्यरामदेशिकशिष्योत्तमनमशिवायसत्पुत्रपवित्रकविताचमत्कारवैद्यजनशिरोभूषणनीलकण्ठकोट्टूरु(बसवराज)नामधेयप्रणीतं श्रीबसवराजीयमष्टधातुनिदानं ज्वरनिदानसाध्यासाध्यलङ्घणपथ्यापथ्यतच्चिकित्सालक्षणं नाम प्रथमं प्रकरणम् ॥

See under the next number for the end.

No. 13348. बसवराजीयम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

BASAVARĀJĪYAM WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1⅝ inches. Pages, 68. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Vaidyacintāmaṇi (with Telugu meaning) 36*a*, Śatayōgagrantha (with Telugu meaning) 53*a*.

Contains the 25th Prakaraṇa only.

Same work as the above, wherein see for the beginning.

Date of copying: Monday, the 13th day of the dark fortnight of the Caitra month in the year Īśvara.

End:

एकनिष्कं तु मरिचं द्विनिष्कं टङ्कणं तथा ।
त्रिनिष्कं पारदं चैव चतुर्निष्कं तु मागधी ॥
गन्धकं पञ्चनिष्कं तु षण्णिष्कं तु महौषधि ।
सर्वे एते समं कुर्या . . . . ॥
इच्छाभेदिरसो नाम गुञ्जामात्रप्रयोगिकम् ।
गुल्मोदावर्तशूलानि शोफवातकफानिलाः ॥
हन्ति सर्वाणि शूलानि सुखोपायविरेचनम् ॥

* * * *

Colophon:

इति श्रीनीलकण्ठचरणारविन्दतीर्थप्रसादवारभोगविहरनिडिमामिडिबगितत्साम्प्रदायकाराध्यरामदेशिकशिष्योत्तमनमःशिवायसत्पुत्रकविताचमत्कारवैद्यजनशिरोभूषणनीलकण्ठकोट्टूरुनामप्रणी(ते) (बसवराजीये) नवरत्नशुद्धिप्रकारं नाम पञ्चविंशतिप्रकरणं समाप्तम् ॥

No. **13349.** बसवराजीयम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

BASAVARĀJĪYAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 138. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13310.

Contains the Prakaraṇas 19 and 8 complete, 10 and 4 (incomplete).

Same work as the above.

No. **13350.** बसवराजीयम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

BASAVARĀJĪYAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 47. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 21*a* of the MS. described under No. 13129.

Contains the 25th Prakaraṇa.

Same work as the above.

No. **13351.** बसवराजीयम्.

BASAVARĀJĪYAM

Pages, 11. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 77*a* of the MS. described under No. 1724.

Contains the third Prakaraṇa only.

Same work as the above.

No. **13352.** बसवराजीयम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

BASAVARĀJĪYAM WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 292. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains six Prakaraṇas only.

Same work as the above.

No. **13353.** बसवराजीयम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

BASAVARĀJĪYAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 158. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 10*a* of the MS. described under No. 13204.

Contains the 17th Prakaraṇa incomplete.

Same work as the above.

No. **13354.** भेषजकल्पः.

BHĒṢAJAKALPAḤ.

Pages, 3. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 17*a* of the MS. described under No. 13231.

Incomplete.

Same work as that described under No. 13181 ante.

No. **13355.** मदनविनोदननिघण्टुः.

MADANAVINŌDANANIGHAṆṬUḤ.

Pages, 7. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 18*a* of the MS. described under No. 13174.

Wants the beginning in the second Varga and the end in the thir Varga.

Same work as that described under No. 13299 ante.

No. **13356**. रसादियोगग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहित..

RASĀDIYŌGAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING

Pages, 48. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 108*a* of the MS. described under No. 13082.

On the purification of mercury and oth in organic substances for medicinal purposes and on the preparation of medicines therefrom for curing different kinds of diseases, the names of which are also mentioned.

Beginning :

अभ्रमाक्षिकवैक्रान्तं विमलाद्रिजनस्यकम् ।
चपला रसकश्चेति एषां शुद्धिर्विधीयते ॥
पिनाकं दर्दुरं नाग वज्रं चेति चतुर्विधम् ।
प्रत्येकं तस्य भेदस्य वज्रं द्राव्यं नभापरम् (?) ॥

* * * *

पुनर्नवेन चूर्णेनं शोफघ्नं परमौषधम् ॥
शतधा तेन गगनं यक्ष्मकासप्रशान्तये ।
गगनं सर्वरोगघ्नं वृष्यबृंहणमुत्तमम् ॥

End :

सुवर्णवसन्तमालिनीरसम्---

सुवर्णयुक्तं दरदं मरीचं . . भागवृद्ध्या प्रदेयम् ।
खर्परेष्टौ प्रथमं नावनीते तेन निम्बाम्बुमर्द्यम् ॥
एवं मेहं व्रजति विलयं नीयते तेन मर्द्य
गुञ्जाद्वन्द्वं मधुकरयुतम.

No. **13357.** विषवैद्यम् , आन्ध्रटीकासहितम्.

VIṢAVAIDYAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 12. Lines, 15 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13337.

On the mode of using different kinds of poisonous substances after necessary purification in the preparation of certain medicines.

Beginning :

कोलाहलं वत्सनाभं कालकूटं महाविषम् ।
बालं कर्दमकं मुस्ता पुण्डरीकं विराटकम् ॥
सर्षकं मूलकं शृङ्गी मर्कटी चेति कन्दजम् ।
विषं त्रयोदशविषमिति धन्वन्तरीमतम् ॥

* * * *

ग्रन्थान्तरे—

चतुर्थं वर्णभेदेन विज्ञेयं तन्मनीषिभिः ।
ब्रह्मक्षत्रियविट्छूद्रैः श्वेतरक्तश्च पीतकः ॥
कृष्णवर्णक्रमज्ञेयं वर्णानामानुपूर्ववत् ।

* * * *

विषं गोमूत्रसंयुक्तं छागमूत्रेण चाथ वा ।
आतपे भावितं यामं शुद्धिर्भवति निश्चयम् ॥

विषप्रयोगः—

कस्तुकाद्याः प्रयुञ्जीत सर्वरोगे रसायने ।
तुर्येण टङ्कणेनैव म्रियते पेषयेद्भिषक ॥

* * * *

विषं पादाश्र(श्व)गन्धा च वचा तालिसपत्रकम् ।
मरीचं पिप्पली निम्बमजामूत्रेण तुल्यकम् ॥
वटका पूर्ववत्कार्यं जयन्ति योगवाहकाः ।

इति । रसरत्नाकरे.

End:

कटुः सतिक्ताम्लरसा लघूष्णा रुचिप्रदा च ज्वरहारिणी च ।
कफास्रकण्डूतिमदोषहन्त्री वक्त्रामयध्वंसकरी च शल्याः ॥

मालवे प्रसिद्धाः.

No. 13358. वैद्यग्रन्थः.
VAIDYAGRANTHAḤ.

Pages, 8. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 56*a* of the MS. described under No. 13115, wherein this work has been omitted in the list of other works.

On the different diseases resulting from the predominence in the human body of any one of the three humours वात, पित or कफ.

Beginning:

अशीतिर्वातजा रोगा जायन्ते वातकोपनम् ।
रुक्तो(द)भेदसङ्कोचशोषवेष्टनलक्षणः ॥
सर्वाङ्गं चोदरं पार्श्वे विकटाङ्गं कटिस्थलम् ।
हस्तपादं च एकैकं पादहस्तद्वयान्वितम् ॥
अङ्गुलीजत्रुकावर्तनेत्रं चैव शिरोरुजान् ।

End:

कफप्रकोपं वमनं च नस्य संसर्गदोषा भिषजेन तज्ज्ञाः ।
बाहुश्चरणयोः सन्धौ नाभिश्च ध्यङ्गुला तथा ।
मस्तकं हस्तयोर्मूले मध्ये च स्तनकक्षयोः ॥

* * * *

असाध्यं सन्निपाते च व्रणवातनिवारणम् ॥

No. 13359. वैद्यग्रन्थः.
VAIDYAGRANTHAḤ.

Pages, 8. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS described under No. 13122.

Same work as the above.

Date of copying: 10th day of the dark fortnight of the Jyeṣṭha month in the year Manmatha.

No. 13360. वैद्यग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.
VAIDYAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 28. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 90*a* of the MS described under No. 13082.

Deals with diseases and their treatment; gives also the properties of mercury, and the method of purifying it, etc.

Beginning:

शुष्कमांसं स्त्रियो वृद्धा बालार्कस्तरुणी दधि ।
प्रभाते सङ्गमे निद्रा सद्यः प्राणहराणि षट् ॥
सद्योमांसं नवान्नं च बालस्त्री क्षीरभोजनम् ।
घृतमुष्णोदकं चैव सद्यः प्राणकराणि षट् ॥
सद्यो बलकरं त्रीणि वारि वारिचराः पय ।
सद्यो बलहरं त्रीणि तैलमातपसङ्गमः ॥

* * * *

ग्रन्थान्तरे—

लवणं सर्षपं तैलमाम्लमायानमानभम्(?) ।
असत्यं सङ्गमकोषः अनृतं सर्वरोगकृत् ॥

* * * *

एषां रससमुत्पत्तिं यो जानाति स धार्मिकः ।
आयुरारोग्यसन्तानं नरस्सिद्धिं च विन्दति ॥
रसानां सर्वधातूनां रसेन्द्र इति कीर्तितः ।
देहं लोहमयं सिद्धिं सूते सूत इति स्मृतः ॥

End:

रसनियमगुणः—
सर्पाक्षीवन्ध्यकर्कोटी कञ्चुकी जलशम्बुका ।
शतावरी भृङ्गराजं शरपुङ्खी पुनर्नवी ॥
मण्डूकपर्णी मत्स्याक्षी ब्रह्मदण्डी शिखण्डिनी ।

* * * *

एषां नियामकौषध्यः मूलपुष्पफलान्विताः ।
क्षालने स्वेदने चै(व)मूषा च वचपूजितम् ॥

No 13361. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 60. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 171*a* of the MS. described under No. 13115.
Breaks off in the second Vilāsa.
Same work as that described under No 13095 *ante*.

No. 13362. वैद्यचिन्तामणिः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ.

Pages, 41. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 106*a* of the MS. described under No. 1312?.
Contains the first Vilāsa complete and the second almost complete.
Same work as the above.

No. 13363. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 91. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 5*a* of the MS. described under No 13129.
Contains the second Vilāsa complete and the third incomplete.
Same work as the above.

No. 13364. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 64. Lines, 28 on a page.

Begins on fol. 120*a* of the MS. described under No. 13117.

Contains the first Vilāsa only.

Same work as the above.

No. 13365. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 13¾ × 1⅜ inches. Pages, 231. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the first Vilāsa complete.

Same work as the above.

No. 13366. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 38. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13174.

Contains the first Vilāsa only.

Same work as the above.

Name of the scribe: Rāmayyan, son of Cāmarti Narvanna. Date of transcription: Saturday, the 15th day of the bright fortnight of the month of Phālguna in the year Plavaṅga.

No. 13367. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅛ × 1⅛ inches. Pages, 30. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains the first Vilāsa incomplete.

Same work as the above.

No. 13368. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 131. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 236*a* of the MS. described under No. 13204.

Contains the third Vilāsa complete and the fourth incomplete.

Same work as the above.

Name of the copyist: Mājēṭi Sarvēśaliṅga. Date of transcription: Friday, the 10th day of the dark fortnight of the Adhika (excess) Śrāvaṇa month in the year Akṣaya.

No. 13369. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 92. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 169*a* of the MS. described under No. 13110.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 13370. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 80. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13157.

Contains the first Vilāsa incomplete.

Same work as the above.

No. 13371. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTAMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 374. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Incomplete. Pages 17 to 32 contain the same matter as is found in pages 1 to 16.

Same work as the above.

Name of the copyist: Mājēṭi Sarvēśaliṅga. Date of copying: Monday, the 10th day of the dark fortnight of the Bhādrapada month in the year Saumya.

No. 13372. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $10^{1} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 314. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. *1a*. The other works herein are Mantraviṣaya 158*a* (Telugu), Auṣadhayōgagrantha (Telugu) 163*a*.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 13373. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 34. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 36*a* of the MS. described under No. 13348.

Contains the fourth Vilāsa only.

Same work as the above.

No. 13374. वैद्यचिन्तामणिः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYACINTĀMAṆIḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 28. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 13126.

Contains the second Adhyāya without beginning and breaks off in the third Adhyāya.

Similar to the work described under No. 13095. By Yallubhaṭṭa of Śrīvatsagōtra. The portion contained in this MS. deals with the treatment of diseases, etc.

Beginning:

लालजालयुता जिह्वा शिरोर्तिर्हृदि वेदनम् ।
आम्लगन्धा त्वनिद्रा च पित्ताजीर्णस्य लक्षणम् ॥

* * * *

वदहीनं निम्बगुत्तापटलात्रिकटूनि च ।
एकैकं कर्षमात्रेण समांशं शरपुङ्खितम् ॥
भ्रष्टा निरसारसर्पेण जलद्रोणे विपाचयेत् ।
अष्टभागावशेषं तु अवतार्यैकभूत सुधीः(?) ॥
पित्ताजीर्णं निहन्त्याशु अन्धकारं यथा रविः ॥

* * * *

Colophon:

इति वैद्यविद्यापारङ्गतश्रीवत्सगोत्रतिलकएल्लुभट्टप्रणीतायां वैद्यचिन्तामणौ चिकित्सासारसंग्रहो नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥

End:

पाठा दार्वी च रजनी मूर्वा वचा जातिपल्लवैः ।
मृदुपक्कमिदं तैलं नश्यन्ति पक्कपीनसे ;
अग्निं पुनर्नवाबर्बरमूलं व्योषफलत्रयहिङ्गुविलङ्गम् ।
क्वाथमिदं सकलं हृदि शूलहरं प्लीहामहोदरगुल्मकुठारम् ॥

No. 13375. वैद्यविषयः, आन्ध्रटीकासहितः.

VAIDYAVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 382. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1a of the MS. described under No. 13313.

Wants the beginning and the end.

Similar to the work described under No. 13284.

Beginning:

पिप्पल्यादिघृतम्—

पिप्पलिः द्रयवधावनितिक्ताशारिबामलकतामलकीभिः ।
बिल्वनिम्बहिममालतिनीपैर्द्राक्षयाति विषयास्थिरया च ॥
घृतमाशु त्रिसाधितं . . . . मकम् ।
. . भृशतापमंसयोर्वमथुं पार्श्वशिरोरुजं क्षयापहम् ॥

* * * *

पारदं शुल्बभस्मं च विषं मरिचनागरे ।
त्रिक्षारान् पञ्च लवणान् सम्यगार्द्रगजद्रवैः ॥
काचकुप्यान्तरे क्षिप्त्वा मृदा संलेपयेत् बहिः ।

* * * *

प्रतापाग्निकुमारोऽयं सर्वरोगहरं परम् ॥

End:

पिप्पल्याश्च रजः प्रस्थं शर्करायास्तदर्धकम् ।
विलङ्गं नागरम्भा च जीरकं मरिचं पृथक् ॥
चतुष्पलं तदर्धं स्यात् पिप्पलीमूलमेव च ;
चव्यं च ति(द्वि)पलं चैव चित्रकस्यारजस्तथा ॥
अया . . . द्विपलं भृङ्गस्य च रजस्तथा ।
सर्वमेकत्र सञ्चूर्ण मधुप्रस्थं द्वयं क्षिपेत् ॥

एकादशात्मकं शोषं छर्दिगुल्ममरोचकम् ।
वमनं श्वासकासं च मन्दाग्निं च नियच्छति ॥

No. 13376. वैद्यविषयः, आन्ध्रटीकासहितः.
VAIDYAVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 31. Lines, 26 on a page.

Begins on fol. 9*b* of the MS. described under No. 13334.

Deals with the following subjects :—

१. मूत्रपरीक्षा.
२. मलपरीक्षा.
३. जिह्वापरीक्षा.
४. शब्दपरीक्षा.
५. स्पर्शपरीक्षा.
६. देहस्वरूपपरीक्षा.
७. नेत्रपरीक्षा.
८. स्वेदपरीक्षा.
९. ज्वरोत्पत्तिनिदानचिकित्सादिनिरूपणम्.

On the different methods of diagnosing diseases and treatment of fever.

Beginning :

ततो मूत्रपरीक्षित्वं वक्ष्यते शास्त्रनिश्चयम् ।
रजन्या अन्त्ययामस्य घटिकानां चतुष्टयम् ॥
वृद्धादिरोगिणीवैद्यं मूत्रोत्सर्गं च कारयेत् ।
आदिधारां परित्यज्य मध्यधारां परिग्रहेत् ॥
अन्त्यधाराश्च निस्सारं तच्चाज्यं भिषगुत्तमैः ।
शुद्धं कांस्यादिकं पात्रं मृन्मये वातपे दृढे ॥

* * * *

Colophon :

इति मूत्रपरीक्षा समाप्ता ॥

End :

ग्रन्थान्तरे—

आदावामविकारार्थं लङ्घनं प्रथमं नरः ।
द्वितीयं पित्तनाशाय तृतीये वातनाशनम् ॥

चतुर्थं श्लेष्मनाशाय पञ्चमं क्षुद्विनाशनम् ।
षष्ठं तु लघुगात्राणि सप्तमं ज्वरनाशनम् ॥
अष्टममाग्निघातं च नवमं रसवर्जितम् ।
अभूमिजमनाकाशमनर्घं रसवर्जितम् ॥
सर्वदोषहरं पथ्यं लङ्घनं परमौषधम् ।

* * * *

नखयोः कररेखान्ते रक्तसम्पूर्णपूरितम् ।
जानात्येवंविधं साध्यं चिकित्सां कुरु पण्डित ॥

No. 13377. वैद्यशास्त्रम्, आन्ध्रटीकासहितम्.

VAIDYAŚĀSTRAM WITH TELUGU MEANING.

Pages, 165. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 89*a* of the MS. described under No. 13204.

Incomplete.

Deals with the preparation of various medicines for curing different kinds of diseases.

Beginning:

एलालवङ्गतालीसग्रन्थिरोषणनागरैः ।
सरसाचव्यारो भार्ङ्गिकर्कटं च सुजीरकम् ॥
एभिस्समांशमाकृष्णां त्रिगुणं शर्करांशकैः ।
एतेषां चूर्णितं प्रातः काशश्वासक्षतक्षयम् ॥
हृद्रोगारुचिहृल्लासश्वासश्यामोर्ध्वमारुतान् ।
विसर्पिकामिलाच्छर्दिप्रतिश्यायगलग्रहाः ॥
हिक्कार्शोग्रहिणीदोषा पित्तगुल्मविकारजित् ।
सन्तताभ्यासयोगेन रसायनपरा नृणाम् ॥

End:

उष्णोदकानुपानेन इच्छाभेदी रसस्स्मृतः ।
अयःपतिरसो नाम अश्विनीदेवनिर्मितम् ॥

मधूकतैलम्—

मधूकयष्टिकल्काभ्यां गुडूच्याः स्वरसेन वा ।
तैलं हन्ति शिरस्तोदं वातपित्तकफं हरेत् ॥

No. 13378. शतयोगग्रन्थः, आन्ध्रटीकासहितः.

ŚATAYŌGAGRANTHAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 112. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 53*a* of the MS. described under No. 13348.

Incomplete.

Deals with the preparation of medicines of various kinds for curing diseases.

Beginning:

चिकित्सतन्त्रस्य गृहीतधाम्ना चिकित्सका द्विप्रकृतिस्वदूरम्? ।
विदग्धवैद्याः प्रतिपूजितस्य करिष्यते योगशतस्य वि(वै)धम् ॥
परीक्ष्य हि त्वामयलक्षणानि चिकित्सितज्ञानचिकित्सकेन ।
निरामभेदान्वयभेषजानि भवन्ति युक्तान्यमृतोद्भवानि ॥
छिन्नोद्भवाहम्बुघधन्वयदाशानविश्वा दुस्पर्शपर्पटमेघकिराततिक्ते '
क्काथं पिबेदनिलपित्तकफज्वरेषु ॥

End:

विषताम्रं बलिं चैव गौरीपाषाणकं समम् ।
नाभिसूतं द्वयं भागं निर्गुण्डीतुलसीरसम् ॥
रसेन मर्दितव्योऽत्र तिलमात्रप्रमाणकम् ।
हुताशनरसो नाम सान्निपातकुलान्तकः ॥

* * * *
द्वन्द्वजं चातकज्वरं हन्ति सत्यं न संशयः.

No. 13379. सिद्धमन्त्रः, प्रकाशव्याख्यासहितः.

SIDDHAMANTRAḤ WITH THE COMMENTARY PRAKĀŚA.

Substance, paper. Size, 12 × 9¼ inches. Pages, 36. Lines, 28 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Contains the following Vargas:—

१. वातघ्नवर्ग.
२ पित्तघ्नवर्ग.
३. कफघ्नवर्ग.
४. वातपित्तघ्नवर्ग.
५. कफवातघ्नवर्ग.
६. कफपित्तघ्नवर्ग.
७. दोषघ्नवर्ग.
८. हितवर्ग.

Complete.

A treatise of the nature of materia medica. Herein the substances are grouped according as they are considered efficacious in removing

वात, पित्त, कफ or a combination of any of these. The text is by Kēsavapaṇḍita, son of Mahādēva. The commentator is his son, Vōpadēva.

Beginning:

मू ॥ आयुर्वेदसुधाम्भोधिसारसारणिका गिरः ।
उल्लासितौषधग्रामा जयन्त्यमृतजन्मनः ॥

व्या ॥ आरोग्यवैद्यनाथाख्यं नमः सत्त्वादि सद्मनाम्(?) ।
मातापितृभ्यां दातृभ्यामायुःसुखसितामिदम्(?) ॥
येनोच्चारितमात्रेण पुरः स्फुरति भेषजम् ।
सोऽयं भिषग्वरप्रीत्यै सिद्धमन्त्रः प्रकाश्यते ॥

ग्रन्थारम्भे ग्रन्थकृदभीष्टदेवतमभिष्टौति, जयन्ति सर्वोत्कर्षेण वर्तन्ते । काः, गिरः वाचः । कस्य, अमृतजन्मनः अमृतं पीयूषं जन्म उत्पत्तिस्थानं यस्य अमृतस्य जन्मेति वा ।

* * * *

आयुर्वेदोपदेशप्रशमितसमस्तातङ्को धन्वन्तरिरेव सर्वोत्कृष्टा देवता इति स्तुतिवाक्यार्थः ।

अथ प्रयोजनमभिधेयमभिधत्ते --

मू ॥ ग्रन्थः संग्रथ्यतेऽत्यल्पः सिद्धमन्त्राह्वयो मया ।
वैद्याः सुखेन द्राग्द्रव्यशक्तितत्त्वं विदन्त्विति ॥

व्या ॥ संग्रथ्यते सम्यक् विरच्यते । केन, मया । क , प्रबन्धः । कथंभूतः, अत्यल्पः प्रतिसंक्षिप्तः । किन्नामा, सिद्धमन्त्राह्वयः सिद्धमन्त्र इत्याह्वयोऽभिधा अस्येति तथा । सा चाभिधा सिद्धमन्त्रवदल्पायाससाध्यत्वात् बहुफलप्रदत्वाच्चान्वर्था

* * * *

मू ॥ रसवीर्यविपाकैर्हि द्रव्यशक्तिर्विविच्यते ।
कोपे शमे वा दोषाणां सात्र स्पष्टा न तन्यते ॥

व्या ॥ ननु प्राचीनेषु ग्रन्थेषु रसवीर्यविपाकपूर्वको द्रव्यशक्तिविवेकः कृतः । इह तु कथं न तथेत्याह । हि यस्मात् रसादिभिः द्रव्यशक्तिर्विविच्यते, नतु रसादिविवेक एव फलम् । क विषये द्रव्यशक्तिः दोषाणां कोपे शमे वा दोषाः वातपित्तकफाः कोपः संक्षोभः शमः साम्यम् सा द्विविधा शक्तिः अस्मिन् ग्रन्थे स्पष्टा शब्दोपात्ता ।

* * * *

मू ॥ वाते पित्ते कफे वातपित्ते वातकफे क्रमात् ।
कफपित्ते त्रिषु हिताः वर्गाः सप्त हितोऽष्टमः ॥

व्या ॥ अथ प्रकरणशुद्ध्यर्थं वर्गानुद्दिशति—त्रिषु वातपित्तकफेषु हिताः वातादिषु प्रकुपितेषु सत्सु सेव्यमानं यत् स्वास्थ्यं करोति तद्धितं द्रव्यम् । तत्प्रकाशनाद्वर्गा अभि(पि)हिताः । एवमष्ट हिताः । इत्यष्टवर्गोऽयं सिद्धमन्त्रः ॥

Colophon:

इति वोपदेवीये सिद्धमन्त्रप्रकाशे नवश्लोकी ।

* * * *

Colophon:

इति वोपदेवीये सिद्धमन्त्रप्रकाश वातघ्नवर्गः ॥

End:

मू ॥ लेभे जन्म महादेवादायुर्वेदं च भास्करात् ।
सम्मानं सिंहराजाद्यः केशवः कारकोऽस्य सः ॥

व्या ॥ अथ ग्रन्थकृच्छ्रोतॄणामादरार्थमात्मानं ख्यापयति—

अस्य सिद्धमन्त्रस्य केशवनामा भिषक् कारकः कर्ता । यो महादेवा जन्म लेभे लब्धवान्, महादेवशब्दस्त्वाच्च महादेवो देवपदाभिधानमहाग्रहारनिवासी विप्रः । अथवानेकजन्माराधनसन्तुष्टान्महादेवा . . . . . परोपकारक्षमं जन्म लेभे । यश्च भास्करादायुर्वेदं लेभे ।

* * * *

धनेशाध्यापिता देवपक्षके पितृकर्तृकम् ।
सिद्धमन्त्रं विवृतवान् वोपदेवः सतां मुद ॥

Colophon:

इति श्रीवोपदेवपण्डितविरचिते सिद्धमन्त्रप्रकाशे भिषक्केशवपण्डितविरचितसिद्धमन्त्रप्रबोधः समाप्तिमगात् ॥

No. **13380** सिन्दूरविषयः आन्ध्रटीकासहितः.

SINDŪRAVIṢAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 19. Lines, 27 on a page.

Begins on fol. 70*a* of the MS. described under No. 13310, wherein this work has been omitted to be given as other work.

Incomplete.

On the preparation of certain medicinal powders.

Beginning:

श्रीनीलकण्ठवंशाब्धिचन्द्रमा बसवाह्वयः ।
वक्ष्यामि वृषराजीयं महावैद्यशिखामणिम् ॥

* * * *

विजयसिन्दूरम्—

शुद्धसूतं शुद्धगन्धं प्रत्येकं च चतुःपलम् ।
त्रिदिनं मर्दयेत् खल्वे यावत् कदिरसन्निभम् ॥
द्विपलं नवसारं च वत्सनाभं समांशकम् ।
शुण्ठीमरिचपिप्पल्यावथ कर्षं नियोजयेत् ।

* * * *

वरपुष्यतमं पुंसां स्त्रीसेवां लभते मुदा ॥
अश्वातिथि(वि)निर्दिष्टं नाम्ना विजयासिन्दुरम् ॥
नृणां हि कौतुकार्थाय भिषग्जीवनहेतवे ।

End:

सूर्याग्निलेपितश्चैव मन्दमध्यखराग्निना ॥
दिनत्रयेण सरसं भावे सिन्दूरसन्निभम् ।
नानानुपानयोगेन सर्वरोगं निहन्ति च ॥

No. **13381.** सूपशास्त्रम्, कर्णाटकटीकासहितम्.

SŪPAŚĀSTRAM WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 108. Lines, 6 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old. Incomplete.

A treatise bearing on cookery. The work is attributed to Bhīmasēna. Foll. 12 to the end are written in Kanarese language.

Beginning:

निवसत्सु पाण्डुसूनुर्विराटनगरे पुरा पवनपुत्रः ।
चक्रे पितुः प्रसादात्तन्त्रमिदं सूप . . . . . ॥

* * * *

प्रथमं द्रुतिति फलानां घृततक्रपयो पितृप्रसादतः (?) ।
दधिविकारं च नवनीतकरणमेषा तटिविश्रुनसारपूपकारणं च ॥
. . . . ॥

* * * *

शिग्रुमूलस्य चूर्णेन मर्दितं पानसं फलम् ।
द्रुतं स्याद्रागलं पक्षपलमौदुम्बरत्वचा ॥

* * * *

पक्कं कपित्थं लवणं लशमूषातपे स्थितम् ।
शालमूलस्य चूर्णेन पक्कं फलं च द्रुतं स्यात् ॥

* * * *

End:

इत्थं समीरणसुतः सकलौषधीनां सारं विचार्य रसवीर्यविपाकयोगम् ।
राजानमन्वहमतोषयदश्वपूर्वे . . . . र्दं दाम चकार च सूपतन्त्रम् ॥

GENERAL INDEX.

[NOTE.—The names printed in *italics* are those of the works described.]